TOMI SECVNDI

TRACTATUS PRIMI,

SECTIO SECUNDA,

De technica Microcoſmi hiſtoria,

in

Portiones VII. diviſa.

AUTHORE

ROBERTO FLUD aliàs de FLUCTIBUS

Armigero & in Medicina Doctore Oxonienſi.

Digitized by Google

TRACTATUS PRIMI, SECTIONIS II.

PORTIO I.

De mentis humanæ ſcientia, hoc eſt, de vaticinio, & Prophetis ſeu hominibus ſpiritu divino afflatis, in libros tres diſtributa.

PROOEMIUM.

In hujus Tomi ſecundi Tractatus primi ſectione prima, Microcoſmi naturam tam internam, quàm externam luculenter & apertè ſatis explicuimus: Hic tamen in ſectione præallegati Tractatus ſecunda, diutiùs adhuc Microcoſmi diſpoſitioni, quamvis non eodem modo, quo ſuprà, inſiſtemus. Nam in ſuperioribus, circa hominis, tam interni quàm externi, creationem & generationem verſati ſumus, verùm in hac ſectione de ſcientiis nonnullis, ad quamlibet hominis ſeu Microcoſmi, extra ſanitatis limites non aberrantis, regionem pertinentibus agemus, quæ tam ad interni hominis exaltationem atque explicationem, ſeu occultæ naturæ revelationem, quàm ad ſymmetricam ejus externi explicationem conducunt. Hinc ergo eſt quòd de vaticinatione tractare nobis propoſuimus, eo quòd per hoc Dei donum, divina inſpiratione & afflatu refertiſſimum, mens humana tenebris quaſi obruta mirum in modum illuminatur, hominemque cum mortalibus rem agere, aut in rebus mundanis verſari prohibet quatenus animæ compoſitionem ad ſuperiora ſecum rapit, eamque circa res merè divinas intentam facit: Similiter diutiùs adhuc in cœlo Empyreo Microcoſmi morando, de Geomantia quoque ſermones nonnullos preſsè faciemus, & quòd ea ſit animæ rationalis ſcientia in juſto ejuſdem moderamine conſiſtens probare tentabimus. Deniq; de arte memoriali leviter ſed efficaciter diſcurremus, cujus cognitione exacta declarabimus, ipſam hominis incolumis memoriã, utcunq; fortem aut debilem facillimè ſed & citiſſimè corrigi & emendari poſſe. Deinde in hominem profundiùs & magis deorſum deſcendendo, atque ejus naturam cum ſtellis comparando percipiemus, quòd illius complexio, & vitalis ac naturalis animæ diſpoſitio, etiam à nativitate ejus mirabiliter inclinetur ad aſtrorum influentias, & quòd motus cœleſtis, hoc eſt, cœlorum, in puncto geneſeos ejus diſpoſitio totam hominis naturam ſeſecum raperet, niſi eam profundiùs & efficaciùs gubernaret mentis divinæ portio, cujus poteſtas, fortitudo & divinitas eam exaltavit ſuper ſtellas, communicando ei, ſi modo ſapere & parere velit, donum illud, ut aſtris dominetur. De

Genethlia-

Genethlialogia ergo quarto loco verba faciemus, ſimiliterque de phyſiognomia & Chiromantia, quæ ſunt veterũ Chaldæorum ſcientiæ ex aſtrorum facultatib. & influentiis dependentes, & naturam ac inclinationem hominum explicare dicuntur. Atque ita triplicem Macrocoſmi gradum tribus Microcoſmi regionibus conferendo vim unius in alterum, tam ratione technica in hac ſectione declarabimus, quàm in ſectione præcedenti eã relatione phyſica deduximus, eaq; ratione affatim demonſtabimus, quod ſecundùm mundi majoris, tribus primis creationis diebus producti, exemplar & ſimilitudinem mundi Dædaleus conditor graphicè & ad amuſſim expreſſerit ac deſcripſerit hunc noſtrũ mundũ minorem, ſexta creationis die faberrimè numero, menſura & pondere formatum. Prophetiam igitur ſeu vaticinationem menti, Geomantiã atque etiam memoriæ localis ſcientiam animæ rationali, Genethlialogiam animæ vitali, Phyſiognomiam & Chiromantiam facultati partim vitali & partim animali attribuimus, atque ita de his in præſenti ſectione breviter, at luculenter, divina aſſiſtente gratia, agere conſtituimus.

Digitized by Google

LIBER I.

De vaticinio ſeu prophetia in genere.

CAP. I.

De Vaticinii ſeu Prophetiæ definitione, & de varia philoſophorum veterum circa ejus ortum & originem opinione.

Quamvis in Sectione hujus Tractatus præcedente, de occulta & myſtica prophetiæ virtute luculenter, licet ſuccinctè, locuti ſimus, videlicet de ejus ortu, divinitate, operatione ac effectu, & quomodò ſpiritus divinus in hominem illapſus animam ejus regat & gubernet, nec tamen ſecundùm *Jamblici* ſententiã funditus privet, dum adeſt, animam humanã motu naturaliter ei inſito; non magis ſcilicet, quàm radii ſolares extinguunt candelam accenſam ipſis expoſitam (nam quamvis excellentia unius obſcurare videatur ſplendorem & gloriam alterius, non tamen candela perdit per hoc ipſum ſuum motum, flammam, aut urendi facultatem) Hîc tamen de dono iſto, ſolis hominibus divinitus conceſſo, latiorem ſermonem habere & inſtituere non alienum à re exiſtimavimus, quatenus hic eſt ſummus, utiliſſimus & theſauris divinis refertiſſimus hoſpes, qui unquam ad diverſorium humanum accedere potuiſſet, cùm non ſolùm delectare videatur corpus humanum, ſed etiam animam regenerare, & ad ſuperiora vehere, adeoque ipſam quoque mentem ſua ſocietate & præſentia beare, & lætitia ac gaudio inexplicabili eam perfundere. Denique, ut paucis multa comprehendam, totum hominem modo ineffabili ſecum rapit, atque illum à mortalibus quaſi ſeparans, immortalibus ſimilem reddit. Atque hoc pro ſecreto teneas, *Lector*, quòd ſupercœleſtis ſpiritus radii non ſoleant deſcendere & influere in animam humanam, ſi ea in alio ſit intentiori ſtudio occupata, ſed in illos ſolummodò homines cadunt hi Dei afflatus, qui mundanorum cogitationes ſincerè depoſuerunt, & quorum anima in hoc mundo vacare videtur, & quaſi in extaſi manet, hinc dicit *Jamblicus*: *Paſſio non cadit in ſacerdotem vel in divinantem, quando divinitus inſpiratur, multò minùs in numina, quæ non illabuntur in animos, niſi paſſione vacuos*: nam, ut videmus in magnete & ferro, quòd, niſi attractiva quædam virtus eſſet in magnete & proprietas itidem aptiſſima in ferro, ut attraheretur, nunquam vel magnes appeteret ferrum ſibi attrahere, vel ferrum etiam ad magnetem alliceretur, ita quidem ut certum ſit in magnete occultatam eſſe vim quandam vehementer appetentem ſibi attrahere ſuum ſimile in ferrea natura, atque è converſo quoque in ferro abditam eſſe

vim

Digitized by Google

vim pronam ad adeundum ſuum ſimile, quatenus inſtinctu ntaurali ſimilia ſimilibus gaudere obſervantur: Sic etiam vis illa ſumma in homine interno, quæ mẽs nuncupatur, cùm ſit de eodem fonte, eademque patria cum Spiritu divino Prophetis immiſſo, intenſiſſima mentis & animæ mediæ, menti quaſi colligatæ & conglutinatæ, unione, rebusque externis ad centrum ſuæ naturæ collectis mirabilia præſtare & ingentia perficere, imò verò ab ipſo Deo Spiritus ſibi paris abundantiam deorſum attrahere poteſt, cujus conjunctione cum mente anima redditur naturæ Angelorum haud diſſimilis, ita ut futura præſagire, miracula edere, cum ipſis Angelis familiaritatem habere, & infinita alia mirabilia præſtare poſſit: at ſi animæ vires & radii à centro extracti ſint, & circa materiæ multitudinem occupati, non minùs debilitabitur animæ poteſtas in ſuo robore quàm ſagittæ, quæ ſimul junctæ ſeu colligatæ & unitæ haud franguntur, diſſolutæ verò facillimè comminuuntur: Sic enim & anima, quò magis res mundanas ſpeculatur, eò debilior fit ejus virtus in attrahendo dona ſupercœleſtia. Unde neceſſe eſt, ut ad centrum & quaſi punctum ſe colligat. Sed, ut ad propoſitùm noſtrum accedamus dicimus: *Vaticinium eſſe donum vel habitum quendam, quo perciti homines & rerum cauſas cernunt, & futura pravident*, quod quidem, ut nonnulli volunt, fit, cùm vel Dei ſpiritus vel Dæmonis alicujus deſcendit in illorum animos, hos autem *deſcenſus* vocant *Platonici Deorum in animos hominum illapſiones*, cui *Platonicorum* opinioni aſtipulari videtur *Propheta Eſaias* his verbis: *Annunciate nobis, quæ futura ſunt & dicemus, quia Dii eſtis vos.* Oritur tamen inter veteres circa hanc rem diſcrepantia haud minima, cùm nonnulli velint, Prophetiam ſolummodò fieri, per afflatum ſolius numinis Divini, & non Dæmonum. Unde *Cicero* Stoicorum ſectator futurorum præſcientiam Diis tantummodò competere affirmavit, & *Ptolomæus* Aſtrologiæ peritiſſimus ſolo numine afflatos, & non Dæmonum virtute inſtigatos, particularia prædicere voluit. Horum etiam aſſertiones confirmare videtur *Divus Petrus*, inquiens: *Non voluntate humana allata eſt aliquando Prophetia, ſed Spiritu ſancto inſpirati locuti ſunt homines ſancti. Jamblicus* dicit, *quòd vaticinium nec ab arte ſit, nec natura, nec motibus animalium, nec ratione, ſed ſempiternum id eſſe vult ad nos divinitus miſſum, totamq́ præſagii poteſtatem ad Deum referri narrat*: Unde vaticinationem videtur definire, *quod à Diis traditur, diviniſq́ operibus & ſignis perficitur, quod ſpectacula quædam habet divina, & contemplationes verâ ſcientiâ præditas.* quibus quidem verbis expreſſis etiam omnem oraculi, Augurii, Prophetiæ, & quarumcunque divinationis ſpecierum authoritatem in Diis conſiſtere profitetur. Nonnulli alii ſecundùm definitionis ſupradictæ argumentum, Dæmones nonnunquam Prophetiæ cauſam eſſe volunt: Unde *Merc. Triſmeg. Dæmonum ſenſuum ſive animorum in animos hominum influxum, atque illapſionem eſſe prophetiæ originem*, confidenter & audacter pronunciavit, atque hujuſmodi Dæmones veteres *Eurideas & Pythonas* nuncupaverunt, quos in corpora humana ingredi, & eorum uti vocibus ac linguis in futurorum divinationibus ſolitos fuiſſe affatim nobis hiſtoriarum ſuarum monumentis reliquerunt. Nos autem in opinionem utriuſque ſectæ deſcendimus, & prophetiæ afflatum, tàm immediatè à Deo, quàm ab aliquo Dæmone poteſtati divinæ ſubacto procedere poſſe credimus, atque multis tùm ex hiſtoriographorum, tùm ex ſacrarum literarum teſtimonio rationibus, opinionem hanc noſtram ſtatuminare, defendere ac comprobare conabimur.

CAP. II.

Quòd in poteſtate in primis Dei, & tum poſtea quoque Dæmonum ſit hominem communem in Prophetam commutare.

NOn ſolùm ex multis ſacrarum ſcripturarum locis elicimus, prophetiam immediatè ab ipſo Deo, & nonnunquam etiam à Dæmonibus, tam bonis quàm malis profluere: ſed etiam hoc idem fateri videntur Philoſophi veteres; namque, ſi ſacras literas diligenter inſpexerimus, deprehendemus prophetiæ donum hominibus vitæ ſanctæ à Deo immediatè & mediatè quoq; per Angelos conceſſum eſſe. Sic *Abraham* Propheta immediatè à Deo hunc afflatum accepit, & tamen etiam aliquando ei Dæmones boni ſeu Angeli & nuncii Dei apparebant, eumque de rebus futuris præmonebant; atque ſic etiam *Iſaac*, *Jacob*, *Joſeph*, *Moyſes*, *Aaron*, *Balaam*, *Joſua*, *Samuel*, *Saul*, *David*, & quàm plurimi alii, quippe quibus viſiones ſanctiſſimæ tàm in vigiliis, quàm in ſomniis nonnunquam immediatè à Deo atque aliquando per Angelos apparere ſolebant. Imò & mulieribus conceſſum eſt hoc ſacroſanctum munus tam mediatè quàm immediatè; ut *Mariæ* ſorori Aaronis *Exod.* 15. *Deboræ*, Judici Iſraëlis *Jud.* 4. 4. *Chuldæ* 2. *Reg.* 22. &c. Et quamvis viſio immediatè nonnunquam promanet ab Angelo, ſeu bono Dæmone, illa tamen viſio eſt optima, quoniam mediatè à Deo procedit. Nam Angeli ſunt nuncii Jehovæ, mandata ejus aut viſione apertè in vigilia, aut ænigmaticè, tam in vigilia, quàm in ſomno Prophetis ejus annunciantes, ita ut hæc illapſionis ſpecies Deo attribuatur. Sed dicitur hæc afflatus ſpecies mediata, quoniam eſt alia immediatè ab ipſo Jehova in ſanctorum animos immiſſa, cujus quidem mentionem facit. *Num.* 11. 2. his verbis *Tum deſcendens Jehova ex nube illa allocutus eſt eum ſeponens de illo ſpiritu, qui erat ſuper eum indidit ſeptuaginta illis viris ſenioribus, fuitq́ʒ ut cùm reſideret ſpiritus ille, tum prophetarent:* ſimiliter *Moyſes* accepit vim vaticinii ſui immediatè à Jehova in rubo ei apparente, ut in *Exodo* habetur; ita quoque Spiritus Jehovæ immediatè irruiſſe dicitur in *Saulem*, ita ut cum cæteris Prophetis prophetaverit: Sic etiam Spiritus ſanctus immediatè à Deo miſſus in Apoſtolos illapſus eſt, atq; ſic in multis aliis. Ex quibus patet, quòd, utcunque vaticinandi ratio veniat ad hominem ſive immediatè ab influxu Spiritus Dei, ſive per apparitionem & viſionem Angelorum, hoc omne beneficium profluit à Deo & ſecundùm Dei voluntatem, quoniam Angeli, tam ſunt nuncii voluntatis Dei hominibus ſanctis, quàm Prophetæ ſeu ſancti viri inſpirati, ſunt nuncii hominibus aliis, ut *Jud* 2. 1. Id quod etiam inter Philoſophos veteres confiteri videtur *Jamblicus* his verbis. *Vis divina vaticinii origo exiſtit, quæ non eſt à corpore, neque animo corpori addito, ſed abſolutis, id eſt, Angelis Deóque, qui ſunt ubique, vel ſaltem vis ipſa, ubicunq́ʒ eſt aliquis Angelorum.* Agnoſcit nempe, quòd divinatio, ſit ab ipſo Deo, aut ab aliis Angelis divinitus à Deo miſſis, quorum etiam divinitas eſt ab ipſo Deo: Nam, ut rei occultæ effigies vera per ſe non videnda, in ſpeculo videri nonnunquam ſolet, ſit etiam Dei gloria, voluntas, benignitas & juſtitia in Angelis, tanquam in ſpeculo, quandoque conſpiciuntur; Unde à *Dionyſio Angeli dicuntur Agalmata*; hoc eſt, clariſſima ſpecula lumen Dei ſuſcipientia, in quibus Majeſtatis divinæ gloria cernitur, unde fit, ut nihil in iis videatur, niſi quod ipſe Deus proponit & objicit, non magis ſcilicet, quam ſpeculum poteſt quicquam oculo repræſentare, quod ei non offertur:

offertur: Namque Angeli ſunt ſolummodò divinarum impreſſionum capaces, nec quicquam hominibus referunt, præterquam, quod ipſis à Creatore commendatur: Inter hos etiam Prophetas, qui à Deo prophetiæ vim atque efficaciam, tàm immediatè quàm mediatè acceperunt, apud veteres in ſacris Bibliis haud allegati, nominantur, *Mercurius Triſmegiſtus, Plato, Orpheus, Sibylla, Oracula Chaldæorum, Caſſandra Trojana, Merlinus Anglicus, Noſtrodamus Gallicus vates*, &c. Nam *Mercurius Triſmegiſtus ſerm.* 1. *Pim.* de verbo à mente profluente, quod Dei filium verbis apertis vocat, in *Aſclepio*, & de Spiritu ſive Deo ignis ab utroque procedente divinavit. *Auguſtinus* cum *Porphyrio* teſtatur, Platonicos tres in Deo perſonas poſuiſſe, quarum primam univerſitatis Patrem, ſecundam Filium ſeu primam mentem, atque tertiam Spiritum ſanctum eſſe vaticinati ſunt. *Orpheus* etiam Filium vocavit *Palladem*, ex Jovis capite natam, hoc eſt, Patris ſapientiam & altiſſimam Dei imaginem: *Sibyllæ* quoque mirum in modum veritatem myſtici adventus Chriſti præſagiverunt, & divinitus de rebus conſubſtantialibus, ſcripta ſua prodiderunt, eaque poſteritati reliquerunt, de quibus inferiùs: *Merlini Anglici* prophetias & earum veritatem Anglica norunt & oſtendunt monumenta: nec minùs etiam *Noſtrodami Galli* prædictiones in hunc uſque diem admirabiles mundo extant: *Apollonii* etiam *Tyanæi* & *Hiarchi*, ſapientis Indiæ ſpiritu divino excitatorum laudes in futurorum prædictionibus brevitatis cauſa hîc omittemus. Sed ex his audacter affirmamus, quòd hoc ſpiritu divino afflati, ſeu dono Prophetiæ inſpirati homines, non ſolùm apud nos Chriſtianos deliteſcant & occultè degant, ſed etiam in multis terræ angulis ſecreto & tacito modo vivant, mundo incogniti, & quaſi ſub alis Jehovæ, divina poteſtate ſtipati, ſecundùm illud *Johan.* 1. *epiſt.* 3. *Mundus non novit filios Dei, quia filii Dei, non noverunt mundum:* Nam filii Dei habent hanc poteſtatem & prærogativam, ut percipiant lumen iſtud, quod in mundo eſt, & à quo mundus factus eſt, & quod tamen mundus non cognovit; ſecundum illud Evangelii *D. Johan. cap.* 1. & 1. epiſt. Johan. 3. *Videte, qualem charitatem dedit nobis Pater, ut filii Dei nominemur & ſimus, propter hoc mundus non novit nos, quia non novit eum:* Nam non omnes, qui ſe Chriſtianos eſſe, Deumque cognoſcere dicunt, aut reverà Chriſtiani ſunt, aut Deum ritè cognoſcunt. Quare pauciſſimi, reſpectu multitudinis, ſunt in mundo Chriſtiani veri, & pauciſſimè in mundo ſeminantur veri Jehovæ cultores: Hinc *Divus Johannes* 1. *epiſt.* 3 *Qui dicit ſe noſſe Deum, & mandata ejus non cuſtodit, mendax eſt, & in eo veritas non eſt*, &c. Quid autem ſit mandatum Dei in ſequentibus narrat; *Qui autem ſervat verbum ejus, verè in hoc charitas Dei perfecta eſt: Qui dicit, ſe in Chriſto manere, debet ambulare, ſicut ipſe ambulavit.* Hanc equidem Dei viam, in qua Chriſtus ambulavit, ut cognoſcere ſibi liceret humiliter Propheta *David* precibus ſuis melodia ornatis à Deo contendit. Quare non facilè eſt ulli, niſi inſpiratione divina exaltato, iſtam calcare ſemitam, ſiquidem cognitu illa tàm eſt difficilis, ut Dei ſolummodò filiis notio ejus concedatur, & non aliis: Nam ratio adipiſcendi Spiritum divinum à ſolo Deo hominibus pro voluntate & benignitate ejus aperitur. Illorum igitur inſulſas aſſertiones non ſatis aſpernari, aut pro merito explodere poſſumus, qui Deum poſt Chriſti adventum ſuſtuliſſe è mundo ajunt miracula & prophetias, dum tamen concedere coguntur, eundem illum Deum, tàm hîc, illic, & ubique etiamnum eſſe, quàm fuit anteà: Imò verò Chriſti fortitudo, potentia, & virtus vivifica hominibus & mundi creaturis ubique adeſt, licet inviſibiliter: Et tamen illi, benignitatis atque miſericordiæ ejus effectus, quam Scripturæ ſacræ infinitam eſſe, & in æternum permanere affirmant, finitos, adeoque ipſum noſtri oblitum eſſe volunt. Videmus eundem in mundo Solem creatum & viſibilem eſſe, perpetuò officium ſuum expedire in inferiorum vivificatione & corporum

porum ſuperiorum illuminatione; & tamen videntur illi arguere, quòd Sol & lux increata atque inviſibilis, in benevola ſua proprietate, creaturis deſit ac deficiat: animam rerum vitalium quotannis cernimus à Sole accipere virtutis incrementum; & tamen illi mentem radiis divinis foveri aut illuminari conantur negare, atque ita regenerationis vim funditus, inſcii & ignorantes, tollere præſumunt. At verò ſcire velint iſtiuſmodi farinæ homines, quòd Deus etiam hîc in terra nobis adſit, & miraculoſum prophetiæ donum oculis mundanis ſæpiculè objiciat, id quod porci timendo reſpuunt, & devitant, ſcientes verò reſpiciunt & gaudio perfuſi adorant, imò verò liceat dicere, cœlum in terris eſſe, atque terram in cœlis, & hoc modo Dei numera ac benedictiones tàm in terra eſſe, quàm in cœlis, adeoque ipſum tandem Deum, ubique eſſe haud diffiteamur, & aſſiduè bonitatem ſuam erga homines effundere & eligere vaſa digniora, in quæ Spiritum ſuum vel parciùs vel abundantiùs infundat. Sed ut ad rem noſtram redeamus, ſciendum eſt, quòd etiam ipſi Dæmones Lucifero adhærentes, & cum eo deorſum delapſi, ac pro Deo à nonnullis adorati nonnunquam vaticinii dono ſacerdotes ſuos imbuant, uti ipſæ quoque teſtantur ſacræ literæ: Nam *Molecus & Milcom Dii Ammonitarum*, 1. *Reg.* 11. 7. *& Cemoſchus Deus* ſive idolum *Moabitarum*, *Num* 21. 29. *& Aſteroth Deus Zidoniorum*, quem ſequebatur *Salomon*, 1. *Reg.* 11. *& Bahalzebub Deus Hekronis*. 2. *Reg.* 2. *& Succoth benoth*, idola hominũ *Babelis & Nergalis* hominum *Cuthi*, *& Aſchima* hominum *Chamata & Nibchanis* atque *Tartakus Hateorum & Adrommelicus & Hanammelicus* Dii *Sepharvajimorum*, quibus igne filios ſuos comburebant, 2. *Reg.* 17. *& Dagon Peliſtæorum*, *Jud.* 16. 23. Hi inquam, gentium Dii inferiores fuerunt Cacodæmones, quoniam nec à Deo nec ab Angelis provenerunt prophetiæ & oracula per eos edita. Id quod etiam fateri videtur *Moyſes*, *Deut.* 33 17. proferendo de iſtarum gentium Diis hæc verba, *Dæmonibus ſacrificaverunt & non Deo, Diis nimirum, quos non noverunt*, &c. Veriſimile igitur eſt, omnes hoſce gentium Deos habuiſſe ſuos ſacerdotes, quibus in viſionibus & ſomniis, nonnulla futura revelaverunt, & prodigia ediderunt: Nam legimus 1. *Reg.* 18. quòd *Bahal Zidoniorum* idola multos habuerint Prophetas, qui more ſuo de futuris divinare conſueverint: Unde in Bibliis *Prophetæ Bahalis* appellantur: De hujuſmodi etiam Prophetis loquitur Jehova ad Moyſen, legem contra eos ferens, *Deut.* 13. *Cùm ſurgens in medio tui propheta, aut ſomnians ſomnium ediderit tibi ſignum aut prodigium, (quamvis eveniat ſignum aut prodigium, quod prædixerat tibi) dicendo, ſequamur Deos alienos*, &c. *Propheta iſte, aut ſomnians ſomnium plectitor morte, quia ſuaſit apoſtaſiam contra* Jehovam *Deum tuum*. Ex quibus liquet, quòd etiam Propheta ſpurius & Cacodæmoni inſerviens verum prodigium & ſignum præſagire queat, ſola illa poteſtate, quam Lucifer & Angeli ejus à Deo è cœlis furtim & more proditorio abſtulerunt. Sic *Prometheus* dicitur in monte *Caucaſo* præacutis vulturis rapidi unguibus, & adunco ejus roſtro cruciari, quoniam ignem è cœlis clanculum diripuit, cujus virtute, miracula his in terris contra Jovis Majeſtatem tentavit: ſed talis prophetia impotens utplurimum eſt, atque incerta propter debilitatem virtutis lucidæ, quam Diabolus in ſe habet, ita ut, ubi Dei præſentia ſe offert, aut ſpiritus divinus adeſt, ibi iſti Dii, impotentia gravati, reſpectu fortitudinis divinæ contra Deum ejuſque Spiritum invictum durare ne quidem ad momentum poſſint. Hinc igitur eveniebat, ut idolum ſive Deus *Peliſtæorum Dagon*, juxta arcam Jehovæ Dei fortis collocatus ſubſiſtere non poſſet, ſed in terram prona facie coram arca Jehovæ dejiceretur, atque ita capite & ambabus manib. in limine abſciſſis compelleretur, ſummum Deum Deorum colere, & coacto cultu venerari, 1. *Reg.* 5. Sic etiam *Prophetæ Bahalis* haud dubiè potuerunt ex permiſſione divina edere ſigna & miracula atque prodigia: Atqui Deus Jehova, vires conſuetas Bahalis ſua virtute

te

Digitized by Google

te ineffabili cohibens, atque comprimens ut ſuam poteſtatem Bahale eminentiorem eſſe publicè populo ſuo oſtenderet, Prophetas iſtos Bahalis omni ſui numinis præſidio deſtitutos reliquit, ita quidem, ut, quamvis ipſi more ſuo clamarent voce magna & cultris ac lanceolis ſe juxta ritum uſque ad copioſum ſanguinem inciderent, Bahal tamen, Deus ipſorum, ne pedem quidem aut digitum in Prophetarum ſuorum auxilium movere poſſet, adeoque virtute unius veri Prophetæ Jehovæ, videlicet *Eliæ*, ſuperati fuerunt quadringenti & quinquaginta Prophetæ Bahalis & Prophetæ lucorum quadringenti, ut Iſraelitis & univerſo mundo conſtaret, quot quantiſque gradibus Deus Abrahami, Iſaaci & Jacobi ſit cæteris gentium Diis præferendus. Præterea apud Ethnicos *Apollinis*, *Jovis*, *Dianæ* & omnia Chaldæorum oracula, Patrem, Filium & Spiritum ſanctum quodammodò (ſiquidem *Jamblico* credendum eſt confitentia, poteſt item ſuā acceperunt ab immenſa illa & æterna eſſentia, à cujus verbo & ſpiritu omnis fortitudo, vis atque effectus procedit, ita ſcilicet, uti etiam quandoque ſolet ipſe Diabolus aliquid tentare ſponte ſua, & in Angelum lucis ſeſe transformare, ut hac via homines decipiat, ſed impiè hoc facit, virtuteque eſſentiæ ejus primæ a Jehova attributa geſtit res etiam contra Jehovæ voluntatem agere; Unde pro arbitrio divino impeditur & cohibetur in actionibus ſuis per præſentiam potentiæ fortioris & rupis totius fortitudinis. Accidit etiam nonnunquam, ut Deus ſpiritum mendacem propriis ſuis Prophetis immittat, quo meliùs impios irretiat, & ad ruinam inopinatam eos adducat: Unde 1 *Reg.* 22 *Tandem prodiit quidam ſpiritus, qui conſiſtens coram* Jehova, *dixit: Ero ſpiritus mendacii in ore omnium Prophetarum.* Patet igitur, quod vaticinii noſtri definitio ſuperius allegata non ſit penitus rejicienda, ſed quòd prophetia ſit donum vel habitus quidam, quo concitantur hominum ſanctorum animi vel a ſpiritu Dei, qui eſt prophetiæ omnis fons, origo & fortitudo, vel à Dæmonis boni afflatu, vel etiam denique Cacodæmonis inſpiratione, ita quidem ut etiam hujus virtus originaliter ſit à Jehova.

CAP. III.

Quot modis Prophetæ percipiant ſutura, & quomodo Prophetiæ viſionem recipiant.

PRophetæ ſive Vates futura multis atque variis rationibus præſagire ſolent, videlicet, aut immediatè per citi Spiritus ſancti afflatu, hoc eſt, nexu atque unione Spiritus Dei cum mente hominis prophetantis. Atque hæc præſcientiæ ſpecies cæteris præferenda eſt, quippe quæ infallibilis, potens, diviniſſima atque omnibus aliis longè nobilior exiſtit, vel boni Dæmonis cum animo humano connexione, cujus virtute Prophetæ de rebus futuris divinare traditur: Imò verò & Angeli nonnunquam in corpora animalium irrationalium ingredi ſolebant, ut mandatum & voluntatem Dei perſonæ tertiæ annunciarent; ſed & mali ſpiritus quandoque homines ex permiſſione divina ingredientes, de rebus futuris prognoſtica edere potuerunt: ſimiliter etiam Prophetæ nonnulli e rebus mortuis ſpiritu quodam divino aut diabolico perfuſi, quæ mundo eventura erant præſcire ac prædicere non dubitaverunt. Sed ut magis methodice de prophetia agamus ejus integrum in unicam diſtinctionem hoc modo redigemus.

Prophetia oritur vel à *rebus*
- *Viventibus ſpiritu imbutis*, aut
  - *Divino & bono*, *videlicet à Deo procedente*,
    - *Immediatè in hominibus*, vel
      - *Extrinſecus* apparente & loquente.
      - *Intrinſecus* penetrante.
    - *Mediatè* idque vel *mediâte*,
      - *Angelo* atque *talis Prophetia ſit* vel *in*
        - *Vigiliis*
          - *Intra*
            - *Hominem.*
            - *Brutum.*
          - *Extra*
        - *Somno*
      - *Viſione* eaque vel *in*
        - *Somno* apparente.
        - *Vigilia* conſpecta.
  - *Maligno & Diabolico*,
    - *Immediatè* vel,
      - *Externa* apparitione.
      - *Interna* penetratione.
    - *Mediatè* vel *in*
      - *Somniis.*
      - *Vigiliis.*
- *Mortuis ſed ſpiritu præditis*,
  - *Diviniſſimo ut*
    - *Stella ſapientum.*
    - *Paries* in quo ſcriptum erat MENE TEKEL.
  - *Diabolico.*

Sic immediatè alloquebatur Jehova *Abrahamum* Geneſ 17. ℣. 2. & *Moyſen* Unde dicit Jehova *Num.* 12. 6. *In os alloquor eum, & oſtendo non quidem ænigmatibus, ſed ſimilitudinem Jehovæ intuetur:* hinc dictũ eſt, *Deut.* 34. 10. *Propheta in Iſraele ſimilis Moyſi, non ſurrexit, ut quem cognovit Deus Jehova facie ad faciem*, cæteris dilectis Dei intrinſecus afflavit Jehova Spiritum ſuum ſecundùm illud Sapient: 9. 17 *Spiritum ſuum ſanctum mittit Deus è locis altiſſimis, ut det ſapientiam hominibus, ut noſcant conſilia ejus*, Imò quidem *Spiritus naſi Jehovæ flatu mirabilia operatur.* 2. *Samuel* 22. 16. Sic dictum eſt *Num.* 11. 17. *De Spiritu ſuo ſeponit Jehova à Moyſe, & ponit in* 70. *Seniores* &c, Et *Num.* 14. 24. *Spiritus meus fuit cum Caleb.* & *Num.* 24. 1. *Spiritus Jehovæ aſfuit Balamo, quando benedicebat Iſraeli per tribus ſuas.* Et *Joſua* 24. 9 *Spiritu ſapientiæ plenus erat Joſua filius Nunis, cũ impoſuiſſet Moyſes manus ſuas ei:* Et *Jud* 3. 10. *Cùm Hothnieli inſideret Spiritus Jehova cœpit eſſe cum Samſone.* Et 1. *Samuel:* 11. 6 *Spiritu Jehovæ irruente ſuper Saulem, dum audiret verba iſta, accenſa eſt ira ejus valde.* &c. Et 2. *Samuel.* 23. *Spiritus Jehovæ locutus eſt per Davidem, & ſermo ejus factus eſt per linguam ejus*, Et 2. *Reg* 19. 7. *Ecce ego indam ei Spiritum:* Et 2. *Chron* 15. 1. *Spiritus Dei inceſſit Hazariam* Et 2. *Chron.* 20. 14. *Spiritus Jehovæ inceſſit Jachacielem.* &c. Et 2 *Chron.* 24. 20. *Spiritu Dei indutus Zecaria*, atque ſic infinitorum aliorum uſque ad Apoſtolos in ſacris literis fit mentio; Namque revera non poteſt verus Propheta ſine Spiritu Dei exiſtere juxta illud 2. *Chron* 18. 23. *Quanam via tranſivit Spiritus Jehovæ à me, ut alloqueretur te?* Modus autem mediatus, quo Prophetiæ donum pervenit à Deo ad Vates: eſt aut mediante Angelo aut per viſionem, virtute autẽ Angelorum dupliciter ſolet res Prophetis ſignificari, videlicet vel interna eorum præſentia & unione cum anima Prophetæ: Nam facillimè ſe uniunt Angeli ſpiritui huma-

humano, quatenus ipſi ſunt ſpiritus, & quaſi venti ipſius Dei, ut teſtatur David *Pſalm.* 104. 4. ſic etiam in aſino Bahalami ei loquebantur: quod autem Angeli Prophetis & ſanctis aut electis ſæpiſſimè extrinſecus apparuerint, iis inſervierint, eoſque de rebus futuris admonuerint, narrant infiniti ſacrorum Bibliorum loci: Sic n. legimus, Angelum Dei *Abrahamo* ſæpius apparuiſſe, ſimiliter *Lotho, Gen.* 19. 1. Et *Agaræ* duabus vicibus, *Gen* 21 17. Sic etiam Angeli Dei obviam facti ſunt Jacobo in itinere ejus, *Geneſ* 32. 1. Et alio tempore, Angelus in forma viri cum *Jacob* luctabatur *Geneſ.* 32. Et *Angelos de facie ad faciem vidit Jacob Geneſ.* 32 30. Porro etiam angelus Jehovæ apparuit *Moyſi* in flamma ignis e medio cujuſdam rubi *Exod.* 3 1. Et Angelus viſus eſt præcedere caſtra Iſraelitarum, *Exod* 14 19. ſcriptum etiam invenimus, *Angelum Jehovæ conſpectum fuiſſe a Joſuah Joſ* 6. 2. Sic etiam Angelus *Gedeonem* allocutus eſt ſedens ſub quercu, *Jud* 6. 11 & ſignum ab eo editur *Ibid.* 18 Imo verò dictum eſt, *Gedeonem* vidiſſe Angelum Jehovæ de facie ad faciem *Jud.* 6. 22. Et Angelus Jehovæ obtulit ſeſe *uxori Manoach Jud.* 18 & 10 Similiter coram *Manoacho* miraculum præſtitit *Ibid.* 13 19 & Angelum vidit *David* percutientem populum, 2. *Samuelis* 24. 17. ſic Angelus apparuit *Eliæ* in deſerto. 1. *Reg.* 19. 5. Et quidem poſſemus quamplurima exempla alia, tàm e veteri quàm novo Teſtamento adducere, quibus edocemur, quod Angeli Jehovæ per voluntatem ejus præmonuerint electos de rebus ipſis faciendis & eventuris, uti ex prædictis & aliis ſcripturarū locis facillime colligitur: Sic *Maria* admonita eſt de partu ſuo divino per apparitionem Angelorum factam paſtoribus, & *Joſephus* de fuga ſua in Ægytum, &c. *Magi* etiam (non intelligo Cacomagos ſed naturæ peritiores, ferunt unicuique Patriarcharum, Prophetarum, & cæterorum electorum peculiarem quendam Angelum quaſi præſtitutum fuiſſe à Jehova; Verbi gratiâ: Tradunt *Adamum* familiaritatem & ſocietatem habuiſſe cum Angelo *Raziele; Sem* filium Noæ cum *Jophiele, Abrahamum* cum *Zadkiele, Iſaac &* *Jacob* cum *Peliele, Joſeph, Joſuam, & Danielem* cum *Gabriele; Moyſen* cum *Metattron; Eliam* cum *Maltiele; Tobiam* juniorem cum *Raphaele, Davidem* cum *Cerniele, Manne* cum *Phaldiele; Cernez* cum *Cervele; Ezechielem* cum *Haſmaele, Eſdram* cum U*riele; Salomonem* cum *Michaele.* Hinc illi ſermones Joſephi pro filiis ſuis *Geneſ.* 48. 16. *Angelus ille, qui vendicat me ab omni malo, benedicat pueris iſtis.* Porrò etiam certum eſt, quemlibet bono quodam Angelo, atque pariter quoque malo Dæmone à nativitate ſtipatum eſſe, eique clanculum & inviſibiliter aſſociatum: qui quidem Dæmones reperiuntur eſſe varii pro varietate conſtellationum in hora nativitatis, prout teſtatur *Jamblicus* in ſuis myſteriis, & *Proclus de anima & Dæmone:* De quibus etiam nos fuſius atque luculentius in libello noſtro de *Genethliatogia* deſcripſimus. Sed & in ſomniis Angeli apparent, ſic Angelū in ſomniis vidit *Joſeph. Math* 1. Vel futurorum prædictio fit præeunte viſione aut inſomnio: Sic in *Act. Apoſt. cap.* 11. 5. *Vidi,* inquit *Petrus, in exceſſu mentis meæ viſionem, deſcendens vas quoddam, velut linteum magnum,* &c. Talis fuit viſio *Pharaonis* in ſomnio de futura fame. *Geneſ* 41. Et viſio ibidem *Nabuchodonoſori* per ſomnium apparens, *Daniel.* 2. 4. Viſio *Danielis* in ſomnio de quatuor beſtiis *Daniel* 7. 1. Viſio *Abimeleco* apparens in ſomno, qua Deus eum objurgat, *Gen.* 20 3. Viſionem autem in vigilia vidit *Daniel* de pugna inter Arietem & Hircum, *Dan.* 8. Et alibi, *Vidi ego Daniel ſolus viſionem, & porrò alii qui erant mecum non viderunt ſed terror nimis irruit in eos* *Daniel.* 10. 7. Similiter inquit *Ezechiel: Vidi & ecce ventus turbinis veniebat ab Aquilone, & nubes magna & ignis involvens, & ſplendor in circuitu ejus,* &c. Atq; multa alia ſunt Exempla de hujuſmodi viſionum ſpeciebus in ſacris Scripturis, quæ omnia hic recenſere tædioſum foret. Spiritus etiam malignus nonnunquam immediatè extrinſecus apparet in forma Angeli lucis, & quandoque prout eſt: ſic enim ad *Chriſtum* acceſſit Math. 4. Et ad *Saram filiam Raguelis* ſæpiculè venie-

bat nocturno tempore ſtrangulans ſponſos ejus, uti ex hiſtoria Tobiæ accipimus: Hic etiam ſpiritus quandoque hominum interiora ingreditur, & ſe jungit cum ſpiritu humano, hujuſmodi enim ſpiritu vexabatur *Saul*: In Euangelio quoque legitur Dæmonem quorundam corpora poſſidentem, imò verò multas Dæmonum legiones unum hominem inhabitantes præſentia Chriſti fuiſſe ejectas; quippe qui etiam de noviſſimo Chriſti adventu expreſſis verbis ex obſeſſo fuerunt vaticinati dicendo, *Venisne ante tempus, ut nos crucies?* Deinde autem ex venia & data ſibi à Chrjſto licentia in porcos, relicto homine obſeſſo ſunt ingreſſi. Fallit etiam atque deludit homines Cacodæmon, vanis ſomniis, aliisque conſimilibus vanitatibus ac præſtigiis eos occæcando. Cæterum Spiritus Propheticus, aliquando cernitur rebus mortuis ineſſe, ita ut exinde Prophetæ ſeu ſacerdotes futura rectè prædixerint, verbi gratiâ: Invenimus in ſacris literis futurum ſtatum Monarchicum Aſſyriorum, Medorum & Græcorum, characteribus in pariete apparentibus prædictum fuiſſe, videlicet MENE MENE TEKEL, &c. *Daniel.* 5. 25. Virga Moyſis in ſerpentem eſt converſa, *Exod.* 7. Virga Aaronis floruit & produxit germen, & emiſit florem, & protulit amygdalas; ſerpentis ænei conſpectus curavit ictus ſerpentum, *Num.* 21 8. Lanæ velleris mador ſignum fuit Propheticum boni ominis, *Jud.* 6. 37 Altare ſiſſum in cineres converſum, 1. *Reg* 13. 5. Solis regreſſio, præſagium Hezechiæ de recuperanda valetudine. 2. *Reg.* 20. 11. Mororum concuſſio certum victoriæ ſignum. 1. *Chron.* 14. 15. Similiter legimus, quod Prophetæ Eliſhæ adfuerit manus Jehovæ cùm pulſaret fidicen. 2. *Reg.* 13. 14. Et Prophetarum turba deſcendit ex colle cum muſica, atque ita prophetarunt, 1. *Sam* 10. Nam muſica inferior exagitat ſuperiorem & divinam harmoniam: Sed à Bibliorum ſacrorum limitibus parumper diſcedamus: narrat *Jamblicus*, *Sibyllam Delphicam* duobus modis ſolitam fuiſſe Deum ſuſcipere, videlicet vel per ſpiritum quendam tenuem igneumque, qui erumpebat ex ore cujuſdam antri, vel ſedendo in adyto ſuper tripodem æneum, traditque fœminam quandam in *Brancis* fatidicam conſueviſſe in axe ſedere, vel manu virgam tenere ab aliquo Deo datam, vel pedes aut limbum tingere in aquâ, vel ex aqua quadam vaporem haurire, & his modis dicit eam ſpiritu divino fuiſſe impletam, & de futuris vaticinatam: *Sibyllas & Pythiæ* ſacerdotes legimus *in Jovis & Apollinis* antris oracula ſuſcipere ſolitos fuiſſe: Dicuntque hiſtoriographi in *Thracia* adytum ſive ſpeluncam fuiſſe *Libero* ſacram, ex quo vaticinia & oracula fuerint edita: Erat etiam fatidicus *Achaiæ patris fonticulus* ante *Cereris* templum ſitus, ubi de ægrotorum ſucceſſibus conſulentes ſpeculum tenui funiculo alligatum uſque ad ſupremas fontis aquas ſenſim demittebant, peractisque nonnullis precibus & ſuffitibus rei ipſius eventus in ſpeculo ſeſe offerebat. Fertur etiam, quod non procul ab *Epidauro Laconiæ* civitate fuerit alta *palus Junoni ſacra*, ex qua, conjectis in eam frumentaceis placentulis reſponſa fuerunt data, proſpera quidem, ſi undæ injectas placentulas placidè retinuerunt; adverſa autem, ſi veluti aſpernatæ illas rejecerunt. Sunt etiam infinita alia hujus ſubjecti exempla, quæ brevitatis cauſa hoc loco præteribimus. Sed & ſunt quædam quibus Diabolus ſeu Dæmon contra Deum rebellis ſpiritum ſuum fatidicum infundit, uti Gentilium idola. Atque fortaſſe etiam nonnullæ ex rebus prællegatis talem virtutem tam ex afflatu Diaboli, quàm Spiritu Dei acceperunt, cujus tamen virtus originalis fuit à Deo.

CAP.

CAP. IV.

Quot modis Deus homines alloquatur?

IN primis ſciendum eſt, quòd Deus diverſo modo homines & mundum alloquatur, Deinde reſpiciendæ ſunt perſonæ & res, per quas vel quibus mediantibus verba ejus intelliguntur. Quod autem ad divinam elecutionem attinet, ſciendū eſt, Deum non loqui ſicuti loquitur homo, ſed tanquā inviſibilē Deum & Spiritū, ita videlicet, ut verbum quidem audiamus, eſſentiam verò nō valeamus videre: loquitur autem lingua ſancta, quam omnes homines ſub cœlo intelligunt. Non eſt ille ſicut homo formatus capite, auribus, oculis, naſo, ore, aliisve membris, ſed tanquam inviſibilis Spiritus, quem nemo unquam vidit, & cui ſimilis nemo exiſtit. Quocirca etiam non loquitur ille ſicut homo, Angelus ſivè ſpiritus, ſed modo ſacroſancto, tanquam purus & ſolus Deus. Sermo ejus eſt volūtas ejus: ſunt Angeli in virtute verbi ejus; loquitur ſicut fulgur & tonitru, ſicut ignis & coruſcatio: quis poſſet ad verbum ejus ſubſiſtere? *Verbum* autem *Jehovæ triplex* eſſe denotāt ſcripturæ. *Unum* eſt Verbum Dei Jeſus Chriſtus Salvator noſter, qui in brevi hoc atque compendioſo ſermone deſcribitur, *In Principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum & Deus erat Verbum, omnia per ipſum facta ſunt, quæ facta ſunt* &c. *Johann* 1. *Deinde* etiam verbum Dei eſt, quo regit & imperat, ſeu præcipit ſanat, miracula edit, & omnia hominibus enunciat: *Tertio* etiam vocatur & eſt verbum Dei hoc ipſum, quo inſtuitur & informatur populus ad regnum Dei: Atq; hæc omnia comprehenduntur in ſolo Domino Meſſia, per quem res omnes creatæ ſunt, & per quem ſanantur homines, ſanctificantur & ſalvantur. Eloquitur autem Jehova mundo verba aut *immediate* ab eſſentia ejus procedentia, ut cùm audita fuerunt verba ejus in monte Sinai ab Iſraelitis non ſine ineffabili & horrendo eorum ſtupore: vel *mediatè*, & hoc quidem ratione multiplici: Nonnunquam enim ipſe per ſuos Angelos loquitur & Archangelos; quandoque per Urim & Thummim *Exod.* 19. 30. *Levit.* 8. 8. *Num.* 27. 21. *Deut* 33. 8. *Jud* 20. 12 &c. aliquando per Patriarchas, Reges, Prophetas, Apoſtolos, & alios probos viros, uti teſtantur univerſa ſacra Biblia unà cum Novo Teſtamento, hominibusque illis loquitur, aut *per viſiones*, aut *per ſomnia*: *per viſiones* enim multum cum hominibus, & præſertim cum Prophetis, locutus eſt Deus, in quibus res quàm plurimas ſpirituales illis oſtendit, quas ipſi ad mandatum ejus divinum populo rurſus propoſuerunt & publicè enunciaverunt: Unde Prophetæ dicti ſunt *Videntes*, quaſi voluntatem Dei in viſione quadam videntes, ut 1. *Reg.* 9. Similiter Deus locutus eſt cum Abrahamo atque etiam cum Salomone, Joſepho, Samuele, & aliis Patriarchis ac Prophetis, *per ſomnia* ipſis futura indicans, ac docens eos, qua ratione vitam, & actiones ſuas piè deberent inſtituere, & de proſperitate aut adverſitate futura alios præmonere.

CAP.

CAP. V.

Quòd colloquio aut ſermone Dei in continenti fiat Vates aut Propheta: Et de veri Prophetæ qualitate, proprietate ac legibus, quas egredi non poteſt.

NOn levis eſt res colloquiũ cum Deo, quoniã inde illuminatur homo interiùs & exteriùs ac in cõtinenti Propheta & Vates evadit, ſiquidẽ ſplẽdor ſanctus, menti illius hominis adhærens, eum elevat ſupra fratres ſuos, atque ad tertium quaſi cœlum illum exaltare videtur, ita ut ſecreta ſpiritualia mortalibus haud revelanda cernat. Hujus rei exemplum præſtantiſſimum habemus in *Moyſe*, qui ex multiplici colloquio cum Deo ea ratione etiam in exteriori facie illuminatus fuit, ut ferre vel intueri faciem ejus Iſraëlitę præ fulgente ſplendore non potuerint, ita quidem, ut, quando loqui cum illis voluit, oportuerit eum faciei ſuæ pannum obducere. Et procul dubio primam viticinandi virtutem habuit Moyſes ab eo tempore, quo Jehova ei ex rubo in ſimilitudine ignis apparuit, eumque allocutus eſt: Ex illa, inquam, allocutione ſeu colloquio cum Deo vim ſuam Propheticam accepit. Eodem quoque modo haud dubiè comparatum fuit cum Adamo, Eua, Noä, Abrahamo, & Patriarchis aliis, quibus cum Deus collocutus, ut nimirum fuerint ex colloquio illo divino interiùs & exteriùs illuminati, adeoque coram populo præ aliis ſplenduerint & filiis ſuis ſint vaticinati: Hinc eſt, quòd Deus ipſe Abrahamum appellat Prophetam, *Geneſ.* 20 & ſic quoque in aliis: Etenim, hæc illuminatio ex corpore hominis omnes morbos & infirmitates ſuſtulit, atque interiùs etiam in anima ejus omnia peccata & delicta extinxit, conſumpſit, & removit, ſiquidem ſplendor hic divinus non habibat in anima peccatrice; propterea, quòd ſanctum nullum habet commercium cùm eo quod nõ eſt ſanctum. Ut igitur Propheta Jehovæ ſit verè talis, & nõ Pſeudopropheta, hæ proprietates, in eo requiruntur, videlicet; *Primò* ut ſpiritu Dei fruatur, ſine quo Propheta eſſe non poteſt, *ut Num.* 11. 25. oſtenditur. *Secundò*, ut Deus notum ſe ei faciat virtute ſui Spiritus aut per viſiones, aut per ſomnia, aut propriam ſuam ſimilitudinem ei oſtendat, quomodo ſe Moyſi revelavit, *Num.* 12. 6. Unde *Videns* dictus eſt in multis Bibliorum ſacrorum locis, veluti 1. *Sam* 9 9. & 19. & 1 *Chrõ.* 19. 29. *&* 2. *Chrõ.* 12, 15. Et 10. 7 *Tertio*, ut nihil loquatur, niſi quod ei injunxit Jehova, *Num.* 22. 8. Nam verus Propheta non poteſt tranſgredi præceptum Jehovæ faciendo aliquid magnum vel parvum, ut *Num.* 22. 18. colligitur: & *Num.* 23. 1. Nam Prophetæ ori indit Jehova verbum, *Num.* 23. 9. Atque hinc erat, quod Balaam execrari non poterat, quod Jehova non fuerat execratus, *Num.* 23. 12. Atque etiam ipſe Balac verba hujuſmodi protulit, quibus prædicta confirmantur: *Ecce, veni ad te, jam poſſumne ullo pacto aliquid loqui? illud ipſum verbum, quod indiderat Jehova ori meo loquar, Num.* 23. 1 *Quarto*, ut ſit vir apertis atque detectis oculis, vel diſcoopertos habens oculos, videns viſionẽ Omnipotentis; Unde *Num.* 28. 3. *dictum Balami filii Behhoris dictum viri aperti oculis*. *Quintò*, ut ſit auditor ſermonum Dei fortis, & ut cognoſcat notionem Excelſi, ac videat viſionem Omnipotentis excidens, ſed retectus oculis juxta illud *Num.* 24. 16. *Dictum audientis ſermones Dei fortis, & noſcentis notionem Excelſi qui viſionem Omnipotentis videt excidens, ſed retectus oculis. Sextò*, ut ejus verba ſeu Prophetiæ ſemper ſint veræ, & nunquam falſæ: Nam hæc eſt differentia inter illum

&

& Pſeudoprophetam, ut apparet, *Deut.* 18 21. *Septimò*, ut non præſumat eloqui in nomine Dei, quod ipſe eum loqui non juſſit, & ne loquatur in nomine Deorum aliorum, ſecundùm illud, *Deut.* 18.21. Nam qui vero Dei Spiritu præditus eſt, alienos Deos agnoſcere non poteſt: tàm potens & ſublimis eſt Jehova ſuper alios Deos, qui ſunt creaturæ & opera manuum ipſius. Omnes enim Dæmones & Angeli creati ſunt à Jehova ſolo rerum creatore. *Nonò*, ut ſit nuncius corporeus mandatorum & voluntatis Jehovæ Dei ſui, cujus Spiritu imbuitur, ut *Jud.* 21. 4. reperimus. *Decimò*, ut tàm videat res futuras, quam præſentes, verbi gratiâ, 1. *Sam* 9 9. & 14 18 & 1 *Reg* 20 20. Hinc ergo inquit Balaam, *Num* 24.17. *Video illud, non tamen nunc, contemplor illud, ſed non propinquum.* *Undecimò*, ut ſit unctus, 1. *Reg* 19.16 1 *Sam*.10.1. Unde Prophetæ dicuntur, *Uncti Dei* non minùs, quàm Reges. *Duodecimò*, ut ſemper ſtet ante Deum, 2. *Reg*.3 Similiter multæ aliæ ſunt Prophetæ leges, quas omnes hoc loco recitare longum nimis, & fortaſſe etiam tædioſum foret.

TRACTATUS PRIMI.
SECTIONIS II.
PARTIS I.
LIBER II.
De Prophetiæ ac Vaticinii ſpeciebus in genere.

CAP. I.
De variis vaticinii differentiis ſecundùm veteres.

P*orphyrius* duos afflatus divinos tetigiſſe fertur, quorum unus plerumque vel cõmuniter in ſomno fieri dicitur, alter in vigilia, ubi afflati & perciti præſagiunt ita vigilantes, ut etiam ſenſibus utantur: At verò *Jamblicus*, animos vere præſagientes percitosq́ue, quamvis dormire videantur, non tamen reverà dormire defendit, atq; etiã cùm vidētur vigilare, reverà eos vigilare inficiatur, dicendo prætereà, hoc fieri, quoniã afflati more hominũ nõ utantur: Nos verò potiùs *Porphyrii* opinioni aſſipulantes, negamus, præſentiam Spiritus divini, prorſus tollere atq; auferre humanorũ ſenſuum uſum, ſed potiùs dicimus eam ita ſubmergere horum effectum motu ſuo divino, ut non magis appareat, aut ipſi Prophetæ, aut aſtantibus, quàm flamma candelæ ſolaribus radiis expoſita videtur. Sed, quoniam de his fuſiùs in ſuperioribus diſceptavimus, hoc loco ea omittemus: audacter tamen cum *Porphyrio* affirmantes, quòd prophetiæ affectus obveniant iis, aut in ſomnio, aut in vigilia, prout ſomnium & vigilia ſincerè à nobis atque ſine omni exceptione æſtimatur. *Magi recentiores* volunt vaticinii afflatum triplici modo fieri, videlicet, *aut in furore, aut in ecſtaſi aut in ſomnio:* Quam quidem prophetiæ in ſuas ſpecies diviſionem non penitus rejicimus, quatenus ad noſtram ſententiam propè accedit: Nos ergo doctrinam noſtram ex hiſce Bibliorum ſacrorum verbis derivamus. *Prophetis Deus Jehova, aut per viſionem ſeipſum notum facit, aut per ſomnium eos alloquitur: At non ſic Moyſes: nam in os alloquitur Jehova eum, & oſtendit non quidem ænigmatibus, cùm is ſimilitudinem Jehovæ intueatur, Num* 12.6. Ex hiſce enim verbis colligimus, quòd prima Prophetiæ ſpecies, cæteris excellentior ſit revelatio illa, quæ immediatè

diatè ab ore Dei procedit, qua Deus rem, prout eſt, detegit, & non ænigmaticè uti cæteris inferioris gradus Prophetis voluntatem ſuam aperire ſolet. Deinde etiam verba iſta duas alias ſpecies, prima illa viliores arguere videntur, in quib. ſcilicet icon & immediata Dei imago non videtur, ſed ſolùm modo *viſio* rei volũtate divina propoſitæ offertur, vel per ſe, ut in viſione *Danielis*, *Petri* Apoſtoli, &c. Sic etiam in tali viſione viſus fuit Jehova ab *Ezechiele*, *Ezech.* 1. & Antiquus dierũ à *Daniele*, *Daniel* 7.13 & tali etiam viſione conſpectus eſt Gabriel *à Daniele*, *Daniel* 9.21. *Ecce vir Gabriel, quem videram in viſione à principio*, &c. Viſionem autem iſtam dividimus in ecſtaſin vel habitum corporis furibundum, eaque viſionis ſpecies luculenter in Bibliis commonſtratur: Ultimam verò vaticinii ſpeciem appellamus *ſomnium*. Ex prædicto igitur Jehovæ ſermone ad Aaronem & Mariam, cæterorum Philoſophorum ſapientiam includente, cum cæteris, quæ præceſſerunt, conjuncto colligimus prophetiam ſeu vaticinium in membra, & particulas ſequentes dividi ac ſubdividi.

- *Propheticæ donum profluit à Deo* vel
  - *Immediatè*, in quo ipſius Majeſtatis divinæ icon ſeu imago conſpicitur.
  - *Mediatè*, idque vel in
    - *Vigilia*, quæ Prophetiæ ſpecies procedit vel
      - *Ab intus*, videlicet à ſolo Spiritus divini afflatu, qui inſpiratum more furioſo incitat *quadrifariam*, ſcilicet vel
        - *Superiores radios attrahendo ad inferiores.*
        - *Animam in mentem ſupremam ejus partem dirigendo.*
        - *Animam ſupra mentem elevando.*
        - *Animam in ipſum quaſi Deum convertendo.*
      - *Ab extra*, quæ fit tam ſine afflatu, quã cũ eo: Et hæc fit vel
        - *Auditione ſermonis perſonæ*
          - *Viſæ.*
          - *Non viſæ.*
        - *Viſione*
          - *Manifeſta & externa* abſque divino afflatu *in re*
            - *Viva.*
            - *Mortua.*
          - *Occulta & interna*, quæ fit quaſi Spiritus divini ſpeculo
            - *In ecſtaſi.*
            - *Sine ecſtaſi.*
    - *Somno*: de quo libro tertio.

C A P. II.

De prima & ſumma vaticinii ſpecie.

Legitur in ſacris literis, *Geneſ.* 32.30. quòd *Jacobus Patriarcha viderit Angelos de facie ad faciem*, ac ſi hoc ſingulare quoddam & magnum viſum fuerit eo tempore, quòd tantùm gratiæ cuiquam inſpirato ſeu afflato ab afflatore concederetur, ut liceret ei de facie ad faciem intueri Angelum Dei, & ita familiariter cum

eo colloqui, uti fecit Jacobus, *Geneſ.* 32. 1. & 23. Similiter dicitur, *Jud.* 6. 22. *Angelum Jehovæ vidit Gedeon de facie ad faciem*, ſic quoque itidem Angelo Dei bis vel ter apparente Manoacho, & alloquente eum, ac miracula edente, legitur, *Jud.* 13. 21 *&* 22. *Tunc Manoach dixit ad uxorem ſuam: Omnino morituri ſumus, nam Deum vidimus.* Unde patet, quod realis Angeli apparitio tum temporis non minus ferè fuerit miraculoſa, quàm ipſius Dei in propria ejus eſſentia viſio: adeoque conſtat exinde, quòd immediata Dei apparitio, hoc eſt, in propria ejus ſimilitudine ſeu imagine alicui Prophetæ facta, fuerit habita pro re ſane rariſſima & ineffabili benedictione: Et tamẽ intelligimus ex S. literis talem tantamq; gratiam Moyſi præcipuè præ aliis Patriarchis ac Prophetis conceſſam fuiſſe: Nam *Num.* 12. 6. dicitur: *Prophetis Deus aut per viſionem ſeipſum notum facit, aut per ſomnium eos alloquitur; At non ſic Moyſes: Nam in os alloquitur Jehova eum, & oſtendit non quidem ænigmatibus, ſed ſimilitudinem Jehovæ intuetur.* Ex quibus colligere licet, quod Moyſes hoc Jehovæ favore cæteris omnibus non ſui ſolùm temporis, ſed anteriorum quoque ſeculorum Prophetis præcelluerit: Unde *Deut.* 34. 10. ita ſcriptum reperitur, *Propheta in Iſraele ſimilis Moyſi non ſurrexit ut quem cognoverit Deus Jehova facie ad faciem in omnibus ſignis & prodigiis, ad quæ facienda miſerat eum Jehova in Ægyptum*, &c. *Etiam in omnibus operibus manus fortis, & omnibus operibus terribilibus maximis, quæ fecit Moyſes ante oculos totius Iſraelis:* Et tamen ipſe Jehova promittit: *ſe ſuſcitaturum Iſraelitis alium Vatem Moyſi ſimilem, cujus ori indat verba ſua, ut eloquatur eis quicquid præceperit ipſi: Deut.* 18. 8. Quod quidem de Mediatore venturo intelligi volunt commentarii, quamvis etiam *Elias* viſionem procul dubio ſimilitudinis Jehovæ in monte Horeb habuerit, ubi de facie quaſi ad faciem etiam cum Deo loquebatur: 1. *Reg.* 19 adeoque etiam virtute & præſentia Spiritus Dei ab illo tempore miracula ineffabilia & profanis vix credibilia perfecit, & ad culmen ac exitum felicem perduxit, uti in Scripturis ſacris 1 & 2. *Reg.* videre poſſumus. Ex his igitur intelligere poſſumus, qualis ſit hæc nobiliſſima vaticinii ſpecies, in qua non Angelus aliquis Dei mandatum in vigilia ſeu viſione, aut ſomnio annunciat, neque Deus etiam more alieno ænigmatico, quali cæteros Prophetas allocutus eſt, mandata ſua indicat; ſed ipſe Jehova, ipſe Angelorum Imperator, ipſe rerum author & revelator in ſua perſona, ſimilitudine ſuæ eſſentiæ proxima haud tecta aut abſcondita in hac ſpecie Prophetam ſuum immediatè in os alloquitur, collocutione ſua immediata eum, tam exteriùs, quàm interiùs illuminando (neque enim potuerunt ob hoc ipſum Iſraëlitæ faciem Moyſis contueri) atque virtute hujus ſuæ illuminationis miracula ſtupenda producendo, uti in hiſtoria *Exod. Levit. Num. & Deuteron.* fuliùs illud explicatur.

CAP. III.

De revelationibus, quas in vigilia perciti furore divino viva voce effundunt.

QUalis ſit Prophetarum divino furore percitorum habitus inprimis docetur luculenter. 1. *Samuel.* 10. 5. *Eritq; ibi, cùm ingreſſus fueris civitatem, ut occurras turbæ Prophetarum deſcendentium de illo excelſo cum nablio, & cum tympano, & tibia, qui prophetabunt:* Ex quibus conſtat, quòd eo tempore, quo exagitati fuerunt Prophetæ à Spiritu divino, non ſecundum morem vulgarium hominum, ſed Spiritus mirabilis atque divini agitatione ac motu huc atque illuc ſequendo muſicæ

muſicæ ſonum habitu furentium fuerint ducti: Id ſanè, quod luculenter demonſtratur 1 *Sam* 19.20.21.22 23.24. *Miſit Saul legatos ad capiendum Davidem: quorum vidit quiſque congregationem Prophetarum prophetantium, & Samuelem ſtantem, qui præerat illis. Quapropter miſit legatos Saulis Spiritus Dei, ut more prophetico agerent ipſi quoque. Quod cum nunciaſſent Sauli miſit legatos alios, qui more prophetico egerunt quoque, &c. Tunc ipſe Saul abibat illuc, &c. Sed invaſit eum quoque ipſum Spiritus Dei ita ut incontinenti pergens prophetico more ageret, uſque dum perveniret Naiothas in Rama: ubi exuens etiam ipſe veſtes ſuas prophetico more agebat ipſe quoque coram Samuele: ita excidit nudatus tota die illa & tota nocte: Ideò dicere ſolent, An etiam Saul eſt inter Prophetas:* Ex quibus liquet, iſtos Prophetas more furioſo egiſſe, & exutis veſtib. omnibus nudè choreas ducendo prophetica verba effudiſſe; Nec tamē credere vos velim, vera dementia aut furore, ita ſcilicet accepto hoc vocabulo, uti communiter apud homines uſurpatur; Vates corripi aut poſſideri, ſed ideo hanc vaticinii ſpeciem *furorem* nuncupamus, quoniam totus homo propheticus virtute Spiritus divini contra naturalem corporis motum & ſenſum rapitur, ita ut cōmuni judicio humano illud pro rabie habeatur, quod revera nihil aliud eſt, quā motus & habitus corporis animæ humanæ, & ſenſib. peregrinus ac alienus, qui reverà dicitur alienatio, quoniam Propheta tum fit per Spiritus divini præſentiam, homo alienus, vel alius, quàm fuit anteà, juxta illud, 1. *Samuel.* 10 6 *Irruet ſuper te Spiritus Jehovæ, ut Prophetes cum iis, & mutaberis in virum alium.* Et *ibid* 9. *Et mutavit ei cor in aliud. Magi* autem hanc vaticinii ſpeciem furibundam *in quatuor ſpecies* iterum ſubdividunt, quarum *priori*, philoſophiæ peritus arcanum ſphærarum cœleſtium vim, & quaſi cujuſque earum animam virtute quarundam rerum naturalium, hîc in terra inventarum, & eas reſpicientium, è cœlis ſibi allicere ſolet atque attrahere, illam ſphæræ animam ſuæ animæ colligando & uniendo ſpiritum ſuum illuminat, redditque propheticum: Et quoniam hujuſmodi ſpiritus ſive animæ cœleſtis attractio non fit de univerſo cœlo, ſed de aliquo particulari ejus orbe ſeu ſphæra, & verò ſphæræ cœli ætherei novem enumerantur, videlicet primum mobile, cœlum ſtellatum, & orbis ſeptem planetarum, adeoque etiam, animæ harum ſphærarum novem Muſis attribuuntur, ideò, inquam, nomen hujus ſpeciei furoris divini Muſis dedicatur, tot ergo reperiuntur veſtigia ſeu gradus, quibus ſuperiorum vires ad inferiorum animos allectantur, quot ſunt in cœlo ſphæræ, quarum quidem *inferior eſt in luna* imperans vegetabilia; Unde fit, ut hujuſmodi animæ deorſum ad terram attractio facienda ſit virtute magica alicujus vegetabilis, natura & diſpoſitione propria ei convenientis, ſive illud ſit radix, ſive fructus, ſive arbor, ſive herba; Imò verò hæc ſphæra etiam lapides & metalla reſpicit, quatenus eſt in loco terræ cœleſtis, unde maximam in terram elementarem habet poteſtatem. Modus autem operandi per hæc magica naturalia conſiſtit in adligando vel ſuſpendendo ea: Sic dicunt, quod ex vegetabilibus herba *Verbena & Theangelica* ad prophetiam conferant; ex lapidibus autem *Selenites* atque *Hyænia:* Et hujuſmodi alia ab *Alberto Magno* & cæteris Magis, qui de hiſce rebus ſcripſerunt fuſius explicantur. *Secundus gradus* ſurſum aſcendendo *in ſphæra Mercurii*, quæ animalia reſpicit, & varias rerum naturalium mixtiones conſiderat, quibus poculenta & eſculenta conficiuntur: Sic tradunt Magiæ profeſſores, quòd ſi quis *cor talpæ* recens palpitanſque devoret, ille animam hujus ſphæræ ſibi attrahendo vim divinatricem ſibi comparet, ita ut futurorum eventus præſagire queat, atque ſic in cæteris. *Tertius gradus eſt in ſphæra Veneris*, quæ pulveres, ſuffumigia, odores & unguenta reſpicit, Unde virtute illorum attrahitur ejus natura ad inferiora. *Quartus eſt in ſphæra Solis*, cui referuntur verba, voces, & cantus ſymphoniaci, quorum ſuavi harmonia ejiciuntur & expelluntur ex anima tenebrarum diſcordia, adeoque

ipſa anima hoc modo erigitur,& quaſi ſtatuminatur: Nã ferunt *Timotheum*, Alexandrum Regem ſonis in furorem excitaſſe: ſic legimus in ſacra Scriptura, 1.*Sam.*10. *Occurres turbæ Prophetarum deſcendentium de illo colle excelſo cum nablio & cum tympano,& tibia,& cythara ante ſe, qui prophetabunt.* Et 2.*Reg.*13.15 *Sed nunc aſſumentes adducite mihi ſidicinem: Sic fuit cùm pulſaret fidicen, ut adeſſet ei manus Jehovæ*,&c. Ex quibus conſtat, quod ipſe *Eliſha* etiam vir afflatu divino pleniſſimus uſus ſit harmonia, tanquam inſtrumento ad prophetiam valde neceſſario. Sic etiam maligni Spiritus, Saulem poſſidentis, furor mitigatus fuit,& in leniorem naturam converſus per melodiam Davidis. Sed ut ad alias hiſtorias nunc tandem me conferam, apud *Aurelium Auguſtinum* ſcriptum invenimus, quod *ſacerdos Calamenſis* ſolitus fuerit ſeſe pro libitu querula quadam melodia evocare è corpore in raptum ſeu ecſtaſin,&c.& ſic in cæteris. *Quintus gradus* hujus ſpeciei, *convenit ſphæræ Martis*, in qua vehementes imaginationes & animi affectiones, ac motus comprehenduntur, quantas enim in corpore alterationes iraſcibilis animi affectus producere queat, docet nos experientia. *Sextus gradus correſpondet Jovi* in quo conſiſtunt rationis diſcurſus, deliberationes, conſultationes, puritas in moralitate, juſtitia & religione, ingentemq́ue admirationem nonnunquam inducit, cujus ſtupore phantaſia rapit hominem, eumq́ue præter ſenſum & actiones naturales ducit: Unde fit, ut tunc mens quaſi libera à mole ſua ad cœlorum vel numinum afflatus ſuſcipiendos ſeſe aptam reddat. *Septimus gradus Saturno attribuitur*, quia tenet ſecretiores intelligentiarum & tranquillas mentis contemplationes: Unde mens, ſpeculando liberior facta in ſapientiæ aream ingrediendo, cum admiratione in ea, tanquam in æquilibrio ſuſpenſa, manet. *Octavus gradus eſt in cœlo octavo ſeu ſtellifero*, qui cœleſtium corporum obſervat ſitum, motum, radios & lumen: Hic etiam imaginibus, characteribus ſecundum magorum normam conſtructis operatur artifex, quibus miracula præſtantur. *Nonus & ultimus gradus reſpondet primo mobili*, cujus virtute homo à rerum materialium conſideratione ad rerum formalium & ſpiritualium contemplationem rapitur, ſiquidem hic gradus liberum hominis arbitrium voluntatis quaſi rotis huc atque illuc vehit, hominemq́ue ad divinam Dei & intelligentiarum contemplationem introducit,& animam humanam reddit aptam ſocietati & familiaritati Spirituum ſupercœleſtium.

Secunda furoris divini ſpecies eſt illa, quæ mediantibus expiationibus & ritibus ſolennibus animam hominis mediam in mentem ſupremam ejus partem dirigit & exaltat, eamq́ue facit quaſi dignum & incontaminatum Dei templũ, unde fit, ut tùm anima iſta, divinæ ſapientiæ particeps,& quaſi inebriata nectare ſupercœleſti, impleatur Spiritu Prophetico. Sed hanc ſpeciem, ad viſionem atque auditionem referre poſſumus, eò, quòd hic furor nonnunquam contingere ſolet vel per claram viſionem, vel per expreſſam vocem, uti ex ſacris literis paſſim colligere licet: Tales etiam Prophetæ apud Ethnicos traduntur fuiſſe, *Bacchus Bœotiis, Epimenides Chöis & Sibylla Erithræa, &c.* Atque hanc ſpeciem Magi veteres *Dionyſio* dedicaverunt.

Tertiam furoris divini ſpeciem fingunt veteres ab *Apolline* proceſſiſſe, quem mundi mentem nuncupaverunt. Hic præeuntibus votis, myſteriis, adorationibus, aliiſq́ue ſacris quibuſdam artificiis, vel arcanis confectionibus, quibus ſpiritus Propheticus copioſè ab alto hauritur, facit animam Magi ſupra mentem ſuam aſſurgere, Angelis ſive intelligentiis bonis eam conjungendo, vel potius, ſecundum noſtram opinionem, animam in mentem elevando,& tàm animam, quàm mentem ſurſum ultra mundi materialis conſpectum in mundum ſpiritualem ſublimando atque attollendo: Sic legimus *Eſdr* 14.38. *Et vox vocavit me dicens: Eſdra, aperi os tuum & bibe, quo te potavero: Et aperui os meum, & ecce calix*

calix plenus porrigebatur mihi. Hoc erat plenum ſicut aqua, color autem ejus igni ſimilis; Et accepi & bibi & in eo, quod biberam cor meum intellectu implebatur & in corpore meo creſcebat ſapientia: Similiter invenimus, *Ezech. 3. Fili hominis quodcunque inveneris, comede: comede volumen illud, & vadens loquere ad filios Iſraelis, &c. Et dixit; Venter tuus comedet, & viſcera tua complebuntur volumine iſto quod ego do tibi: Et comedi illud & factum eſt in ore meo ſicut mel dulce.* Hoc igitur facto repletus fuit Propheta Spiritu ſapientiæ & præparatus, ut loqueretur cum populo, & doceret eos mandata Dei. Referunt etiam hiſtoriographi fide digni (ut ſcilicet aliquãtulum jam extra Bibliorum ſacrorum limites vagemur) quòd ruſticus quidam, in campis terram aratro fodiens invenerit vas quoddam, aureum nobiliſſimo liquore impletum, quem cum ille rorem cœli eſſe exiſtimaret, lavit eo faciem & bibit quoque; Unde protinus factum eſt, ut tùm bonitate animæ, & ſapientiæ excellentia, tùm corporis pulchritudine renovaretur & exaltaretur, in tantùm quidem, ut è veſtigio crearetur, & fieret è bubulco Regis Siciliæ bajulus; Id quidem quod accidit tempore Regis *Otti*, adeoque etiam literarum Papalium teſtimonio comprobatur. Atque hanc quoque furoris iſtius efficaciam confirmare videtur *Corn. Agrippa*, his verbis: *Eſt*, inquit ille, *ars quædam, ſed pauciſſimis cognita taliter informandi, exornandi & illuſtrandi fidelem & purum hominis animum, ut ex ignorantiæ tenebris repente ad ſapientiæ & doctrinarum lumen evehatur; Eſt è contrario facultas, immundos atque incredulos reconditis quibuſdam arcanis eodem ſapientiæ & doctrinarum dono rurſus exuendi & priſtinæ ſuæ ignorantiæ reſtituendi.*

U*ltimam* denique *furoris divini ſpeciem à Venere* procedere voluerunt Magi, dicuntque ipſam ferventiſſimo amoris affectu ipſius vatis animum in Dei quaſi naturam convertere & tranſmutare, hoc eſt, Deo illum reddere ſimillimum: Id quod etiam agnoſcere videtur *Mercurius Triſmegiſtus* hiſce verbis. *Magnum miraculum eſt homo, animal honorandum & adorandum: hic enim in naturam Dei tranſit, quaſi ipſe ſit Deus. Hic Dæmonum genus novit, utpote qui cum iisdem ortum ſe eſſe cognoſcit* &c. Anima itaque virtute hujus furoris ſpeciei ad Deum quaſi elevata, adeoque etiam ipſi Deo ſimilis effecta, ita à Deo formatur, ut ſupra omnẽ intellectum eſſentiali quodam divinitatis contactu omnia cognoſcat. Atque hæc eſt ratio, quod Philoſophi & Poëtæ ſubtiliorum ingeniorum finxerunt, *Cupidinem oculis deſtitui*, videlicet quoniam vehemens hic amor non ſolùm vehit animam ſupra ſenſus rationem, ſed etiam facit, ut ea ipſum intellectum tranſcendat, quatenus cum natura divina conjungitur, hoc eſt, in ferventem Seraphinorum orbem, amore ſacroſancto & zelo divino flagrantem, Deique eſſentiæ contiguum aſcendendo penetrat: Nam hæc ſphæra lumini, mentis & Spiritus ſancti igneo amore coruſcanti refertur: Quicunque ergo Venereo furore ſimilis Deo factus eſt, ille vivit ſola mente, & Jovem toto pectore capere dicitur: Hic anima humana à ſuis quaſi vinculis jam immunis ad perfectionem eſſentiæ ſuæ exaltatur, quæ quidem, qualis ſit, nos docent Hebræorum *Cabaliſtæ* in ea ipſa definitione, quam animæ attribuunt, quæ eſt talis: *Anima eſt lumen Dei & ad imaginem Verbi, cauſæ cauſarum, primi exemplaris creata, ſubſtantia Dei ſigilloq́ figurata, cujus character eſt Verbum æternum.* Ex quibus colligere licet, quantus ſit furoris divini effectus, & præſertim furoris amatorii.

C A P.

CAP. IV.

De prophetia in vigilia ex revelatione vocali, hoc eſt, per auditum ſermonem aliquem perſonæ ſanctæ & ſpiritualis facta.

ACcidit nonnunquam, ut Propheta ſeu afflatus, imò verò & alius furore divino minimè percitus, res tàm futuras, quàm præſentes & præteritas intelligat per auditionem vocis perſonæ cujuſdam ſanctæ, aut viſibili apparitione, aut inviſibiliter verba prophetica enunciantis. Nam ſcriptum eſt in multis ſacrarum literarum locis, Jehovam Moyſi in ſimilitudine & icone ſua apparuiſſe, & quàm ſæpiſſimè in os ejus, non quidem ænigmaticè, ſed reverà ſeu apertè locutum fuiſſe. *Num* 12.6. *Exod.*3.3 & 4.19. & 4.24. & 16.11. & 12 & 15 21. Imò quidem ſcribitur, *Exod* 19.9. quod *Deus venerit ad Moyſen in nube denſa, & quòd totus populus audiverit vocem Jehovæ cum Moyſen alloqueretur* Nonnunquam Jehova cum Prophetis inviſibiliter loquitur; Unde *Jud* 6.25 *Nam fuerat ea ipſa nocte, ut diceret ei Jehova, accipe juvencum adultiorem qui eſt patris tui, &c.* *Et* 1.*Samuel* 15.16. *Deſine, ut renunciem tibi, quòd locutus eſt* Jehova *hac nocte, &c.* Et 1.*Chron.*17.3 *Fuit nocte illa ut ederetur verbum* Jehova *ad Nathanem dicendo, abi, ut dicas ad Davidem, &c.* Sed quòd Jehova Prophetas alloquatur, ipſo manente inviſibili, teſtatur ille locus, 1. *Sam.* 3. *Vocavit* Jehova *Samuelem qui dixit, ecce me: Samuel ergo accurrens ad Helim, dixit: Ecce me, vocaſti enim me: Sed dixit, non vocavi, &c. Iterum* Jehova *ulterius vocavit Samuelem*, &c. Hinc igitur patet, quòd Jehova modo inviſibili ut plurimum ſoleat alloqui Prophetas. Ex quàmplurimis etiam Bibliorum locis conſtat Angelos, tùm viſibiliter apparentes, tùm etiam inviſibiliter ſine ulla apparitione allocutos fuiſſe tàm afflatos ſeu inſpiratos homines, quàm Spiritu iſtiuſmodi extraordinario non donatos. Sic inter illos, qui divino Spiritu fuerunt præditi, habemus *Abrahamum*, *Jacobum*, *Danielem* &c. Inter hos vero afflatu divino deſtitutos, *Agaram*, *Manoachum* &c. Atque hìc ſciendum eſt, quòd audiatur vox perſonæ ſpiritualis non modo in vigilia, ſed etiam in ſomniis: Unde *Gen.*15 12. *Fuerat Sole inclinante, ut ſopor invaderet Abrahamum, &c. Dixit ergo* Jehova *Abrahamo, ſcito pro certo peregrinos fore poſteros tuos in terra non ſua*, &c. Similiter *Gen.*20 1 *Veniens Deus ad Abimelecum in ſomnio nocturno, dixit ei: Ecce tu illicò morieris, &c.* Et *Gen.*31.12. *Fuit autem, quo tempore incaleſcunt pecudes ut attollens oculos meos, viderim per ſomnium, &c. Dicente enim ad me Angelo Dei per ſomnium:* Jacob, *cùm dixiſſem. Ecce me, dixit, attolle oculos & aſpice, &c.* Atque ita in multis aliis locis: Verbi gratiâ; *Salomoni apparebat* Jehova *in ſomnio, dixitque, Pete quid daturus ſim tibi, &c.* Sic *Joſepho* Angelus apparebat, *Math* 2. Nec certè vacua ſunt hujuſmodi narrationibus hiſtoriographorum ſcripta: quippe fertur, *Socratem habuiſſe proprium ſuum Dæmonem*, cum quo familiariter fuerit collocutus, & de futuris commonefactus: *Pſellus* docet, *quam linguam Dæmones imitentur, cùm hominem alloquuntur.* Imò quidem circa annum 1603. audivi quendam *nobilem eſſe in Gallia cui uti etiam prædeceſſoribus ejus, Dæmon quidam inviſibiliter loquatur, & res futuras aperiat.*

C A P.

CAP. V.

De duplici viſione in vigiliis.

VIſionem illud vocamus, quod vel oculis corporis extrinſecus in vigiliis apparet, vel intrinſecus & quaſi in ſpeculo ac lumine ipſius Spiritus divini quo afflatus inſpiratur, oculis ſpiritualibus, tam in ſomnio, quam in vigiliis conſpicitur. Exempla quidem permulta reliquerunt nobis hiſtoriæ, tã ſacræ quàm Ethnicorum de viſione, tum Prophetarum, tum etiam nullo ſpiritu prophetico aſſlatorum extrinſecus in oculos apertos incurrente & apparente. Nam ut à Prophetis incipiamus, legimus Jehovam *Moyſi* in ſua ſimilitudine & icone apparuiſſe, uti dictum eſt in nube interdum obſcura, interdum etiam in columna ignis, & aliquando in forma ignis in rubo, &c. Sic Deus cũ *Jacobo* in forma viri, luctabatur; unde dixit Jacob; *Vidi Dominum de facie ad faciem. Geneſ.* 32. 30. Angeli etiam multis cum Patriarchis tum Prophetis ſæpiſſimè apparuerunt: Sic Angelus ſeſe *Agaræ* & *Manoacho* ac uxori ejus, itidemque *Joſepho* Mariæ marito, & aliis, iſtiuſmodi apparitione ſeu viſione manifeſta obtulit Sed & *Eliphas* Jobi amicus narrat ſuam viſionem hoc modo, *quæ occurrerat ei in vigiliis apertis oculis, in horrore viſionis nocturnæ, quando ſolet ſopor occupare homines, pavor tenuit me & tremor, & omnia oſſa mea perterrita ſunt, & cum ſpiritus me præſente tranſiret, inhorruerunt pili carnis meæ. ſtetit quidam, cujus non agnoſcebam vultum imago coram oculis meis, & vocem quaſi auræ lenis audivi, Numquid homo Dei comparatione juſtificabitur*; &c. Job 3. 13. Ex quib. colligimus, quòd *viſio iſta iterum poſſit duplici modo accipi*: videlicet *vel per ſe ſine collocutione, vel cũ allocutione & ſermone*; Nã *ſine allocutione aut voce* erat illa viſio, quæ *Balthaſari* regi apparebat. *Dan.* 5. 5. *Eadẽ hora apparuerunt digiti quaſi manus humanæ ſcribentis è regione candelabri in ſuperficie parietis aulæ regiæ, & Rex aſpiciebat articulos manus ſcribẽtis*, &c. Eſt tamẽ quædam viſionis ſpecies in vigilia magis interna & abdita, quæ ex ſpiritu divino, mediante luce & ſplendore inviſibili, tanquam in ſpeculo politiſſimo oculis merè ſpiritualibus, percipitur. Atque hæc viſionis ſpecies eſt *vel cum ecſtaſi vel ſine ecſtaſi*; cum ecſtaſi erat illa viſio *D. Pauli, qua rapiebatur in cælum tertium ubi ſe mirabilia vidiſſe fatetur atque ineffabilia*: Iditemq; illa *D. Johannis* quam ſuâ Apocalypſi explicavit: Namq; hi duo ſe raptos & ecſtaſi quaſi captos fuiſſe, verbis etiam expreſſis agnoſcere videntur: Similiter illa viſio *Ezechielis* non multum ab ecſtaſi differre videtur, & vel etiam ecſtaſis fuit, *Ezeh.* 1. Viſio autem ſine ecſtaſi obtulit ſeſe *Stephano*, mortem & hominum malignitatem expectanti, de qua Act 7. ita ſcribitur. *Cùm autem eſſet plenus Spiritu ſancto aſpiciens in cælum vidit gloriam Dei, & Jeſum ſtantem à Dextris virtutis Dei, & ait, Ecce video cælos apertos*, &c. Sed & *D. Petrus, Act.* 11 15. optimè deſcribit oculos & medium in quo & per quod hujuſmodi objectum conſpicitur; *Ego*, inquit ille, *eram in civitate Joppa orans, & vidi exceſſu mentis meæ viſionem deſcendens vas quoddam, velut linteum magnum*, &c Ubi per mentis exceſſum intelligit ſpiritum mentem illuminantem, & per conſequens agnoſcere videtur, quod oculi viſionem illam intuentes fuerint ſpirituales: Sic etiam *Micaihu* dicit, 2. *Chron.* 18. 18. *Vidi Jehovam ſedentem in ſolio, & totum exercitum cælorum aſtantem à dextra & à ſiniſtra*, &c. In ſpiritu ergo tanquam in ſpeculo oculis ſpiritualibus perceperunt Prophetæ has viſiones, adeoque, uti mihi quidem videtur, non fuerunt penitus in hiſce viſionibus ſuis ab ecſtaſi immunes: Porro eſt etiam adhuc alia viſionis & auditionis ſpecies, qua tanquam in ſpeculo potuerunt Prophetæ res in diſſitis locis factas videre, & viſione explicare, adeoque et-

iam audire: Unde 2. *Reg.* 6. 9 ita legimus; *Mittebat vir Dei Eliſhah ad Regem Iſraëlis dicendo: cave, ne tranſeas per locum illum, nam ibi Syri inſidiantur: Quare mittebat rex Iſraelis ad locum, &c. Perturbato itaque animo regis Syriæ ſuper re hac, &c. Quis,* inquit, *ex noſtris ad regē Iſraelis retulit? Cui unus e ſervis Non Domine, mi Rex, ſed Eliſha Propheta ille &c. indicat regi Iſraelis verba illa, quæ loqueris in conclavi cubilis tui, &c.* Imo etiam hujuſmodi viſione futura prævidentur juxta illud, 2. *Chron.* 20. 14. *Tunc Jachazielem filium Zecariæ inceſſit Spiritus Jehovæ, & dixit, Cras deſcendite verſus eos; Ecce aſcenſuri ſunt per collem Tzitri & invenietis eos in extremitate vallis in fronte deſerti Jervelis, &c.* His omnibus viſionis ſpeciebus & multis aliis perceperunt viri Dei res præſentes & futuras, ut præmonerent Iſraelitas, & inducerēt eos in viam veritatis, ſecundùm illud 2. *Reg.* 17. 13. *Cum obteſtaretur Jehova Iſraelem & Jehudam per omnes Prophetas cujuſcunque viſionis; Revertimini a viis veſtris peſſimis, &c.* Sunt etiam multorum generum viſiones, quæ Ethnicis apparere videbantur: ſic enim ſcribitur, quòd *Curtio Rufo* inclinato jam die, ſpatianti in porticu, obtulerit ſeſe humana quædam figura muliebris grandior & pulchrior, quæ futura ei prædixerit, ita ut etiam eventus dictis ejus reſponderit. Similiter fertur, quod *Alexander Magnus*, cum adhuc eſſet in Macedonia, & in civitate *Dio*, ſecum deliberaret, quanam vi aut conſilio poſſet Aſiam ſubjugare, viderit ſpeciem ſeu ſpectrum quoddam, habitu ſacerdotali ei oblatum, quod juſſerit eū fortiter invadere Perſas, &c. Hiſtoria etiā *Menippi à Philoſtrato* narrata indicat viſiones nonnunquam eſſe præſtigioſas; quali viſione *Menippus* a *Lamia* tentatus eſſe fertur, ſed virtute *Apollonii Tyanei*, tandem liberatus. Quod autem ad apparitionem malorum Dæmonum attinet, *Suetonius* narrat de C. *Caligulæ* Imperatoris cadavere, in horto Lamiano non rite ſepulto (ſiquidem levi tantum ceſpite tectum fuerat) quòd poſſeſſores horti multum nocturno impetu perturbarit: donec à ſororibus ab exilio reverſis iterum exutum, & rite ſepultum fuerit: Sic etiam domum illam, in qua idem Imperator obiit, nullo remedio ab umbrarum ſeu Dæmonum ſpectris liberari potuiſſe quam incendio, referunt hiſtoriæ: Sed recitare omnes hiſtorias illas, quas ſcripta nobis offerunt, veluti viſionem *Bruti*, & id genus alias, infinitum quidem, adeoque etiam tædioſum foret. Porrò etiam legimus, quòd multi apud Ethnicos reperti ſint, quibus evenerint raptus ecſtaſis: Namque à ſcriptoribus fide haud indignis traditur quòd *Hermes, Socrates, Xenocrates. Plato, Plotinus, Heraclitus, Pythagoras & Zoroaſter* ſoliti fuerint raptu evocari. *Herodotus* etiam refert de *Atheo* Philoſopho miræ ſapientiæ, quòd ejus anima quandoque corpus exierit, ac poſt viſa longinqua ſpatia rurſus in corpus doctior facta, redierit. Sic *Olaus Magnus* ſcribit, quòd in *Finlandia* juxta *Norwegiam* ſint quidam Magi, qui effuſis priùs nonnullis muſſitationibus magicis, in ecſtaſi ſtatim concidant, adeò quidem, ut etiam animæ eorum integrum quandoq; triduum corpora ſua relinquant, atq; tùm demum revertantur multaq; mirabilia de partibus longinquis enarrent. Anima quoq; *Harmonis Clazomenii*, ut *Plinius* in ſua hiſtoria aſſeverat, ſolita fuit relicto corpore vagari, & multa ac vera è longinquis locis nūciare: Sic legimus in veterib. *Galliæ Chronicis*, q̄ rex quidā *Aureolanæ*, nomine *Gōtramus*, in venatione aliquādo à venatorib. cæteriſq; ſuis amicis ac ſervis digreſſus fuerit, atq; ita, comitāte eū ſolūmodò unico ſervo, per deſertū tranſierit, laſſus itaq; conſedit tandē ſub arbore quadā, ubi ſomnū ſeu potius ecſtaſin, quæ à morte non multū differre ſolet, incidit: Ut verò ſervo ſuo adhuc vigilāti dormire viſus eſt, ecce, animalculū quoddā ex ore ejus egreſſum eſt, forma vel effigie ſerpētis illius, qui lacerta dicitur: Quæ quidē beſtia ad torrentē parvulū nō procul inde diſtantē deproperās huc atq; illuc circa laticis corruentis ſeu profluentis ripam diſcurrit, ac ſi anxiè locum aliquem inquireret, per quem poſſet tutò amnem tranſire: ſervus itaque regis, hæc omnia videns, enſe ſuo evaginato feſtinanter ad amnem ſeu rivulum acce-

dit,& gladii extremitates utrique ripæ in modum alicujus pontis imponit: quo facto, ecce, beſtiola per gladium ita tranſverſum, veluti per pontem quendam hilariter ad alterum rivuli latus ſive marginem tranſivit, atque in foramen ſeu ſpecum quendam ſub pede cujuſdam excelſi montis anguſtum eſt ingreſſum, in quo per horæ dimidiæ ſpatium manens tandem per idem ſpeluncæ orificium rediit, ac per eandem viam, quam ante calcaverat, in regium ſuum habitaculum fuit reverſum in os Regis viciſſim, unde exierat, ingrediens: Exuſcitatus itaque rex ſomno penitus diſcuſſo, vel potiùs ecſtaſi finità, narrat ſervo ſuo mirabile ſomnium, adeoque vivis quaſi coloribus exprimit, & depingit ei viſionis jam commemoratæ effigiem: Vidi, inquit, fluvium ſeu flumen amplum, cui inſtratus erat pons ferreus; viſusque ſum mihi per pontem illum tranſeundo ingredi in ſpeluncam quandam ſub pede montis, ubi theſauros ingentes patrum antiquorum conſpiciebam. Quibus enarratis & per relationem vigilantis ſervi confirmatis, inquiſitionem deinceps in loco ferreis inſtrumentis inſtituit, & magnam ibi auri ac argenti copiam, à multis annis ibi abſconditam, adinvenit. Hoc certè eſt, illud quod Cicero, in libro ſuo de *Divinatione*, hiſce verbis aſſeverat: *Nec aliquãdo animus hominis divinat, niſi cùm ita ſolutus eſt, ut ei planè nihil ſit cũ corpore, aut certè parum. Cum autem anima à ſuis vinculis quodammodo libera, pervenit ad illum ſtatum, qui eſt ſupremus gradus contemplativæ perfectionis hoc eſt cum viſibile cœlum penetrando in inviſibile illud rapitur; tunc quidem diſtrahitur ab omnibus ſenſibilibus & imaginariis ſpeciebus, & intelligit non per ſpecies acquiſitas, ſed per inſpectionem ad ideas, omniaque in idearum lumine cognoſcit: Cujus quidẽ luminis Plato agnoſcit pauciſſimos in hac vita homines participes fieri.* Ex hiſce igitur luculenter demonſtratur, quod ecſtaſis ſive raptus ſit nihil aliud, quàm diſtractio, abalienatio, liberatio pro tempore, & illuminatio animæ per præſentiam & unionem Spiritus divini à Deo inſpirati, qua quidem ecſtaſi Deus animam a ſuperis lapſam ad infera, rurſus ab inferis ad ſupera retrahit, ut in raptu *D. Pauli* & *Johannis*. vel ſaltem anima à ſuis vinculis libera, ultra citraque per mundum aliquo tempore diſcurrit, juxta illam *AEgyptiorum* doctrinam; *Anima cùm ſit lumen quoddam ſpirituale, quando à corpore eſt ſoluta omnem locum, & omne tempus comprehendit non ſecus atque lumen laterna incluſum, cùm ea aperitur, circumquaque diffunditur:* Quibus etiam *Mer. Triſmeg.* accedere videtur his verbis: *Quicunque hac Dei natura fulti ſunt, pro mortalibus immortales habentur, intelligentia ſua cuncta complectuntur, quæ in terra ſunt & quæ in mari, & ſi quid eſt præterea ſupra cœlum, atque adeo ſeipſos erigunt, ut ipſum quoque bonũ intueantur, &c Pimand. 4.* Sed miſſa iſta faciendo ad ſomniorum divinorum explicationem perveniemus, cùm ea tertiam Prophetiæ ſeu Vaticinii ſpeciem conſtituant.

TRACTATUS PRIMI.

SECTIONIS II.

PARTIS I.

LIBER III.

De Somniis.

CAP. I.

De ſomniorum divinorum diſpoſitione atque diviſione.

SOmnia prophetica & divina in eo differunt ab illis, quæ ex cauſis naturalibus proveniunt, quòd hæc ex ſpiritu phantaſtico & rationali ſeu intellectuali unitis oriuntur, illa verò per illuſtrationem mentis ſive intellectus agentis inducuntur, hoc eſt, per Spiritus divinitus afflati unionem cum anima, qua homo illuminatus futura in ſomno videt: & quidem eò magis in ſomno, quoniam homine vigilante anima per ſenſuum blanditias à cœleſti contemplatione ad inferiora & ſenſibilia, hoc eſt, ab unitate ad particularium materialium multitudinem pertrahitur: At verò, quieſcente ſenſu anima totam ſuam vim applicat menti & intellectui, ac per conſequens circa veritatem magis eſt intenta. Proveniunt autem hæc ſomnia per meram revelationem, vel immediatè à Deo, vel etiam ab Angelo aliquo divinitus miſſo factam: Atque harum quidem apparitionum in ſomno paſſim & fuse Scripturæ ſacræ mentionem faciunt, de quibus infra ſtylo copioſiori ſcribemus. Methodi autem melioris gratiâ integram ſomnii naturam in diſtinctionem ſequentem digeſſimus.

Somnium

Somnium in genere eſt *quadruplex*, nempe

- *Supernaturale*, quod ſemper verũ eſt, & conſideratur in
  - *Genere*, atque ſic eſt *duplex*, ſcil. vel
    - *Speculativum.*
    - *Allegoricum.*
  - *Specie*, & ſic *quadruplex* eſt, videlicet vel
    - *Matutinum*, quod inter ſomnium & vigiliam fit.
    - *Quod quis videt de altero.*
    - *Cujus interpretatio viſione nocturna oſtenditur.*
    - *Quod eidem ſomniatori oſtenditur, bis, térve repetitum.*
- *Naturale*, quo ſomniamus de iis, quæ facta ſunt die præcedenti.
- *Diabolicum*, quod oritur à tentationibus Diaboli.
- *Vanum & inane*, quod accidere ſolet vel *propter*
  - *Crapulam* ex cibo & potu.
  - *Humorum naturaliũ operationem*, videlicet
    - *Sanguinis.*
    - *Bilis flavæ.*
    - *Pituitæ.*
    - *Melancholiæ.*

C A P. II.

De ſomnio ſupernaturali & vero.

PRopheta *Daniel* inquit *cap.* 2.20. *Sit nomen Domini benedictum à ſeculo uſque ad ſeculum, quia ſapientia & fortitudo ei ſunt; Et ipſe mutat tempora & ætates transfert regna, atque conſtituit, dat ſapientiam ſapientibus & ſcientiam intelligentibus: Isq; revelat profunda & abſcondita, & novit, quæ in tenebris ſunt conſtituta, & lux cum eo eſt. Et Daniel dixit regi Nabuchodonoſori: Myſterium, quod interrogat rex, ſapientes, Magi, arioli, & aruſpices nequeunt indicare regi, ſed eſt Deus in cœlo revelans myſteria qui indicavit tibi rex quæ ventura ſunt in noviſſimis temporibus.* Ex quibus colligimus, quod neceſſe ſit, ut revelatio veritatis à Jehova ſolo dimanet, & non ab alio, quoniam ipſe eſt totius veritatis fons & origo. Unde conſequens eſt, quòd ſomnia vera à ſolo Deo procedant, & proinde ea non inſulsè nuncupavimus ſupernaturalia. Hinc etiam eſt, quòd *Joſeph* ſervis Pharaonis, qui ſomniarant, ait *annón Dei ſunt interpretationes? Gen.* 40 8. Et Regi Pharaoni ſomnii interpretationem petenti, à Joſepho reſpondetur; *Non eſt penes me: Deus reſpondendo enunciabit proſperitatem Pharaonis, &c. Gen.* 41.16. Dicitur igitur hujuſmodi ſomnium *verum*, quoniam ſemper manet (ut verbum Dei) infallibile & certum; dicitur que *ſupernaturale*, quoniam provenit aut immediatè ab ipſo Jehova, Deo Opt Max. aut mediatè per ipſius ordinationem, ab ejus nunciis, videlicet Angelis & Archangelis: A *Jehova* inquam: Sic enim viſio apparebat *Abrahamo*, qua Jehova immediatè ei apparens prædicebat futurum, ut poſteri ejus eſſent peregrini in terra non ſua, *Gen* 15.12. Similiter *Gen.* 20.2. ſcribitur, quòd *veniens Deus ad Abimelecum in ſomnio nocturno dixerit ei: Ecce tu illico morieris, &c.* Sic etiam legitur 1 *Reg* 3 5. *Gibbone*

apparuit Jehova Salomoni per ſomnium eadem nocte dixitq́; Pete quid daturus ſum tibi. &c. Porrò etiam alio tempore apparuit ei Jehova,& allocutus eſt eum juxta illud 1 *Reg* 9 2. Imò verò omnes ferè Prophetæ in ſomniis verbum Jehovæ acceperunt, ut in ipſorum ſcriptis propheticis latius reperietis; ſed ut plurimum Deus voluntatem ſuam & futurorum eventus *per nuncios ſeu Angelos* ſuos indicat: Nam in quodam *libro, de ſomniorum interpretatione, Salomoni attributo* legimus,quòd ſuper ſomniis veris,quæ ſunt prophetiæ membra præcipua,Angelus aliquis ſit conſtitutus à Deo,quem ille facit præſcire res omnes,quæ cuiquam homini eventuræ ſunt,ſive ſint bonæ,ſive malæ: Quiſquis ergo ſive Patriarcha ſive Propheta,ſive alius vir bonus,bonum ſomnium ſomniaverit,is quidem ab aliquo Angelo divinitus miſſo ſive per viſionem,ſive per collocutionem,ſive per utramque ſimul illud accepit: Ipſe autem Angelus reddit retributionem homini,ſi operatus eſt bonum animæ ſuæ coram Deo,eumque docet,ut malum illud fugiat,quod fortaſſe corde concepit,& ut pœniteat ac reſipiſcat,atque ut hac Angeli boni admonitione bonum ei ac non malum eveniat. Hac itaque via per mediatam Dei & immediatam Angeli præmonitionem commonefactus ſapiens ſolet adverſa à ſe & ab aliis avertere. Porrò etiam in *eodem Tractatu* legimus,quòd Angelus iſte ſomniorum præſes faciat,ut ſomniator percipiat futura ſecundùm modum & diſpoſitionem ſuæ naturæ & juxta ordinem exceſſus,& receſſus temporis actorum. Concludimus igitur ex his,quòd verum ſomnium ſit quaſi verbum à Deo prolatum,quod ipſe priùs Angelo oſtendit,efficiens,ut ille ſciat non modo ſomnium,ſed etiam ejus expoſitionem & radicē, quam non ſolet Angelus transferre ad alium ſenſum,nec mutat de ſua natura in aliam: ſed ſicuti res in ſua natura eveniet, ita eam homini oſtendit. Hujus rei exempla varia ex ſacris literis adducemus: *Geneſ.* 31.10. *Levavi oculos meos,& vidi in ſomniis aſcendentes mares ſuper fœminas,&c. Dixitq́; Angelus Dei ad me; Jacob leva oculos,& vide univerſos maſculos aſcendentes ſuper fœminas,varios,maculoſos atque reſperſos,Vidi omnia,quæ tibi fecit Laban &c.* In quo ſomnio Angelus admonet Jacobum, quid ſit faciendum: Et *Math.*2.19. *Defuncto autem Herode, ecce Angelus Domini apparuit in ſomnis Joſepho in AEgypto dicens: Surge & accipe puerum & matrē ejus,& vade in terram Iſraël: defuncti enim ſunt qui quærebant animam pueri,&c.* Similiter Angelus anteà ei eodem capite 13 in ſomnio viſus eſt,eum admonens, ut in Ægyptum fugeret.Porrò etiam infinitos alios Bibliorum locos hic allegare poſſemus, ſed brevitatis cauſa eos omittendos eſſe cenſemus. Sciendum autem eſt,quòd *duo* ſint *horum ſomniorum genera*: quorum *aliud* eſt *ſpeculativum*, & verè planeque ſignificativum,prout res futura eveniet, quemadmodum in præmiſſis explicatum eſt; aliud verò *allegoricum* & ænigmaticum,quo per rem unam ſignificatur res altera: Hoc modo perhibetur Deus eſſe allocutus Prophetas ſuos juxta illud, *Num* 12.6. *Prophetis Deus Jehova aut per viſionem ſeipſum notum facit,aut per ſomnium eos alloquitur: At non ſic Moyſes: nam in os alloquitur Jehova eum, & palam oſtendit, non quidem ænigmatibus.* Sic etiam videmus, omnes ferè prophetias more ænigmatico Prophetis per ſomnia aut viſiones eſſe commiſſas; Similiter videmus *ſomnium illud Pharaonis* ænigmaticum fuiſſe,& expoſitione Joſephi eguiſſe, *Gen.*41. *Duo etiam ſomnia Nabuchodonoſoris* regis parabolica & tecta Danielis,viri divino Spiritu afflati opē & expoſitionē requirebant, *Dan* 2 & 4.Similiterque *Danielis ſomnium cap.*7 expreſſum: *Videbam in viſione mea noctu,& ecce quatuor venti cœli pugnabant in mari magno,& quatuor beſtiæ grandes aſcendebant,&c.* Ænigmatica enim hæc erat de quatuor regnis ſeu Monarchiis in terra exurgentibus oratio; quod quidem ænigma Angelus explicavit: Sic etiam *viſio de pugna inter arietem & hircum,cap.*8 atque ſic in cæteris. Cæterùm veteres dividunt *ſomnium verum in quatuor ſpecies*,quarum *una* eſt *ſomnium matutinum*,quod

ſit

fit inter ſomnum & vigiliam: Hujuſmodi erat *ſomnium* illud *Samuelis*, 1. *Sam* 3.4. in quo ipſe inter ſomnum & vigiliam, audivit Jehovam vocantem, exiſtimans eam eſſe vocem Elis, & quidem etiam tertia vice ſubalternatim: *Aliud ſomnium* eſt, *quod quis videt de altero*, quale erat *ſomnium Nathanis* Prophetæ de Davide 1 *Chron* 17.3. Sic etiam in hiſtoriis Romanis legimus, quod *Auguſti Medicus* vitam domini ſui in tempora languentis morbo præſervaverit admonendo eum, ut in prælium die ſequenti contra *M. Antonium* exiret, quod ni feciſſet à Bruti & Caſſii militibus, ejus tentoria invadentibus, cum reliquis inibi inventis fuiſſet trucidatus, ut *Valerius Maximus* teſtatur. *Tertia* ſomnii *ſpecies* eſt illa, cujus interpretatio ipſi ſomniatori per viſionem nocturnam oſtenditur: ſic *Nabuchodonoſoris* ſomnium, quod neque ſapientes, neque magi, neque arioli, neque aruſpices explicare potuerunt, Danieli per viſionem de nocte eſt revelatum. *Dani* 2 19. *Quarta ſomnii veri ſpecies* eſt, in qua idem, quod antea in ſomnio occurrit, iterum repetitur: Sic *poſtremum Pharaonis ſomnium* de ſeptem ſpicis plenis atque formoſis, & de ſeptem aliis tenuibus & uredine percuſſis confirmabat prius ſomnium de ſeptem bobus pulchris & craſſis, & de ſeptem aliis fœdis ac macie confectis. Nam utrumque ſomnium idem ſignificabat, *Geneſ.* 41. Atque hic circa ſomniorum judicium obſervare debemus, quòd, *ubi ſomnium præcedens ſomnio alio ſequenti confirmatur, ibi optimum exſtet veritatis indicium.*

CAP. III.

De ſomniis naturali, diabolico & vano, quæ à Deo non ſunt, & per conſequens à veritate aberrant.

SOmnium, *quod naturaliter fit, accidit duobus modis*, videlicet *vel* cùm ſomnians eſt in naturali ſua diſpoſitione, atque tùm ſolent in ſomnio occurrere ea, quæ acta aut facta, aut dicta fuerunt, atque ita quis de nocte videt in ſomnio ea, quæ die præcedenti fecit: Cujus ratio hæc eſt, quòd mens ſolicita offert animæ cogitanda, & per imaginationem quandam realiter quaſi videnda ea, quæ vel vidit, vel audivit, vel etiam propoſuit ſibi die præcedenti: *vel* accidit tale ſomniũ, cùm ille, qui dormit, præternaturaliter morbo afficitur, atque ita ſomniat nonnunquam de rebus, quas vehementer exoptavit, vel quas anteà animo impreſſit. *Somnium* etiam *diabolicum*, quamvis inter metaphyſica & ſupernaturalia numerari poſſit, attamen, quoniam interdum præſtigiis contaminatur, & quandoque veritate mixtum eſt, ideò per ſe, & in ſua natura illud hic collocavimus: Sic itaque agit nonnunquam Diabolus in ſomno, ut fallacia & fraudulenta ſomnia excitet, quibus generi humano inſidietur, & faciliùs imponat: etenim duplici modo per iſtiuſmodi ſomnia homines illudere ſolet: aut ſcilicet inſidiis deſperationis aut voluptatis illecebris. *Ultimum ſomniorum genus vanum* dicitur & inane, in quo nihil ad Diaboli inſidias vel ad rei futuræ veritatem ſpectans reperitur. Cæterum hoc ipſum videtur ſomniantie more adventitio contingere: ſolet enim hoc ſomnii genus vel in ſanitate, vel in morbo accidere: *in ſanitate*, nēpe propter crapulam ex cibis & potionibus ſimul commixtis, & vapores ſurſum in caput mittentibus, qui varias meteororum ſpecies in phantaſia effingentes, producunt vanas imagines: *in morbo* autem propter validam ſpecierum impreſſionem in phantaſia, atque ita in ſomnio occurrunt res illæ, quæ nec ſunt, nec unquam

unquam fuerunt, ut in Melancholia & phrenitide affectis ſæpiſſimè contingit: Similiter etiã intra ſanitatis limites exiſtens ſomniator ꝓpter dominiũ alicujus ex quatuor humoribus naturalibus, res varias, ſed inanes ac vanas in ſomnio videt: verbi gratiâ, ſomniator *ſanguineus*, de rebus rubicundis, aëriis, de epulis, muſica, amore, feſtivitate, atque jucunditate ſomniare ſolet, quia talis humor naturaliter inclinat homines ad res illas; Similiter *bilioſus* res flavas & igneas, rixas, bellum, arma, contentiones, iracundiam & fervorem in ſomniis à ſola talis humoris prædominatione videre ſolet, uti & *phlegmaticus* res albas cernit, & circa aquas, & res ad aquam pertinentes, ut naves, piſces, nautas, navigationem, & hujuſmodi alia verſatur, atque ſic itidem *melancholia* nigredinem conſpicit in ſomniis, & terribilia ac horrenda videt, viſionumque tremendarum horrore percutitur, quæ quidem omnia nihil ſunt aliud, quàm imaginationes & res merè inanes.

CAP. IV.

De præparatione ſomniatori veritatem ſomnianti neceſſaria.

Ut ſomniator vera ſomnia videat, hæ proprietates *requiruntur*, videlicet

- *Mentis rectificatio per preces & orationes.*
- *Animæ purgatio à pollutionibus & perturbationibus*
  - Imaginationis.
  - Senſuum.
  - Carnis.
- *Corporis ſomniatoris in dormiendo diſpoſitio ſeu ſitus:* cum alius procumbat
  - Supinus.
  - In latus dextrum.
  - In latus ſiniſtrum.
  - Pronus ſeu in ventrem & faciem.
- *Cubiculi & exteriorum circa ſomniatorem* ad viſionem divinam ſuſcipiendam *accommodatio.*
- *Tempus magis proprium atque commodum*, quo ſomniator ſomnia videat.

ABdala *Arabs* dicit, quod, *cùm quis videt ſomnium ſeu viſionem in ſomnio, hæc operatio à fortitudine imaginationis procedat, quæ tunc fortior eſſe dicitur, cùm intellectus radiis eſt illuſtrior, & à ſenſuum præſtigiis liberior.* At verò concludit, quòd *ſomnia vera intelligere ſit à fortitudine mentis ſive intellectus agentis:* Ex quibus conſtat, quod ſi intellectus & ratio humana nimio carnis & ſenſuum commercio obruatur & ſopiatur, aut ſpiritus imaginativus ſive phantaſticus, rudis atque impolitus relinquatur; tunc nequeat, recipere empyreos intellectus radios, imaginesque ſpirituum ejus ideales, aut quòd etiam, ſi illa recipiat planè tamen ſit inutilis ad ea retinenda & percipienda. Quare neceſſarium eſt ei, qui vera ſomnia recipere percipereq; avet, ut imaginationem ſuam à maculis ſenſuum carnis & mundi immunem ac puram ſervet, & diligenter caveat ac attendat, ne pertur-

perturbationibus aut negotiis mundanis eo tempore diſtrahatur, quo ſomniare cupit: hujuſmodi, inquam, ſpiritus vaticinio aptiſſimus eſt cenſendus, quia magis rationi & intellectui adhæret, quàm ſenſui: Unde fit, ut hic ſpiritus ſit omniū idolorum à rebus undique manantium ſpeculum politiſſimum atque clariſſimum, ſplendorem mentis & intellectus non aliter recipiens, quàm luminis viſibilis & materialis capax erat, dum ſenſibus cohærebat: Hic, inquam, ſpiritus in ſenſibus & exterioribus occupatus, poteſt res percipere, quoad conſpectum materiæ, ita ut præter aut ultra viſibile objectum nihil conſpicere queat: at vero ſi circa ſpiritualia verſetur, recipiendo eſſentiam radiorum inviſibilium intellectus, res omnes intuebitur, nihilque in univerſo mundo ei occultabitur, ſi modò voluntati divinæ id conſentiat. Cùm igitur aliquis ad veram per ſomniū divinationem ſe vult accingere, ſit corpore & animo ſanus nec gravatus cibo aut potu, neque etiam inopiâ aut triſtitiâ laboret, & à vitiis Spiritui ſancto infeſtiſſimis ſit immunis, caſtè lectum petat, atque, ut verbo uno dicam, ab omni cogitatione noxia ſit anima ejus pura, munda atque ſoluta: quibus præviis, Angelus mediante Spiritu, nobis veritatem denunciabit, & mens humana micantes ac refulgentes à mentibus supercœleſtibus in ſe recipiet radios & effigies, quæ in phantaſticum ſpiritum politum, tanquam in ſpeculum divinum, viſiones, quas in Spiritu divino cernit, efficaciter imprimet, ita ut iſtud ſpeculum radiis divinis jam rectificatum atque illuminatum omni vulgari intellectus indagatione rationiſque diſcurſu longè certiùs, clariùs atque efficaciùs ſit res futuras ſapienti ſomniatori præſentaturum, & oſtenſurum à Jehova ſomniorum verorum revelatione. Inprimis igitur ad tantam gratiam obtinendam neceſſarium erit ſomniatori, ut *precibus & orationibus ſeſe Deo commendet*: Nam ipſi quoque Philoſophi videntur in eo conſentire, quod ſi quis ad ſomnum ſe componat ſine precibus ardentibus, quibus ſeſe Deo commendet, omninò inefficax ei ſit ſomnium: quippe quod virtute orationis radii animæ facillimè ad cœlum ſpirituale penetrant, ſine cujus ſpiritu & lumine res futuras ſpiritualiter cernere non poſſumus. Hinc, inquit *David, Pſalm*.141.2. *ſtatuatur oratio mea, ut ſuffitus coram te, elatio manuum mearum, ut munus veſpertinum, &c.* Et *Proverb*. 15 8. *Oratio rectorum accepta eſt Deo*, Et iterum, *Orationem juſtorum exaudit Jehova*: Ibid. 19. Tàm efficax enim eſt oratio, ut magnetica ſpiritus precantis virtute Spiritus divinus à ſuperioribus ad inferiora attrahatur, & ſpiritui precantis uniatur; qua quidem unione Spiritus divinus vehit ſpiritum humanum in ſpiritum empyreum; in cujus medio tanquam in ſpeculo politiſſimo, ubi nullum fictum vel mendacium invenitur, cujuſque rei veritas conſpicitur. Hac ergo via rectificabitur anima à ſua ſorde ſenſuali & phantaſtica, ita ut ad cœlum veritatis, in quo veræ rerum ideæ cernuntur, licet radicaliter in corpore maneat, attolli & elevari queat: Sic etiam lumen candelæ radiis ſuis ſolet rem per multa miliaria diſtantem contingere, & ut candela, quò major eſt ejus flamma, vel quò majus elychnium ejus accenſum, eò remotius per aërem medium penetrare cernitur, ita quoque ſimiliter ſi ſplendor divinus flammæ in candela aſſimilatus, & ſpiritus cœli empyrei, elychnio comparatus, cum flamma & ſpiritu animæ conjungatur, reddit animam humanam omnium rerum capacem, adeò quidem, ut etiam uſque ad mundi peripheriam proſpiciat, & ipſum Deum ſpeculetur ac contempletur.

Quod autem attinet ad *diſpoſitionem corporis* ſomniatoris,ſciendum eſt,*quatuor eſſe dormiendi modos*: cùm aliqui jaceant ſupini ſeu reſupini, ut ſcilicet oculis & cordibus intenti à Creatore prophetiæ donum expectent: *Alii* inter dormiendum dextræ parti ſeu dextro lateri incumbunt ad laudandum creatorem ſuum & animalium univerſorum,& ut videant veritatem à Deo procedentem; Tali modo procumbere conſueverunt Prophetæ & juſti,quando ſomniare voluerunt: *Alii* inſiſtunt lateri ſiniſtro,quando dormiunt,ut digeratur cibus & gaudio anima perfundatur,ut in *Tractatu Salomoni attributo* legimus: licet nos cum medicis in eo convenientes,ſtatuamus meliorem digeſtionem magiſque animo ſolatium conferri,ſi quis in dextrum,quàm ſi in ſiniſtrum latus dormiens inclinet;attamen hoc caſu nonnunquam obveniunt ſomnia inania ex poculis & eſculentis provenientia,quæ fallacia ſunt inefficacia & vana: *Alii* denique proni ſeu facie ventreque deorſum poſitis,dormire ſolent: Atque tales *ſomniatores diabolici nuncupantur*,quia deorſum verſus tenebrarum regionem proſpiciendo Deum rectè contemplari,non poſſunt. Porrò etiam jubent in magia periti ſſimi quique,ut *cubiculum quoque & externa ſomniatoris coaptentur*,quo ad viſionis divinæ effectum,non modò internum ſuum,ſed etiam externum accommodet; Volens ergo divina ſuſcipere ſomnia ſit corpore bene diſpoſitus,& cerebro à vaporibus,animoque à perturbationibus & curis immunis,eoque die abſtineat à cœna,ne inebriari poſſit: Cubiculum etiam in quo quis ſomniare conſtituit,debet eſſe mundum,nitidum atque ſacratum,in quo facto ſuffitu,unctiſque temporibus & obvinctis, ſecundum Magorum inſtitutionem,digitis ſomniorum annulis,ſuppoſitaque capiti cœleſti imagine & ſacra charta,ſomniator, invocato ſacris orationibus numine, lectum petat, intenta cogitatione & reſpectu habito ad rem,quam ſcire deſiderat,ſic enim veriſſima,& certa,ſomnia mentis ſpiritusque intellectualis illuminatione præeunte, videbit. Hæc eſt magorum veterum opinio,quamvis nos ſacris Scripturis adhærendo,ſine hiſce magorum ceremoniis nos more Patriarcharum & Prophetarum Dei ad verorum ſomniorum myſteria pertingere poſſe putemus. *Tempus* denique magis ad hoc opus conſentaneum eſt *nocturnum*,quando ſenſus à vagis objectis & erroribus diurnis, vaniſque affectibus liberati ſunt, nec metus animum pulſat: Hoc etiam multis ſacrorum Bibliorum locis confirmatur; Sic dicitur, *Gen.* 15.12. *Fuit autem condito jam Sole,cum cæca nox eſſet,ut ecce,furnus appareret fumans*,&c. Sic *Gen.* 40.5. *Videbant ambo ſomnium nocte una*.&c. Sic *Jud.* 7.9. *Eadem nocte dixit dominus ad eum;ſurge & deſcende ad caſtra*,&c. Atque ita in multis aliis. Unde percipitur,quod nox ſit optimum & maximè commodum ſomniorum tempus;utpote,in quo Spiritus propheticus magis aptè & propriè agit in hominibus propter rationem & diſpoſitionem rerum præallegatarum.

C A P. V.

De rebus ſedulò conſiderandis poſt ſomnii aut viſionis apparitionem.

SI quis ſpiritu prophetico non ornatus ſomnium ſomniaverit,ita ut neceſſe ſit ei aliis illud ad explorandam veram ejus ſignificationem revelare, hunc velim,ex conſilio nonnullorum in ſomniis expertorum,*inprimis* iſtud obſervare,

re, ut *ſomnium ſuum aperiat doctis*, & in ſomniorum veritate expertis, aut cuidam amico ſuo fideli & benevolo, qui, quod bonum eſt pro poſſe ſuo præſagiat: Caveat igitur, ne ulla ratione illud aperiat inimico ſuo, aut veritatis ſomniorum ignaro, aut mulieri impudenti ſeu inverecundæ: quia *certum, & multis exemplis comprobatum, quòd ſomnii eventus primæ ejus expoſitioni ſoleat reſpondere:* Narrat etiam ſomniator quidam, de muliere aliqua hiſtoriam hoc idem confirmantem, quippe dicit ei tribus diverſis vicibus, idem idemque ſomnium occurriſſe: Hæc igitur primis duabus vicibus ſomniorum peritum adiit, petens ſomnii ſui expoſitionem & felicem experta eſt eventum; Tandem autem tertia & ultima vice aperuit ſomnium iſtud cuidam mulieri ſomniorum penitus imperitæ, & eventus confirmavit tum quoque mulieris illius ignaræ & de veritate ſomniorum malè informatæ, quæ contrario modo fuerat illud interpretata, quàm anteà fecerat, harum rerum peritus: quocirca hæc ipſa, quæ ſomnium iſtud viderat, ſperans adhuc futurum, ut meliùs quoddam omen audiret ex perito illo, quem duabus vicibus prioribus conſuluerat, iteratò illum adiit, ejus interpretationem petens; cui ille, *Heu tibi mulieri, revelaſti hoc alii priuſquam mihi?* Fatetur illa ſe patefeciſſe cuidam mulieri, quam in itinere obviam habuerat: Quo audito, non poſſum, inquit ille, mutare interpretationem neque ejus effectum, &c. *Secundo* notandum eſt, quòd *ſomnii malitia poſſit virtute precum & orationum piarum averti:* Unde monent ſapientes, ut, ſi quis videat in ſomno viſionem, minus ſibi placentem, tùm conjiciens aut convertens ſeſe in aliud latus aut brachium, tribus vicibus ad ſiniſtram expuat, & hunc in modum precetur. *Munio me cum Domino meo Jeſu, cum Moyſe & Abraham, ut malignitas ſomnii, quàm vidi in viſione mea, mihi non noceat in lege mea nec in ſeculo meo, & in vita mea, non alius Deus præter te, Deus omnium cœleſtium, terreſtrium & inferorum & Deus omnium creaturarum ſapiens præteritorum, præſentium & futurorum, Munio me cum Deo glorioſo & excelſo cum quo muniverunt ſe Angeli & Prophetæ quatenus a malignitate, quam vidi in ſomno meo, non accidit mihi aliquid mali.* Nota *denique*, quòd *vix ſomnium ullum repertatur, in quo non aliquid occurrat inane*, ſicuti videmus, quòd nullum ſit frumentum ſine paleis aut zizaniis. Id ſanè: quod confirmat etiam ipſum ſomnium Joſephi Patriarchæ, quippe quod explicans pater ejus Jacob inquit: *quid ſibi vult ſomnium quod vidiſti? Num ego & mater tua & fratres tui adorabimus te ſuper terram?* Etenim hoc ipſum in matre ejus, utpote quæ ante illius ſomnii effectum mortua fuit, finem & effectum non eſt conſecutum.

CAP. VI.

Hiſtoriæ nonnullæ ſomniorum cum eorum expoſitionibus, tam ex Scripturis ſacris, quàm ex aliis fide dignis auctoribus deſumptæ.

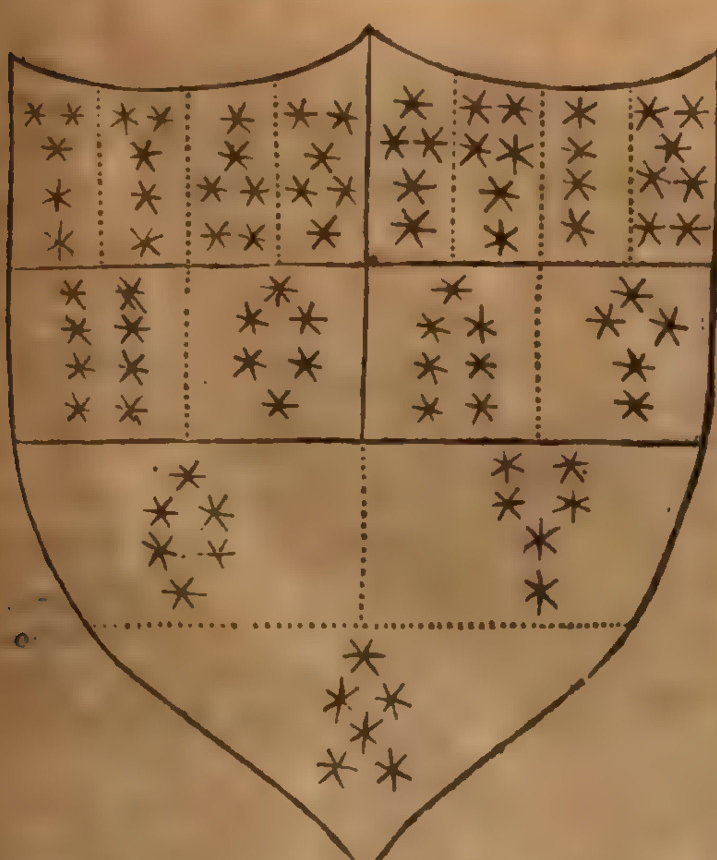
HAbemus hiſtorias & exempla quàm plurima, miraculoſos ſomniorum verorum effectus comprobantia, tàm in literis ſacris, quàm in fide dignis hiſtoriographorum ſcriptis nobis propoſita, quæ quidem, ſi rectè perpenderimus, percipiemus, mirificam in vera ſomniorum cognitione ſcientiam & arcanum deliteſcere; ut igitur à ſacris ſcripturis incipiamus, diligenter conſideranda ſunt hæc loca ſequentia; videlicet *Somnium Joſephi de dominio ejus ſuper*

fratres,Geneſ.37.8.*Somnium pincernæ & piſtoris Pharaonis*,Geneſ 40.5 *Jacobi de pecoribus*,Geneſ. 31 10. *Labani cum apparitione Dei*,Geneſ.31.24. *Jacobi de ſcala*,Geneſ. 28.12.*Pharaonis de vaccis*,Geneſ.41.1. Aliud *de ſpicis*,ibid.5. *Abrahami illud*,fuit,*condito jam ſole cum cæca nox eſſet,ut ecce fumus appareret fumans*,&c.Geneſ.15.12. *Samuelis*, 1.Samuel.3.27. *Salomonis*,in quo ſapientiam à Jehova obtinuit,3.Reg 3. *Nathanis* Prophetæ,1.Chrō.17.3.*Micaihu*,*vidi Jehovā ſedentē*,&c.2.Chron.18.18. *Nabuchodonoſoris*,Daniel.2. *Gedeōn*:*Eadem nocte dixit Dominus ad eum ſurge*,Jud.7. *Daniel* 2.9. *Joſephi mariti Mariæ*, Matth. 2.& alia permulta quæ hic recenſere longum foret. Sic etiam ex hiſtoriis vulgaribus percipimus quòd *Hannibali Carthaginenſi* Angelus in ſpecie infantis apparens prædixerit futuram Italiæ ruinam & quòd *Alexāder* Macedoniæ Rex in ſomnio viderit,*Caſſandri* manus ſibi eſſe venenoſas ac lethales, prout etiam poculo venenato tandem fuit extinctus: Poëta *Simonides* cùm humaniter & religiosè ſepeliverat hominem quendam mortuum ſine ſepultura ejectum in portu maris, vidit ſequenti nocte per ſomnium, iſtius ſepulti ſpiritum, admonentem ipſum, ne die ſequenti cum cæteris iter facturis navem conſcenderet, futurum enim ut periculoſum & lethale foret illius diei iter: Qua quidem ſpiritus prædictione perterritus Poëta illa die quievit, nec mari ſe committere voluit. Accidit igitur, ut deinceps eodem illo die navis iſta, qua per mare iter facere Poëta die præcedente conſtituerat, cum omnibus, qui eam conſcenderant tempeſtatis inclementiâ & undarum violentiâ ſubmerſa ſit, & funditus perdita: *Crœſus* quoque in ſomnio prævidit filii ſui *Attis* exitium & funera, nec potuit fatis ulla aſtutia aut ſolertia reſiſtere: Sic ſomnium *Aſtyagis* præmonuit eum de nepote ex filia, autore futuro depoſitionis ejus in Regno: *Alcibiades* ſomniavit, ſe laciniis & amiculo ſeu palliolo amatricis ſeu amicæ coopertum eſſe, id ſanè quod evenit etiam, ſed longè aliter, quàm ipſe ſperaverat: Nam à militibus *Pharnabazi* interfectus tandem per amicam ſuam charam palliaſtro ejus perhibetur obtectus: *Attila* falſus eſt ſe vidiſſe viros duos, manibus ſuis tenentes ſtrictos gladios, & capiti ſuo ſupereminentes, ac minantes mortem, niſi parceret Leoni Pontifici: *Dario* Perſarum Regi imminentium malorum divinatio duplici ſomnio fuit præſentata; Namque viſa eſt ei phalanx Macedonica proprio igne depaſci, & deinde per quietem vidit, ad ſe adduci Alexandrum eo habitu, quo ipſe rex ſalutatus fuerat, & equo vectum per Babylonem, ac de repente cum ipſo equo ex oculis ſuis ſubductum: Quæ equidem fuit divinatio præſagientis animi, unde poſteà etiam Perſæ terra marique fuerunt victi. Infinita denique in mundo extant ſomniorum veridicorum exempla, quæ omnia impoſſibile eſt hoc loco adducere, quorum alia res directò & apertè, uti eveniunt, declarant, alia verò ænigmatico & parabolico modo accidentia futura præſentant. ita tamen, ut exitus & eventus eorum certiſſimè & ineffabiliter ſequatur.

TRACTATUS PRIMI.
SECTIONIS II.
PORTIO II.

De animæ intellectualis ſcientia ſeu Geomantia hominibus appropriata, quorum radii intellectuales extrinſecus, hoc eſt, circa negotia mundana verſantes, & à centro diſsipati in centrum recolliguntur.

Libro unico comprehenſa.

TRACTATUS PRIMI.
SECTIONIS II.
PORTIO II.
De intellectus ſcientia ſeu Geomantia.

CAP. I.

Quòd ſcientia geomantica ſit verus animæ intellectualis actus.

QUAMVIS in technica Macrocoſmi hiſtoria, de Geomantiæ proprietate, & de oriente ex ea divinatione locuti ſimus, hic tamen de ejus eſſentia non inconvenienter agi poſſe exiſtimamus, & ſanè, ipſam eſſe veram animæ humanæ ſcientiam, rationibus ſatis probabilibus apertè demonſtrabimus: nam ſi hujus ſcientiæ originem conſideraverimus, utiq; percipiemus, ipſam eſſe ſcientiam valdè occultam & internam: Unde fit, ut homines vulgares & ſenſuum veſtigiis ſolummodò inſiſtenſtes blaterare ſoleant, hanc artem eſſe duntaxat accidentalem, ſtultam & inanem, nec quicquam, virtutis in ſe habere, & quidem mirum id non erit ſedulò & diligenter rem conſiderantibus, ſi ſenſibiles, imò verò imaginatione forti præditi homines hujus ſcientiæ arcananæ rationem capere, & oculis ſpiritualibus conſpicere aut percipere nequeant, cùm etiam vulgaris rationis limites tranſeat ejus conſideratio. Nam ſi conemur in hac ſcientia rationem reddere effectus, arduum profectò & difficile erit id opus & tædioſus atque ærumnoſus labor, Cujus quidem rei ratio eſt in promptu. Etenim quis, & vel inter plebejos etiam, non haberet illum pro ſtulto & vano, qui ſervum domini ſui mandata exequentem, vellet de ſecreto domini conſilio & intentione percontari, eaque ex ſervo illo cognoſcere & explorare, ſiquidem ille protinus ita reſponderet; Rex vel Dominus meus ſolet hoc vel illud mandare; ita tamen, ut non itidem quoque rationem mandati ſuis executoribus ſeu miniſtris & ſervis aperiat & indicet. Sic affectum vitæ accipimus modo mirabili à ſuperioribus, dum tamen de ejus fonte, vehiculo & ratione ſolent ſolummodò homines ab effectu per conjecturas ratiocinari, nihil verò certi ſcire aut habere: Sic etiam mens divina mirabiles in homine producit effectus, & mirabiliter agit, dum tamen harum actionum rationem rectè cognoſcere prohibet carnis atque tenebrarum obſtaculum: Agit ergo mens in intellectum, & intellectus implet patienter actus ſui regis, ac tamen deliteſcit cauſa principalis in mentis centro, hoc eſt, in verbo divino. Sic Dominus tradit pecunias ſervo ſuo, ut curet eas ad talem civitatem tranſportari: nec tamen intelligit ſervus, quid Dominus ſuus intendat tali pecunia facere, quoniam id

latet

latet in animo Domini: Tunc intellectus & ratio impellit imaginationem, ut ferat atque portet impreſſiones ſui Regis, nempe mentis. Sic ſervus ponit pecunias domini ſui in currum ſive plauſtrum; ut illud vehiculi loco inſerviat. Denique imaginatio hanc mentis voluntatem ſenſibus commendat, ut ipſi trahant ejus onera in mundum viſibilem; Atque ſic etiam equi ſolent trahere currum vel plauſtrum in civitatem deſtinatam: Interim tamen ratio aut imaginatio aut ſenſus non magis intelligit intentionem mentis, quàm ſervus aut plauſtrum, aut equi percipiunt ſecretam & occultam Domini ſui voluntatem. Attamen meliùs poteſt ratio humana conjecturare, quàm imaginatio aut ſenſus, quemadmodum etiam ſervo quodammodo licet imaginari & conjecturâ aſſequi cóceptionem domini ſui, licet nihil certi habeat. Ex his igitur evidens eſt, quòd ſicuti Deum cognoſcere non poſſumus, niſi à poſteriori, ita quoque non licet mentem aut ejus actus rationem percipere aut intelligere, niſi ab effectu. Cæterùm ab effectu exploraverunt Artiſtæ ſcientiam illam eſſe veram & admirabilem quatenus per eam circa res futuras ac præſentes etiam & præteritas incognitas, admiranda divino more peregerunt. Exitus igitur ſolet rei perfectionem arguere. At verò ſi curioſius perquirendo ſtulti velint ad hujus actus centrum, hoc eſt, ad unitatem & ipſius mentis punctum penetrare, operam equidem & oleum perdent: quoniam ultra rationis & intellectus gradum exiſtit, ad quem nemo unquam, niſi corporale exuat habitaculum pertingere poteſt: ſufficit igitur, ut Monachum per habitum, & rem per ſuum effectum cognoſcamus: Sic itaque divina eſt hæc ſententia, quoniam divinare facit, Prophetiæ proxima, quoniam per eam mens, propria ſua virtute præſtat illud, licet debiliter, quod alias præſtare ſolet (ſed magis potenter & apertè propter multitudinem radiorum ſuperiorum ſimul unitorum, unita & conjuncta cum mente divina: Et proinde, debito modo conſideratis illis, videmus quòd mens humana ſit de eadem eſſentia, cujus eſt mens divina, ſiquidem idem præſtare ſolet in virtute minori, quod illa præſtat in majori: Nam major vis majorem producit effectum, & per conſequens etiam minor minorem. Mens ergo in homine per ſe ſine radiorum divinorum additione, ſi modò præſervetur à corporis & carnis nocumentis, & tenebris non obfuſcetur, aut ſenſuum illecebris non afficiatur, poteſt vim ſuam propheticam in effectum ſenſibilem effundere, atque mirabilia præſtare, cujus quidem effectus rationem non magis poſſibile eſt reddere, quàm poſſibile eſt ipſius Prophetiæ rationem agnoſcere.

CAP. II.

Cur Geomantia habeatur apud ignaros pro ſcientia abſurda & ridicula.

SOlent ignorantes hanc animæ ſcientiam ideò abſurdam & ridiculam æſtimare, quoniam ex punctis ut plurimum, adventitio manus motu factis, eam effluere & provenire putant, adeoque per conſequens nihil perfectionis, nihilque certi ex ea promanare dicunt: Sed poſſent etiam ſapientes & docti, ac periti illis eodem modo reſpondere, nihil certi, aut conſtantis reſolutionis eſſe in hominis mente, hanc vel illam rem exequi, aut hunc vel illum locum tali die petere conſtituente, & tamen quod hominis mens ita ſecum conſtituit, illud ſine impedimento

pedimento

pedimento perficit homo. Tali itaque ratione etiam licet motus manus, certo ſuo numero & proportione diſpoſitioni mentis correſpondentia puncta conſtituens, nihil in prima punctorum projectione agere videatur, multa tamen ſub punctorum copia deliteſcunt occulta: videlicet ipſa animæ prædictio, vehiculis Microcoſmi æthereis & elementaribus, vecta, quatenus ſcilicet duodecim ſigna, ſeptem planetæ & quatuor elementa, ac eorum virtutes ſub talibus punctis abſconduntur: Namque ut mens & intellectus in hominem deſcendere non potuit, abſque prædictis Macrocoſmi vehiculis, ſic etiam nihil reale & eſſentiale procedit à mente, tanquam origine, niſi illud tranſeat per hæc media. Non eſt ergo accidentalis hic motus, quatenus ab anima humana procedit, quę eſt completa hominis eſſentia, & eſſentialiter ac per ſe agit, niſi impediatur accidentibus carnis & ſenſuum. Sic etiam dicimus naturam mineralem plumbi & ferri tendere in ſua eſſentia ad naturam auri: ſed accidentibus, hoc eſt, ſulphure impuro impeditur, ita ut ad metam naturæ præpoſitam pertingere non poſſit. Atqui replicabunt imperiti, talia impedimenta ſemper accidere corpori, propter carnis immunditiem & tenebrarum errorem. Hoc ergo iis concedimus, quòd, quò magis radii mentis per inquinamenta corporis in ſuo motu impediuntur, eò magis debilitetur ejus actionis effectus: quemadmodum videmus, quòd interpoſita nube inter oculum noſtrum & radios ſolares, radii iſti ad viſum noſtrum penetrare non poſſunt, unde & eorum effectus manifeſti tolluntur. Sic etiam propter corporis & carnis fortitudinem in natura tenebrarum, imaginatio nubibus materiæ fictis ita impletur, ut radii mentis, quoad corpus, impediantur: Unde fit, ut ad ſenſus, prout ſunt, tranſire non poſſint. Quamobrem neceſſe erit, ut corpus pro poſſe rectificetur, abſtinentia quolibet modo accepta ſubtilietur ac temperetur, & ut carnis ſuperbia dejiciatur, animæque medii radii paſſim diſtracti ad centrum contrahantur, adeoque univerſus homo tàm externus quàm internus ad ſimplicitatis naturam ſe convertat, & compoſitionem ac multitudinem negligat, atque odio habeat. Ita demum ille ad opera non accidentalia, ſed eſſentialia producenda virtute actus ipſius mentis humanæ optimè præparabitur.

CAP. III.

Quomodò homo Geomanticus ſe diſponere & præparare debeat, ut mentis ejus intentiones clarè emittantur, & cum ſenſibus mediante ratione uniantur.

QUoniam beneficio ſenſus puncta Geomantica videntur & porro eadem in cœleſtibus ac elementis comparantur virtute phantaſiæ, atque demum ipſa vis occulta, tum horum punctorum, tum etiam ortarum ex illis figurarum procedit à validitate intellectus tam agentis, quàm patientis, & per conſequens à mente, tanquam à termino à quo, ſequitur exinde corpus humanum ita regulandum & gubernandum eſſe, ne ejus pars magis intellectualis nimio carnis commercio demergatur, ſive aſſopiatur, & ne ſpiritus imaginativus aut phantaſticus reddatur hebes ac impolitus. Sit ergo ſpiritus phantaſticus antequã ad hoc opus accedatur, mũdus, purus, inconcuſſus, & curis minimè perturbatus, ut dignus efficiatur, cui mens atq; intellectus præſideat & innoteſcat. Nã talis ſpiritus vaticinio aptiſſimus lumen radiorum mentis abſque omni impedimento

mento

mento recipiet veritatiſque objecta myſtico modo, tanquam in ſpeculo depinget, facietque ſenſum & motum corporis exactè & ad amuſſim eò pergere, quò tendit ipſius mentis effectus. Cùm igitur jam ſumus corpore incolumes & ſani, nec animo perturbati, non gravati cibis aut poculis, non laborantes inopiâ aut paupertate, nulliſque libidinis aut iracundiæ vitiis offenſi, in hanc vaticinii aream ingrediamur. Spiritum quoque ſuum ille, qui hac arte uti vult, purum conſervet, tùm meditatione tranquilla & religioſa, tùm per victum moderatum & ſecundùm naturam temperatum: Hac enim præparatione opus eſt ei, qui de rebus futuris vera præſagire vel per artem Geomanticam, vel qua alia ratione cupit, utpote ſine qua nemo verus vates evadere poteſt: Nam qui ſpiritu phantaſtico languet, optatum finem, non aſſequetur, ſed confusè & indiſcretè judicabit: ſic etiam, quando crapula vinoque repleti ſumus, ſpiritus noſter imaginativus noxiis vaporibus quaſi ſubmerſus, abſcondit & depravat gloriam ac veritatem radiorum mentis, non aliter quàm nubes ſpiſſa aut terra in aëris regionẽ mediam elevata avertit gloriam Solis ab oculis intuentis, & radiorum ejus refractionem gignit ſeu inducit. Unde falſa pro veris occurrent, & ipſa nubis portio Soli objecta in iridem ſeu ſubſtantiam multicolorem mutata videbitur, multaque in aëre phantaſmata apparebunt, quæ talia, qualia apparent, non ſunt. Hinc fertur, quòd *Amphiaraus* Vates, ut teſtatur *Philoſtratus*, juſſerit Vatem, de rebus futuris divinare, atque oracula Dei vel mentis recipere volentem, abſtinere à cibo & vino per integrum diem, imò verò etiam per triduum, ſiquidem convenienter id fieri poſſit. Sic legimus, quòd *Eſdras & Daniel*, imò etiam ipſe *Moyſes*, antequam ad Deum acceſſerunt, triduo abſtinuerint ab uxoribus & veſtimenta ſua laverint: adeoque fecerunt id omne, ex mandato ipſius Dei, de quo legitur *Exod.* 19. *& Ezech.* 44. Atque ita etiam oportet eum, qui in hac divinandi ſpecie fideliter verſari deſiderat, non coitu carnali, ſed ſpirituali copulatione oblectari, non vino, ſed illuſtrante mentis latice inebriari, non divitiis mundanis, ſed infinita intellectus divini affluentia exuberare, non crapula, ſed cibo ſpirituali impleri. *In vetere quodam manuſcripto Gallico de Geomantia arcanis* inveni ſuperiorum confirmationem in hæc verba ſequentia: *Priuſquam ad punctorum Geomanticorum projectionem perveniatis, intelligere vos velim, ea in projectione non eſſe numeranda. Etenim ſi id feceritis, nihil boni aut proficui inde provenit, quippe quod hæc eſt ſcientia ſuper animam fundata, & proinde ſit punctorum numerus in voluntate animæ, ac nequaquam inſtituatur ſecundùm ſenſuum tuorum appetitum. Sic itaque convenit ei, qui hoc opus aggreditur, ut nihil incipiat, niſi cor ejus bene diſponatur, & conſcientia integra ac ſana fruatur, neque etiam ſit ejus ſpiritus vel anima ullis perturbationibus vexata, adeoq; etiam, ne optet quidem deteriora alteri, quàm ſibi: Atque tandem hoc modo præparatus in Deo ſcientiarum magiſtro confidat, precibusq; eum ſollicitet, ut virtute iſtius ſcientiæ veritatem ſibi aperiat; His igitur ſedulo peractis, immediatè ad punctorum projectionem & diſpoſitionem procedendum erit,* &c. Hæc ille in quibus ab opinione noſtra nullo modo diſſentire, ſed potiùs è converſo exactè cum ea convenire videtur.

CAP. IV.

Quòd non ſufficiat ad divinationem in Geomantia, ut corpus & caro bene ordinetur, ſed quòd etiam prætereà neceſſe ſit, ut radii animæ internæ circa multitudinem verſantes in ſe colligantur.

„ UTi vis unita fortitudinem ſolet inducere, ita quoque ea diſperſa parit ingentem debilitatem. Sic videmus, candelæ radios ſive flammam in arcta camera miris modis locũ illuminare, quoniã loci anguſtia cõprimit & contrahit ad invicem radios à flamma emiſſos, ita ut majorem in illuminatione virtutem habeant; Atqui, ſi candela illa in locum amplum & ſpatioſum collocetur, admodum debilitatur & obſcuratur ejus lumen, propter radiorum ejus in lato „ medio diſſipationem. Ita quoque ſcrubulum unum croci percipimus, intenſo modo modo tingere integrum libram aquæ; At verò, ſi centum libris aquæ indatur vel immittatur idem pondus, pallida erit illa tinctura, nec multùm perceptibilis. Pari itaque ratione etiam anima vitæ humanæ lampas (cujus candelabrum eſt corpus humanum) ſi radios ſuos in hoc vel illo negotio, imo verò in infinitis rebus exterioribus diffundat, verbi gratiâ, in litibus & negotiis forenſibus, in arte medica, in cura rei familiaris, in dolore & triſtitia ob rem amiſſam vel amici mortem, in iracundia aut adverſitate quadam inopinata, in aliqua arte aut ſcientia & hujuſmodi aliis, aut ſi etiam concupiſcentiæ commercio, ebrietatis vitio, gulæ indulgentiæ, aut aliis carnis illecebris afficiatur, debilis admodum erit parvaque ejus vis & poteſtas in corporis illuminatione. At verò, ſi omnes iſti animæ radii ab externis negotiis ad internam Microcoſmi œconomiam reducantur, & ad ſuum centrum à multitudine retrahantur, unita erit vis animæ, eaque ratione mirum in modum illuminabitur corpus illud, quod anteà propter radiorum defectum fuit obſcurum & tenebroſum, atque ita vis prophetica in homine longè erit efficacior, quàm fuit anteà, adeoque totum quaſi hominem internum in ſublime corporis non aliter elevabit & cum mente conjunget, quàm ignis artificialis fuſi corpus in altum elevare & evehere ſolet. Attamen hæc expanſorum animæ radiorum in unum reductio fieri non poteſt abſque corporis mundificatione, quæ fit modo ſuperiùs allegato. Quare neceſſe eſt ante omnia illi, qui veri in Geomantia vatis nomen ſibi vendicare appetit, ut anima ejus radios ſuos paſſim expanſos & diſperſos iterum in ſe convertat & reflectat; quoniam virtus iſtius ſcientiæ præcipua conſiſtit in animæ illuminatione, quatenus res veræ in divino ejus lumine, tanquam in veritatis ſpeculo conſpiciuntur, conſpectæque myſtico quodam modo per animæ ad hoc attentæ gubernationem externo intuitu punctis explicantur.

CAP.

CAP. V.

Quòd veri Geomantici actus ſit quaſi mentis motio in ecſtaſi, ſeu potiùs quædam raptus ſpecies, in qua fit vaticinium.

UT raptus in genere dicitur abſtractio alienatio, & illuſtratio mentis humanæ, a Deo immediatè procedens, quâ Prophetia expeditur: ſic etiam quædam raptus & ecſtaſis ſpecies ad divinationem per Geomantiam requiritur, quæ non dicitur mentis illuminatio immediatè à Deo proſiliens, ſed potius expanſorum ejus radiorum recollectio, & in locum anguſtiorem, videlicet in ipſius corporis humani & proprii domicilii ſedem congregatio, ut per eos ipſa anima divinatrix ſimplicem veritatem luculentius diſcernat: Unde ecſtaſis in hac ſcientia inprimis requiritur, hoc eſt, abſtractio radiorum mentis ab omnibus rebus ſive negotiis exterioribus, ita ut in ſe contrahantur: Nam ut in raptu magno mentis & animæ radii ſurſum ad divinam Dei eſſentiam, ſive in mentis mundi regionem attolluntur; ſic etiam in hoc raptu minori animæ humanæ radii forinſecus emiſſi, & paſſim diſperſi ad centrum ſuum revocantur, & in mentem reflectuntur, atque ita homo, qui anteà propter propriæ lucis ſuæ diffuſionem erat obſcurus, jam illuminatur atque glorioſus fit per radiorum expanſorum aggregationem. Sic ex virorum doctorum ſententia colligimus, quòd tertia creationis die, lucis creatæ radii paſſim & æqualiter per cœlum diſſipati, obſcuro modo colluſtrarint univerſa, ac ſi tenebræ, cum lumine, vel nox, cum die æqualiter commiſceretur: ſed ubi die quarta, omnis illa lux ubique diſperſa in corporis ſolaris centrum magnetica quadam proprietate fuit collecta, ibi productum eſt glorioſum, illud & digniſſimum luminis ſpecimen in quo Deus ipſe tabernaculum ſuum poſuiſſe dicitur: Videmus etiam in fortificatione ſeu loco munito, verbi gratiâ, mille militibus inſtructo, ſi horum militum pars major, aut victus parandi causâ aut alio quodam conamine exeat, & ultro citroque diſcurrat, quòd tum munimentum illud debile reddatur, adeòque etiam reſiduus militum in eo manentium numerus formidoloſus fiat, & animum habeat, minus præſentem aut confidentem. At verò ſi illi, qui egreſſi fuerunt, redeant ſani & incolumes, tum illi, qui in propugnaculo fuerant relicti, recipiunt priſtinam ſuam confidentiam & ſpem ſuam priorem, omniq; formidine repoſita, invaſiones hoſtium nullatenus metuunt, quoniam locus ille viris bellicoſis jam optimè eſt inſtructus: Hìc igitur eodem modo ſeſe res habet, cum lucidis animæ humanæ radiis: Nam propugnaculum ſive locus munitus eſt corpus humanum: radii autem mentis & animæ mediæ aſſimilantur militibus, quorum illos, qui è corpore emittuntur, ut verſentur circa negotia aliena, comparare poſſumus militibus extra munimentum huc atque illuc diſcurrentibus: quorum quidem abſentiâ corpus redditur minus confidens, & magis triſte & timidum ac imbecille ad rem aliquam nobilem & lucidam expediendam: inter quas divinatio & vaticinium eſt optima & ſuprema. Dicimus igitur, quòd hujuſmodi radiorum recollectio ſit internæ hominis naturæ à multitudine ad ſimplicitatem reductio: Unde fit, ut iſtiuſmodi anima ab externis meditationibus revocata, & in ſe reflexa ac recollecta reddat hominem, quaſi raptum, & in ecſtaſi manentem, quoniam de ſe & in ſe cogitat, ſibi tantummodò

adeſt alienorum oblitus, ita ut videatur mundanis non conſtare ſibimetipſi, cùm tamen revera ſibi tum magis, quàm unquam anteà conſtet: Nam qui mundana negligit, hunc magis ſe curare certum eſt, & qui ſe à multitudine in ſeipſum reducit, ille maximè ſibi adeſſe videtur, ſiquidem inter eum & Deum non erit magnum diſtantiæ interſtitium. Ad talem igitur habitum ſeu diſpoſitionem ſe redigere oportet eum, qui verum vaticinii donum ſibi comparare ſtudet: Nam exteriora cogitantes avertunt animæ vires à veritatis judicio, ita ut magna ſit Geomantici incertitudo in ejus judicio: imò tanta quidem in eo erit varietas, quanta eſt animæ à ſua unitate variatio. Etenim in rerum multitudine deliteſcunt præſtigiæ, vanitates, & mendacia; in unitate vero & ſimplicitate perfectio, identitas & unitas: Rapiat igitur anima à Macrocoſmo, quod ſuum eſt, à Creatore ſibi in ſua creatione datum, illudque in ſuum Microcoſmum externum imprimat, cùm ipſa ſit Microcoſmus internus, nec ſinat alium eo, quod ſuum eſt, frui: virtute, inquam, ſuæ excellentiæ rapiatur è mundo, & ſibiipſi reddita ac recollecta in ecſtaſi hæreat, ut in ſuo ſpeculo ſeu ſpiritu poliſſimo res non modò mundanas, ſed etiam divinas ſpeculetur: Nam quo magis ſibi conſtabit, eò efficaciores erunt ejus viſiones & motiones ad veritatis vaticinationem.

CAP. VI.

De occulta & abſtruſa Geomantiæ proprietate, & quomodò anima ſeu mens tranſeat in ejus operatione per univerſam Macrocoſmi naturam.

NEc certè eſt, ut ignorantes punctorum in Geomantia ſeriem pro meris lineis, ex fluxu punctorum conſtitutis habeant, cum ſub iſtis characteribus, oculo & ſenſibus objectis, multa tàm ſpiritualia quam materialia deliteſcant: Imò vero hæ linearum ſeries non minùs univerſi mundi ideam comprehendunt, quàm ipſum corpus humanum. Nam licet in homine corpus ejus ſolummodo extrinſecus conſpiciatur, oculis tamen ſpiritualibus ſpiritum ejus & animam ac mentem interius contemplamur; Nimirum in corpore cernimus elementa inviſibiliter in compoſitione mixta; in ſpiritu & anima media naturam æthercam ſpeculamur, in intellectu, & mente naturam empyream obſervamus: Sic etiam in qualibet ſerie Geomantiæ, quatuor quaſi punctorum lineis conſtante, ſeſe res habet; Etenim elementa quatuor in primo ordine deliteſcere percipimus, videlicet elementum ignis ſub primo ordine quadruplici, aeris ſub ſecundo, aquæ ſub tertio, & terræ ſub quarto. Porrò etiam in ſecundo ordine, hoc eſt, in figuris à ſeriebus illis punctorum productis ſeptem planetæ & duodecim ſigna cœleſtia comprehenduntur, oculis ſolummodò ſpiritus percipienda: Sic figura *Carcer* attribuitur Saturno directo & *Triſtitia* retrogrado: Figura *Lætitia* ſignificat Jovem directum, *Acquiſitio* retrogradum: *Rubeus* denotat Martem directum, & *Puella* retrogradum: *Major* Solem reſpicit in quadam directione & *Minor* in retrogreſſione: licet Aſtrologi negent Solis retrogreſſionem: ob ejus epicycli, defectum: *Puer* datur Veneri directæ, *Amiſſio* retrogradæ; *Albus* attribuitur Mercurio directo, *Conjunctio* retrogrado, Luna directa *Populum* reſpicit, retrograda *Viam*:

Caput

Caput Draconis exprimit,figura eodem illo nomine inſignita, & *Caudam* itidem *Draconis* repræſentat figura ei cognominis. Sic etiam figuræ illæ continent in ſe naturas duodecim ſignorum: Nam *Acquiſitio* Arietem modo abſtruſo reſpicit & amplectitur: *Lætitia* & *Minor* Taurum, *Rubeus* & *Puer*, Geminos; *Albus & Populus* Cancrum; *Via* Leonem. *Caput & Conjunctio* Virginem: *Puella* Libram, *Triſtitia & Amiſſio* Scorpionem: *Caput* Sagittarium: *Cauda* Capricornum: *Major* Aquarium. *Carcer* Piſces. Porrò etiam *Rubeus*, *Minor*, *Amiſſio & Cauda*, denotant elementum ignis,& plagam mundi Meridionalem: *Lætitia*, *Acquiſitio Puella & Conjunctio*, Aërem & partem mundi orientalem: *Populus*, *Via*, *Puer & Albus*, Aquã & ſeptentrionalem mundi angulum; *Major*, *Caput*, *Carcer & Triſtitia*, Terram ac partem mundi occidentalem. Adhuc etiam profundiùs verſus centrum latet cœli empyrei ſpiritus,qui eſt futurorum & præſentium revelator, videlicet rationalis ſive intellectualis harum figurarum & rerum mundanarum in iis contentarum,collectio. Ex quibus apparet,quàm pure & ſincere præſervandus ſit ſpiritus intellectualis à carnis & crapulæ incommodis ac nocumentis,cùm ab eo primùm dimanet motus ad puncta Geomantica producenda rapiens ſecum modo occulto naturas ſignorum cœleſtium, Planetarum & elementorum ac abſcondens tandem illa omnia ſub numero & proportione punctorum, veluti theſaurum quendam in ciſta. Si igitur ciſtam illam velimus aperire,ut ad elementa primùm, deinde ad Planetas & ſigna cœleſtia,& tandem ad terminum, à quo motus his originaliter profluebat, penetremus, in ſacrario mentis, ejus voluntatem, in myrothecio intellectus, voluntatis rationem, inſignorum & Planetarum ſeu ætheris armario mentis actum ſive executionem,& in elementorum promptuario, mentis voluntatis, rationis & actus effectum, (quæ omnia ſub figuris,tanquam in ciſta comprehenduntur & occultantur) inveniemus. Ex prædictis ergo evidenter liquet,quòd, ſicuti prophetia afflatorum, eſt unio mentis divinæ cum mente humana, unde pleniſſima & maxima eſt,hæc vaticinii ſpecies; ſic etiam prophetia non afflatorum accidit nonnunquam,quando anima cum ſuis radiis ad ſe à multitudine retractis, unitur cum ſuo vertice videlicet cum mente humana; quæ procul dubio, ſi cum anima jungitur & colligetur, ingentia per ſe præſtare,& ad culmen exitumque felicem perducere poteſt.

CAP. VII.

De multis aliis divinationis ſpeciebus homini ab externo obvenientibus.

DUæ illæ divinationis ſpecies, quas in duabus ſectionibus præcedentibus deduximus,ab intra homini contingunt; Sed & ſunt multæ aliæ præſagii & vaticinii ſpecies,quæ ab exterioribus rerum accidentibus per hominem peritum & ſapientem eliciuntur; videlicet, *Hydromantia*, *Lecanomantia*, *Aëromantia*, *Pyromantia*, *Capnomantia*, *Axinomantia*, *Bu.anomantia*, *Cleromantia*, *Clidomantia*, *Umbilicomantia*, *Phyſiognomia*, *Chiromantia*, *Necromantia*, *Augurium*, *Haruſpicium*, *Onomantia*, *Arithmomantia* *Nomantia*, & hujuſmodi alia.

Geomantia ergo, cujus in hoc libello & ſuprà mentionem fecimus, ſic dicta eſt ἀπὸ τῆς γῆς καὶ τῆς μαντείας, quaſi divinatio ex terra: De ea Chaldæi, Indi, & Ægyptii primi ſcripſerunt: Inter recentiores verò *Petrus Aponenſis* dictus de *Aba-*

no, Gerhardus Cremonenſis, Johannes Geber, Bartholomæus Cocles, Chriſtophorus C.ta-nus, & Nonius Marcellus Saya.

Hydromantia ἀπὸ τοῦ ὕδατος, id eſt, divinatio ex aqua. *Lecanomantia*, quæ ἀπὸ τῆς λεκάνης, à pelvi ſcilicet, aqua plena nomen habet, Itali ad furta detegenda ſæpiſſime utuntur: Pelvim implent aqua, pillulasque tres, quas *ballotas* vocant, creta vel argilla aqua madefacta ad nucis magnitudinem conficiunt, & in meditullio cujuſlibet pillulæ, nomen eorum, qui forte ſuſpecti ſunt, chartæ impreſſum, includunt & tunc una ex dictis pillulis diſſolvetur.

Aeromantia, dicta ἀπὸ τοῦ ἀέρος, id eſt, divinatio ab aëre. *Joſephus lib.* 7. *cap* 12. ſcribit, currus apparuiſſe Hieroſolymis in aëre per omnes cœli regiones concurrentes, exercitus etiam penetrantes nubes ipſas & circumdantes aliquas civitates, &c. Et ante bella civilia per *Syllanam & Marianam factionem* Romæ exorta, apparuerunt per Italiam exercitus in aëre inter ſe decertantes, tanquam prævium bellorum civilium præſagium.

Pyromantia ἀπὸ τοῦ πυρὸς ex igne dicitur divinatio. *Capnomantia* ἀπὸ τοῦ καπνοῦ à fumo divinatio appellatur: de qua Ovidius.

Et nova fraterno veniet concordia fumo,
Quam vetus accenſa ſeparat ira pyra

Axinomantia ἀπὸ τῆς ἀξίνης, ex ſecuri vel aſcia divinatio. *Botanomantia* ἀπὸ τῆς βοτάνης, ab herba nominata divinatio, ut *Verbena, Valeriana, Pervinca, Filice, Lunaria*, & cæteris hujuſmodi quæ vim incantandi habere dicuntur.

Cleromantia ἀπὸ τοῦ κλήρου à ſorte. Erant olim *Praneſtinæ ſortes.* Val. Maxim.

Clidomantia ἀπὸ τῆς κλειδὸς per clavem divinatio.

Κοσκινομαντεία, ἀπὸ τοῦ κοσκίνου, per cribrum divinatio Κοσκινομάντις vates, cribro divinans.

Umbilicomantia, divinatio per umbilicum, qua dignoſcunt obſtetrices per nodulos umbilico & ſecundis adhærentes, quot partus puerpera inpoſterum in lucem ſit editura.

Phyſiognomia ἀπὸ τοῦ φυσιογνωμόνειν, eſt ſcientia, qua natura hominum ex aſpectu faciei judicatur.

Chiromantia ἀπὸ τῆς χειρὸς καὶ τῆς μαντείας, eſt ſcientia, qua per manuum lineamenta felicitatem vel infelicitatem præſagiunt.

Necromantia ἀπὸ τοῦ νεκροῦ καὶ τῆς μαντείας per mortuos divinatio, quemadmodum legitur 1. *Reg.* 28. de Saule Iſraelis Rege, qui mulierem habentem Pythonem conſuluit; quæ (Saule ita jubente & requirente) Samuelis umbram evocavit, reſponſaque ab eo accepit.

Augurium, quaſi avigerium vel avigarrium pro ipſa divinatione ſumitur.

Erant tria genera divinationis in avibus: Nam futura prædicebant
- Aliæ *volatu* } Et illæ *præpetes*, iſtæ *oſcines* dicebantur.
- Aliæ *cantu* }
- Aliæ *paſtu*.

Augur verò dicitur, qui ex volatu, paſtu, aut cantu avium futura divinat.

Haruſpicium idem *Haruſpex*, qui *harugis*, id eſt, hoſtiis inſpectis futura prædicit, ab *hara*, in qua concluditur & ſervatur hoſtia dicta:

Onomantia, ἀπὸ τοῦ ὀνόματος, à nomine dicta divinatio, fit enim per propriorum nominum literas certis numeris per autores hujuſce artis aſſignatas.

Arithmomantia ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ per numeros divinatio, ut per Pythagoræ rotam per pares & impares numeros.

TRA-

TRACTATUS PRIMI.
SECTIONIS II.
PORTIO III.

De animæ memorativæ ſcientia, quæ vulgo ars memoriæ vocatur.

ARS MEMORIÆ.

TRACTATUS PRIMI.
SECTIONIS II.
PORTIO III.
LIBER I.

De animæ memorativæ Scientia, quæ vulgo ars memoriæ vocatur.

CAP. I.

De Auctoris induſtria in comparando & excolendo artem memoriæ in exoticis regionibus.

CUM ego in peregrinationibus meis regnum Galliæ inter alia præcipue ultro citroque perluſtrarem. *Nemoſienſem* tandem civitatem, invitatus fama, extantium in ea antiquitatum petebam; ubi apud quendam ex arte ſua memoriæ ſatis famigerabilem cœpi primùm illius artis ſuavitatem deguſtare: Mox deinde in urbe *Avenione* ad flumen Rhodani ſita hanc artem ærumnabili labore, nullo penitus Magiſtro præeunte eam aggreſſus, incolui. Cùm itaque in ejus exercitio magis expertus evaderem, à nonnullis Galliæ Principibus, tàm hujus artis gratia, quàm cæterarũ ſcientiarum mathematicarũ ratione in multos locos Provinciæ accerſitus fui à *Marchione* ſcilicet *Orizontis*, *Vicecomite Cadineta*, *Epiſcopo Rhienſi*, quem principẽ illius loci magnum eſſe perhibebant. At ego tandem, reliquis, & iis quidem magnis promiſſis recuſatis *Marcelliam* perveni: ubi *Ducem Guiſienſem* & fratellum ejus *Laurenæ Principes*, atque hunc Mitilenæ militem, inſignis indolis & gratioſi corporis juvenem artes mathematicas docere cœpi, atque inter cæteras quoque artem iſtam juveni propoſui; Qui certè miro modo ſcientiarum capax breviſſimo temporis intervallo ita pollebat cognitione, ut cæteris nobilibus; qui ibi aderant, ſcientia brevi temporis ſpatio præcelleret. *Nemoſiis* igitur primùm, mox *Avignione*, denique *Aquaſextiis*, & ultimo Marcelliis hujus ſcientiæ penetralia pro virili mea perveſtigando, aliquid in ea vidi & didici: Quod quale quale ſit: tibi (illud lector) libentiſſimè gratis offero, quod mihi & pretio & labore haud exiguo conſtitit.

CAP

CAP. II.

Memoria quid & quotuplex? ſpecierumque utriuſque memoriæ retinendarum ratio.

ANtequam hujus artis aream ingrediamur inprimis neceſſarium exiſtimamus ſcire, quid ſit illud, circa quod hæc ars verſatur, & methodicè in hoc noſtro tractatu progrediamur. *Eſt* igitur *memoria fideliſſima receptorum & imaginum, ſeu rerum, quarum ſpecies intellectu ſunt perceptæ, cuſtos atque conſervatrix*: vel *eſt habitus quidam referens ſpecies poſt aliquantulum temporis lapſum, quarum objectum ſemper eſt præteritum.* Et quoniam de memoria hic agitur, quæ tam hominibus, quam brutis communis eſt, intelligere lectorem velim, quod hominis memoria differat à memorię brutorũ in eo, quod hæc tantùm eſt ſenſitiva, recipiens duntaxat ſenſibilia, rerũ phantaſmata, illa verò intellectiva & ſenſitiva ſimul. His igitur diligenter obſervatis, ad memoriæ intellectualis ſpecies ſic procedendũ putamus, ut demõſtremus, eã *duplici modo* cõſiderandã eſſe, videlicet, *vel* prout in naturali ſua diſpoſitione accipitur, cujus naturam in definitione ſuperiori explicuimus; *vel* quatenus artis adjumento refertur & dicitur *memoria artificialis*, quoniam artis illius præceptis coadjuvatur, quæ memorativa appellatur. *Memoriam* ergo *artificialem* definimus, eſſe *memoriæ naturalis per artem* (in ficta imaginationis operatione poſitam) *inventa operationem.* Unde liquet, quòd memoria artificialis per ſe non plùs faciat ſine memoriæ naturalis præſentia, quàm cyphra arithmetica abſque digiti præſentia. Harum verò memoriæ ſpecierum retinendarum ratio eſt varia, quatenus una veritatum imagines retinet, prout ſunt, altera per ſpecies fictas & imaginatione conceptas, naturalis memorię imperfectionem adjuvat. Dicunt ergo Medici, quòd ſpecierum memoriæ naturalis retentio fiat per contractionem alicujus vermis, vel carunculæ vermiformis in medio cerebri conſtitutæ: illarumque iterum amiſſionem ex ejuſdem vermis diductione ſeu extenſione provenire ferunt: At verò memoriæ artificialis retentio fieri ſolet per aſſiduam phantaſiæ actionem, vanis & fictis idæis ac iconibus veritatis ſpecies myrothecio memoriæ imprimentem: Id quidem quod accidere ſolet, propter imaginationis propinquitatem & vicinitatem actionis ejus ad cellulam memoriæ, quæ quidem cum recens & continua ſit facta, aſſiduè quaſi pulſat memoriam, & veluti viva actione (licet ſpeciebus fictis ac inanimatis facta) pulſando ſpeciem retinendam ſubinde memoriæ objicit, non ſecus atque cum mutus aliquis per ſigna loco verborum alicui rem quandam indicare & declarare ſtudet.

CAP. III.

An qua via alia quàm ſola virtute phantaſtica comparari vel includi poſſit memoria artificialis.

AGnoſcimus, memoriam naturalem non niſi duplici via poſſe adjuvari, videlicet aut *aſſidua phantaſticæ facultatis operatione*, quæ per rerum fictarum repræſentationem veritatum impreſſiones inſcribit memoriæ, aut *virtute medicamentorum* labefactatam memoriam naturalem reficientium. Phantaſia enim res fictas meatui vermiformem carunculam continenti efferente, ipſa eas ſua

g dila-

dilatatione introducit ad rationalem cellulam, ut ibi rationaliter perpendantur, à qua illæ ulterius ad memoriæ conclave è veſtigio mittuntur, ut in ejus ſpecu, contrahente ſeſe vermiformi caruncula, cuſtodiantur. Medicamenta quoque conferunt memoriæ diminutæ, aut præter naturam læſæ, ſive illud fiat ob frigidatis & humiditatis copiam & exuberantiam, ſive ob caliditatis & ſiccidatis exceſſum. Imò verò imaginatio ipſa etiam harum qualitatum præter naturæ leges prædominio læditur, & læſa medicamentis reſtauratur atque in integrum ſuum ſtatum reducitur: De quibus medici abunde tractaverunt. Ultra autem hos duos mememoriam debilem adjuvandi modos non noverunt alios Phyſici & Medici, præter unicum illud ſupernaturaliter electis quandoque conceſſum donum, quod gratia & ſplendore divino illis extraordinariè inſpiratur.

CAP. IV.

De duplici phantaſiæ actione circa memoriam artificialem verſante.

PHantaſia ad completam artis memoriæ perfectionem operatur dupliciter, videlicet *aut idæis*, quæ propriè ſunt formæ à rebus corporeis ſeparatæ, cujuſmodi ſunt ſpiritus, umbræ, animæ, &c. ſimiliter Angeli, de quibus præcipuè in *arte noſtra rotunda* agemus. Nec enim vocabulo ideæ hîc utimur tali modo, quo *Plato*, qui eam pro Dei mente accipere ſolebat, ſed pro re qualibet ex quatuor elementis non compoſita, videlicet, pro re alia ſimplici in ætherea mundi parte vel ſpirituali per imaginationem concepta, Verbigratiâ, pro Angelis, Dæmonibus, ſtellarum effigiebus, & Deorum vel Dearum imaginibus, quibus cœleſtia attribuuntur, & quæ magis de natura ſpirituali participant, quàm de corporali; ſimiliter pro virtutum & vitiorum in imaginatione conceptis & effictis umbris, quæ etiam pro Dæmonibus ſunt habendæ. Atqui ſi diſcipuli ingenium nequeat hujuſcemodi idæarum figuras conceptui imprimere, electiones ſuas facere poteſt inter bruta, homines, & res inanimatas ſenſui obvias ac occurrẽtes, atq; earum imagines in cœli partib. concipere loco umbrarũ & idæarũ. Aut operatur phantaſia *imaginibus rerum corporaliũ*, quæ quidem, tametſi, modo phantaſtico percipiuntur, non tamen ut res incorporeæ conſiderantur, ſed à corporali actione depictæ atque à ſola imaginatione fictæ; Exempli causâ, ſi imaginemur, lupum interficere aliquem agnum, Petrum equeſtrem ſpatham præacutam mucrone infeſto devorare, ſerpentem virulentum lubricis amplexibus tibiæ cujuſdam hominis bene tibi noti adhærere, &c. Nam ſola imaginatione & modo phantaſtico res ſenſibiles conſiderare debet artifex, videlicet ita res illas in phantaſia figurare, ut pictor peritus res viſibiles coloribus vivis depingere & exornare ſolet. Ex his igitur videmus, quòd memoria ſolummodò artificialiter corrigi poſſit aut medicamentis, aut phantaſiæ operatione verſante vel circa idæas, quæ propriè ad *artem rotundam* pertinent vel circa imagines rerum corporalium, quæ *arti quadratæ* magis conveniunt. Quare eos, haud ſibi conſtare putamus, qui artem aliquam memoriæ ſine medicamentorum aut phantaſiæ operatione eſſe volunt, & confidenter credunt. Quod quidem inde oritur, quoniam aut in Philoſophia naturali omnino rudes ſunt, aut à verboſis nebulonibus & impoſtoribus ad illam opinionem ſeducti decipiuntur, exiſtimantes eſſe in rerum natura artem memoriæ, quæ omnibus idæis & imaginibus relictis queat addiſci. Hujuſmodi quidem farinæ erat quidam *Juris conſultus Aquæſextiæ*, qui audacter affirmabat, ſe quendam in civitate *Toloſa* vidiſſe, qui ſe

ſe exactam memoriæ artem virtute annuli aut virgulæ Salomoni attributæ comparaſſe aſſeruerit: quod quidem ſi unquam factum fuit, modis naturalibus factum fuiſſe penitus negamus: Virtute tamen præſtigioſa fortaſſe Dæmonum, vel metaphyſica Spiritus Sancti influentia tale quid vere & infallibiliter poſſe contingere concedimus: Attamen neceſſe eſt etiam ut phantaſia in actu metaphyſico concurrat ad complendam rei naturalis perfectionem; quoniam phantaſia eſt quaſi oſtium ſive porta memoriæ, per quam neceſſe eſt ut omnes ſpecies ſenſibiles, quæ memoriæ conclavi cuſtodiri debent, ingrediantur.

CAP. V.

Utrum memoria commodius exprimatur in arte rotunda vel quadrata.

ARs noſtra *Sphærica* procul dubio eſt multò commodior, tum ratione capacitatis figuræ, quæ eſt rotunda, & per conſequens magis ad opus utilis, tum quia quilibet ſphæræ locus, partitionem ſuam naturalem poſſidet in qualibet mundi ſphæra: Porrò etiam quælibet ſphæra ſitum & poſitionem ſuam naturalem habet abſque ulla ſuæ poſitionis alteratione: Unde certus eſt operator, quòd locos ſuos invariabiles ſemper ſpeculetur: ſimiliter nullus Planeta extra ſuum orbem movere aut deviare cognoſcitur, ſed ſua operatione, actu & dominio ſemper in ſua propria ſphæra fruitur: Ars ergo hæc noſtra ſphærica memoriam Microcoſmi naturalem mirifice adjuvare, & in quàm plurimis, ratione reſpectus ejus, quem ad Microcoſmi partes & actiones habet, multùm certe præſtare poteſt. In *quadrata* autem *arte* nihil naturale invenitur, videlicet nec locus, nec partitiones, nec imagines: Et tamen quadrata communia (quæ *loci* hujus artis *communes* nuncupantur) Aſtronomiæ imperitis magis conferunt quàm altera, quatenus aulæ, conclavis aut cubiculi quadrati ſpecies faciliùs imprimuntur hominum literarum ignarorum conceptui, quàm ideæ ſola contemplatione conſideratæ: Atque hinc fit, ut ars iſta quadrata à majori hominum parte præferatur arti rotundæ: quamvis hæc ſit illa longè dignior, & naturæ magis conſona; illa verò arti magis familiaris, & ſenſibus ſubjectior.

CAP. VI.

De inſigni nonnullorum in hac arte verſantium, errore, & præ cæteris illi refelluntur, qui palatiis imaginariis utuntur.

ALiqui in hac arte verſati voluerunt artem ſuam quadratam collocare in palatiis noviter imaginationis inventione fabricatis ſeu extructis: Quàm autem inconveniens ſit hæc illorum opinio breviter explicabimus: Si enim imaginationis ſeu phantaſiæ operationes inprimis ſcientiæ opticæ comparaverimus, videbimus rem iſtam longè aliter ſeſe habere: Nam ſi multa ſpecularia ſibi ad invicem applicuerimus, ut alicujus in ſpeculo primo viſi objecti imago à primo illo ſpeculo in ſecundum & iterum imago illa in ſecundo ſpeculo viſa in tertium reflectatur, atque illa ulterius imago ſpeculi tertii in quartum, & ſic in cæteris, percipiemus equidem imaginem ſpeculi primi eſſe clariorem, perſpicuiorem, & completiorem imagine ſpeculi ſecundi, & hanc ſecundi illa tertii, &

ſic in quarto & quinto, ita ut ultima imaginis reflexio tandem obſcura admodùm & vix perceptibilis futura ſit, id ſane, quod fit propter debilitatem radiorum fractorum in multiplicatione reflexionum, ita ut prima reflexio ſit fortior ſecundâ, & ſecunda tertiâ, & ſic in cæteris: Sic etiam dicimus, quod quo magis in hac arte opifex penetrat in phantaſmatis penetralia, eò debiliores evadant imaginariarum ejus iconum effigies: Et per conſequens, magis manca atque deficiens erit imaginationis operativa virtus. Ex quibus ſequitur, quòd quò propinquiùs & magis immediatè procedit imaginationis ſimilitudo à realitate ſenſus, eo ſit in hac arte certior, validior, durabilior & efficacior. Atqui prædictæ farinæ homines conantur petere fundamentum ſuæ operationis non à realitate, ſed à chimæra quaſi & figmento rei, quæ nunquam extitit in rerum nanatura, ac ſi ſecundùm prædictæ opticæ operationem, crederemus primi ſpeculi imagine non viſa, nec à veritate & realitate derivata, eandem tamen in ſpeculo ſecundo aut tertio conſpici poſſe, quod quidem abſurdum eſt & impoſſibile: Non ergo erit conveniens nova palatia fingere, quæ nunquam extiterunt uſpiam, quoniam talis artificis fictio ſeducet mentem ejus à veritatis contemplatione, ſed realis ſit domus, aut caſtellum vel palatium, ut à loco communi ſenſibus ſuis bene cognito, tanquam fundamento opus tuum ſtruendo, certiori ordine progrediaris: Etenim ſi fundamentum è memoria tollatur aut elabatur, totum corpus peribit, & ſubitò evaneſcet: Quod quidem facillimè fieri poteſt, ſi fictus ſit primus locus communis: At verò in re ſenſibus obvia non eſt ullus talis accidentis timor, aut etiam, ſi quid tale forſan eveniat, locus iterum viſus de facili rurſus in memoriam redibit. Porrò etiam, ut in ſpeculorum reflexionibus dictum eſt, quò longius in multiplicatione rerum conceptarum diſtat earum imago à fundamento, eò debilior erit ejus impreſſio in memoria: Quare maxima erit fixionis prolongatio, primùm imaginari palatium, deinde cubicula iſtius vel illius coloris, figuræ rotundæ, &c. poſteà quodlibet eorum latus in quinque partes dividere, ac mox quamlibet partitionem figuris etiam inventis implere, atque ultimo loco res retinendas iis aliqua actione imprimere: oblivione autem ſubmerſo palatio, reliqua etiam, videlicet cubicula, eorúmque loci, & imagines, ac res memorandæ penitus auferentur. Præterea, quàm debilis erit ille actus (qui præcipuum & primum locum obtinet in hac arte) cujus vivacitate res in memoria conſervari debent, cùm quatenus ejus fundamentum eſt fictum, cùm etiam, quatenus à veritatis fundamento per integrum gradum in fixione recedit. Denique hujus rei rationem redarguit etiam illud in medicina experimentum: etiamſi calculo veſicæ laborantibus, medicamentum ſatis validum per os adhibeatur; attamen, quia in itinere ſuo illud gradatim aliquid de proprietate ſua perdit, partem illius ventriculo, partem jecori & ſanguini, & partem renibus relinquendo, fit inde, ut illud ita debile ſit cùm in veſicam permeat, ut parum aut nihil ferè ejus in ſuo officio præſtare valeat, cujus gratiâ corpori infuſum erat: ſimili itaque modo etiam imaginationis actus in multiplicatione inventionis unius ſuper aliam ſubinde evadet debilior. Et proinde concludimus, *quòd à realibus incipiat & procedat phantaſiæ operatio non ab intentionalibus*, quoniam fortiores, certiores, & veritati propinquiores ſunt actus ab iis egredientes, & in iis reconditi.

CAP. VII.

Contra illos, qui bruta ſolummodò, eaque firmiter in locis communibus utriuſque artis collocant.

EQuidem non poſſumus in hac arte pro peritis habere eos, qui bruta, ſive animalia irrationalia locis palatii ſive domus & cubiculorum ejus imprimere ſolent, quamvis id faciant ſecundùm alphabeti ordinem attribuendo ſcilicet aſinum primo loco, bovem ſecundo, &c. Etenim hæc ipſa, quatenus bruta ſunt, non poſſunt explicare rem ſive actum rationalem & ſoli homini proprium: Quare imaginis irrationalitas erit fortaſſe in cauſa, ut ſubjecti rationalis obliviſcatur artifex propter impoſſibilitatem actionis, quæ beſtiæ attribuitur; verbi gratiâ, ſi oratorem velim in primo loco imprimere aſino, debemus imaginari aſinum more oratoris veſtitum cum libro in manu & pileo in capite: Quod quidē omnino abſurdum videbitur rationi, qua gubernatur homo; quia aſino nec ſunt veſtimenta, nec liber, nec manus. Quocirca meliùs & rectius eſſe exiſtimamus, ut imagines rationales dictis locis aſſignemus, cum nulla ſit actio ſive belluina ſive humana, quam non queat homo luculenter ſua actione exprimere, ſive imitando, ſive partes ſuas proprias agendo: ſi igitur aſinum velimus exprimere, poſſumus imaginari, quòd hominis imago in loco fixa inſiliat dorſo aſini, aut doceat aſinum artem legendi, &c.

CAP. VIII.

Contra illos, qui ad ſpecies imaginabiles retinendas locis [illegible] vacuis utuntur.

SUnt etiam nonnulli in hac arte verſati, qui in errorem adhuc majorem incidunt, imò vero contra naturæ leges inſurgere videntur: quoniam viam adhuc difficiliorem, quàm illi, quorum in præcedentibus mentionem fecimus, ſequuntur, methodoque deteriori utuntur. Namque hi ipſi tam longè recedunt ab errore ſuperiorum, ut loca vacua uſurpando nihil omnino illis imprimant: ſed res memoriæ mandandas in iis nudis & intectis reponunt, inculcando frequens illud Philoſophorum axioma; *Fruſtrà fit per plura, quod fieri poteſt per pauciora:* Sed poſſem etiam ita inferre, fruſtraneam & inutilem eſſe Tetrachordi, Pentachordi, Hexachordia in muſica inventionē, quoniā tota muſicæ dimenſio in Monochordo reperitur: Et tamē qui muſicæ ſunt periti, faciliorē & pleniorē eam inveniunt in polichordo quam in monochordo: ſimili itaque modo etiam non negamus artem memoriæ fieri poſſe ex locis vacuis; attamen à perfectione & facilitate artis hoc longiùs diſtare atque difficiliùs à diſcipulo apprehendi dicimus. Præterea etiam certum eſt quòd nulla ſit inter locos diſtinctio, niſi figura aliqua ſeu imago figurá phantaſticá diſtincta cuilibet eorum imprimatur: Unde hic eorum error errorum atque confuſionem in hac arte haud exiguam pariet. Et proinde neceſſe erit, ſi illud evitare velimus, ut imagines diſtinctas cuilibet loco aſſignemus, ne confuſio & abſurditas in hac arte ſuboriatur, cùm earum præſentia quilibet locus ab alio quam optimè diſtinguatur.

CAP. IX.

De loco communi artis rotundæ, deque ejus partitione in propriis locis pro vocabulorum recordatione.

LOcus communis artis rotundæ eſt pars mundi ætherea, ſcilicet orbes cœleſtes, numerando ab octava ſphæra, & finiendo in ſphæra Lunæ. Partitionem autem ejus *duplicē* fecimus; *unam* ſcilicet *ratione loci & ordinis* qua eum naturaliter primùm ſecundùm Zodiaci diſtinctionem in duodecim æquales partes diſtribuimus, quas ſigna cœleſtia Aſtrologi vocaverunt; *Alteram* verò *ratione temporis*, in qua fit ſubdiviſio: Nam, quia primum mobile, curſum ſuum raptum uno die naturali perficit (ab riente nempe in occidentē) idcirco quælibet diei hora reſpondet quinque Zo iaci gradibus, quod quidem ſpatium eſt dimidia ſigni pars. Signi autem longitudo d l neat motum Solis quantitate unius horæ diei. Peracto Zo iaco vel octava ſphæra incipiendum cum cœlo Saturni & ſic in cæteris peripheria cœli medii verſus ſphæram ignis deſcendendo, ut in figura ſequenti explicatur.

Loci iterum *temporales* ſunt *duplices*, cùm *alius* ſit orientalis, qui ſcilicet in eodem ſigno orientalem mundi plagam reſpicit, atque hunc locum theatro albo impleri imaginabimur: *Alius* verò *occidentalis*, ſive occidentalis ſigni portio, in qua ponetur theatrum quoddam nigrum, de quo poſteà dicemus.

CAP. X.

De theatri orientalis & occidentalis deſcriptione.

THeatrum appello illud, in quo omnes vocabulorum, ſententiarum, particularum orationis ſeu ſubjectorum actiones tanquam in theatro publico, ubi comœdiæ & tragœdiæ aguntur, demonſtrantur. Hujuſmodi theatrorum *ſpeciem unam* in puncto orientis ſitam eſſe imaginabimini; quæ realis ſeu corporea, ſed quaſi vapore æthereo conſideranda erit: Sitque illa theatri umbra ſimilitudinibus ſpirituum agentium repleta. *Primum* ergo theatrum habebit colorem album, lucidum & ſplendidum, præ ſe ferens diem, diurnaſque actiones. Quare in oriente collocabitur, quia Sol ab Oriente ſe attollens diem incipit, claritatemque mundo pollicetur: *Secundum* verò fingetur imbutum colore nigro, fuſco & obſcuro: illudque in Occidente poſitum imaginaberis, quia Sol in Occidente exiſtens noctem & obſcuritatem brevi venturam denunciat. Quodlibet autem horum theatrorum habebit *quinque portas* ab invicem diſtinctas, & [illegible] quarum uſus poſteà demonſtrabimus.

CAP. XI.

De loco communi artis quadratæ, deque ejus in locos convenientes diviſione; ſimiliter de cubiculorum electione & diſpoſitione pro hujus artis opere.

COmmunis hujus artis locus erit conclave ſive cubiculum, cujus latera ſint æqualiter quadrata aut parallela: Nec erit hujuſmodi cubiculum fictum aut imaginatione ſola conceptum, ſecundùm illorum intentionem, qui palatia mente concipere ſolebāt, quia confuſio inde ſequeretur, & obſcuritas in phantaſiæ operationibus vim actionis obruentibus: Quare neceſſarium exiſtimamus, ut cubicula realia eligantur, & ea quidem talia, quæ ornatu, pulchritudine proſpectu, aut re aliqua oculo ſint jucunda, atque ut ab invicem optimè diſtinguantur: ſuper portam autem cujuſque cubiculi depingatur hiſtoria aliqua inſignis, ut (verbi gratiâ) Herculis hydram interficientis, Cerberum proſternentis, aut Medeæ fratrem jugulantis, aut Actæonis in cervum converſi, & hujuſmodi aliæ: Sintque omnes iſtiuſmodi hiſtoriarum imagines extrinſecus ſuper oſtia conclavium deſcriptæ: Locorum verò internorum, qui & minùs communes dicuntur, ordines, eorumque partitione & partium ſubdiviſiones methodi melioris gratiâ in ſequentem diſtinctionem redegimus.

Locus eſt duplex, ſcilicet
- *Externus*. in quo imagines ſuper portam extrinſecus ad completiorem cubiculi unius ab altero diſtinctionem, quaſi nomine ſuo proprio exprimuntur.
- *Internus*, qui ſubdividitur in *locos*
  - *Communes*, qui ſunt *ſex*, ſcilicet
    - *Quatuor latera cubiculi quadrata.*
    - *Baſis ſeu terra.*
    - *Tectum ſeu cubiculi cœlum.*
  - *Non communes*, qui ſunt vel
    - *Minus proprii*, ut ſunt *duo parallelogrammata exteriora*, nempe 1. & 3.
    - *Magis proprii*, ut ſunt
      - *Quatuor partes quadratæ parallelorum extremorum* ſubdiviſæ in 1.2.3 4.
      - *Parallelogrammū in medio.*

Primùm igitur à latere dextro ad portæ introitum incipere ſolemus, quoniam talis debet eſſe artificis motus, qualis eſt diurnus motus Solis, qui curſum ſuum incipit à dextra cœli parte atque in ſiniſtram mundi partem decurrit, videlicet ab Oriente in Occidentem: Non bene itaque aut methodicè operantur illi, qui à ſiniſtro latere incipiunt, prætendentes quòd talem motum obſervare ſoleamus in ſcribendo. Verum enimverò convenit arti in omnibus ſuis actionibus ſemper imitari naturam.

Quadrati figura.

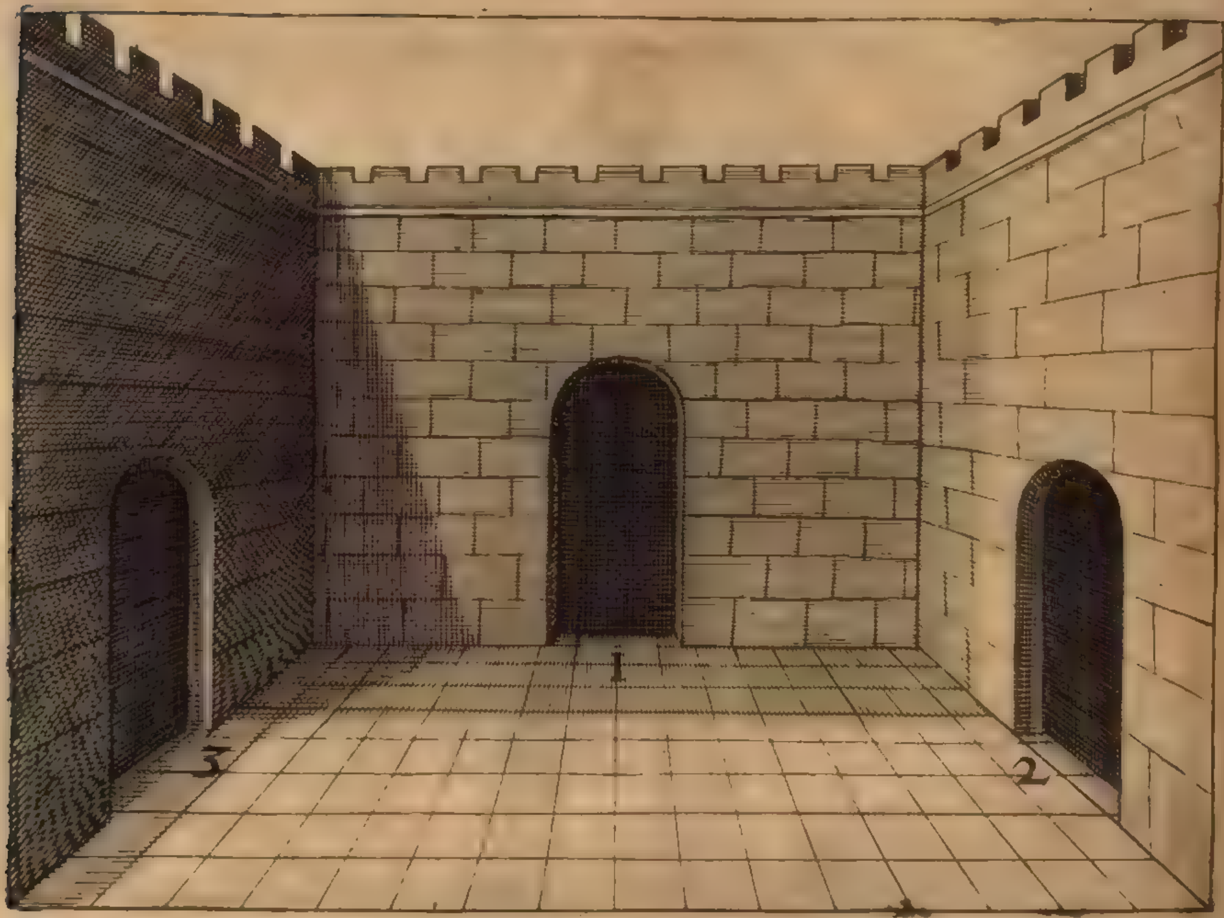
Diviſione ergo & ſubdiviſione facta & duobus parallelogrammatibus extremis in duas partes æquales diviſis, prima parallelogrammatis baſis erit primi cubiculi locus,& pars ei ſupereminens erit ſecundus: Summitas autem parallelogrammatis ſecundi erit tertius locus: quartus verò erit ejus baſis: Et totum tertium parallelogramma in medio ſitum erit quintus & ultimus locus ejuſdem lateris: Quare 6. latera quadrata per 5. multiplicata dabunt 30. locos hujus arti neceſſarios. Atque ita debes in omnibus aliis lateribus dividendo & ſubdividendo procedere, quemadmodum feciſti in primo.

CAP. XII.

Quam figuram debeamus unicuique horum locorum dare?

PRo majori conformitate dabimus unicuique horum prædictorum locorum, figuram theatri, continentis 3. portas, in cujus medio erit imago fixa, quam eſſentialem appellamus; quæ tamen per accidens aliquando cogitur decedere ex loco ſuo proprio in aliquem exteriorum, uti apparebit in ſequentibus.

Forma Theatri.

TRA-

TRACTATUS PRIMI.
SECTIONIS II.
PORTIONIS III.
LIBER II.
De animæ memorativæ ſcientia.

CAP. I.

De Alphabetis quibuſdam neceſſariis ad vocabulorum, ſententiarum, orationum & ſubjectorum in memoria retentionem & præſertim in arte rotunda.

IN utraque arte *rotunda* ſcilicet & *quadrata* requiruntur *quinque ordines alphabetici*: quorum *unus* erit virorum, *alter* fœminarum, *tertius* brutorum, *quartus* avium & *quintus* piſcium. Viri autem qui conſiderandi veniunt in arte ſphærica debent eſſe vel Dii vel ſpiritualia hominum corpora aſtris dedicata, qui fingi debent ab omnibus corporibus elementaribus immunes. Atque hoc idem quoque de fœminis naturæ cœleſtis eſt intelligendum. Nomina autem Deorum & cum Diis viventium ſunt hi; *Apollo* cum radiis ſolaribus, *Bachus* cum uvis, *Cupido* cum arcu & pharetra, *Damogorgon* qui & *Pluto* Deus infernalis, *Æolus*, *Faunus* *Ganymedes*. *Hymenæus*, Jupiter, *Lucifer*, *Mars*, *Neptunus*, *Orion*, *Pan*, *Quirinus*, *Romulus*, *Saturnus*, *Titan*, *Vulcanus*, Nomina verò Dearũ & fœminarum cœleſtium ſunt illa, *Andromache*. *Bellona*, *Ceres*, *Diana*, *Europa*, *Flora*, *Gorgon*, *Hyades*, Juno, *Lucina*, *Minerva*, *Natura*, *Opis*, *Proſerpina*, *Quinquatria*, *Rumia*, *Thetis*, *Venus*. Porrò nomina brutorum hæc ſunt *Aries* *Bos*, *Caprinus*, *Delphin*, *Equus*. *Felis*, *Gorgoneus ſerpens*, *Hydra*, *Iricinus* *Leo*, *Mulus*, *Nereus*, *Onager*, *Pegaſus volans*. *Quæſtor*, *Rhinoceros*, *Scorpius*, *Taurus*, Urſa. Ad aves autem quod attinet. quia in univerſa ſphæra octava tres tantum, aves reperiuntur videlicet *Aquila*. *vultur* & *corvus*, idcirco earum ordinem in ſpiritus mutabimus virtutis aut vitii alicujus ſpecimen induentes. Sic conſiderabitur *Ambitio* extenſis alis ſurſum ſpectans, *Beſtialitas* pilis repleta deorſum proſpiciens, *Crudelitas* cum enſe ſanguinolento in una manu & cor transfoſſum tenens manu altera, *Deſperatio* ſe ipſam ſuſpendens, *Ebrietas* Cyathum vino repletum tenens, *Fortitudo* columnæ innitens ſeu columnam amplectens, *Gula* ventre extenſo ſemper comedens, *Humilitas* genibus flexis, *Infamia* ſordidè maculis ubique contaminata, *Lætitia* læto ſeu hilari vultu & floribus coronata canens aut ſaltans, *Miſeria* pannis obſita & morbo tabeſcens,

Nemeſis manibus ſanguinolentis, *Obedientia humilitate* ſtatuminata, *Pudicitia* albis induta veſtimentis, *Querela* iracundiæ flammis percita, *Religio* crucem manu tenens, *Spes* anchoram cæruleam tenens, *Timor* currens & ſemper retroſpiciens *Verecundia* corona aurea exornata, *Zelotypia* clam obſervans aliorum actiones. Porro rerum inanimatarum & ipſoruum numerorum ordines ipſis rerum figuris ſeu ſimilitudinibus exprimuntur, uti in ſequentibus duobus ordinibus patet.

Oportet autem imaginari hæc omnia eſſe quaſi umbras & res tranſparentes ſeu corpora diaphana in regione ætherea apparentia.

CAP. II.

De alphabetis & nominibus pro arte quadrata.

IMagines in hac arte conſiderandæ ſunt, uti ſe habent in natura elementari, hoc eſt, ut ſint quodammodo corporeæ, licet tenui & ſubtili modo. Virorum, autem alphabetum ſumitur ab illis, qui bene tibi ſunt cogniti; aut etiam poteris pro libitu ex hiſtoriis tibi aliquas perſonas deligere: ſed longè meliùs erit uti illis, qui cogniti tibi ſunt aut familiares; Exempli gratiâ, *Abraham*, *Bernhardus*, *Carolus*, *Daniel*, *Emanuel*, *Franciſcus*, *Guilielmus*, *Henricus*, Johannes, *Laurentius*, *Matthæus*, *Nicolaus*, *Oliverius*, *Petrus*, *Quintilianus*, *Richardus*, *Salomon*, *Thomas*, *Vincentius*. Si ex hiſtoriis, *Achilles*, *Brutus* *Cadmus*, *Diogenes*, *Eteocles*, *Fabius*, *Ganymedes*, *Hercules*, J*aſon*, *Leander*, *Midas*, *Neſtor*, *Orion*, *Prometheus*, *Quintilianus*, *Romulus*, *Sinon*, *Tantalus*, U*lyſſes* cum Circe, *Xerxes* cum exercitu, *Yxion* rota contuſus. Fœminarum tibi notarum nomina hæc erunt; *Agrippina*, *Barbara*, *Catharina*, *Dalia*. *Eliſabetha*, *Franciſca*, *Guliana*. *Heſter*, J*ana*, *Laurina*, *Martha*, *Nerea*, *Oriana*, *Paulina*, *Quirina*; *Roſamunda*, *Sara*, *Tomiſena*, *Valeriana* Heſtorica autem fœminarum nomina erunt illa, *Ariadne*. *Berſabe*, *Clitemneſtra*, *Dido*, *Europa*, *Flora* *Galilea*, *Helena*, J*ana*, *Lais*, *Medea*, *Niobe*, *Olympias mater Alexandri*, *Penelope*, *Quintiliana*, *Roxana*, *Semiranis*, *Tomyris*, *Veſta*. Nomina brutorum hæc ſunt, *Aſinus*, *bos*, *Camelus*, *Dama*, *Elephas*, *Felis*. *Gryphus*, *Hydra*, J*umentum*, *Leo*, *Mulus*, *Nereus ſerpens magnus*, *Ovis*, *Panthera* *Queſtor* beſt a latrans inſtar canis, *Rhinoceros* habens cornu in fronte, *Simia*, *Tigris*, U*rſa*. Nomina avium erunt illa: *Aquila*, *Bubo*, *Corvus*, *Drepanus*, *Erithacus* avis ſol: manens *Falco*. *Grus*, *Hirundo*, *Ibis* *Luſcinia*, *Milvus* *Noctua*, *Olor*, *Pica*, *Querquedula*, *Regulus*, *Sturnus*, *Turdus*, *Veſpertilio*. Vide figuras Num.3.& 4.

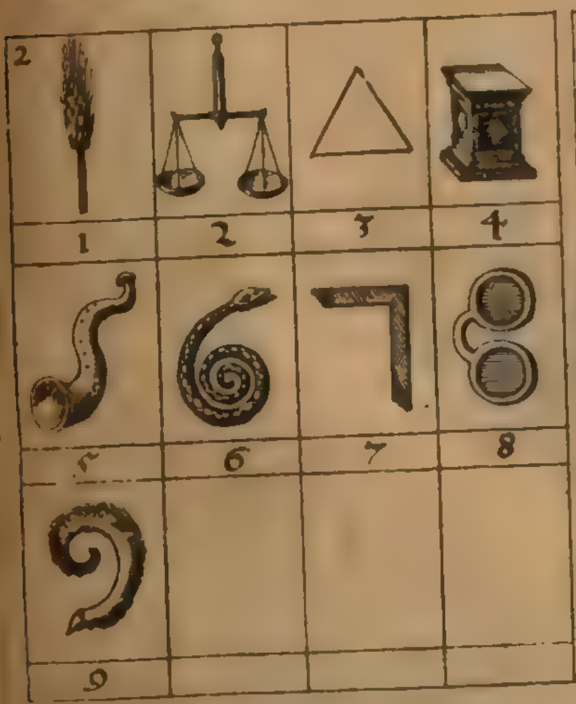
Ordo Alphabeticus rerum inanimatarum.

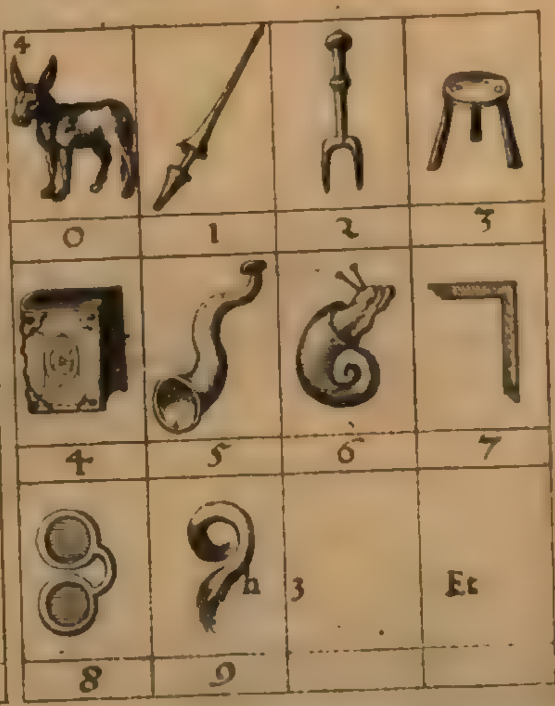
Figuræ rerum inanimatarum pro hac arte.

Ordo Characterum Arithmeticorum in hac arte.

Characteres Arithmetici in hac arte.

Et ſic in cæteris: Nam homo inſidens dorſo aſini & lanceam manu tenens ſignificabit 10. Cum furca verò 20. cum tripode 30 cum libro 40 & ſic in cæteris. Atque ſi 11. in loco aliquo volueris phantaſtico modo conſignare, duos homines, duas lanceas gerentes imaginaberis: Quod ſi 432. volueris exprimere, finges hominis imaginem à parte ſiniſtra librum manu tenere, in ſiniſtra verò parte imaginaberis piſtorem aut agricolam furca inſtructum, & in medio conſtitues fœminam tripodi inſidentem aſſignatis, ſcilicet, cuique harum perſonarum convenientibus actionibus,

C A P. III.

Quotuplex ſit hujus artis idæa, & quibus actionibus aſſignanda in quolibet ſphæræ loco.

Idæa ſeu *imaginaria forma* hujus artis eſt

- Aut *principalis*, quæ ſcilicet in omni vocabulo principali, aut particula membri alicujus orationis vel ſententiæ agit: Eritque Arietis effigies in primo loco primi orbis: At ſi actio vocabuli prædominantis non ſufficiat ad expreſſionem rei ſignificandæ, tunc poteſt adjuvari actionibus domini ejuſdem ſigni, ſcilicet Martis: ſed hoc raro accidit.
- Aut *minus principalis*; cùm nempe ad inſigniorem diſtinctionem hiſtoria in orientali ſigni theatro, naturæ ſigni imprimitur: Sic ergo *Jaſon* in primo loco collocatus, vellus aureum manu tenens, *Medea* in ſecundo, *Paris* paſtor in tertio, *Daphne* in quarto, & *Phœbus* in quinto ſignificans diurnam eſſe conſtellationem & maſculam: atque ſic in cæteris *theatris orientalibus*.

In *theatris* verò *occidentalibus* debemus ſolummodò imaginari umbras formarum primi theatri obſcuro modo apparentes; quia hujus theatri color, quatenus noctis eſt principium, fuſcus apparere ſolet phantaſiæ oculis.

C A P. IV.

De ordine principali idæarum per ſphæras Planetarum.

PEr univerſam Saturni ſphæram ordo principalis erit talis: Primus hujus ſphæræ locus aſcendens erit *Capricornus*, & ſic conſequenter ſecundùm ſignorum ſucceſſionem: quatenus Capricornus eſt Saturni domus diurna. *Saturnus* itaque in ♑ *.rex ditiſſimus*, in ♒. *Senex prudentiſſimus & dux*, in ♓. *piſcator*, in ♈. *iratus & invidus*, in ♉ *lubricus & luxurioſus*, in ♊. *balbutiens ſed tamen doctiſſimus & prudẽtiſſimus, in* ♋ *mercator melancholicus ex damno*, in ♌. *fortunatus ſenex & nobilis*, in ♍ *ſagax, ſed hominum ſocietatem fugiens*, ut *Diogenes*, in ♎ *homo jucundus & bonus ſocius*. in ♏ *homo vitalis, ſqualidus, pauper & virulentæ diſpoſitionis*, in ♐. *dives & potens ſed contentioſus:* Induat ergo Saturnus veſtimenta, habeatque actiones aptas & convenientes rebus prædictis, pro loci & ſigni natura, in quo reperitur Deinde oriatur ſignum ♐. ubi *Jupiter* apparebit tanquam rex cœleſtis cum ſummo honore, in ♑. *puſillanimis*, in ♒ *pauperrimus presbyter*, in ♓. *& potens magni honoris ac divitiarum*, in ♈. *dux fortunatiſſimus in bello*. in ♉. *amore captus*, in ♊. *mercator bonæ fidei*, in ♋. *principum amicus & in pretio apud magnates*, in ♌ *ſapiens & amabilis*, in ♍. *ſcientia præditus*, in ♎ *Epiſcopus, aut dives in rebus Eccleſiæ, in* ♏ *amicus alicujus principis.*

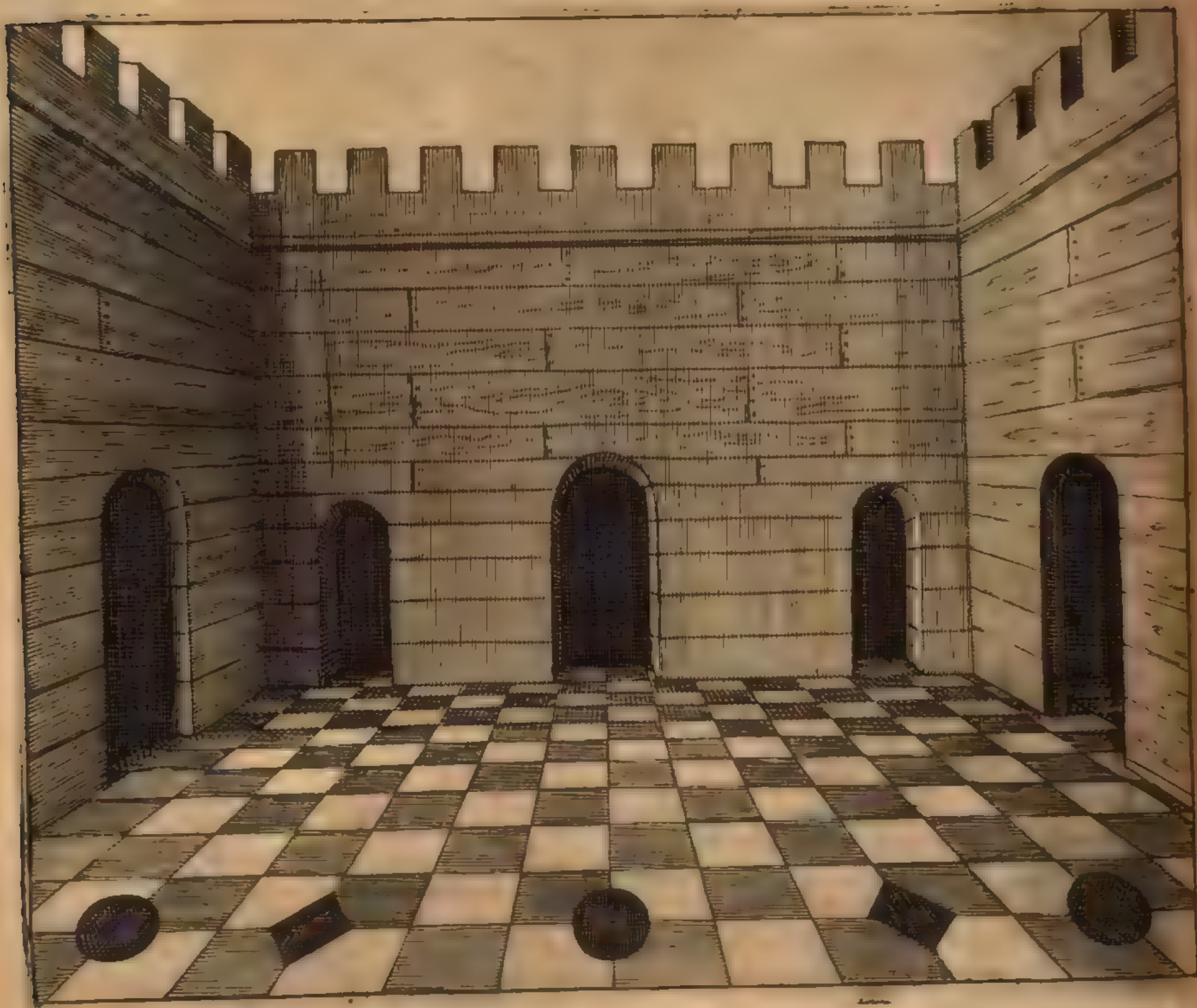
pis. Sic porrò, ſi ea pars Zodiaci, quę *Arieti* attribuitur, oriatur, in qua *Mars* cognoſcitur ſuū habere dominium, ipſe in ea deſcribetur curru vectus, enſemq; manu tenēs, & fulgura ab oculis ejiciens, in ♉ *rapiens violenter fœminā ſub forma militis cōmunis*, in ♊ *animam* Ulyſſis *ſimulans*, in ♋ *inconſtans & temerarius*, in ♌. *ſeipſum interficiens aut ſuſpendens*. in ♍ *fingens literas aut Sagittas ab arcu mittens*. in ♎ *cum Venere in adulterio deprehenſus a Vulcano*, in ♏. *dives in poſſeſſionibus*, in ♐. *conductor exercitus*, in ♑ *alios gladio vulnerās* in ♒ *audax & magna aggrediens*, in ♓. *amicus Regis*. Tū poſteà, ſi Leo oriatur, & ſe ſupra horizontem, cū ſuo Domino, videlicet *Sole*, cōmonſtraverit. *Apollo* in eo dignitatem Imperatoris habebit, & in ♍ *juſtitiam exercebit*, in ♎ *mercator erit res ponderans*; in ♏ *cū ſerpente Pythone pugnabit*, in ♐. *ſagittas ſuas huc atque illuc ejaculabitur*, in ♑. *triſtis erit & obſcurus*. in ♒ *per flumen navigare videbitur*, in ♓. *cum Oceano ei res erit*, in ♈. *erit bilioſus atque iracundus*, in ♉. *cum Minotauro belligerabitur*, in ♊. *cum Caſtore & Polluce familiaritatem habebit*, & ſic in cæteris: *Taurus* enim ſurgens, *Venerem* in ſua domo habebit, ipſáque more *Europæ* inſidebit dorſo tauri: Sic in aſcendentibus *Geminis*, imaginabimur *Mercurium*: atque itidem quoque aſcendente *Cancro*, *Lunam*, procedendo cum illis ſucceſſivè & gradatim, uti fecimus cum ſuperioribus.

CAP. V.

De imaginibus minùs principalibus.

ALiquibus fortaſſe minùs placebit umbrarum minùs principalium multitudo. Ut itaque iis gratioſior ſit hæc ars excluſis imaginibus, ſciendum eſt, locos illos poſſe coloribus ab invicem diſtingui hoc modo: *Primus locus* erit albus inſtar prati nive cooperti, *Secundus* ſit rubicundus, habeatque effigiem prati exiſtentis ante portam theatri, in quo prælium fuit commiſſum, ita ut ejus ſuperficies ſanguine tincta colorem rubicundum exhibeat, *Tertius* locus ſit viridis & area quædam ante portam gramine arboribusque virentibus conſpicua, *Quartus* ſit cæruleus, & undequaque inſtar vallis ante portam fontibus irriguus; *Quintus* & ultimus ſit ſpecus ſeu ſpelunca ſubterranea obſcuriſſima, nigrum præ ſe ferens colorem. His pratis oppoſitæ fingantur *quinque columnæ*, quæ itidem debent figura & colore diſtingui; *Figura* enim *duarum extremarū erit circularis & rotunda*, *media* autem columna *habebit figuram hexagoneam*, & quæ his *intermedia* ſunt *quadratam* poſſidebunt figuram: Colore etiam hoc modo ab invicem different, ut colores earum relationē habeant cū coloribus portarum theatri iis oppoſitarum, oppoſita tamen ſeu inverſa ratione: ita ſcilicet ut albedo nigredini obiiciatur, &c, Poteris etiam hiſce columnis annulos phantaſtico conceptu & catenas affigere, quibus adligata animalia ſignificabunt *Adverbia*, *Conjunctiones*, *Præpoſitiones* & *Interjectiones*, uti in ſententiis dicetur. Eritq; in illis hic ordo: *Albæ columnæ* fingatur affixus annulus argenteus, cum tali quoque catena, *Rubræ* verò cupreus cum catena ex ramo facta; & *Lividæ* plumbeus cum catena plumbea, ac *Nigræ* denique ferreus annulus cum ferrea itidem catena affixus exiſtimetur. Ubi autem vocabula ſunt ſignificativa, ibi neceſſe eſt, ut illa denotentur per imaginem aut idæam magis principalem, & non aliter, ut in ſententiarum recordatione apparebit.

Sequitur figura vera theatri.

C A P. VI.

Quot modis imagines magis principales poſſint in locis vacuis exprimi, tàm in arte rotunda, quàm quadrata.

Actiones, quibus imagines in locis exprimuntur, *ſolent eſſe* aut

- *Crudeles*, videlicet cùm aliquis videt rem quandam immanem, aut facinus quoddam crudeliter, & contra naturæ leges patrari: cujus generis ſunt, *Tyrannus aliquem interimens, Lucretia ſeipſam è medio tollens.*
- *Ridiculoſæ*, veluti, ſi *fœmina ex aſino decidens denudet ſua ſecretiora*, & omnes aliæ res dignæ riſu.
- *Miraculoſæ*, veluti *ſi occurrat homo duobus capitibus natus*, vel *aſinus doceat aliquem canere fidibus aut ipſemet etiá doctus evadat.*
- *Obſcœnæ & turpes*: ut *ſi quis in re inhoneſta verſetur, eaq́ turpiter afficiatur.*

Et

ET hujuſmodi etiam actionibus uti poſſunt imagines aut ideæ cœleſtes, quas imaginari poſſumus in pratis illis anteà deſcriptis. Hic autem notare debemus, quod unumquodque theatrum tibi dabit quinque portas videlicet, *Albam, Rubram Viridem, Cæruleam & Nigram.* Hic etiam velim te inprimis obſervare, quod plurimum huic arti conferat, ſi in ſphæra Zodiaci ſive ſtellata imagineris hiſtorias loco & actione cuique ſigno & ejus loco convenientes: verbi gratia; *ad ſignum Arietis pertinet hiſtoria aurei Velleris* Jaſonis *& Medeæ: Prima igitur idea* ante portam albam erit Medeæ in ſummitate montis Atlantis, herbas ſuas magicas colligentis nive coopertas; *Secunda* ante portam rubram erit Medea fratrem ſuum interficiens membraque ejus in prati herbas projiciens: *Tertia* erit Medea herbas colligens in tempe Theſſaliæ, virgultis, arboribusque viridibus vigente, ut Jaſonis conamini queat aſſiſtere. *Quarta* erit Jaſon & Medea navem ingrediens cum vellere aureo. *Quinta* erit domus aut locus ille obſcurus, in quo tauri & draco, aurei velleris cuſtodes, incantatione ligati & incluſi manſerunt, & ſic in cæteris.

CAP. VII.

Quot modis in utraque arte, videlicet tàm in rotunda, quàm in quadrata exprimantur vocabula significativa?

Expreſſio vocabuli ſignificativi fit tribus modis, ſcilicet

- *Relatione,* ſcilicet, cùm res aliqua alteri refertur, ita ut per eam relationem, ſignificet rem aliquam ſine rei ſignificandæ expreſſione: Sic *atramentum poteſt ſignificare atramentarium, nigredo atramentum, vagina gladium.*
- *Similitudine:* nempe cùm res ſimilis in loco expreſſa indicat eam cui ſimilis eſt, veluti *Sirenes fœminas, Henricus pauper coronatus, Henricum Regem Galliæ,* &c.
- *Regali præſentia:* ſic *imago aut idea gladio aliquem percutiens ſignificabit gladium.* Hæc igitur eſt, cùm res vera in ſua natura & ſubſtantia in loco aliquo ab imaginis vel ideæ actione exprimitur.

CAP. VIII.

De utilitate expreſſionis imaginum fixarum, quas eſſentiales vocamus.

SI in harum imaginum expreſſione voluerimus multiplicem commoditatem reperire, nihil erit in prædictorum locorum medio exprimendum, præter illud, quod ex hiſtoriis quibuſdam excerpſimus: verbi gratiá; ex vita Julii Cæſaris a, ut alterius alicujus Romani, vel Cleopatræ, vel alicujus Trojani, vel cujuſdam Philoſophi inſignis, aut conſimilium, vel ex ſacris Bibliis, uti narrationes vitarum Samſonis, Davidis, Moyſis, Macchabæi, & aliorum. Prima ergo utilitas erit hiſtoriarum retentio ſeu memoria, per quas etiam poteris facillimè vocabula ſignificativa, non ſignificativa, audita ſcilicet atque inaudita, ſimiliter ſententias, orationes & rerum ſubjecta memoriter retinere.

TRACTATUS PRIMI.
SECTIONIS II.
PORTIONIS III.
LIBER III.
De animæ memorativæ ſcientia.

CAP. I.
Quotuplex ſit vocabulum: Et de modo explicandi in locis vocabula ſignificativa.

Vocabulum ſignificativum appello illud, quod per vivam aliquam imaginis, aut ideæ actionem in loco aliquo explicari poteſt: *Non ſignificativum* verò, quod in locis per ſe propter actionis defectum ſignificari non poteſt.

Vocabula omnia ſunt aut
- *Significativa*, ut ſunt
  - *Verba*, ut interficere, ſaltare, canere, &c.
  - *Subſtantiva*, ut, liber, enſis, taurus, &c.
  - *Adjectiva*, ut, fortis, violentus, triſtis, hilaris, &c.
  - *Participia*, ut percutiens, ardens, ægrotans, &c.
- *Non ſignificativa*
  - *Audita*
    - *Minus ſignificativa*, ut
      - *Adverbia*, ut, non, nunc.
      - *Conjunctiones*, ut, &. nec, atque.
      - *Præpoſitiones* ut, per, in.
      - *Interjectiones*, ut, prob, vah.
    - *Magis ſignificativa*, ut
      - *Subſtantiva nomina*
        - *Propria*, ut, Petrus, Johannes, Sara, Maria, &c.
        - *Non propria*, ut, labor, intellectus, ſpiritus, &c.
      - *Pronomina*; ut, qui, ille, iſte, meus, &c.
  - *Inaudita*, ut, Gorocoga, Abricalac, Arbroc, &c.

CAP.

CAP. II.

De vocabulorum ſignificativorum recordatione in arte ſpharica.

LOcis, ut ſuprà dictum eſt, diſtinctis & deſcripta in primo theatro hiſtoria Medeæ per quinque prata, oportet per regulam prædictam in vocabulorum ſignificativorum expreſſione operari hoc modo, videlicet ſi vocabulum *(Liber)* velim in primo loco denotare, imaginabor Medeam in prato albo, tanquam ſubtilem ſpiritum in æthere pendentem aut in curru igneo ſedentem, inſpicere librum magicum: Atque hæc talis imaginatio debet reali expreſſione in loco ſibi proprio notari. Porrò ſecundum vocabulum ſit *(exaltabat*, poſſumus igitur fingere, ſpiritum iſtum Medeæ in turris ſummitate proſpicere & anxiè obſervare, an Pater eam perſequatur, nec ne: *Tertium* vocabulum ſit *(Latus)* quod ut explicetur imaginabimur, ſpiritum Medeæ lætari duplici nomine, tum ſcilicet propter loci amœnitatem, tum etiam, quòd invenit herbas propoſito ſuo inſervientes. *Quartum* vocabulum ſit *(cultellus)* Medeam igitur cultellum ſuum, quo fratrem jugulavit, in mare projicere nobis perſuadeamus. *Quintum* vocabulum ſit. *(Lux)* Quod ut ſignificetur, imaginabimur, quòd in conflictu Jaſonis cum ſerpente vigilante & tauris flammas evomentibus eximia lux & ingens ſcintillarum multitudo ex ſpelunca proſiliat. Et ſic progrediendum ad theatrum V. occidentale, in cujus obſcuritate eſſentiales Medeæ actiones, tanquam reflectentes umbras ſpeculari debemus.

CAP. III.

De vocabulorum ſignificativorum recordatione & poſitione in arte quadrata.

SI vocabula fuerint ſignificativa, exprimentur *aut relatione*, aut *ſimilitudine*, aut *reali præſentia*: Sic vocabuli *(Leo)* ſignificationem exprimam in prima primi loci porta per relationem, videlicet per Sampſonem leonina pelle amictū, aut reali actione per Sampſonem cum leone pugnantem: ſi ſecundum vocabulum ſit *(Enſis)* imaginabimur per relationem, quòd Dalila iracundiæ ardore percita rumpat inventam mariti vaginam, aut etiam reali actione fingemus, quòd deſperata mortem ſibi gladio conſciſcat. Quòd ſi tertium vocabulum ſit *(muſca)* fingemus, aut reali præſentia, quòd aliquis Philiſtæorum ſtudens evitare Sampſonis violentiam & fervorem, inſideat muſcæ & evolet in aërem; aut relatione quòd carnes habeat putridas à muſcis undique corruptas, aut ſimilitudine, quod alis, muſcæ ſimillimis fugiat ex loco uno in alium.

CAP. IV.

De vocabulorum cognitorum quidem, ſed aut omnino non, aut difficulter ſignificativorum in utraque arte recordatione.

IN *arte rotunda* ſolent *nomina ſubſtantiva, adjectiva & participia* per ordinem alphabeticum Deorum, cum aliqua tamen eorum circa fixam imaginem actio-

 ne

ne explicari. Sic Neptunus nihil faciens vel otioſus ſignificabit, nihil. *Verba nō ſignificativa* exprimuntur per alphabetum Dearum, ut proſerpina in magna majeſtate ſignificat poſſe: *Pronomina* porro omnia indicantur aut vitio aliquo, quod erit monſtrum vel Diabolus, aut virtute, quæ erit Angelus: ſic (*Ille*) explicabitur per monſtrum aliquod leproſum, & maculis repletum, digito aliquid oſtendens *Adverbia* autem *Conjunctiones*, *Præpoſitiones & Interjectiones*, ſolent per bruta cœleſtia ſignificari. Atque ſic etiam ſeſe res habet in *arte quadrata*, hoc ſolo excepto, quòd pro vitiis & virtutibus aves ſolent uſurpari: ſint tamen hæc omnia cum notabili aliqua actione conjuncta aut indicata: Poſſumus etiam totum animal aliquando per notabilem & diſtinctam quandam ejus partem denotare, ut *Leonem* per caudam, pellem vel ungues, *Elephantem* per dentes aut naſum retortum, *Pantheram* per relationem inter illum & rem aliquam maculis infectam, atque etiam per pellem, *Aſinum* per lyram, *Bovem* per cornua, *Hydram* per venenum, *Camelum* per veſtimenta Sancti Johannis, *Gryphum* per alam cum cauda leonis, *Quæſtorem* per linguam aut canem, *Rhinocerotem* per cornu, *Simiam* per imitationē, aut hominē ſimiæ ſimilē, U*rſam* per plauſtrū cœleſte, *Felem* per murem aut ignem, *Mulum per* onera, *Equum* per frænum, *Agnum* per lunam, *Adamum* per pomum, *Bonifacium Papam* per clavem, *Cadmum* per ſerpentem aut arborem *Davidem* per Goliæ caput, *Eteoclem* per flammam diviſam, *ſanctū Franciſcum* per crucem ſanguineam, *Herculem* per fuſtem aut arcum, J*aſonem* per vellus aureum aut infidelitatem, *Midam* per aurum, aut aures aſininas aureas, *Neſtorem* per barbam albam, *Orpheum* per lyram, *Prometheum* per cor ſanguineum aut vulturem, *Quintilianum* per Grammaticam aut virgam, *Raimundum Lullium* per phialam & alembicum, *Sinonem* per equum ligneum, *Tantalum* per famem aut pomum in aqua, U*lyſſem* per Syrenes, &c. Sic ponitur pro *Aquila* oculus aſpiciens Solem, pro *Bubone* obſcuritas, pro *Corvo* nigredo, pro *Drepane* hyrundo, pro *Erithaco* homo ſolus in deſertis, pro *Falcone* tintinnabulū, pro *Grue* locus aquaticus, roſtrum acutum, vel herba geranium, pro *Hyrundine* tectum domus, pro *Ibe* parvulus ſerpens. Atque ita ſemper ſeſe res habebit in diſtinctione formarum conceptarum in arte rotunda reſpiciendo aſſiduè ad prædictas exceptiones.

CAP. V.

De nominum propriorum cognitorum recordatione.

CUm nomina propria cognita atque communia vis recordari, oportet te alios eorundem nominum, qui vel familiariter, vel ex hiſtoriarum lectione tibi cogniti ſunt, in locis collocare, & quidem ſimpliciter actione tali, quali communiter uti conſueverunt: Verbi gratiâ, ſi meminiſſe voluero alicujus *Caroli*, collocabo ibi quendam Carolum bene mihi cognitum: qui quidem, ſi Notarius, Secretarius, aut faber ferrarius fuerit, &c. ille quoque hoc officio in loco illo, ubi ponendus venit, cum evidenti imaginis adjumento, & notabili ejuſdem actione fungetur, vel etiam eligam quendam in hiſtoriis clarum, veluti Carolum Magnum belligerantem contra infideles. Sic ſi *Clementis* velim recordari, ponam in loco meo communi, Papam Clementem cum cornū in manu pro meliore diſtinctione, & ſic in cæteris.

CAP.

CAP. VI.

De nominum propriorum, nunquam tibi ante auditorum, recordatione.

IN hac regula maximè requiruntur *ordines alphabetici*: Nam beſtia *primam* ſignificabit literam, homo, *ſecundam*, res mortua *tertiam*, & avis *quartam*, idque non ſine eximia imaginis actione, quæ rem aliquam non decentem peraget cum bruto, homine & ave; Exempli gratiâ, Angeli, teſte Sibylla, qui cuſtodes ſunt, numerantur *Heromiel*, *Saniel*, *Uriel*, &c. In loco primo igitur pono Hydram, quæ veneno ſuo interficit principalem loci imaginem, & ſuper dorſo Hydræ imaginabor Eteoclem ardentem, tenentem manu labrum, ut aqua ejus ignem extinguat, ſed olor inſtans ejus capiti omnem aquam magna ſiti percitus, ebibit, quare hîc non reſtat, niſi *miel*, quod facillimum eſt recordari, retento *Hero*; Nam *Hydra* ſignificat H. *Eteocles* E. *Labrum* R. *& Olor* O. Actio autem erit, ut tangens hydram concidat mortuus. *Secundo loco* ponam Simiam, quam Adam ex Paradiſo ducens furca ſæpiſſimè percutiat: Sanguinem autem à ſimia dimanantem fingam nutrire Ibem avem: Actio itaque imaginis eſſentialis erit, ut Adamũ vulneret, quia ſæpiſſimè in domum ſuam introivit cum Simia & Ibe ſua. *Tertio loco* collocabo Urſam in cujus dorſum elevabitur Raimundus Lullius cum phialis & alembicis. Urſa autem furibunda rumpet ſeu confringet phialas, eaque propter à Raimundo percutietur piſtillo. Sed & alio quodam modo faciliori, hoc idem poterit fieri: Etenim ſi in continenti volueris aliquod vocabulum anteà tibi inauditum memoria retinere, pones in locis deſtinatis alia quædam vocabula, aut propria nomina, aut aliàs ſignificativa, quæ exprimant omnes ferè aut aliquot ſyllabas illius tui vocabuli inauditi, cujus recordari cupis; Verbi gratiâ: Si velis recordari Uriel ponetur primo loco Urias, qui juſſu Davidis fuit in bello interfectus, & quia hæc dictio exprimit duas ſyllabas nominis tui inauditi aut inuſitati, idcircò imaginaberis eum fuiſſe furca interfectum, quæ ſignificat duo: Conſtitues autem illum in dextra loci tui parte, ut admonearis, eum denotare primas ſyllabas, & in ſiniſtra parte collocabis Eliam aſcendentem in cœlum, ac tenentem manu lanceam, quæ ſignificabit ſyllabam unam, & ſic in cæteris. Hoc modo etiam poteris in arte rotunda operari.

CAP. VII.

De ſententiarum recordatione tàm in arte rotunda, quàm in quadrata.

POſteaquam perfectum vocabulorum ſignificativorum modum didiciſti, poteris, ſi ad amuſſim volueris operari, collocare omnia vocabula ordine convenienti in ſingulari aliquo loco, ut ita inter ſe diſtincta habeantur: ſed quia illud in multitudine ſententiarum tædioſum foret & infinitum, idcirco aliâ incedemus via: Obſerventur igitur in hoc opere ſequentes regulæ *primò* ſcilicet ut perfectum alicujus membri ſenſum exprimas vera aliqua & propria actione; verbi gratiâ, in hac ſententia, *Corporum prima diviſio eſt in ſimplicia*, finges, quòd imago quædam dividat corpora, aut diviſionem faciat in elementa, quæ ſunt ſimplicia; *ſecundò* ſi vocabulum incipiens aut initiale ſit non ſignificativum, aut difficulter ſignificari poſſit, tunc exprimes illud per imaginem, ut in ſecundo libro dictum eſt; ita faciet illud actionem cum vocabulo proximè ſequenti: ve-

luti, *omnis motus ſimplex aut rectus eſt aut rotundus:* Hîc Orpheus movebitur rectè & rotundè; aut Sol formabitur in manu, ſignificans motum per relationẽ. *Tertiò* ſi duo vel tria adverbia aut conjunctiones, &c. inchoent ſententiam oportet illa in uno tantùm loco exprimere, ni conſequentia ſint manifeſta, & in ſenſus natura inſeparabilia. *Quartò*, cum exactè volueris & ſubitò dictas membri particulas in locos ſuos diſponere, aſſignabis priùs imaginibus actiones fictorum vocabulorum ſignificativorum: Ut, ſi collocavero atramentum in primo loco, & primum membrum fuerit illud: *Forma dat nomen & eſſe rei*; fingam, imaginem tollere atramentum, & poſt abſterſionem ejus de facie cujuſdam formoſæ puellæ, appellare illam Mauram. Cum autem volueris hæc peragere in arte rotunda oportebit uti 10. portis Medeæ, & deinde Europæ, &c.

CAP. VIII.

De orationibus & carminibus.

IN orationibus & Carminibus opus prædicta propoſitione & eodem præcisè modo; ſed & in Carminibus facillimè id præſtatur propter menſuræ neceſſitatem.

CAP. IX.

De ſubjectis & quotupliciter ſubjectum hîc accipiatur.

SUbjectũ, uti hoc loco illud accipitur, *eſt actio perfecta alicujus intẽtionis, qua vel relatione aliqua, vel ſimilitudine vel ſaltẽ realiter in uno ſolũ loco exprimitur: Actionẽ* autem *perfectã* alicujus intentionis voco illam, qua ſenſus alicujus hiſtoriæ vel dicti ſapientis, vel legis, vel aphoriſmi aut conſimilium exprimitur, & perfectè in loco aliquo explicatur: ſed quia in his omnibus varius eſt operandi modus, idcirco ordine quodam & methodicè progrediemur. In hiſtoriarum igitur ſubjectis ſciendum eſt, quòd *hiſtoria duplici modo in locis exprimatur*, videlicet, *aut generaliter aut ſpecialiter. Generaliter* exprimitur hiſtoria cùm tota ejus ſeries & ſenſus in unico ſolummodò loco explicatur, ut ſi generaliter velim totam ſecundi libri Æneidos hiſtoriam Virgilianam in loco aliquo exprimere, fingam, quòd imago loci in ſummitate montis eminus conſpiciat, qua ratione ingens equus ligneus de nocte in urbem introducatur, adeoque etiam deinceps, eadem adhuc nocte, ipſa urbs lamentabili modo omni ex parte accendatur. *Specialiter* autem hiſtoria exprimitur, cum unaquæq; ejus pars ſeorſim explicatur.

CAP. X.

De modo exprimendi figuras arithmeticas in prædictis locis.

HUjus rei mentionem fecimus in libro noſtro *de Arithmetica univerſali*, ubi etiam particulariter de Arithmetica memoriali caput unum atq; alterum propoſuimus, eaque ratione docuimus modum numerandi, addendi, ſubtratrahendi, multiplicandi & dividendi per aptam figurarum memorialium poſitionem, in locis convenientibus. Quocirca vos ad illum tractatum noſtrum hinc remittimus, ut breviter huic ſectionis ſecundæ portioni finem imponamus

TRA

TRACTATUS PRIMI.

SECTIONIS II.

PORTIO IV.

De animæ vitalis cum intellectuali Scientia, hoc eſt, de Genethlialogia.

In qua agitur de Genii cujuſque inquirendi ratione.

TRACTATUS PRIMI.
SECTIONIS II.
PORTIONIS IV.
LIBER I.

De animæ vitalis cum intellectuali Scientia, hoc eſt, de Genethlialogia.

CAP. I.
De Aſtrologia, & ejus partibus.

Veteres recenſuerunt *quatuor* Aſtrologiæ *partes*, quarum *unam* in aëris mutationibus, tempeſtatibus, cæteriſque hujuſcemodi rebus verſari voluerunt, & per eam conſueverunt præſagire ſalubritatem, morbos, & annonæ copiam vel penuriam: *Altera* agit de imperiorum, principatuum, rerum publicarum, aut urbium principiis, mutationibus, excidiis, bello & conſimilibus aliis ejus generis alterationibus. *Tertia* ſe dividit in *tres ramulos* ſeu ſpecies, quarum *una* in temporum electionibus occupatur, de qua in generali noſtro Tractatu de Aſtrologia integrum libellum ſcripſimus; *altera* circa quæſtiones & interrogationes verſatur; Et *tertia*, quæ meritò princeps cæterarum Aſtrologiæ partium exiſtimatur, appellatur *Genethlialogia*, de qua hoc loco agere præcipuè intendimus: *Quarta* & ultima ſpecies *στοιχειωματικὴ* dicitur, quæ in fabricandis characteribus, ſigillis, & ſtatuis conſiſtit, quorum effectus mirabiles hiſtoriæ multorum generum decantant: Sed quoniam ars diabolica, cùm hac ſe miſcet (ſicuti quàm ſæpiſſimè videmus rem bonam impiorum abuſibus commaculari & conſpurcari) illam repudiabimus, & breviter nos ad Genethlialogiæ inquiſitionem ac explicationem accingemus.

CAP. II.
Genethlialogia quid, & in quo verſetur ejus judicium?

Genethlialogiam definimus illam Aſtrologiæ partem, *quæ docet, quæ animi, quæ corporis, quæ fortunæ bona debeant nato contingere & unde illa dimanent quibuſque ſignis futura, eum concernentia, denotentur.* Hujus igitur Aſtrologicæ partis judicium

judicium ſeu praxis dividitur, *in inquiſitionem bonorum vel corporis, vel animi, vel fortunæ*: Quæ quidem omnia peritus Aſtrologus, ex diligenti domorum cœleſtium obſervatione, ac Planetarum eas poſſidentium, & naturarum eorum conſideratione ac mutuo illorum aſpectu & relatione præſagire non dubitabit.

CAP. III.

De Aſtrologorum vulgarium in inventione Domini genituræ incertitudine.

CUm de hujus ſcientiæ praxi ſeu judicio agendum eſt, erecto priùs ſchemate ſeu figura cœleſti, eo modo quo in Tractatu noſtro de Aſtrologiæ antea declaravimus ad veri genituræ Domini cognitionem in primis procedendum cenſemus. At verò in hoc labore magna occurrit Aſtrologiæ vulgaris incertitudo, quatenus in Domini Genituræ electione haud exigua eſt inter Aſtrolog. opinionū diverſitas: Nam *Firmicus*, vir quidem in hac arte peritus, eum planetam eligit pro Genituræ Domino, qui ſigno, quod Luna proximè poſt nativitatem ingreditur, præeſſe animadvertitur, Leone & Cancro, quibus duo luminaria imperant exceptis; verbi gratiá, ſi Luna tempore nativitatis Taurum peragret, quoniam ea proximo loco in Geminis migrabit, qui domus ſunt Mercurii, ideò Mercurius erit Dominus nativitatis. Alii autem nonnulli ſtatuunt illum Genituræ Dominum, qui in puncto nativitatis fortior eſt in hemiſpherio, hoc eſt, qui eo tempore plures habet dignitates eſſentiales in cœlo. Alii verò volunt, illum eſſe nativitatis Dominum, qui plures & præcipuas dignitates obtinet in quinque locis hylegialibus, ſcilicet in locos Solis, Lunæ, Horoſcopi partis fortunæ, & conjunctionis vel appoſitionis luminarium, nativitatem immediatè antecedentis; & ſic in aliis. Quorum quidem opiniones diverſæ tantam hujus artis certiſſimæ incertitudinem, per Artiſtarum ignorantiam, mundo pepererunt, ut ars iſta nobiliſſima in ſe & per ſe ſimplex, pura & digitio Dei Omnipotentis cœlis inſculpta, à vulgarib. hominib. pro ſophiſtica, ſpuria, & præſtigioſa falsò habeatur, & reputetur: Qualis ergo ſit noſtra de eligendo Genituræ Domino ſententia infrà declarabimus.

CAP. IV.

De loci fortunæ inventione in Genitura

OMnes fere in Aſtrologia verſati ſolent inventionem loci fortunæ in arte Genethlialogica diligenter inquirere; Cum hic locus in maximo apud eos habeatur reſpectu, à meo verò in hac arte Magiſtro, viro certè in ſcientia Aſtrologica & Mathematica præcellentiſſimo *Domino Allen Oxonienſe*, locum fortunæ hoc modo inveſtigare fui inſtitutus: Abſtrahendus eſt locus Solis à loco Lunæ hoc modo: Si contingat, ut ☉. ſit in 7. gr. & 18. min. ♎. oportet omnia ſigna numerare à ſigno primo videlicet ab ♈. & invenientur ſex ſigna, ſcilicet ♈. ♉ ♊. ♋. ♌ ♍ & 7 grad. cum 18. min. ♎. Quæ abſtrahenda ſunt à loco Lunæ: Sit ergo Luna in 14. grad. & 9 minut. ♑. Quare diſtat ☾ à principio per novem ſigna nempe ♈ ♉. ♊. ♋ ♌. ♍ ♎. ♏. ♐. & 14 grad. cum 9. minut ♑. diſponantur igitur hoc modo.

☾.	9.	ſigna	14.	grad.	9.	minut.	
☉.	6.	ſigna	7.	grad.	18.	minut.	
☾.	3.	ſigna	6.	grad.	51.	minut.	Reſiduum.

Subtractione igitur facta, addenda ſunt reſiduo ſigna interpoſita inter ♈. & ſignum aſcendentis cum gradu & minuta etiam ejuſdem ſigni. Exempli gratiâ; ſi aſcendens fuerit 8. grad. & 24. minut. ♌. tunc inter ♈. & illum interponuntur 4. ſigna. Quibus additis reſiduo ſupradicto, ſic manebunt.

ſign.	grad.	min.
3	6	51
4	8	24
7	15	15.

Hæc igitur ſimul addita producunt locum fortunæ, qui erit in ſeptimo ſigno, numerando ab ♈. ad 15. grad. & 15. minut. ♎. Atque dicitur *locus fortunæ*, quoniam in illo loco ſeu gradu maxima nati fortuna ſita eſt. Cæterùm, ſi Lunæ ſigna pauciora fuerint quàm Solis, tunc 12. ſigna addenda ſunt ſignis Lunæ, & deinde abſtrahendus eſt locus Solis, à loco Lunæ, ut ſuprà: Et ſi poſt additionem factam plura ſigna producantur, quàm 12. abjiciatur Zodiacus, & reſiduum in gradu & minuta reſpiciatur: Verbi gratiâ, Horoſcopus ſit ♋. grad. 10. minut. 20. Locus Lunæ ♊. 26. 10. Locus Solis ♌. grad. 20. minut. 30.

ſign.	grad.	minut.
2	26	10
4	20	30
9	29	40

Hoc facto addenda ſunt ſigna cum gradibus & minutis interpoſita inter ♈. & ſignum aſcendentis. At quia poſt additionem 12 ſigna abjicienda ſunt, & reſiduum cum grad. & minut. eligendum, inveniemus, quòd ſign. 1. grad. 12. & min. 0. fuerit locus fortunæ.

9	29	40
3	10	20
1	10	0

Erit videlicet locus fortunæ ♉. grad. 12. & null. minut.

C A P. V.

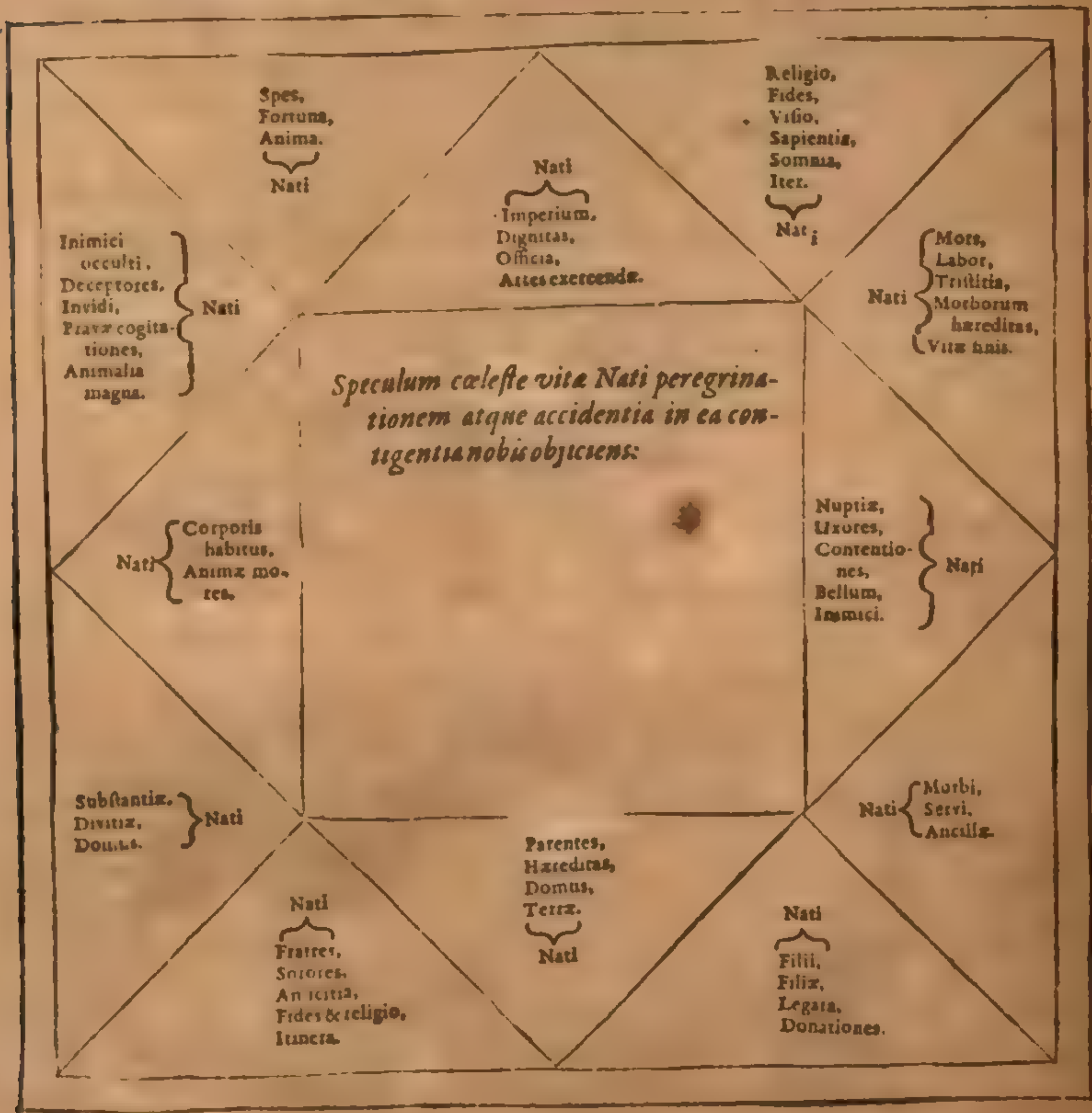
Quòd vera Aſtrologiæ cognitio occulta nobis ſit & abſcondita, & quòd neglectis cæteris illis artis ambiguitatibus, quæ ambiguo modo nobis ab Aſtrologicis ſcriptoribus traduntur, amplectenda ſit via plana & ſimplex, donec alia verior & certior nobis benigna Dei voluntate innoteſcat.

IN Tractatu noſtro de Aſtrologia declaravimus, artem iſtam eſſe veriſſimam; Artiſtas verò ſpurios & incertis præſtigiarum ac ignorantiæ opinionibus fallacibusque documentis contaminatos. Et quamvis aliquibus divina hæc ſcientia fuerit revelata, attamen illi, ſi quid de ea in publicum ediderunt, tàm obſcurè id fecerunt, tantisque ænigmatib. & rebus in ſpeciē quidem veris aut apparētibus, ſed nullo vero modo uſpiam exiſtentibus illud permiſcuerunt, ut ne Oedi-

pi

dipi quidem ſubtile ingenium potuerit, aut certè vix ægreque potuerit occultam & abſtruſam eorũ intentionem enucleare, aut ſententiam eorũ & ſcientiæ veritatem ullo modo ex ipſorum ſcriptis elicere: Ita ſcripſerunt Alchimiſtæ de lapide ſuo phyſico, ſic Magi verè naturales de ſua magia, aut ſub ſenſu ænigmatico, tanquam naturæ ſacrario, arcana ſua abſcondentes, aut ſub nominibus Dæmonum atque Angelorum myſterii ſui medullam tegentes, aut fabulis & fictis narrationibus rei veritatem ſcientificis revelantes, ut hac via ſtultos atque fatuos (ipſorum enim verbis uti liceat) fallerent atque errare facerent. Eſt tamen hujus & aliarum dictarum ſcientiarum arcanum certum, infallibile atque divinitus hominibus cum ipſa ſapientia è cœlis ſanctis miſſum, ſed paucis admodum revelatũ: Cujus quidẽ traditionẽ cabaliſticam, quoniã à nemine adhuc viva voce verbiſque apertis accepimus, contenti erimus cum reliquis in ſcientia hac vulgari verſatiš ſimpliciori & faciliori via, eaque, relictis omnibus compoſitis & fictis Aſtrologorum nominibus ac operationibus, utemur. Sic itaque *primo loco* Dominum aſcendentis, hoc eſt, Planetam in ſigno primam domum occupante prædominantem, ſive debilis ſit, ſive fortis, reſpiciemus, & ſecundùm ejus diſpoſitionem de corporis habitu, ſtatura, complexione, ſanitatéque & hujuſmodi aliis, uti & de animæ moribus inclinationibus judicabimus: Deinde pro nati divitiis & facultatibus bonorum conſiderabimus, *ſecundo loco* domum ſecundam, ejuſque ſigni naturam atque Dominum, Dominique locum, in quo, tempore nativitatis, invenitur. *Tertio* verò *loco*, domo tertia, ejúſque ſigno & ſigni Domino conſideratis, fratrum & ſororum numerum, eorundemque naturam ac diſpoſitionem erga natum obſervabimus, & ſimiliter de itinerum nati brevium proſperitate vel infortunio, & de religione quoque nonnulla cognoſcemus: *Quarta domus* cum ſuo ſigno & ſigni Domino indicabit res ex occulto obventuras nato, theſauros abſconditos, ejus in agricultura felicitatem vel infelicitatem domos itidem ac ædificia & poſſeſſiones ex parte parentum ei obventuras: *Quinta*, ejuſque ſignum, & ſigni Dominus arguet nati fœcunditatem aut ſterilitatem, multitudinemque aut paucitatem liberorum, ſimiliterque nati ſolatia ſeu dona & munera in vita, ei promiſſa indicabit. *Sexta* cum prædictis ei convenientibus denotabit ægritudines & morbos nati futuros in vita, itidemque ſervorum fidelitatem ſeu infidelitatem, & nati circa beſtiolas ſeu pecora proſperam vel adverſam fortunam aut ſucceſſum: *Septima* cum ſuo ſigno & ejus Domino declarabit nati uxorem, matrimonium & lites, ac contentiones: *Octava* explicabit nati mores, naturam, laborem & triſtitiam in vita ac hæreditates morientium: *Nona* præmonſtrabit nati religionem fidem, viſiones, ſapientiam, & itinerum longorum ſucceſſum. *Decima* nobis aperiet nati dignitates, officia & favorem apud Principem: U*ndecima* ſpem nati, ejuſque fiduciam, & amicorum multitudinem, ac eorum fidelitatem aut infidelitatem indicabit: Atque *duodecima* tandem nati occultos inimicos, deceptores, invidos, malaſque hominum cogitationes atque ſuſurrationes deteget, ſimilitérque ejus fortunium aut infortunium in majoribus animalibus docebit. Ex quibus luculenter videmus, quod hac via de quolibet dubio in vita nati futuro poſſimus ſimplici ac plano Aſtrologiæ modo liberantes nos ea ratione ab infinitis veterum Aſtrologorum nugis & commentis judicare & pronunciare. Nec tamen potentiorem totius cœli Dominum negligere omninò volumus, ſed, ejus naturam cum cæteris ſignorum Dominis ad bonum vel malum commiſcendo, prædictiones noſtras contemperabimus, imò verò dicemus, quòd res prædicta eò magis fuerit confirmata, quò fortiùs commiſcentur radii Imperatoris cum Domino aut ſigno domus, in qua res illa ſecundùm naturalem ſignorum diſpoſitionem continetur. Nos ergo ſimplici hac via ſoliti fuimus in

hujus Aſtrologiæ ſpeciei myrothecium ingredi: Nec tamen huic arti fidem certam attribuimus, niſi à Geomantia, quam ſuperiús animæ ſcientiam eſſe explicavimus, confirmaretur: Ubi ergo hæ duæ ſcientiæ convenerunt, ibi rei veritatem ineſſe non inefficaciter prædiximus; in loco autem, ubi eas diſſentire percepimus, nihil certitudinis, ſed potiùs prædictionis inconſtantiam eſſe declaravimus, nec auſi fuimus quicquam aſſeveranter ore incerto ebuccinare. Quomodo autem duodecim ſchematis cœleſtis domus fortunio aut infortunio nati reſpondeant ex ſpeculo ſequenti poteris ad oculum percipere.

TRA-

TRACTATUS PRIMI.
SECTIONIS II.
PORTIONIS. IV.
LIBER II.
De Microcoſmi Genethlialogia.

CAP. I.
De primæ domus ſchematis cœleſtis natura in explicanda nati diſpoſitione.

NAturalis primæ domus cum ejus ſigno & ſigni Domino proprietas eſt, duplicem inprimis nati diſpoſitionem explicare, quarum una eſt debita corporis ejus conſtitutio, atque altera naturalis animi in moribus inclinatio & aptitudo.

CAP. I. PARS I.
De nati corporis habitu & conſtitutione.

In exacta nati corporis ſimilitudinis ejusq; habitus craſſi vel tenuis ac ſtaturæ brevis, mediocris vel proceræ inquiſitione gradū ſigni aſcendentis in nativitate *in primis* conſiderare ſolemus; *deinde* Domini aſcendentis & ſigni, in quo reperitur naturam & diſpoſitionem reſpicimus; *denique* Planetæ fortioris totius cœli virtutem cum cæteris commiſcemus, ſicuti pictor in colorum variorum mixtione unum à cæteris differentem proferre ſolet: Nec etiam ſunt duo luminaria negligenda. Pro corporis ergo figura reſpicimus naturam ſigni aſcendentis, cum ſtellarum illarum fixarum diſpoſitionibus, quæ extra Zodiaci margines poſitæ cum eodem ſigni aſcendentis gradu ſurgunt; verbi gratiâ in figura ſequenti.

Gradus aſcendentis eſt 22. ♉. cum minut 33. Quæras igitur in aſtrologia noſtra caput de ſigno *Tauri*, ubi reperies *primò*, qualē diſpoſitionem tum animi tum corporis Taurus denotet; *Deinde* ibi deprehendes, quòd *Caſſiopea* conſtellatio, & *Perſeus*, & ſtella in capite *Gorgonis* aſcendent cum dicti ſigni longitudine ubi etiam earum naturas percipies, atque ſecundùm harum ſtellarum naturas earumque mixtiones de figura nati & diſpoſitione animi ejus judicabis: *Deinde* Dominus iſtius ſigni quærendus eſt, quem invenies eſſe *Venerem*; quatenus ipſa eſt *Tauri* Domina. Nam *Taurus* eſt domus nocturna *Veneris*; Hujus ergo naturā & habitum, tam in animo quàm corpore nati invenies *in lib.* 1 de *Aſtrologia cap. ſexto*. *Porrò* etiam reſpiciendum eſt ſignum & domus, in qua Venus reperitur: Quia igitur illa, deprehenditur in duodecima domo, quam ♒. poſſidet; ideò ex capite *Aquarii* in Aſtrologia noſtra deſcripto, ejus vim percipies tam in animo, quàm corpore nati. Hìc autem *Mars* aliquid per accidens aget, quatenus in ſpatio primæ domus invenitur: Unde propter malitiam ſuæ naturæ morbos acutos minatur: Idque tantò magis, quoniam in *Ariete*, ſua propria domo, exiſtit, & proinde affliget natum in ejus ægritudine doloribus capitis: Atque hoc idem faciendum erit in omnibus aliis nativitatibus, facta vel inſtituta inquiſitione tam in naturam ſigni anguli cœli, atque illius in quo Dominus anguli manebit, quàm ipſius Domini: Porrò etiam aſpectus tum benevolos tum malevolos aliorum Planetarum, cum Domino primæ domus reſpicere debemus, & ſecundùm eos de fœlicitate aut infœlicitate, judicare.

CAP. I. PARS II.

De corporis nati longitudine vel brevitate.

Principium ſignorum auget longitudinem ſed eorum finis diminuit.

Gemini, Virgo, Libra, Sagittarius & Aquarius, quatenus ſunt *ſigna humana, bonam & proportionatam corporis conſtitutionem polliceri dicuntur.*

Luna

Luna in ſignis longioribus, corporis proceritatem, in brevioribus verò depreſſionem indicare traditur.

Sol in occidente denotat altitudinem & longitudinem.

Ego verò, his omnibus omiſſis, Domini nativitatis motum in primis obſervavi. Quem ſi reperi in ſua *Auge* ſive *Apogæo*, prædixi, natum fore altum & procerum, ſi in oppoſito *Augis* ſeu *Perigæo*, præſagivi ipſum fore curtum ſeu humilem & depreſſum: At verò, ſi inter illos duos locos eum movere deprehendi, ſtaturam mediocrem prænunciavi.

CAP. I. PARS III.
An natus futurus ſit macilentus vel pinguis.

Prima medietas *Sagittarii, Geminorum, & Scorpionis* diſponit natum ad corporis debilitatem, tenuitatem ſeu gracilitatem, & maciem.

Virgo, Libra & *Sagittarius* bonam corpori attribuunt complexionem, proportionem, & habitum.

Prima medietas *Leonis, Arietis,* & *Tauri* pinguedinem, atque ultima maciem nato pollicetur.

CAP. I. PARS IV.
De animi qualitatibus & impedimentis.

Quamvis ex ſuperioribus poſſimus ſatis luculenter animi qualitates percipere; attamē, ſi quis adhuc exactiorem illius rei inquiſitionem deſideret, *Schoneri* doctrinam ſequatur velim, qui in captulo ſeptimo de qualitatib. animi nati copiosè & optimè ſcripſit, & capitulo etiam octavo ejuſdem animi impedimenta affatim expreſſit.

CAP. II.
De ſecunda Domo.

CAP. II. PARS I.
De fortuna, ſeu ſubſtantia nati.

PRo faciendo hoc judicio reſpicienda eſt domus ſecunda, ejus ſignum & ſigni Dominus: neq; etiam pars fortunæ, ejuſque Dominus erit negligendus.

Quod autem ad ſignum attinet, ſiquidem illud bonum eſt, ominatur bonum; ſin malum, bono contrarium: Promittit ergo bonū ſignum poſſeſſiones, divitias, & ſubſtantiam, & quidem eò magis, ſi in cuſpide ſecundæ domus inveniatur ſtella primæ aut ſecundæ magnitudinis, quæ habet proprietatem naturamque ſimplicem aut Jovis aut Veneris, ſed præcipuè Jovis, quoniam eſt principalis divitiarum promiſſor.

Dominus etiam ſecundæ domus fortunatè poſitus, radioſque Planetarum benevolos recipiens, ſubſtantias gazaſque promittit. Dicimus autem illam poſitionem Domini fortunatam, quando Dominus ſecundæ domus in angulo aliquo aut domo fauſta conſtituitur, in quo etiam ſignum fauſtum, aut de ejuſdem Triplicitate, aut aliquo alio modo ei conveniente, reperitur.

Pars etiam fortunæ, de cujus inventione ſuperiùs locuti ſumus, præcipuè apud Aſtrologiæ peritiores conſideratur, cujus Dominus, ſi in loco bono inveniatur,

niatur, natum divitem futurum præſagiet: Similiter quoque, ſi pars ipſa in bono ac fortunato loco reperiatur, multum boni promittit, ſi in malo, multum mali: ſi verò mediocri, mediocris itidem erit ejus fortuna; Porrò etiam Planeta malus in bono loco illum toxico quaſi & odio adverſus natum inquinare ac inficere ſolet; atque ita bonitatem loci depravat. Si autem pars fortunæ cadat in gradum aſcendentis, denotat natum fore de cauſa levi divitem: Sed ſi partis fortunæ Dominus in aliquo infortunio inveniatur, prænunciat natum è divite pauperem ſubitaneo quodam accidente futurum eſſe.

Nota, quod ſi *Jupiter* ſit Dominus loci fortunæ, vel in eo inveniatur, vel ſi ſit Dominus domus ſecundæ & in bono loco repertus, divitias ingentes nato polliceatur.

CAP. II. PARS. II.

De modo acquiſitionis ſubſtantiarum ſeu divitiarum.

Inſpiciendum eſt ſchema cœleſte pro loco ſeu ſigno, in quo invenitur Dominus domus ſecundæ: Et permixta propria ejus natura, cum natura ſigni, in quo reperitur, hoc eſt, inquiſito utriuſque magiſterii modo, cognoſcemus, quomodò natus ſuas opes ſit comparaturus: Sic, ſi Dominus in tertia domo reperiatur, à fratribus, aut ſororibus, aut amicitia, aut itineribus divitias ſuas comparabit: Si in domo quarta, à parente ejus accipiet: Si in quinta, beneficio liberorum, donationum aut legationum eas acquiret, & ſic progrediendo per cæteras figuræ cœleſtis domus.

Similiter ſciendum eſt, quòd ex Planetis *Mars, Venus & Mercurius* præcipuam dicantur habere vim in magiſteriis ſeu exercitationibus corporis: Nam *Mars* reddit natum militiæ peritum, pugiles etiam facit & fabros ærarios, fuſores, cauteria exercentes & chirurgos, &c. Similiterque ipſe in ♈. ♌. & ♍. venatores efficiet: *Venus* Muſicos facit, item aulicos, muliebri favore evectos, pictores, gemmarũ ſeu veſtiũ pretioſarũ inſtitores, Pharmacopolas, Aromatarios, &c. *Mercurius* facit literatos Mathematicos, Arithmeticos, Scribas, Poëtas, Negotiatores, Mercaturæ deditos, Monetarios, Nummularios, Statuarios, &c. Et tamen hi magiſteriorum ſignificatorum effectus intenduntur aut remittuntur pro ratione configurationis eorum, cum *Saturno, Jove & Sole*, item pro ratione domuum & ſignorum, in quibus conſtituuntur.

CAP. III.

De domo tertia, videlicet de fratribus.

PRo numero fratrum, videas, an Planetæ fortunati hoſce locos ſequentes occupent, videlicet angulum medii cœli, locum Veneris in diurna nativitate, & Lunæ in nocturna: Tùm enim eorum multitudo arguitur: Si verò Planetæ infortunati illic reperiuntur, contrarium oſtenditur.

Quod ſi duo Planetæ occupaverint ſigna, duorum corporum, videlicet ♊. ♓. ♐ & alter poſſederit ſignum unius corporis, denotabuntur quinque fratres naſcituri.

Nota, quòd planetæ maſculini denotent fratres, fœminini verò ſorores: Prætereà quoque Orientales Planetæ ſignificabunt priores: Occidentales verò poſteriores, atque ſic in cæteris. Hîc quoque obſervari velim, quòd doctiores quique & profundiores in Aſtrologia vulgari accipiant *almuten* pro ſignificatione fratrum ex cuſpide tertiæ domus & ejus domini, &c.

CAP

CAP. IV.

Qua ratione ſoleant Aſtrologi cætera nati abſtruſa & futura ex reliquarum domuum cœleſtium obſervatione colligere.

SImili etiam modo agendum erit cum cæteris quæſtionibus & prædictionibus ad vitam nati & curriculum ejus pertinentibus; videlicet ſi ejus naturam amicitiam, proſperitatem, paupertatem, & hujuſmodi alia velimus cognoſcere: De parentibus igitur nati, & utrum pater vel mater natum magis diligat, aut uter ex illis prior morietur, pater ſcilicet an mater, & de iſtiuſmodi aliis conſulere debemus ſignificatorem patris, qui de die *Sol* eſt, & de nocte *Saturnus*; ſimiliter quoque domum quartam & ejus Dominum. Atque ſimul etiam prædictorum loca in figura ſedulò ſunt inſpicienda: à cuſpide igitur quartæ domus incipiendum erit, atque ita cum cæteris progrediendum. Quòd ſi patris fœcunditatem aut ſterilitatem ſeu futurum liberorum numerum, qualitatem, ſtaturam & obedientiam ſcire voluerimus, in primis domum quintam intuebimur, ejusque Dominum reſpiciemus. Nec rejicienda erit decimæ & undecimæ domus cognitio, ac notandum erit, quòd, *Venus* ſemper ſit naturalis liber ſignificator. Atque ita cum cæteris procedendum exiſtimamus: Quæ omnia hoc loco repetere & nobis & vobis forſitan tædioſum, nec minus etiam inutile ac ſupervacaneum foret, cum omnes Aſtrologi in arte Genethlialogica verſati de particularium domuum ſignificationibus fusè & copiosè egerint: Inter quos tamen methodum & ſcientiam *Johannis Schoneri* vobis præcipuè commendatam velim, quippe qui ſecundùm vulgarem modum optimè & ſimplicitati accommodatiſſimè de his rebus in volumine ſuo de nativitatibus diſceptavit.

CAP. V.

De arcanis ſignorum & graduum ipſorum operationibus in diſpoſitione nati.

CUm Planeta prædominans fuerit tempore naſcentis viri in gradu maſculino, hic gradus erit ei fortitudine propitius; ſimilis etiam erit ratio in nativitate fœminæ, videlicet ſi Dominus vel Domina inveniatur in ſigno fœminino.

Gradus *Azemeni*, hoc eſt gradus debilitatis corporum (quia *Azemen* eſt quædam corporis debilitatio) denotant vel ſurditatem, vel cœcitatem, vel membrorum amiſſionem, &c.

Cùm ergò ☾. in puncto nativitatis eſt in aliquo horum ſignorum, denunciat quendam horum in nato defectum.

Cùm Planeta ſignificans fuerit in gradibus lucidis, erit hoc nati fortitudo in ſignificatione bonorum, denotabit etiam pulchritudinem, lucem & formam.

Cùm fuerit in tenebroſis ſignificat duritiem, tarditatem, & rem horribilem tenebroſam ac malam.

Cùm fuerit ſignificator in ſignis fumoſis & vacuis, denunciabit rem inanem & horribilem.

Si reperiatur in ſignis puteis, denotabit, quòd nati pulchritudo & aſpectus diminuetur ac debilitabitur.

Si inveniatur in gradibus augentibus formam, nati fortunam & dominium in terra augebit, multaſque pollicetur divitias. Et cum aliquis horum graduum fuerit aſcendens in nativitate, ingens portendet nati dominium atque divitiarum abundantiam.

Quod autem ad ipſa ſigna attinet, cùm aſcendens fuerit ſignum humanum, natus erit benevolus: Si beſtiale, ſolitarius: & ſi fuerit in ferocibus animalibus, vexationem ac mala diliget.

CAP. VI.

Quomodò de nativitate per obſervationem Eclipſis judicandum ſit.

SI Luna eclipſin vel defectum patiatur in angulo nativitatis alicujus hominis, impedimentum aliquod nato afferet, & quidem in membro illo, quòd reſpicit ſignum illud, in quo fit eclipſis, vel in promiſſione domus: Verbi gratiâ: ſi eclipſis fuerit facta in domo decima, impediet natum in negotiis cum rege: At ſi ſit in angulo Orientis, impediet univerſum corpus nati, & præcipuè illud membrum, cui ſignum aſcendens adſcribitur: veluti caput, ſi ſignum ſit ♈. &c. Porrò ſi fuerit in angulis revolutionis, minùs erit illud impedimentū, quā in angulo nativitatis: Similiter non erit difficile cognoſcere horā impedimēti, denunciati ſi obſervemus, quot horis eclipſis duraverit: Nā ſi fuerit eclipſis Solis horæ ſignificabunt annos; ſi verò Lunæ, menſes. Sin fuerint |+| fractiones horæ, dabitur cuiq; earum dies. Deinde videdū eſt, quota pars ex 180. fuerit illa, quæ eſt inter gradū aſcendentis, & gradū eclipſis (ſed denominabimus eos 180. gr. inter gr. oriētis & occidentis) Poſteà accipienda eſt ex toto illo tēpore, quod ſignificat eclipſin tanta pars, quota fuerit prædicta pars de 180. quia tantum erit ab initio eclipſis uſque ad horam, qua incipit malum: Verbi gratiâ: Eclipſis ☾. erat in primo ♑. quia erat angulus medii cœli, & durabat per tres horas: ſignificabit ergo, quòd regnū nati & dignitas per tres menſes detrimentū patietur: ſed ſi velimus ſcire, quando hoc detrimentum incipiet, videndū eſt, quantū ſit ſpatiū inter gradum aſcendentis, & gradū eclipſis, & inveniemus, quod ſit medietas ejus, quod eſt inter gradū aſcendentis, & gradū occidentis: Accipiamus ergo medietatem ejus, quod ſignificabit eclipſin, ſcilicet menſem cum dimidio, & proinde dicemus, quòd intra menſem & dimidium, poſt talem revolutionem impedimentum illud nato continget. Hoc etiam idem faciendum erit cum eclipſi Solis.

Porrò etiam tradunt Aſtrologiæ peritiores, quòd aſpiciendus ſit angulus alicui eclipſi proximus, & figura illius anguli in puncto ſeu tempore nativitatis aut revolutionis, dicuntque, quòd ſi fuerit malum ſignum, eclipſiſque fuerit univerſalis, denotet multò plùs mali, quàm ſi fuerit particularis; Præterea aſpectus planetarum boni vel mali augent, vel diminuunt malum futurum; idque præcipuè, ſi fuerint ſtationarii. Similiter obſerva diligenter, qualis gradus tempore eclipſis ☾. aſcenderit: Nam quando Sol venerit in illud ſignum & gradum, tunc plenus, apparebit rei futuræ effectus. Sic quoque, ut in præcedentibus dictum eſt, vide quot horis Sol manſerit in eclipſi: Tot enim annis durabit effectus rei ſive impedimenti in eclipſi conſideratæ. Atque itidem quoq; quot horas eclipſis Lunæ habebit tot menſes ſignificabuntur.

CAP. VII.

Regulæ nonnullæ ſpeciales ex Planetarum diſpoſitionibus depromptæ.

SI in alicujus nativitate, Fortunæ ſint Domini malarum domuum, boni homines malum nato facient.

Cùm maligni ſunt Domini bonarum domuum, boni homines nato afflicto benefacient. Et ſi maligni ſint malignarum domuum Domini, homines mali nato malum facient.

Cùm Fortunæ aliquam * iſtarum quatuor partium aſpexerint, augebunt bonum, vel diminuent malum, quod ſi aſpexerint mali, bonum diminuent, & malum augebunt. Cùm in nativitate ☾. aſpexerit ♃. natus erit juſtus, cum ♄. patiens; cùm ♀. Jocabundus, cùm ☿. ſapiens, cùm ♂. impatiens & iracundus, cùm ☉. ſuperbus & indignabundus.

* *Hic eſt hiatus in Authoris Exemplari.*

Omnis Dominus aſcendentis abſque aliorum participatione, ſolus aſcendenti dominabitur, natusque erit de ejus natura: qui ſi fuerit ♄. diliget res acres, atque ſtipticas; ſi ♂ res amaras & acuti ſaporis, &c. Pro explicanda autem breviter, ex Dominis nativitatis, nati natura, carmina hæc ſequentia protulerunt Aſtrologi.

♑. ♒.

Si quis naſcatur, dum Saturnus dominatur
Audax, urbanus, malus, antiquus, fur, avarus. } ♄

♐. ♓.

Jup: facit audacem, lætum, pulchrumq́, tenacem,
Mitem, jucundum, verecundum ſeu generoſum. } ♃

♈. ♏.

Eſtq́, loquax, mendax, latro, Mars, fur, ſpoliator,
Fallax, inſtabilis, groſſus, rubeique coloris. } ♂

♌.

Natum quem genuit Sol, prudens, hicq́ loquax ſit,
Triſtis ſit, pulcher, verax, & religioſus. } ☉.

♍. ♊.

Eſt bene barbatus ſub Mercurio generatus,
Subtilis, verax, gracilis, nec non ſapiens ſit. } ☿

♋.

Luna creat natum fortem, magnum, coloratum,
In vultu rubeum, juſtum, caſtum, vagabundum. } ☾

Septem ſunt *complexiones Planetarum*, quarum {
Prima eſt fortis, bene appetens & proficua.
Secunda eſt fortis, bene appetens incommodi.
Tertia eſt fortis, non appetens proficui.
Quarta eſt debilis, appetens proficui.
Quinta eſt debilis, non appetens proficui.
Sexta eſt debilis, bene appetens incommodi.
Septima eſt debilis, non appetens incommodi, &c.

CAP. VIII.

De directione & loco promiſſionis aſcendentis ad locum mortis vel periculum ejuſdem.

QUando more ſolito erigitur figura, quæras oppoſitionem per directionem Planetæ interficientis vel prædominantis in domo octava, vel □ aſpectum: Verbi gratiâ; Si ♄ fuerit in grad. 18. minut. 22. ♑ in domo octava, ejus oppoſitionem quæras, quæ eſt 18. grad. & 22. ♋. ſit igitur aſcendens 24. grad. & 14. minut. ♊. Quæras igitur in tabulis obliquæ aſcenſionis illum ♊. gradum, & invenies, quòd æquatio ſit 51. grad. & 13. minut. Deinde invenio 18. grad. ♋. Cujus æquatio erit 79. grad. & 8. minut. Et quia 79. grad. & 8. minut. ſunt major numerus, ideò ſubtraho 51. grad. & 13. minut. ex 79 grad. & 8. minut. hoc modo;

Grad.	Minut.
79	8
51	13
27	55

Quare judico hujuſmodi morbum periculoſum vel mortem nato eventuram eſſe anno 27. quinquageſima quinta parte integri anni, qui dividetur in partes 60. Et de natura ſigni ac Saturni dico, morbum fore melancholicum.

Nota, quòd ſecundùm *Ptolomeum* unuſquiſque gradus ſignificet annum.

Obſerva etiam ſedulò, quòd ſemper pro qualibet directione accipienda ſit pars infortunii, quæ habet malignum aliquem aſpectum. Excipiuntur igitur aſpectus trinus & ſextilis.

TRA-

TRACTATUS PRIMI.

SECTIONIS II.

PORTIONIS IV.

LIBER III.

De proprii cujuſque nati Dæmonis inquiſitione.

LIBR III. PARS I.

De cujuſque Genio in genere.

CAP. I.

De variis autorum opinionibus circa Genium cuique proprium.

PORphyrius putabat, Dæmonem ſeu Genium cuique proprium à Domino nativitatis, hoc eſt, ab aſtris provenire, & in hominem deſcendere: ſed hunc oppugnare videtur *Jamblici* opinio: quippe qui negat, Dęmonem cuique proprium à generationis figura deſcendere: *ſed*, ait, *ipſum ab antiquiori principio profluere, quam ſunt aſtra aut aſtrorum duces:* Vult igitur ille, quòd proprius cujuſque Dæmon, non à parte quadam cœli aut elementorum procedat, ſed potiùs à toto mundo, & multiformi in eo vita ac multiformibus corporibus, per quæ tranſit anima deſcendens in generationem, agnoſcitque, illum Dæmonem fuiſſe in exemplari antequam in generationem animæ laberetur: quem quamprimum anima ducem accipit, adſtat ipſe Dæmon expletor ſubinde vitarum, &c. *Maternus* autem, vir Aſtrologiæ peritus, magis illi *Porphyrii* quàm huic *Jamblici* ſententiæ adhærens, aſſeverare videtur, quòd proprii Dæmonis acquiſitio & ortus à cœlo ac ſyderibus proveniat, & tamen videtur itidem, in eo diſſentire à *Porphyrio*, quòd, dum hic quærit Genium ex ſtella geniture, uti dictum eſt; ille dicit, eum profluere vel à Planetis plura dignitatum & fortitudinis teſtimonia in puncto vel tempore nativitatis habentibus, vel ab illo Planeta, cujus domum ingreſſa eſt Luna poſt illam, quam naſcente homine poſſidet: Similiter *Chaldæi* à *Jamblico* diſſentientes, partimque cum *Porphyrio & Materno*, videlicet in loco, convenientes, & partim etiam ab iis diſſidentes variante opinione dicunt, quòd Dæmon ſeu Genius proprius nato

 non

non proveniat, niſi à Sole & Luna: Quare etiam ab iis eum requirunt: Alii autem (cujuſmodi ſunt *Hebræorum* quàmplurimi) ex aliquo cœlorum cardine, aut etiam ex omnibus illis hunc petendum eſſe opinantur: At verò in Aſtrologia communi ſeu vulgari verſati, ſolent Dæmonem bonum ab undecima figuræ cœleſtis domo petere (unde illa domus etiam *bonus Dæmon* appellatur) quemadmodum è converſo, malum nativitatis Genium, ſecundùm nonnullos ex domo ſexta, utpote quæ corporis afflictiones & ægritudines denotat, vel potiùs, ſecundùm noſtram opinionem, Genii diſpoſitionem ex 12. domo elicere poſſumus, quatenus illa eſt locus inimicorum nati: quid enim generi humano magis malitioſum, quid magis adverſum, quam *Cacodæmon?* Hinc etiam eſt, quod ſecundùm nonnullos, hoc domicilium *Cacodæmon* ſeu malus Dæmon appellatur. Ex quibus conſtat, quamvis habeatur via quædam, & ratio proprium ſuum Genium per regulas & obſervationes Aſtrologicas cognoſcendi, illa tamen ſit tàm abſtruſa, & falſarum opinionum ſenſibus ac tenebris ita obruta, ut & vel impoſſibiliùs quidem etiam exiſtimetur, indagare hujus myſterii veritatem per viam ſyderum, quàm conflare aurum, per doctrinam & ſcripta Alchimiſtarum. Atque uti videmus, quòd opinionibus potiſſimùm agamus in Dei & veræ naturæ detectione ac inquiſitione à poſteriori, ſic etiam procul dubio tametſi hujus rei veritas ſit per demonſtrationem à poſteriori declaranda, attamen, quia pro imaginatione noſtra tantùm rem ipſam oſtendimus, ideò reverà illam ita ſe habere, dicere aut aſſeverare non poſſumus, niſi ipſa experientia conceptus noſtri effectum luculenter demonſtret: Id quod etiam innuere videtur *Porphyrius*, quando dicit: *Si quis cognoſceret figuram nativitatis, Dominumq́, figuræ, inveniret Dæmonem ſuum, & per ipſum ſalvaretur à fato nativitatis: ſed impoſſibile eſt ſcire illam, & hunc invenire, quoniam regulæ Aſtrologiæ ſunt incomprehenſibiles, & incertæ, multæq́, illis inſunt diſſenſiones, & à multis impugnantur*, &c. Quibus fateri videtur, quòd quamvis in Aſtrologia habeatur via quædam inveſtigandi Dæmonem ſeu Genium nativitatis, attamen illa propter multitudinem regularum & oppoſitionum earum, ferè ſit impoſſibilis: Eſſe tamen modum quendam inveniendi Aſtrologica ratione proprium ſuum Dæmonem infrà declarabimus, quæ tamen via (ingenuè fatebor) magis opinione ſtatuminata eſt, quàm demonſtratione aut infallibili veritate ſtipata: Confitemur enim cum *Jamblico* & & aliis in ſanctiſſima hujus rei inquiſitione bene verſatis, quòd ſuus cuique Dæmon & conductor ab antiquiori, altiori, & magis metaphyſico principio ſeu initio oriatur aut derivetur, quàm ab aſtris aut eorum ducibus: Quare neceſſe erit, ut ad divinum vaticinium recurramus, quò veritatem certiſſimam circa ſtellas habeamus: *Vaticinium enim*, ut *Jamblici* verbis utar, *docere poteſt naturam & effectum aſtrorum ſine arte.* Licet ergo difficilè per ſolam Aſtrologiam, attamen facilè per divinum Vaticinium Genius reperitur: Sed de his infrà latiùs.

CAP. II.

De Genii appellatione, quomodò deſcendat cum anima nati, & de officio ejus in nati vita.

PRoprius nati Dæmon ideò nuncupatur *Genius*, quòd, quaſi Dæmon Genituræ, hoc eſt, quaſi ſubterlabens à mundi diſpoſitione ſyderumque circuitibus, qui in generatione verſantur, ad geneſin, & in genitum deſcendit. Modum autem hujus deſcenſus videtur *Jamblicus* hoc modo deſcribere: *Proprius*, inquit ille, *cuique Dæmon non à particulari quadam cœli elementorúmve diſpoſitione diſtribuitur*

tur

tur ſed à tota mundi diſpoſitione, quando deſcendit anima, regnante, ipſiq́; Dæmonem certum accommodante, executorem vitæ quem elegerit anima. Quod autem ad ejus in nat: diſpoſitione officium attinet, *ipſe*, teſte J*amblico animam conciliat corpori geniti, vitamq́; ei communicatam curat, animæq́; vim viviſicam dirigit, cogitationi aſſiduè exhibet principia, natusq́; agere cogitur talia, qualia ipſe in mentem adducit, eatenus nos gubernat, quoad ſacris præfecti, Dominum pro Dæmone mutemus: Tùm enim Dæmon Deo cedens, vel vacat ab opere, vel conducit ad idem: Sors autem alicujus propria attribuitur animæ, dum deſcendit ex toto mundi corpore & vita, prout tunc ſe habet ad illam, & illa ſors certo Dæmone ducitur & impletur:* Ex his igitur concludit J*amblicus*, quod *impoſſibile ſit certos indicare eventus cauſarum cùm omnium cauſarum concurſum comprehendere nequeamus, niſi per inſpirationem divinam id aſſequamur:* ſed de his animi noſtri ſententiam inferiùs explicabimus.

C A P. III.

An Dæmon ſeu Genius ſit pars animæ nati, nec ne, & an per Dæmonis Genitalis cognitionem poſſimus effugere fata.

POrphyrius ſuſpicatus eſt, *Dæmonem cuique proprium eſſe quandam animæ partem, videlicet intellectum: eumq́; hominem εὐδαίμον, id eſt felicem dicit, qui ſapientem habeat intellectum:* Cujus quidem opinionem refellere conatur J*amblicus* his verbis; *Quod ſi ita ſit, non erit ampliùs alius ordo præſtantior homine præfectus homini, ſed inter diviſas animæ partes, ſuperior inferioribus dominabitur, ubi tamen cuncta cognata ſunt, nulla verò ut abſoluta ſubditis dominatur: Porphyrius* etiam addit, quòd, *ſi figura nativitatis & ejus Dæmonium cognoſci aut dari poſſet, ille Dæmon ſuum natum à fato nativitatis ſolveret:* Cui J*amblicus* reſpondere videtur, *nos non tàm per Dæmonem, quàm per cultum divini numinis ſolvi à fato*, additque *Dæmonem nativitatis ab antiquiori principio, quàm ab aſtris procedere*, videlicet à Diis ſuperioribus: Unde concludere videtur, quòd *per cognitionem figuræ nativitatis non liberemur à fato*, ſimúlque jungit, quòd, *ſi Dæmon ex nativitate cognoſceretur, non fore propterea felix, qui genificum cognoſceret Dæmonem. Et quiſnam hunc ducem accipiat ad effugienda fatalia?* Quid autem nos de his opinionibus cenſeamus, in parte ultima hujus libelli explicabimus.

C A P. IV.

An plures adſint cuique Dæmones?

POrphyrius *alium Dæmonem corpus, alium animam, & alium mentem regere opinatus eſt;* Sed J*amblicus* ejus opinionem refutando arguit, ea *omnia eodem Dæmone gubernari: Abſurdum enim eſſe* dicit, *eidem animali præfectum multiformem putare.* Porrò etiam alibi *Porphyrius* aſſeverare videtur *plures cuique adeſſe Dæmones*, quorum alii alia in homine gubernent: ita videlicet, ut alius nati ſanitatem, alius pulchritudinem, alii quandam in his habitudinem curent, unusque illis æquè præſit. Cui J*amblicus* negando reſpondet, *Dæmonem unum non alicui parti noſtrum praeſſe duntaxat, ſed toti ſimul adeſſe, totum ducere, quemadmodum à totis qui in mundo ſunt, ordinibus eſt attributus:* Iterum *Porphyrius* introducit contrarietatem tanquam dominantium Dæmonum; nam alios facit bonos, alios malos, cùm tamen, teſte J*amblico*, nuſquam mali ſpiritus ſortem habeant præfecturæ, nec

pari

pari vel authoritate vel numero ex adverſo bonorum ſint diſtributi. *Magi* autem *præſtantiores*, contra Jamblici Monadem nitentes, *tres cuilibet homini, in ejus nativitate cuſtodes ſeu Dæmones attribuunt:* quorum *primum* appellant *ſacrum* qui, juxta Ægyptiorum doctrinam, nec à ſtellis fixis, nec ab erraticis, ſed à cœlo ſuperiori, videlicet ab empyreo per ipſum Dæmonum præſidem Deum deſcendenti animæ rationali aſſignatur, dicuntque, quòd hujus officium ſit vitam animæ dirigere, cogitationesque bonas menti ſemper exhibere, & aſſiduè in nobis agere illuminando, quamvis non ſemper eum animadvertamus, ſed quando purgati ſumus, & tranquillè vivimus, tunc à nobis percipitur, & quaſi nobiſcum loquitur, ſtudetque aſſiduè ad ſacram nos adducere perfectionem: *Secundus* nuncupatur *Genius*, quatenus eſt genituræ Dæmon, qui à mundi diſpoſitione ſiderumque circuitibus, qui in generatione verſantur, deſcendit: *Tertium* verò nati Dæmonem profeſſioni & magiſterio præeſſe volunt, quem à ſyderibus infundi tradunt, animæque mores, & viam ad dignitates ac honores mundanos præbere. Et quidem hoc experientia compertum & comprobatum aſſerunt, quod ſi profeſſio cum natura noſtra conſentiat ſimilis nobis atque cum Genio concors adſit profeſſionis Dæmon vitaque magis efficiatur tranquilla, felix atque proſpera: At verò, ſi in profeſſione verſemur naturæ Genii contraria vel diſſimili, laborioſa nobis redditur vita & diſcordantibus actionibus perturbata, &c.

CAP. V.

An unicuique homini datus ſit ſpiritus malus & Diabolus? Et an animæ impiorum fiant Dæmones poſt ſuam à corpore ſeparationem?

QUemadmodum unicuique homini datus eſt Genius ſeu ſpiritus bonus, ita etiam ei aſſignatus eſt malus atque diabolicus; quorum uterque unionem quærit cum ſpiritu noſtro illumque ad ſe allicere & attrahere ſumma ope nititur, atque, ut illi non aliter, quàm vinum aquæ commiſceatur, omni conamine tentat: Homo igitur inter hos duos concertantes medius eſt, & loco liberi arbitrii ſibi eſt, ita ut victoriam, utri vult præſtare ſoleat: Bonus enim ſpiritus ſeu Dæmon per bona opera ipſi conformia nos ſibi ſimiles reddit, & in Angelos uniendo nos ſibi transformat. Hinc *Malach*. 4 6 de Johanne Baptiſta dicitur. *Ecce, ego mitto Angelum meum ante faciem tuam.* De qua tranſmutatione & unione alibi ſcriptum eſt, *qui adhæret Deo, unus ſpiritus efficitur cum eo.* Sed & mali Dæmones malis actionibus nos ſibi conformes, & unitos reddere ſtudent: Id quod etiam ex Chriſti verbis elicere poſſumus, quibus de *Juda* inquit; *Nónne ego vos elegi duodecim, & unus ex vobis Diabolus exiſtit?* Atque hoc idem arguere videtur *Triſmegiſtus*; *Quando Dæmon in humanam influit animam ſemina propria notionis inſpergit*; Unde anima talibus ſeminibus conſperſa, furore prægnans parit inde mirabilia, & qualiacunque Dæmonum ſunt officia: Bonus enim Dæmon, quando influit in animam ſanctam, extollit eam ad ſapientiæ lumen; malus verò Dæmon in pravam transfuſus animam incitat eam ad furta, homicidia, libidines, & quæcunque malorum Dæmonum ſunt officia: Boni enim Dæmones, teſte *Jamblico*, animas perfectiſſimè purgant, ipſique præſentes, dant corpori ſanitatem, virtutem animo, menti ſecuritatem, quod in nobis eſt lethiferum delent, calorem fovent, efficaciorem reddunt ad vitam, & harmonia intelligibili menti lumen ſemper infundunt. Cæterùm de eo magna videtur inter Philo-

ſophos

ſophos ſuboriri diſpoſitio, *An animæ hominum fiant Dæmones poſt ſuam ſeparationem à corpore:* Magorum quidem ſententia eſt, teſte *Porphyrio*, animas in naturam Dæmonũ converti ac pernitioſas, uti illi ſunt, fieri: Quorum ſanè opinio verbis Chriſti de *Juda Iſchariothe* ſuprà allegatis confirmari videtur: Atque illi etiam expreſſis verbis adſtipulari videtur *Mercurius Triſmegiſtus*, cùm dicit: *Anima utique prava, cùm Dæmon efficitur, ad obſequtum Dei jubetur igneum capeſſere corpus, inde in animam transfuſa nefariam, eam flagellis verberat peccatorum*, &c. Bonorum autem animæ virtute adminiſtrationum bonorum Dæmonum in naturam Angelorum tranſmutantur.

LIBER III. PARS II.

De Genii nativitatis inventione.

CAP. I.

De principiis nonnullis intelligendis antequàm ad praxin perveniamus.

PRiuſquam ad practicam Dæmonis genituræ partem accedamus, neceſſe erit priùs intelligere res ad praxin illam conducentes, utpote ſine quibus, non minus impoſſibile, eſt ad hujus artis perfectionem pertingere, quam ad completam Geometriæ cognitionem non conſideratis punctis, lineis, ſuperficiebus & corporibus pervenire: In primis igitur, intelligendum erit, quòd, ut in Geometria punctum eſt illius artis origo atque principium, ita quoque in hac inquiſitione, quemadmodum in omni re alia, Deus ſit ſola unitas & principium à quo immediatè creaturæ digniſſimæ atque ominum primæ ac potentiſſimæ profluxerunt: quæ ſe habent ad trinitatis numeros, qui maximè ſimplices ſunt & quaſi digiti per ſe ſubſiſtunt; ut denarii ad digitos, utpote qui immediatè à digitis derivantur: Sunt igitur creaturæ numeri denarii ideò potentiores, quoniam propinquius accedunt ad numerum meræ formalitatis: Atque ut numeri ſuperſubſtantiales imperando atque ordinando ſe habent in dominio ad creaturas numeri denarii, ita etiam creaturæ numeri denarii præponuntur creaturis numeri centenarii in annunciatione ordinationis primi præſidentis, quemadmodum etiam hæ ipſæ ulteriùs in rebus à ſummo Domino per arcanum & abſtruſum ejus conſilium ordinatis, ſecundùm annunciationem & admonitionem ſpirituum ſeu creaturarum denarii numeri voluntatem Regis regum accomplent impertiendo ulteriùs inferioribus ſive numeri millenarii ſpiritibus, quod ipſis debetur & neceſſarium eſt, ac ſibi ipſis æqualiter diſtribuendo ſecundùm cujuſque dignitatem, quod à creatore unico ipſis ſtatuitur, & per creaturas ei proximas illis annunciatur. Per creaturas igitur numeri denarii intelligimus ordines Angelorum, quorum unus alteri deorſum, ſuo more ſuſurrando voluntatem regis ſui ſuperſubſtantialis indicat, atque tandem Archangeli & Angeli ordinum inferiorum, quæ à Seraphin & Cherubin acceperunt, annunciant, atque hi tandem voluntatem Imperatoris ſpiritualis inferioribus referunt, & ſacri atque ſupercœleſtes mentium duces inferiora ad hominum conſtitutionem labentium ſemper exiſtunt, ut infrà latiùs declarabimus. Per creaturas autem centenarii numeri intelligimus ſpiritus ſeu Dæmones orbibus ſyderum imperantes: quorum eſt, animæ mediæ hominis & animabus rerum cæterarum præeſſe, quæ vitam & vitæ rationem reſpiciunt. Ex his igitur colligitur uniuſcujuſque hominis Genius, quem tanto conamine quærere annitebatur

m tur

tur & exoptabat *Porphyrius*,ſine ulla Dæmonis ſupercœleſtis ei prædominantis conſideratione: Quod quidem in viro docto maximus erat error,atque extremæ ignorantiæ indicium,uti etiam *Jamblicus* verbis apertiſſimis agnoſcere videtur. Per ſpiritus denique numerorum millenariorum Dæmones ventis,elementis,atque mundi plagis præſidentes denotamus, qui in carnem & corpus dominium inſigne habent,& viam faciunt ac præparant,qua mens cœli ſupremi,& anima ſive ſpiritus medii per aërem infimi in corpus introducatur. Quid autem intendamus per numeros ſimplices, denarios, centenarios, & millenarios in libro hujus Tractatus de numeris divinis uberrimè oſtendimus; ubi ſcilicet per numeros ſimplices ſimpliciſſimam eſſentiæ ſuperſubſtantialis naturam & harmoniam ſeu punctum & quaſi unitatem deſcripſimus,per denarios radicalem ſeu linearem cœli empyrei compoſitionem,hoc eſt,proportionem lucis cum ſpiritu ejuſdem,& per centenarium numerum quadratum ſeu ſuperficialem cœli ætherei mixtionem in luce & ſpiritu,ac per millenarium denique corpoream ſive cubicam cœli infimi diſpoſitionem demonſtravimus. Ex cœlo igitur empyreo Angeli ſive Dæmones hi reſpicere dicuntur corpora ſeptem planetarum: ita ut ſpiritus centenarii numeri,qui olympici nuncupantur,nihil agere poſſint ſine nutu, juſſu & conſenſu illorum,qui ordinationes Dei Dæmonibus mediæ mundi regionis indicant atque curant,ut rectè illi ſecundùm divinam voluntatem ea exequantur,quæ à Deo ſunt ordinata & conſtituta.

CAP. II.

Angeli cœli empyrei,mentis duces,natique cuſtodes,qui Planetis & Dæmonibus eorundem prædominantur.

SEcundùm Hebræorum patres etiam Magi recentiores,ac præcipuè *Trithemius Abbas*,vir ille ſapientia admirabili præditus,Angelum Saturno attribuere videtur *Orifiel* dictum,qui & ab aliis *Zabkiel* nuncupatur, Jovi *Zachariel*, vel,ut alii volunt,*Zadkiel*,Marti *Samael*,vel juxta alios *Camael*,Soli *Michael*,licet alii *Raphaelem* ei,minùs tamen rectè,ut mihi quidem videtur,aſſignent: Nam uti *Michael* dicitur in Apocalypſi eſſe quaſi dux belli ſpiritualis,qui Diabolum deorſum ſuo conductu propulſavit,cœlumque empyreum ab ejus lite & contentione,ac ab omni impuritate liberavit,ſic etiam Sol cœleſtis poteſtatem habet vitæ,mundificationis, multiplicationis, & ſummæ fortitudinis ac ſplendoris in mundo viſibili,& quidem eò magis,quoniam Deus in eo poſuit tabernaculum ſuum. Veneri præſidet Angelus *Aniel*, Mercurio *Raphael*,atque Lunæ *Gabriel*. Atque hoc eſt,quod aſſeverare videtur *Trithemius Abbas*,hiſce verbis: Veterum ſententia eſt plurimorum,mundum hunc inferiorem ordinatione primi intellectus, qui Deus eſt, per ſecundas intelligentias gubernari: quorum opinione *conciliator Medicorum* aſſentiens dicit: *Septem planetis ſpiritus ſeptem à principio cœli & terra præfectos*,&c. Hi ergo Angeli ſeptem ſunt illi potentiſſimi,quorum dominio non modo ſtellæ erraticæ,verùm etiam ipſi Dæmones Olympici,quibus à planetarum creatione ipſis immediatè præeſſe datum eſt, actum ſuum habent: Nam ut Deus Monas Angelos cœli empyrei reſpicit, ſic etiam illi hos cœli ætherei,atque hi denique iſtos cœli elementaris.

C A P. III.

De ſpiritibus Olympicis, ac primùm de iis, qui ſubjiciuntur prædictis Angelis empyreis, à quibus Genius nativitatis procedit.

SPiritus illos vocant Magi Olympicos, qui in firmamento, & in aſtris firmamẽti habitant; quorum officium eſt fata decernere & fatales caſus adminiſtrare, quatenus id Deus approbaverit, ordinaverit, & permiſerit; Nã neq; malus Dæmõ, neq; malũ fatum citra aut ultra ordinationem Dei altiſſimi nocere poteſt. Quilibet verò ſpirituum Olympicorum, hoc docebit & efficiet, quod aſtrum, cui aſſignatur, portendet: Et tamen omnes ſine permiſſione divina nihil in actum deducere poſſunt: Solus enim Deus eſt, qui & poſſe & efficere illis dat: Et proinde, quando malum fatum important à ſuperiori Angelo, in quo nihil mali eſt per voluntatem divinam corriguntur: Parent igitur Deo conditori omnium tam ſupercœleſtia & cœleſtia, quàm ſublunaria & infernalia.

C A P. IV.

De ſpiritibus Olympicis dominium immediatè habentibus in planetas cum eorum characteribus.

ARatron eſt ſpiritus *Saturni*, qui natum reddit aptum ad gravitatem & contemplationem, docet Alchimiam, Magiam & Phyſicam: Ejus character eſt talis;

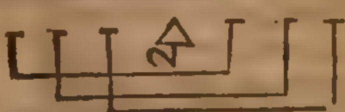

NB Hi Planetarum characteres ſculptoris incuria à dextra in ſiniſtram inverſi ſunt.

Bethor gubernat ea, quæ *Jovi* adſcribuntur, ad maximas dignitates evehit, offert theſauros, aëreos conciliat ſpiritus, qui vera dant reſponſa, medicinas miraculoſas in ſuis affectibus reddit, & ſolet longam promittere vitam: Ejus verò character eſt hujuſmodi;

Phuleg præeſt *Marti*, & ejus attributis, qui evehit genitum ad ſummas dignitates in re bellica; Ejus character hic eſt;

Sol dat ſpiritus præſtantiſſimos, qui docent perfectam medicinam; convertit omnia in aurum pretioſiſſimum & lapides pretioſos, dat aurum & crumenam auro pullulantem: Ejus verò character eſt hujuſmodi;

Hagith ſpiritus *Veneris* gubernat Venerea. Quem ſuo dignatur charactere facit affabilem & ornatum omni decore, cuprum convertit in momento in aurum & è contra aurum in cuprum. Ejus character eſt talis;

Ophiel eſt ſpiritus *Mercurii* & gubernator Mercurialium. Ejus verò character eſt hujuſmodi;

Luna dat ſpiritus familiares, qui facilimè docent omnes artes; Et quem ſuo charactere dignatur, facit poſſe in momento argentum vivum convertere in lapidem Philoſophorum. Ejus autem character eſt talis;

C A P. V.

De ſpiritibus Olympicis ſeu Angelis, qui manſionibus Lunæ prædominantur.

SUnt etiam 28. Dæmones, qui præſunt cuilibet Lunæ manſioni, incipiendo ſcilicet à prima manſione, *Geniel, Enediel, Amixiel, Azariel, Gabriel, Darachiel, Scheliel, Amnediel, Barbiel, Ardeſiel, Neciel, Abdiznel, Jazeriel, Ergediel, Ataliel, Azeruel, Adriel, Egibiel, Amutiel, Kyriel, Bethnael, Geliel, Requiel, Abrinael, Aziel, Tagriel, Atheniel, Amnixiel.* Qui quidem ſpiritus conveniunt cum natura manſionum Lunæ, de quibus in libro noſtro, de Aſtrologia egimus.

C A P. VI.

De Dæmonibus Olympicis, qui imperant ſignis Zodiaci.

POrrò etiam Dæmon peculiaris præeſt cuilibet duodecim ſignorum: Verbi gratiâ: *Arieti* præſidet *Malchidael, Tauro Aſmodel, Geminis Ambriel, Cancro Mariel, Leoni Verchiel, Virgini Hamael, Libræ Zuriel, Scorpioni Barchiel, Sagittario Adrachiel, Capricorno Hanael, Aquario Cambiel, & Piſcibus Barchiel:* De his ſecundum Magos ſcriptum eſt in Apocal. ubi dicitur, quòd in 12. portis novæ urbis, 12. Angeli ſint collocati, &c.

C A P.

C A P. VII.

De ſpiritibus elementaribus, & mundi plagis præſidentibus.

SCiendum eſt etiam, quòd in regione mundi infima ſpiritus ſive Dæmones reperiantur multorum officiorum: cùm alii 4. ventis præſint, atque præfecti ſint quatuor mundi partibus: Sed quia venti ſunt ſpiritus à Deo procedentes, ideo eorum dominia attribuuntur Angelis ſupremæ regionis: Quare *Michael* præfectus eſt vento Orientali, *Raphael* Occidentali, *Gabriel* Boreæ, & *Nariel* ſive *Uriel* Auſtro: Similiter elemento aeri præeſt *Cherub*, aquæ *Tharſis*, terræ *Ariel*, igni *Seruph*, vel juxta *Philonem Nathaniel*. Quiſque autem horum ſpirituum grandis princeps eſt, & habens poteſtatem multæ libertatis in dominio ſuorum planetarum & ſignorum, atque in eorum temporibus, annis, menſibus, diebus, & horis, & ſuis elementis, ac partibus mundi, & ventis, adeoque dominatur unuſquiſque eorum pluribus legionibus. Hi conducunt ad diſpoſitionem corporis humani in geneſi, & cæterarum creaturarum.

C A P. VIII.

De Angelis, qui horis cujuſque diei attribuuntur.

CUilibet planetæ attribuitur Princeps aliquis ſupercœleſtis, ubi in præmiſſis declaratum eſt, videlicet *Michael* Soli, *Anael* Veneri, *Raphael* Mercurio, *Gabriel* Lunæ, *Orifiel* Saturno, *Zachariel* Jovi, &c. Quare cùm Angelum in qualibet, cujuſlibet ſeptimanæ & diei hora prædominantem invenire deſideramus, procedendum erit, ut in inventione Planetæ prædominantis in qualibet diei ſeptimanæ hora, in Aſtrologia noſtra declaratum eſt: Verbi gratiâ, diei dominici primam horam, incipiendo ab ortu ſolis, ſibi vendicat *Sol*, ſecundam *Venus*, tertiam *Mercurius*, quartam *Luna*, quintam *Saturnus*, & ſic in cæteris, pro ut loco antè allegato declaratum eſt: Sic etiam dicimus, quòd primam horam diei dominici, *Michael*, qui eſt ſpiritus *Solis* poſſidebit, ſecundam *Anael*, qui eſt ſpiritus *Veneris*, tertiam *Raphael*, qui eſt ſpiritus ſeu Angelus *Mercurii*, & ita in reliquis.

C A P. IX.

Quomodò ſigna atque planetæ & per conſequens Dæmones iis præſidentes magis uni terræ loco dedicentur, quàm alteri & proinde vires ſuas ibi magis exercere & exequi cernantur quàm alibi.

PLanetas colligimus ex Coſmographica doctrina vendicare ſibi propria climata: Sic *Saturno* primum clima attribuitur, *Jovi* ſecundum, &c. Invenimus etiam ex *Chaldæorum* documentis alias regiones his vel illis ſignis Zodiaci ſubjici. Exempli causâ, *Aries* Germaniæ, Britanniæ, Galliæ, Syriæ, Paleſtinæ, Poloniæ, Burgundiæ, Sueciæ & ex civitatibus, Neapoli, Florentiæ, Capuæ, Veronæ, Bergamo, Paduæ, Marſiliæ, Sarragoſæ & hujuſmodi aliis præſidet. *Taurus* præſidet, Mediæ, Perſiæ, Cypro, Poloniæ, Ruſſiæ, Campaniæ, Rhetiæ, Helvetiæ, Lotharingiæ, Britanniæ, Irlandiæ, & ex civitatibus, Boloniæ, Mantuæ, Tarantæ, Paviæ, Palermæ, Turegiæ, Breſlaviæ, Lipſiæ, &c. Atque ita de reliquis ſignis ſe-

cundùm ordinem à nobis traditum in libro noſtro de Aſtrologia. Ubi declaravimus, quibus regionibus & civitatibus quodlibet Zodiaci ſignum prædominetur. His igitur cognitis facilimum erit eorum ſpirituum locos magis familiares, hîc in terra invenire; Et proinde diligenter obſervare debemus regionem, civitatem, oppidum aut locum, quæ ſunt ſub ſigno domus in quo Dominus loci boni Dæmonis ſeu Genii nativitatis invenitur.

CAP. X.

Ob quam cauſam Magi naturales de proprio nativitatis Genio inquirendo fuerint ſoliciti?

INquirere ſolebant Magi in Coſmologia verſati Genium, ut ejus cognitione, familiaritate, & præſidio fata averterent, & ut ejus nutu opera vitæ redderentur efficacia, fortunata atque proſpera. Hinc *Porphyrius: Si quis cognoſceret figuram nativitatis Dominumq; figuræ, inveniret Dæmonem ſuum, & per ipſum ſolveretur à fato nativitatis fatalemq; fugeret, & foret felix.*

CAP. XI.

De modo inveniendi proprium cujuſque Genium.

MAgi ſolebant primum inquirere nomen & naturam Dæmonis ſive Genii nati, & deinceps Dæmonem ipſum nato familiarem reddere, & affabilem ſtudebant convocationibus, adjurationibus, precibus, characteribus, & id genus aliis ceremoniis: Cùm igitur eum inveſtigare voluerimus, imprimis quæramus domus undecimæ dominum in hora nativitatis; Deinde videamus, qualis ſpiritus Olympicus illi Planetæ attribuatur, & præterea, qualis Dæmon detur ſigno, in quo reperitur Dominus, poſteà videndum, quomodò hi duo ſpiritus ad invicem conveniant: Porrò etiam ſpiritus ſigni domus undecimæ maximè conſiderandus eſt: Ut igitur ſpiritus Planetæ cum his magis conveniunt vel diſſentiunt, ita ſtatus vitæ nati erit, vel magis conſtans vel inconſtans. Nonnulli & quidem non inſulsè, eligunt ſpiritum Domini primæ domus pro Genio nativitatis, quatenus circa vitam præcipuè verſatur: Deinde etiam ſpiritus illius manſionis Lunæ, in qua genitura fit, obſervandus eſt; Porrò quoque attendendum eſt, quiſnam ventus potentiùs flet à plaga ſeu angulo mundi, & quódnam elementum magis cæteris prædominetur eo tempore, quo geneſis accidit, videlicet an tempus ſit calidum & igneum, an verò flatulentum vel pluvioſum, vel ad congelationem & glaciem pronum: Nam per hæc ipſa percipiemus elementum prædominans, & per conſequens ſpiritum potentiorem, & circa elementa prædominantem eliciemus Quibus diligenter conſideratis, Genii nativitatis adjumenta vel impedimenta colligere non erit impoſſibile, adeóque cognoſcemus, cujus Planetæ dominium, cujus domus & ſigni aſſiſtentia, cujus venti flatus, cujus elementi imperium, cujus loci, hoc eſt, regionis vel civitatis præſentia Genio nativitatis magis aut minùs conferre poſſit: Atque hac via & oratione ingentia procul dubio, res illas prædictas diligenti obſervatione ponderando & contemplando, proferre poterimus.

C A P. XII.

Quomodò quis ſibi poſſit Genium ſuum, cognito ejus Planeta & natura, ac nomine, reddere familiarem & affabilem.

JAmblicus narrat duplicem eſſe de Dæmone uniuſcujuſque tractatum: *Unum ſacrum* ſive Deificum, qui Dæmonem à ſupernis cauſis invocat: atque hic quidem exploratione uniuſcujuſque genituræ non utitur, ſed univerſaliùs ſuper naturam Dæmonem colit & curat: *Alium* artificioſum, qui Dæmonem à circuitibus invocat, atque hic in generatione verſatur, & uniuſcujuſque genituram explorat, & particulariùs ſecundùm naturam Dæmonem colit & curat: Ille ergo ad divinũ & ſupernaturalẽ ac principalem mentis ducem ſpectat, & de Angelis, ac Archangelis, primariis hominũ cuſtodibus tractat; hic verò de ſpiritibus Olympicis ſeu animæ mediæ ductoribus agit, qui Angelis & Archangelis ſubjiciuntur. Atque hi ſpiritus Olympici ſunt illi, quos teſte J*amblico* conſueverunt, qui circa naturam artificioſè operantur, perquirere ordinatè à Decanis, hoc eſt, à faciebus ſignorum atque ab influxuum diſpenſationibus, imaginibúſque cœli, & à ſtellis, Soleque & Luna, item à polis & omnibus elementis atque mundo, hoc eſt, ſecundùm illud, quod ſupra diximus, à diſpoſitione graduum domus Genii, ſpiritus ſigni ejuſdem, & Dæmonis domini domus boni Dæmonis ſive undecimæ, Dæmoniſque plagæ mundi fortioris, & Dæmonis elementi in mundo tempore nativitatis prædominantis, &c. Modum autem invocandi quemque Dæmonem proponit J*amblicus* his verbis: *Per Deum, dominum unum Dæmonũ agitur invocatio, qui & à principio ſuũ cuiq; Dæmonẽ definivit, & in ſacrificiis, ſecundùm propriã voluntatem ſuã cuiq; monſtrat. ſemper enim in ſacrarum operationum ordine per ſuperiora numina inferiora vocantur:* Quare quidem in Dæmonibus, unus dux eorum, qui circa generationem obtinent principatum, Dæmonem ſuum ad unumquemque dimittit: Poſtquam igitur adeſt unicuique ſuus, tunc & congruum ſibi cultum pandit, nomenque ſuum modumque invocationis ſuæ proprium patefacit: Atque tales Dæmones ſunt ſuperiores, atque ſemper benigni, quatenus eorum ſedes eſt ſuper fatalium regionem: Alius autem eſt ordo prædictis cognatus eorum, quos Olympicos appellavimus: Qui quidem quatenus fati executores, bonum vel malum nato important, & tamen à ſuperioribus ducibus, qui ſunt præpotentes voluntatis divinæ nuncii, impediuntur nonnunquam in actionibus ſuis per velle divinum: Verbi gratiâ, Spiritus Solis & ipſius corporis ſolaris actus impediti fuerunt virtute Archangeli *Michaelis*, Deo ſic volente, ita ut per ſpatium unius diei immotus conſiſtere viſus ſit, Sol tempore Joſuæ: Virtute, inquam, *Michaelis*, quoniam ipſe eſt ſupercœleſtis ſpirituum cœleſtium in Sole habitantium præfectus atque moderator, & voluntatem Dei ſui, tàm in exacta executione, quàm in actuum moderatione in globo ſolari expedire ſemper paratus eſt. Sed ut ad rem redeamus cùm familiaritatem, cum Genio ſeu ſpiritu Olympico nativitatis habere cupimus, obſervare in primis tempus illud debemus, quo dominus anguli cœli nativitatis familiaritatem & bonam diſpoſitionem habet cum Domino undecimæ domus genituræ; Atque ita diſponantur, ſiquidem id ſit poſſibile, ut in iis domibus repeiantur, in quibus fuerunt in geneſi; Prætereà, ſi fieri poteſt, eligatur tempus, in quo flet idem ventus, qui flabat in nativitate, & talis ſit etiam elementorum temperies, qualis fuit in genitura, ſimiliter quoque manſio Lunæ & Solis diſpoſitio

tio illis, quoad ejus fieri poteſt, conveniant. Quo ita diſpoſito obſignentur & inſculpantur in laminis metallicis ſecundùm planetæ naturam characteres planetarum, qui domini fuerunt aſcendentis & undecimæ domus: atque etiam characteres illi inſecandi ſunt temporibus exaltationis & fortitudinis utriuſque planetæ prædicti ipſa hora & die, quibus iſti planetæ prædominantur: Has itaque laminas teneat genitus, & tempore adaptato, ut priùs, adeoque in ipſa die & hora, quibus Spiritus ſeu Genius prædominatur, fiat invocatio. Et dicunt Magi, quòd Olympus & ejus incolæ in forma ſpirituum ſe ultrò hominibus offerant, ac ſua illis officia etiam invitis præſtent; Quantò magis ergo, ſi eos expetas aderunt? Sapientes autem nos admonent, ne arbitremur, divinas ſpirituum invocationes humanis ſimiles eſſe, aut ineffabiles effabilibus poſſe comparari, vel ea, quæ omnem terminum omnemque determinatum modum ſuperant, poſſe cum humanis imperiis mandatiſque conferri, ſive definita hæc ſint, ſive prorſus indefinita. Quare ſtultæ & nugatoriæ ſunt hominum inventiones, & commenta ad vincendos Dæmones, & imperio ſuo ſubjiciendos illos, quos invitos nemo mortalium cogere valet: Quocirca ſolius Dei permiſſione, & ejus invocatione hoc tantum opus eſt perficiendum, qui ſolus vim atque poteſtatem habet in Dæmones: Quod etiam *Baconus* hiſce verbis agnoſcere videtur; *In hoc eſt error eorum, qui legibus, tùm Theologiæ, tùm Philoſophiæ neglectis, ſibi ſubjici credunt ſpiritus, & quod ſpiritus rogantur humana voluntate: Hoc enim impoſſibile eſt quia vis humana longè inferior eſt, quàm illa ſpirituum, aut, quia in hoc magis aberrant quòd per aliquas res naturales, quibus utuntur, credunt, vel advocari vel ſigurari ſpiritus malignos & adhuc errant quando per invocationes, deprecationes & ſacrificia nituntur homines eos placare & adducere pro utilitate hominum: Facilius enim ſine comparatione à Deo impetrandum foret vel à bonis ſpiritibus; quicquid homo debet utile reputare:* Deus igitur præcipuè & ſolus precibus exorandus eſt, ut proprii ſui Dæmonis notitia & familiaritas genito concedatur, quoniam ei ſoli, & præter eum nulli obediunt Angeli primi ordinis, ſeu regionis empyreæ, & Dæmones ſeu ſpiritus medii cœli, Olympici dicti, primùm Deo, & deinde Angelis ſuperioribus obſequium præbent; Atque inferiores denique ordines ſubjiciuntur primùm Deo, deinde Archangelis & Angelis, poſteà & ultimo loco ſpiritibus Olympicis obediunt, ita ut quilibet Angelorum ordo inferior ſuperiorem in honore habeat. Atque hinc dictum eſt, quòd ſuperiora agant in inferiora, eaque dominio quodam inſigni regant atque gubernent. Magi ergo pii hujuſmodi orationem tyronibus præſcribunt, quâ Dei Dæmonum ducis auxilium invocent, ut Genii ſui cognitionem & familiaritatem acquirant.

Omnipotens æterne Deus, qui totam creaturam condidiſti in laudem tuam & honorem tuum, ac miniſterium hominis, oro, ut Spiritum & Genium meum N. N. de Solari, Mercuriali, Joviali, &c. ordine mittas, qui me informet & doceat, quæ illum cum juſtitia & pietate interrogavero, & ut mihi neceſſaria illa indicet ad eruditionem meam in artibus & experimentis majorum meorum & philoſophorum, aut ut mihi modum conſervandi ſanitatis, & vitam rectè inſtituendi, aut modum me praſervandi ab inimicis, &c. Verùm non mea fiat voluntas, ſed tua per JESUM CHRISTUM *filium tuum unigenitum Dominum noſtrum, Amen.*

Quare prædictis optimè conſideratis, te quoque oportet ad vota tua conſequenda, hoc modo præparatum ex intimo cordis affectu orationem iſtam devotè ad Deum fundere.

CAP.

CAP. XIII.

Quomodò, cognitis duarum geniturarum figuris, facillimè poſſimus colligere, utrius Genius ſit potentior, ita ut inde, uter ex illis duobus in omni actione alteri prævaleat, dignoſcamus.

COgnitis duobus hominibus, inter quos familiaritas eſt, vel qui ſimul vitam degere debent; Artifex bonus unius & alterius nativitatem addiſcens, & in utraque nativitate Dominum domus undecimæ ac ſpiritum ejuſdem eliciens & animadvertens facilimè poteſt colligere, quis eorum Dominum habeat ſupra aliũ, aut in ludo, aut in proſperitate, aut in pugna, aut in honore: Imò verò ſi inveneris ꝙ unius undecimæ domus Dominus, & ejus bonus Dæmon ſit; *alterius* cacodæmon vel ſpiritus duodecimæ, & quòd hic ſecundi cacodæmon fortior ſit & potentior atque fœlicior in cœlo, quàm bonus Dæmon prioris, erit inter hos ſodales ſeu ſocios unius natura alteri infeſtiſſima, periculoſiſſima & inimiciſſima, ac quod plus eſt, illi priori, ſemper prævalebit hæc alterius malitia. Sic legimus *M. Antonium* & *Octavianum Auguſtum* ſingulari amicitia junctos ſæpe ſolitos fuiſſe unà ludere; Verum cùm ſemper *Auguſtus* abiret victor, Magum quendam admonuiſſe *M. Antonium* in hanc ſententiam: *Quid tibi, ô Antoni, cum adoleſcente iſto? Fuge illum & vita; Nam, etſi tu natu grandior, & rerum peritia præſtantior es, etiam genere illuſtrior, & plurium Imperator bella multa exantlaſti, hujus tamen adoleſcentis Genium Genius reformidat tuus,* & *tua fortuna illius fortuna ſubblanditur; ni procul fugeris tota ad illum defectura videtur.* Hujuſmodi haud dubiè erant Genii *Pompeii* & *Cæſaris*, *Alexandri Magni* & *Darii*; Et quamvis *Cæſaris*, itidemque *Alexandri Magni* exercitus inſtar manipuli tantùm; & non magni fuerunt reſpectu illarum copiarum quas duxerunt *Pompejus* & *Darius*, attamen Genius unius fuit fortior Genio alterius, adeoque pugna in viſibili & ſpirituali pugnarunt exercitus ſeu legiones unius & alterius, & proinde Genius debilior victus ſuccubuit. Nec quidem diſſentit hæc noſtra opinio à ſacris ſcripturis: Nam primò legitur ita apud *Eſaiam*, *viſitavit Dominus exercituum excelſi & in excelſo, & ſuper reges terræ in terra* &c. De quo ſpirituum ac præſidum conflictu etiam apud *Danielem* 10. legimus: videlicet de principe regni Perſarum & de principe Græcorum, de principe populi Iſraël, eorundemque ad invicem conflictu. Atque hoc idem etiam agnoſcere videtur. Poëta *Homerus* hiſce carminibus;

Tantus cæleſti rumor percrebuit aula,
Cum ſæva alterni ruerent in prælia Divi.
Neptunum contra bellabat Phœbus Apollo,
Adverſus Martem certabat Pallas Athena,
Junoni obſtiterat bello pharetra Diana,
Latonam telis volucer Cyllenius urget.

Sed & nonnunquam accidit ut duarum geniturarum Genii naturâ ad invicem opponantur. & tamen alter altero potentior non eſt, ſed unius malitia adæquat malitiam alterius: imò quidem accidere poteſt, ut Genius unius ſit cacodæmon alterius, & vice verſa. Nam videmus in Aſtrologia, quòd maxima eſt amicitia & inimicitia inter Planetas; Verbagratiâ, inter Saturnum & Venerem, quemadmodum in Aſtrologia noſtra oſtendimus: Hujuſmodi procul dubio erant Genii duorum fratrum *Eteoclis* & *Polynicis*, quorum tam malitia, quàm potentia æqualis fuit: Quare ambo victoria exultarunt, ambo mutuæ manus

letho extincti ſunt, & quod amplius eſt, eorum Genii poſt mortem prælio ſpirituali belligerari non deſiverunt; ita quidem ut etiam ipſe rogus, in quo ſimul uſitato more combuſti fuerant poſt mortem dividi ac findi & mutuo quaſi odio ſeparari obſervatus ſit.

Epilogus Apologeticus.

NOn ideò, Lector benevole, Magi impii nomen me mereri credas, quòd de nominib. ſpirituũ & nonnullis eorum characteribus verba feci: Scire enim te velim, me ore aliorum duntaxat eſſe locutum, & ea literis mandaſſe, quæ ſequi, aut quibus fidem certam adhibere ipſe negabo: Attamen hoc loco ea pertractare volui, partim methodi gratia, & partim ea ratione, qua Logici docere conſueverunt fallacias: videlicet, non ut fallant homines, ſed ut, ne fallantur, caveant & præmoneantur: ſic enim hoc loco etiam inanem vel potius incertam veterum ſapientiam depinximus, ut tu, certiori modo inſtructus viam veram, ſimplicem, & piam meliori ſpe, atque fiducia ſequaris, genuinum cujuſque Genium invenias, ac verum Aſtrologiæ abſtruſæ arcanum cognoſcas. Fecimus igitur in præmiſſa hujus libri parte, quod pictores ſolent, quando colores deteriores in margine alicujus inſignis effigiei diſponunt, ut in interiori imaginis delineatæ parte pulchritudo ſit ornatior. Attende igitur, Bone Lector; Et ſi diligenter res, prout ſunt, conſideraveris, fortaſſe noſtros, hoſce exantlatos labores non reſpues, nec tuam etiam operam, aut oleum perdes. Vale.

LIBRI III. PARS III.

De vera Genii inventione.

CAP. I.

Autoris de proprii cujuſque Genii ſeu Dæmonis natalitii inventione opinio: Ac primùm de Angelo menti humanæ proprio.

NOn ineptè quidem dixit *Jamblicus*, malè ſanam *Porphyrii* opinionem refutando, *Dæmonem cujusque proprium ab antiquiori initio dari, quàm ab aſtris aut generationis figura*; Nam ſi rectè rem conſideraverimus, apertè oculis intellectus percipiemus, quòd Dæmon aliquis, cuiquam aſtrorum proprius, quem Olympicum ſuperiùs appellavimus, ſit ipſius fati à divino præſide ordinati executor, & non corrector: Nam quicquid Deus proponit ſtellis & ſuis Angelis perficiendum, id omne equidem neceſſario ab illis fieri & ſive ad bonum ſive ad malum expediri & executioni mandari oportet, cum omnia ad ejus nutum moveantur, ipſiusque imperato obediant. At verò Angeli ſuperioris cœli, quatenus à creatione ſua extra ac ſupra fati limites exurgunt & conſtituti ſunt, nihil mali

mali homini aut mundo afferre ſolent, niſi in quantum pro meritis cuique bonum vel malum rependunt, hoc eſt, vel ei, ſua præſentia aſſiſtunt, qui pius & bonus eſt, vel etiam pro impietate ejus relinquunt aliquem in potentia ultoris: Quare ſæpiſſimè opinatus eſt *Porphyrius* hominem per natalitiæ ſuæ figuræ cognitionem, & Genii ſui inventionem à fato nativitatis ſuæ ſolvi, aut per eã fœlicem evadere: Quippe, uti verè dixit *Jamblicus*, Dæmon & dux mentis ac intellectus antiquioris eſt & altioris proſapiæ ac originis, quàm ſunt illi fatalium executores, qui ne pilum quidem aut punctulum mandata Dei excedere aut egredi poſſunt. Imò verò major eſt in Angelis empyreis fatorum relaxandorum potentia quatenus digniores ſunt, juſtiores, Deo propinquiores, & magis familiares quàm illi medii aut infimi ordinis: Unde major illis propter excellentem ipſorum juſtitiam, datur poteſtas, non modo in homines, ſed etiam in ipſos Angelos inferiores Nam uti in ſuperioribus declaratum eſt, mentem eſſe quiddam divinum, paſſioni non obnoxium, & fato non ſubjectum, ac per conſequens hominem ei adhærentem aſtris intacta ipſius mentis virtute, & proinde quoque fato dominaturum, ita ſequitur exinde multò magis quòd Angeli ſuperioris ordinis, qui diligentiſſimam ejus curam gerunt, multum præſtare poſſint in ordinatione & directione mentis in homine, ut inſtar nautæ alicujus contra fluctuoſa mundi pericula, & acerbas ac rigidas fataliũ tempeſtates iter ſuum tutò ad exoptatum felicitatis portum dirigat. Sed ut ad opinionem meam anteà allegatam propius accedam, & ad diſcutiendam veterum Philoſophorum in hac cauſa contentionem me accingam, meminiſſe vos in primis velim (ſi quidem præcedentia diligenti obſervatione perlegeritis) me de tribus mundi regionibus, quas cœlos vocavimus, & de totidem animæ humanæ portionibus, ab illis derivatis, verba feciſſe; quarum primam & ſupremam, videlicet mentem in ſpiritu empyreo ſeu rationali & intellectuali, tanquam vehiculo ſeu curriculo ferri explicavi; media autem, nempe anima media, in ſpiritu intermedio æthereo ſeu vitali cum ſuo principe, & ejus ſpiritu empyreo ac ſupercœleſti deorſum vehitur in regionem elementarem, à cujus formis, & præſertim ab igne recipiuntur hi reges (nempe ſupercœleſtis & cœleſtis) ac aëre tandem obducuntur quouſque in terram, & corpora opaca immergantur. His igitur cognitis, æquum erit credere, quòd ut internus homo tres ſpirituales trium mundi regionum portiones in ſe continet, ita quoque haud dubiè, unaquæque harum portionum poſſideat ſuum proprium Dæmonem ſeu Angelum, qui naturam & ſedem ſuam habeat ſecundùm dignitatem portionis hominis ſpiritualis: Unde fit, ut ipſa mens, divinus Dei radius, immediatè ab eſſentia ſuperſubſtantiali efflatus, à prima & ſuprema hierarchia recipiatur, ubi unus ex Seraphinis flagrantiſſimo amore ardens, atque unus ex Cherubinis ſcientiæ plenitudine abundans, atque itidem unus ex Thronis juſtitia divina plenus, & æquitate refertiſſimus, hi, inquam, tres, ex quolibet Epiphaniæ ordine ſelecti, in honorem Trinitatis, à qua mens effluxit, alis igneis, & amore, ſcientia, ac juſtitia ardentibus, ipſam mentem ſuſtinentes, & undique eam ſtipantes deorſum ad ſecundam cœli empyrei hierarchiam traducunt, eamque in cuſtodia Angelorum illius hierarchiæ, donis ſuis locupletatam & ornatam relinquunt: Hîc igitur mens illa in intellectualem ſpiritum, quaſi vehiculum activum, recipitur, qui itidem Angelo uno ex quolibet hierarchiæ mediæ ſeu epiphaniæ ordine ſuſtinetur: uno videlicet Angelo ex ordine Dominationum, videlicet duce, in ſpiritualibus præliis, & alio ex ordine Principatuum, docente ſcilicet reverentiam principibus ac viam revertendi ad Deum; atque tertio ex ordine Poteſtatum, nimirum habente dominium in malignos ſpiritus: Horum igitur claritate ſtatuminatus ſpiritus ille Zephyreo deſcenſu mentem in ſuo curriculo intellectuali

flammis lucis primo die creatæ undique ornatam vehens, deorſum in infimam hierarchiam, Ephioniam nempe, conducitur; eaque ratione Angeli iſti mentem illam cum ejus curriculo coruſcante officiis ſuis & virtutibus, antequam diſcedant, condecorant: atque ita jam mens cum intellectu à ſpiritu rationali excipitur, ſpiritu limpidiſſimo, puriſſimo, & ſupercœleſti, qui eorum præſentia admodum videtur delectari & exultare: In hac ergo hierarchia recipitur mens intellectuali luce à tribus ſimiliter Angelis, quorum quilibet ſeorſim ad aliquam trium hierarchiæ ordinum claſſem pertinere videtur; Angelus itaque unus eſt de ordine virtutum, cui datum eſt ab origine miracula præſtare, in hoc enim virtus Dei eluceſcere dicitur: Secundus eſt ex ordine Archangelorum, qui eſt unus ex altiſſimis Dei nunciis vel nunciorum Dei principibus, qui ſunt cæteris Angelis tanquam reges, principes & duces; Tertius autem eſt ex Angelorum ordine: Hi, inquam, mentem recipiunt in duplici ejus vehiculo empyreo, cum amore & reverentia: Cui unus ex ſeptem Archangelis, qui (juxta illud Job. 12. 15.) aſtant ante Dominum, tanquam exemplar parentum ejus pro duce, Deo ſic jubente, attribuitur. Ex his igitur liquet, quòd mens superſubſtantialitatem, æternitatem, immutabilitatem, impaſſibilitatem & majeſtatem in ſe habeat eſſentiæ divinæ, à qua proſilit ab origine, & cujus actus exiſtit. A *Seraphin* accepit amoris ignei & deiformis donum, à *Cherubin*, ſcientiæ & cognitionis plenitudinem, à *Thronis* æquitatem & juſtitiam, à *Dominationibus* id habet, ut victor evadat in pugna ſpirituali, & ut aſtris fatoque prædominetur, quando in terra carnoſa habitat, à *Principatibus* docetur revereri Deum ſuum, & modeſte ſe gerere erga ſuperiores, à *Poteſtatibus* dominium & poteſtatem habet in ſpiritus mundi malignos; à *virtutibus* miraculorum coram mundo edendorum facultatem & divinam illuminationem, ab *Archangelis* prophetandi donum: Imò verò horum omnium ex natura ſua capax eſt, quatenus eſt radius Deiformis: Veruntamen, quia per ſe & in ſua natura eſt ſuper omnes Angelorum ordines, & per conſequens Deo continua, idcircò ſine ordinum inferiorum virtutum amictu gradatim ſe in inferiora immergere non potuit, nec de rebus mundanis aut terrenis cogitare. Et quoniam hæc divina eſſentia ſuo amictu empyreo exornata, & corpori opaco immerſa, propter diverſorii ſui malignitatem, gravitatem, caliginem, & obſcuritatem multiplicem, non poteſt hanc ſuam virtutem exercere, aut executioni mandare, ideò Deus ei Angelum bonum tanquam ducem & conductorem aſſignavit, cujus aſſiſtentia ejus diverſorium ſeu palatium à peſſimorum ſpirituum, tàm corporatorum quàm incorporeorum, malitia & rabie præſervetur, ita ut ipſa anima media à Diabolorum inſultibus & violentia queat manere tuta & illæſa: Quinimò etiam *Archangelus* nonnunquam ingreditur mentis diverſorium, & ſe cum anima ac mente conjungit: Ita enim legimus, *Zachar.* 2. 3. *Et ecce, Angelus, qui loquebatur in me, egrediebatur &c.* Hujus equidem rei exemplis pleniſſimæ ſunt ſacræ literæ, ut ex infrà dictis latiùs apparebit: Hic igitur manifeſtus fit *Porphyrii* error vanè & frivolè exiſtimantis, quòd, ſi quis cognoſceret figuram nativitatis, ejuſque Dominium, facillimè inveniret Angelum ſeu Dæmonem, per quem liberaretur à fato nativitatis, & felix redderetur. Etenim conſtat ex illis, quæ dicta ſunt, quòd Dæmon iſte, qui vim habet ſuper aſtrorum operationes, obtineat locum & dominium ſuum primarium ſeu principale extra ſtellarum regionem, & ſupra firmamentum in regno ſupercœleſti, ita quidem, ut ejus naturam, vel ab aſtris, vel à qualitate figuræ, aut ejus Domino elicere ſit impoſſibile, cum hujuſmodi Dæmonis vis ſupra naturam cœli infinitis gradibus exaltetur, imò quidem ipſe dominatur aſtris, & non aſtra illi, adeoque nequimus abſtruſam ejus diſpoſitionem per ſtellarum inquiſitionem inveſtigare. Rectiùs igitur *Jamblicus*

licus aſſeveravit, quòd antiquius ſit Dæmonis, fatum avertentis, initium, quàm à ſtellis, aut ex figura nativitatis cognoſci poſſit: adeoque negat, futurum, ut ſi figura nativitatis aut Dominus vel Dæmon ejus cognoſceretur, protinus exinde felix foret natus; & *quisnam*, inquit, *hunc ducem acciperet ad effugienda fatalia?* Quare concludit, quòd hic ſpiritus præpotens in homine cognoſci non poſſit, niſi per vaticinium: Quomodò autem id fiat inferiùs dicemus. Patet igitur, quod *Porphyrius* ſolummodò Dæmonem cœleſtem ſeu Olympicum, animæ mediæ ſeu vitali proprium reſpexerit, quem appellari Genium infrà declarabimus, hoc eſt, Dæmonem geniturae ſeu vitæ nati, & non illum ſacrum ac ſupercœleſtem menti aſſignatum, quorum ille verſatur circa naturam & vitam nati, fataliter ac ex neceſſitate functionem & officium ſuum obiens: hic verò tùm animo, tùm corpori & vitæ præeſt, adeoque etiam ipſi Dæmoni medio ſeu Genio nativitatis, tanquam ejus princeps, & aſtris quoque ac fato nonnunquam, voluntate divina dominando, præſidere ſolet: Unde, inquit *Jamblicus*, *hic animam conciliat corpori, vitam corpori communicatam curat, vitam animæ propriam dirigit, cogitationi aſſiduè principia exhibet, nosq; agimus talia, qualia hic adducit in mentem, catenus nos gubernat, quoad ſacris præfectis Dominum pro Dæmone commutemus.* Atque hoc modo Dæmonem illum ſacrum invenimus, qui juxta *Ægyptiorum* doctrinam non ab aſtris, neque à Planetis, ſed à ſuperiori regno, hoc eſt, ab ipſo Dæmonum & Angelorum præſide (Deo nempe) menti aſſignatur, priuſquam illa in vehiculum ſuum medium deſcendit, quem quidem Angelum de Archangelorum choro eſſe infrà oſtendemus.

CAP. II.

Exempla nonnulla ex ſacris Biblis & aliunde deſumpta de Dæmonibus hujus ſupremi ordinis, hominibus piis inſervientibus.

QUoniam propter lapſum *Adami*, juxta illud, *Sap. 9. Corpus aggravat animũ & terrena habitatio deprimit ſenſum multa cogitantem, unde difficilia æſtimamus ea, quæ in terra ſunt, & quæ inconſpectu extant invenimus cum labore; Quæ autem in cœlis ſunt, quis inveſtigabit? Senſum autem Dei quis ſcire poteſt, niſi Deus ſapientiam dederit, & ſpiritũ ſuum ſanctum ab altiſſimis miſerit?* ideò mentis noſtræ dux, quem ex Archangelorum numero eſſe, tum ſuprà declaravimus, tum infrà probabimus, cum corpore noſtro propter carnis pollutionem nullum commercium aut familiaritatem habet; ſed eſt ei quaſi peregrinus nec mentem inſtruit aut gubernat eo modo, ut in corpore percipiatur aut intelligatur ejus myſterium: ſolummodo menti & ei quidem ſoli ſpiritualibus documentis miniſtrat, ita ut ſi anima media menti adhæreat: & negligat ſenſum ac formalem elementorum eruditionem, mundi voluptatibus & concupiſcentiis contaminatam, tunc etiam aliquo modò, ipſum corpus guſtet effectus ſapientiæ mentis: Et licet ipſe, Angelus primarius mentis conductor, corpori talis hominis ignoretur, oculis tamen obedientis animæ mediæ (virtute ac beneficio mentis) conſpicitur & cum illa etiam communicationem aliquam, ſuſurratione quadam ſpirituali habet, etiamſi ea à corpore opaco non diſcernatur: At verò ubi anima, rejiciendo mentis Gubernationem, ad carnis voluptates & appetitum ſenſualem prona eſt & proclivis ut mens in corpore vacare videtur, & corpus ejuſque animam mediam ſenſualitate ſubmerſam negligit, ac cum ſuo bono Angelo conſortium habet, qui

interſe de rebus regni ſupercœleſtis ſermonem ſuo more ſerunt, & inferiorum obliviſcuntur, niſi quatenus domo corporea circumducuntur: Atque hujuſmodi anima à mente deſerta, inquam, tum fato ſubjicitur, & fatalem ſpiritum quem Genium nuncupavimus, habet pro ſummo duce, ita ut talis homo non magis poſſit fatum aut fatalia evitare, quàm ipſum brutum; Non enim aſtris dominatur, quia ſapiens eſſe non poteſt, nec fatum ſuum corrigere poteſt, quia deeſt illi gubernator, qui Dominum habet ſuper omne malum, videlicet mens & ejus conductor. Hinc igitur, juxta illud *Mercurii Triſmegiſti Pimand.* 12 *decretum eſt fato, ut ille patiatur, qui turpe quid commiſerit, & decretum eſt fato quoſdam adulteros fore, quoſdam ſacrilegos, &c.* Et licet ſecundùm illum omnia ſunt fati opera, & abſque illo, nihil eſt corporalium, non bonum ſine illo quicquam poteſt, non malum fieri ſine illo, attamen malum virtute boni Angeli & ſagaci mentis documento ab anima, ſuis ſuperioribus obediente, averti poſſe dicimus: Nam ita virtute ſuorum ducum ſupercœleſtium vixit Adamus ante lapſum, ut de malo ne quidem unquam guſtaverit. Quis igitur juxta locum *Sap.* 9. anteà allegatum, unquam poterit hoc fatale poculum evitare, ô Sacroſancte rerum conditor & creator, niſi tu dederis ſapientiam, & miſeris Spiritum tuum ſanctum ab altiſſimis? Quo quidem præſente replebimur & perfundemur ſapientia, ac erimus omniſcientia refertiſſimi, ita ut ab inquinatione parentum immunes, & ex inſipientibus facti ſapientes, aſtris dominemur & fatorum malitiam ſubjiciamus, ac filii Dei viventis per adoptionis gratiam efficiamur. Tunc ſanè corpore mundato & rectificata anima; mens ipſa, ejus Angelus familiares erunt, tam corpori quàm animæ, & ipſius ab Angeli ſacri vox ac ſuſurratio auribus corporis percipietur, adeoque etiam ipſe nonnunquam in conſpectum corporeum prodibit, ut ex multis tam ſacrarum literarum locis, quam veterum ſcriptorum fide dignorum autoritatibus elicere poſſumus; ex quibus conſtat quod fatidici ſpiritus benè repurgatis animis & præparatis corporibus ſeſe viſibiles præbuerint, & comites exhibuerint: Verbi gratiâ; in ſacra Scriptura legimus, Angelum apparuiſſe *Abrahamo, Agaræ, Jacobo, Gedeoni, Balamo, Moyſi, Joſuæ, Uxori Manoachi, Davidi, Eliæ, Danieli, Tobiæ, Joſepho, & Mariæ* matri Chriſti, *Petro, Johanni*, &c. Qui Angeli haud dubiè fuerunt illi ipſi, qui duces primarii extiterunt mentibus eorum, quibus apparuerunt, ac ſi à nativitate illis cura talium hominum tanquam ducibus eorum primariis, commiſſa eſſet. Hinc Magi & ſapientes veteres attribuerunt cuilibet vati ex Patriarchis & Prophetis ſuum proprium ſpiritum fatiticum: Scripſerunt enim, quod *Adam* familiarem ſocietatem habuerit cum Angelo *Raziele*; cujus nomen in lingua Hebraica denotare vel ſignificare videtur ſecretum ſeu myſterium, itemque voluntatē Dei; id ſanè quod relationem optimam habuit cum Adamo, vel quatenus ille erat prima ciſta, & quaſi ſacrarium ſeu myrothecium, in quod Deus myſterium humanitatis, quæ eſt ejus imago repoſuerat, vel quatenus per hunc Angelum & ſuæ Majeſtatis divinæ revolutionem primum fecit. *Sem* etiam filius *Noe Jophielem* habuit pro ſuo Angelo, cujus nomen Dei pulchritudinem ſignificat: *Abrahamo Zabkielem* attribuunt ſeu *Zabdielem*, hoc eſt, dotem vel donatum Dei, qui eſt Archangelus dominium habens in ſtellam Jovialem, quem alii vocant *Zacharielem*, id eſt, memoriam Dei: Et certè *Zabdiel*, non ſine ratione importat donatum Dei, ac ipſi Jovi, hoc eſt, Ethnicorum Deo ſummo præeſſe traditur, quoniam, ubi dos Dei, ibi etiam ejus eſt virtus & proſperitas: Hinc ipſe Jehova & hic ejus Angelus, tàm ſæpè Abrahamo apparuit, tàm divitem eum reddidit, tanta proſperitate eum induit, & ætatem tàm completam ei conceſſit, videlicet centum ſeptuaginta & quinque annos, ita ut de eo ſcriptum inveniatur, quòd deficiens mortuus ſit in ſenectute bona, provectæque ætatis, &

plenus

plenus dierum, hoc eſt, radicem quadrati ſeptenarii, de quo ſuprà in numeris divinis locuti ſumus, ſuæ ætatis numero complevit: Hinc igitur fit etiam, videlicet hujus Angeli beneficio ac dominio, ut Jupiter ſit tàm fauſta ſtella vitæ humanæ, unde illum *Majus fortunium* appellaverunt in Aſtrologia periti. Porrò Angelum *Peltelem* Jacobo aſſignarunt, ac ſi quis diceret *Pelaiam*, hoc eſt, occultum Domini & miraculum Domini: Nam virtute hujus Angeli Jacob in viſione percepit Angelos per ſcalam aſcendentes & deſcendentes, & myſterium divinum habuit, quemadmodum apparet ex his verbis, *Gen. 28. 6. Cumq; evigilaſſet Jacob de ſomno ait: Verè Dominus eſt in loco iſto, & ego neſciebam: pavensq; inquit, quàm terribilis eſt locus iſte, non eſt hic aliud, niſi domus Dei, & porta cæli. Surgens ergo Jacob manè tulit lapidem quem ſuppoſuerat capiti ſuo, & erexit in titulum, fundens oleum deſuper*, &c. Sic *Gabrielem* Lunæ Dominum *Joſepho*, *Joſuæ*, & *Danieli* dedicaverunt, cujus vocabuli occultum eſt fortitudo Dei, vir Dei, & fortis Deus meus: *Moyſes* vendicavit ſibi Angelum *Mathattron*, ac ſi quis diceret donum Dei, cujus virtute tot mirabilia in Ægypto, & alibi præſtitit: *Elias Meltielem*, id eſt, liberationem Dei ſibi inſervientem habuit: *Tobiæ Raphael*, hoc eſt, medicina Dei, præerat, qui eſt dux primarius ſtellæ Mercurii, vel, ut alii volunt, Solis: *Davidi Cervielem* dant; *Ezechieli Haſmaelem*, *Eſdræ Urielem*, qui ſignificat lumen vel ignem Dei: Sic *Salomoni Michaelem* aſſignant denotantē ſui nominis explicationē. Quis ſicut Deus, item percuſſionem Dei: Qui quidē Angelus corporis ſolaris eſt præſes & gubernator. Hinc Salomonis gloria, hinc ejus dignitas, ſapientia, & dominiū, ita ut hîc in terris exclamari ſoleat; Quis ſicut Salomon? Imò quidem erat quaſi Salomonis percuſſio, hoc eſt, timor & metus in omnes gentes: Nec mirum, cùm *Michael* Archangelus ſit dux Jehovæ, cujus ductu & virtute Satanas cum ſuis Angelis victus, atque in abyſſum dejectus eſt, & ſic in cæteris: ita ut veriſimile ſit, quòd Angeli, qui cum hiſce commemoratis familiaritatem habuerunt, ſoliti ſint ipſis naturali quodam vinculo & inclinatione apparere, ac mandata divina iis referre potiùs, quàm Angeli naturis eorum peregrini: Sic enim videmus Martialem naturam contrariam eſſe diſpoſitioni Saturni ac Lunæ, & naturam itidem Saturni lethalem eſſe proprietati Jovis & Veneris, & proinde etiam Angelorum diſpoſitionem quodammodò contrariam & inter ſe repugnātem eſſe ſentiemus, ſi diligenti lectione *caput* 10. *Danielis* pervolutaverimus, ubi ita ſcriptum videmus; *Inquit Angelus; Princeps Perſarum reſtitit mihi viginti & uno diebus & ecce Michael unus de principibus primis venit in adjutorium meum, & ego remanſi ibi juxta Regem Perſarum*, &c. Ex quibus patet, quòd Angeli varii variis, tam regnis quam hominibus præſint, & quòd in bello & aliis contentionibus Angelus uni homini præſidens contendat contra Angelum alterius; Sic etiam Angelus unius regni contra Angelum alterius decertat. Atque hæc eſt cauſa mutationis aut confirmationis regni in monarchiam, atque iterum monarchiæ illius diſſolutionis ac tranſlationis in alterius gubernationem. Sed ut jam ad Ethnicorum hiſtorias à ſacris deſcendamus, invenimus, quòd permulti etiam alii præter eos, qui in ſacris literis recenſentur afflati vel inſpirati fuerint: Sic legimus, *Socratem* à ſuo Dæmone directum & gubernatum fuiſſe, quippe cujus monitis ſedulò obtemperavit, ejuſque vocem ſæpenumero audivit, atque adeò etiam in forma Dæmonis frequenter eum vidit: Hujus autem Dæmonis ſacri auxilio *Socrates* fati malignitatem evitaſſe dicitur: Nam cùm à quodam Phyſiognomiæ peritiſſimo, inſpecta prius *Socratis* facie, indicaretur, eum omnibus vitiis & cuique improbitatis nequitiæ deditiſſimum eſſe, ipſe faſſus eſt ſincerè, ſe ad omnia illa vitia per phyſiognomicum denotata, pronum eſſe, ſed gubernatione poteſtatis cœleſtis fatum iſtud ſuum, & malam inclinationem refrænaſſe, ac exinde in juſtitiæ & probitatis ſemitis ambulaſſe: *Mercurius*

Triſme-

Triſmegiſtus etiam non dubitavit aſſeverare, ſe cognitionem veram & infallibilem à ſuo proprio Dæmone hauſiſſe: Sermo ejus eſt talis: *Pimand 12 Bonum Dæmonem audivi dictantem, qui, ſi literis quædam monumenta mandaſſet, mira quædam indies humano generi emolumenta conferret: Solus ille, tanquam ipſe pro me genitus Deus, univerſa conſpiciens, divina in nos effundit oracula.* Hujuſmodi etiam Dæmone procul dubio inſtructus fuit *Plato*, cum ipſemet expreſſo ſermone fateatur, nos ab eo juvari, tùm inſomniis, tùm ſignis mala avertente, bona auctiùs ſoſpitante.

CAP. III.

De Archangelis & eorum officiis in hominibus reſpectu mentis, cui præſunt, & quòd cæteri Angeli illis, quaſi ſervi quidam ſubſint, & per conſequens etiam omnes Angeli mali eorum voluntati & poteſtati ſubjiciantur.

ARchangelus eſt quaſi dux & princeps cæterorum Angelorum, qui ipſi ſubjiciuntur: Dicitur autem *Angelus* Græcè, quod *Malach* Hebraicè, & *Nuncius* Latinè; Archangeli digniores ſunt cæteris Angelis, quia propter ſuam perfectionem priùs percipiuntur & manifeſtantur in legationibus quàm cæteri, & horum diligentia Angeli inferiores de myſteriis divinis informantur. Horum autem offi ia erga homines, tam ex doctrina ſacrarum literarum, quàm ex inſtructionibus *Platonicorum* & ſapientum *Aegyptiorum* breviter recenſebimus. *Officium Archangelorum*, inquit *Iſidorus lib. 7 cap 5. eſt docere & inſtruere in rebus ad fidem conducentibus, ut de adventu filii Dei*, &c. Sic enim ex *Geneſi* 24. 7. colligimus, quòd *Jehova mittat hujuſmodi Angelos, ante juſtos in negotiis eorum:* & juxta *Pſalm.* 91. 10 *Angeli Dei gerent curam juſtorum* Id quod etiam apparet ex verbis Prophetæ Regii, *Pſalm* 91. ℣ 10. quæ ſunt talia: *Non accedet ad te malū, & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo: quoniam Angelis ſuis mandavit de te, ut cuſtodiant te in omnibus viis tuis: In manibus portabunt te, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum: ſuper aſpidem & baſiliſcum ambulabis & conculcabis leonem & draconem.* Quem equidem ſermonem, teſte *Hieronymo*, non ſolùm de Chriſto, ſed etiam de quocunque homine pio intelligebat Propheta: Similiter, juxta illud 3. *Reg.* 9. Excitant nos ad bonum, exuſcitantque à ſomno vitiorum & peccatorum, reficiunt ſpiritualiter, ut non cadamus ſub onere: ſic etiam Dæmones malignos depellunt quemadmodum *Tob.* 8. legitur: in dubiis certa reſolutione, nos informant, & res ambiguas nobis certas reddunt, *Dan.* 11. 10. conducunt nos in via & itinere; Hinc *Exod* 23. 20. ita legimus; *Ecce mitto Angelum meum ante te ad ſervandum te in hac via, & introducendum te in locum illum*, &c. Hujus etiam rei exemplum habemus *Exod.* 32. 3. *Reg.* 19. conſolationem afferunt hominibus triſtitia & mœrore affectis, *Luc.* 23. & Gen. 16. compaſſione & commiſeratione moventur erga nos peccantes, nec ſinunt vel admittunt, ut in deſperationem incidamus, *Eſaia* 24. *Jud.* 2. hominib. aſſiſtunt ne cadant, *Eſa* 24 adjuvant juſtos contra ipſorū inimicos ne vincantur, *Geneſ.* 32. *Machab. penult.* medicinam ſauciatis ſubminiſtrant, ne moriantur, *Tob.* 11. cibum & laticem afferunt famelicis, ne pereant media & fame, 2. *Reg.* 19 peccata noſtra nobis præſentant & ob oculos ponunt, ut videntes ea pudore & pœnitentia afficiamur. *Joſ* 2. voluntatem Dei nobis aperiunt, & nos docent, quid ſit faciendum *Luc.* 2. obſtacula & impedimenta tollunt, ut Deo inſerviamus, *Exod* 23. ſæpè viſitare ſolent, & in viſitationibus nos admonent ne voluntatem divinam tranſgrediamur, *Eſaia* 40. ſunt ſemper in præſentia Dei, ut eum contemplentur *Luc.* 1 *Dan.* 7. preces hominum ad Deum deferunt, nec

ceſſant

ceſſant Deum venerari, *Eſai. 6. Apoc. 5.* Deum de facie ad faciem, nullo interpoſito velamento, contuentur, *Math. 18.* homines docent, & oſtendunt iis futura. Unde inquit Archangelus *Gabriel ad Danielem*, cui præpoſitus erat in cuſtodia; *Veni, ut doceam te, quæ eventura ſint populo tuo in noviſſimis diebus, Dan.* 10. 14. Prophetias igitur docent, & prophetas faciunt, Cacodæmones expellunt, qui vim habent ſuper homines, uti legimus hoc idem in hiſtoria à *Raphaele* Archangelo factum: Archangeli ergo malignos ſpiritus propellunt ab hominibus, quemadmodum poteſtates reprimunt malorum Dæmonum conatus contra majeſtatem divinam, ut narrat *Dionyſius*, qui etiam aſſeverare videtur, quòd hujuſmodi intelligentiæ attollant, inſpirent, & adducant homines ad cognitionem Dei, ac doceant & informent eos, ut poſſint piè vivere: Atque ita poſſemus infinita alia Archangelorum, & eorum miniſtrorum officia recenſere ſacrarum literarum teſtimonio confirmata, ſed omnia hic deſcribere longum foret. Audiamus igitur, quid Ethnici de his Dæmonibus ſtatuerint, & qualia illis officia attribuerint. *Jamblicus* dicit primùm, quòd intelligentiæ inter ſe non conveniant vel differant genere differentiisve ullis (ſimpliciſſimæ enim ſunt) ſed quatenus vel eadem vel diverſa ratione referuntur ad primum, & aliæ in prioribus, aliæ autem in ſequentibus ſeu poſterioribus perfectionis gradibus ſunt diſpoſitæ: Reſpectu ergo differentiæ in perfectione graduum alibi intelligentias diſtinguit in Deos, Dæmones, Heroës, & animos puros, & ſupra hos omnes agnoſcit ſummum bonum ſeu Deum unicum, poſt quem ſequuntur Dii creati, ultimumque intelligentiarum ordinem & infimum animas facit, inter quas & Deos, duo intermedia poſuit, videlicet Dæmones & Heroës, quemadmodum inter ignem & terram conſtituuntur aër & aqua: Dæmones, qui Heroibus ſuperiores ſunt magis participant de natura Deorum, & Heroës de natura animæ: Unde fit, ut duo media participent & componantur ex proprietatibus duorum extremorum: Hinc ergo cùm animæ proprietas ſit declinare ad multitudinem, ſequitur quod Heroës etiam, qui de illis participant, declinent & propendeant magis ad particularia & mobilia quàm Dæmones: Similiter quoq; è converſo, quoniam proprietas Deorum eſt quaſi unitas, permanſio in ſeipſis, immobilis motionum cauſa, providentiaque eminens, ſequitur exinde: quòd Dæmones in ſe Deorum dotes, quatenus illis adhærent, contineant, & ad unitatem inclinent: Dæmonum officium eſt verſari circa naturas mundanas, & rerum perfectionem, animæque ad corpus alligationem; Officium autem Heroum eſt vivificare, animas cuſtodire, & eas à corpore ſolvere: Ex quibus patet, quòd Dæmonum officium latius ſe extendat, quàm Heroum, cùm illi magis circa univerſum, hi verò magis circa animas operentur: Archangelos verò & Angelos videtur Philoſophus inter Dæmones ſuperiores referre, vel potiùs proprium quendam ordinem illis aſſignare alibi inter Deos & Dæmones: Verba hæc ſunt: *Deorum imagines apparent penitus immutabiles. &c. Archangelorum & Angelorum gradatim minùs immutabiles, ſed prope Deos: Dæmonum mutabiles, &c. ac Heroum fermè ſicut Dæmonum: animarum denique longè mutabiliores quam Dæmonum.* Hic ergo videtur diſtinguere. Archangelos & Angelos à Dæmonibus; At verò in loco anteà citato eos cum Dæmonibus confundit: In ultima autem diſtinctione videtur per Dæmones intelligere eas intelligentias, quæ ſub cœlo empyreo, proximo loco diſponuntur, videlicet Dæmones duodecim ſigna & cœlum ſtellatum poſſidentia, & per Heroës, Dæmones Olympicos, ſeu ſpiritus Planetis præſidentes: Unde dicit: quòd officium Dæmonum ſit opificium circa naturas mundanas uſque ad ſingula tranſigere, ſimul atque perficere, & animas ligare corporibus; Heroum eſt vivificare, & animas cuſtodire: Et quemadmodum Zodiaci officium latius eſt, quàm planetarum, quatenus primùm in planetas

agit, & in elementaria: Atque ita magis circa univerſum verſatur, ſic etiam Dæmonum officium latius eſt, quàm Heroum cùm illi circa univerſum magis, hi circa animas potiùs operentur. Nos autem ex ſapientum teſtimonio elicimus, quòd omnes intelligentiæ, ſive dicantur Dii creati, ſive Archangeli & Angeli, ſive Spiritus, Dæmones & Heroës, comprehendantur ſub vocabulo Dæmonis non minùs, quàm ſpecies variæ ſolent eidem generi ſubjici, dicimusque quòd Dæmones ſupra ſtellas habitantes ſint boni Dæmones: Sic etiam Dæmones Olympici & mediæ mundi regionis reſpectu ſui, & per ſe quidem boni ſunt: ſed tamen reſpectu noſtri, in quibus fataliter agentes, nonnunquam bonum, & quandoque malum operantur, & boni & mali dicuntur: Ita Saturni, Dæmones appellantur majora infortunia, & ipſe Saturnus mala ſtella, & majus infortunium vocatur: Similiter Martis Dæmones minora infortunia nuncupantur: dum interim proprietates Dæmonum Jovis & Veneris contrario modo ſe habent. *Chaldæi* itaque & *AEgyptii* videntur diſtinguere Dæmones in ſacros, & Dæmones ſtellarum ſeu genituræ, ſive nativitatis aut genitalis figuræ Dominos & elementares, qui omnium peſſimi exiſtimantur. *Dæmones ſacros* volunt eſſe illos, qui ab ipſo Dæmonum Deo deſcendenti animæ rationali aſſignantur, univerſales ſupra naturam: horum officium eſſe dicunt, vitam animæ dirigere, cogitationes bonas ſemper menti exhibere, aſſidua in nobis illuminatione agere, quantumvis illam actionem non ſemper in anima animadvertamus, ſed quando purgati ſumus, & tranquillè vivimus, tunc à nobis percipitur ipſe Dæmon, & quaſi nobiſcum loquitur, ac ſuam nobis communicat vocem anteà ſilentio præſens, ſtudetque aſſiduè ad ſacram nos ducere perfectionem: Tradunt etiam, quòd hujus Dæmonis auxilio poſſimus fati malignitatem evitare, quod *Socratem* feciſſe legimus: Et *Platonici* credunt, homines mirum in modum ab eo juvari, tùm ſomniis tùm ſignis mala avertendo, bonáque auctiùs ſoſpitando: Atque illa etiam his dictis confirmare videtur *Jamblicus*: Hic *animam conciliat corpori, communicatam curat, vitam animæ propriam dirigit, cogitationi aſſiduè principia exhibet, iisq́; agimus talia, qualia his adducit in mentem, eatenus nos gubernat, quoad ſacris præfecti Dominum pro Dæmone commutemus: Tunc Dæmon hic Deo cedens vel vacat ab opere, vel conducit ad idem*: Et alibi dicit: *Hic Dæmon fuit in exemplari antequam in generationem animæ laberentur, quem cùm primùm anima ducem accepit, aſtat ipſe Dæmon, expletor ſubinde vitarum, animamq́; deſcendentem alligat corpori, commune ejus animal ipſi curat, vitam animæ propriam dirigit, & quodcunque ratiocinamur, exhibet ratiocinandi principia, agimusq́; talia, qualia adducit in mentem, gubernatq́; nos, quouſque ſacris operibus expiati Deum ſubeamus pro Dæmone ducem, cui poſt hæc Dæmon ita cedit, ut vel vacet eo præſente, vel conducat ad idem. Porphyrius* etiam ait, *hujus Dæmonis ſacri auxilio malignitatem fati evitari*: Nos autem concludimus hunc Dæmonem eſſe ſuperiorem ex tribus corporis Dæmonibus, mentis cuſtodem, ducem & conductorem, quæ optima ſunt menti ſubjicientem, ac turpia ab ea propulſantem, rationis diſcurſivæ in probis & bonis directorem, internum intellectus ſapientia implentem, atque ita in univerſum hominem, & per conſequens in ipſos quoque Dæmones eidem præeuntes gubernationem ac dominium habentem, non aliter quàm mens ſapientis in animam vitalem, animalem ſeu ſenſitivam: Nam mens quatenus ex ſupercœleſtibus parentibus orta eſt, ſupercœleſtem ducem & conductorem in ſuo ad inferiora itinere requirit, qui ipſam, cum ejus amicis, intellectu ſcilicet & ratione in lucem ſeu animam medii cœli & ejus ſpiritum imponat, atque hæc omnia ſimul, mediantibus liquidioribus elementis cum corpore conjungat, uti inferiùs latiùs dicemus: Ex his igitur evidens eſt, quòd hujuſmodi Archangeli, cum ſuis ducibus eis inſervientes, non modò dominium habeant in ſpiritus Olympicos,

qui

qui fati & fataliũ ſunt gubernatores, ſed etiam in ſpiritus elementares & Cacodæmones, qui infimã mundi regionẽ poſſident, & homines malo afficere ſolent: quẽadmodum apud *Tobiam* legitur, quòd Archangelus *Raphael Dæmoniũ nomine Aſmodeum apprehenderit, ipſumq́ in deſerto ſuperioris AEgypti ligaverit, &c.* Quibus etiam docemur, quòd omne, quod bonum eſt, dominium habeat, & imperium in malum, ab eo tempore, quo ſummum bonum cum ſuis Angelis ſummum malum & litigium è cœlis in terram propulſavit. Idcirco divina providentia nobis hujuſmodi Dæmones priores ſeu potentiores in propinquo conſtituit & præfecit, quibus nos, tanquam paſtoribus ſeu rectoribus commendavit, ut nos quotidiè adjuvent, & Dæmones malos arceant, compeſcant & religent, ne quantum vellent, nobis noceant, uti in hiſtoria allegata declaratur.

CAP. IV.

De Angelis ſeptem, qui aſtant coram Deo, & quòd quilibet eorum ſit dux multorum millium, tum principum tum communiorum & inferiorum Angelorum ſpecierum.

COlligimus ex ſacrarum literarum inſtitutione, tum etiam ex ipſius naturæ fatalis ordinatione, quòd ſummi Archangelorum principes ſint in numero ſeptenario à Deo conſtituti, quatenus hic ſolus eſt numerus ille primarius & virgineus, à quo & in quo, ac per quem Deus unus ſimpliciter formalis, & eſſentia ſuperſubſtantialis, ſecum materia informi miſcet, ut à potentia eam ad actum aquarum ſeu naturæ humidæ deducat. Simili etiam reſpectu Archangelorum principes in tali numero à creatore eliguntur ut in tenario numero relationem ad Trinitatem ſacroſanctam & unicum Deum ac Dominum ſuum habeant, & in quaternario mandata & voluntatẽ ejus in maſſa materiali accompleant & perficiant. Quod quidem ſermone manifeſto agnoſcere videtur Pſalmiſta Regius *Pſalm.* 103. 20. *Benedicite* Jehovæ *Angeli ejus, Valentiſſimi robore, efficientes verbum ejus, auſcultantes voci verbi ejus: Benedicite* Jehovæ *omnes exercitus ejus, miniſtri ejus, facientes placitum ejus:* Sed, ut ampliori Bibliorum ſacrorum teſtimonio horum Angelorum principalium numerum ſeptenarium oſtendamus, legimus *Tob.* 12. 15. *Ego ſum Raphael, Angelus unus ex ſeptem, qui aſtamus ante* Jehovam, & *Luc.* 1 19. *Ego ſum Gabriel, qui aſto ante Deum & miſſus ſum ut loquar ad te:* Et *Dan.* 10. 13. *inquit Angelus Gabriel ad Danielem: Ecce Michael unus de principibus venit in adjutorium meum, &c.* Hi ergò ſunt tres principales Angeli de numero illo ſeptenario quorum mentionem fecit *Raphael* loco antea citato, atque horum quilibet habet dominum ſuper aliquem ex ſeptem planetis, ea videlicet ratione, ut ſemper aſtent ante Dominum auſcultantes voci verbi ejus, & tamen interim etiam efficientes ſeu expedientes verbum ejus tam per ſe quàm per miniſtros, exercitus, & virtutes ſub ſe poſitos & ſibi ſubjectos, qui in cœlo medio & infimo conſtituuntur, ut ex prædictis Pſalmiſtæ verbis intelligimus: Unde fit, ut, licet prædicti ſeptem Archangeli ſtent coram Deo, attamen habeant dominium in ſeptem Planetas ac Dæmones iis appropriatos, ſimulque in ſtellas fixas iis natura & diſpoſitione affines: Sic videmus, unum eundemque Imperatorem Romæ manſiſſe, cui tamen Africa, Aſia & Europa paruerunt; Atque iterum Gubernatores Africæ, Aſiæ, & Europæ ante Imperatorem Romæ manentem aſtare potuerunt, dum tamen reges illi, qui cuilibet harum mundi partium regioni præſidere conſueverunt, nihil perficere aut ordinare potuerunt, præterquam quod à gubernatoribus permiſſum & mandatum fuit, qui tamen & ipſi

etiam nihil præſtare auſi fuerunt contra voluntatem & imperatum ſummi & maximi Imperatoris. Simili itaque modo etiam licebit Deum ſummum & optimum maximum Imperatori primo comparare, cui deinceps in imperii ejus gubernatione Angelorum ordo unus ſub alio gradatim ſubſtituitur: ſic Archangeli auſcultant voci verbi divini, ſecundus Angelorum ordo efficit verbum illud, & ordo tertius eſt miniſtrorum facientium placitum divinum ſuperioribus ordinibus ab unitate indicatum. Accipiunt ergo Angeli medii à ſuperioribus illuminationes & claritates, quas oſtendunt & immittunt inferioribus Angelis, ita ut voluntas Dei fiat tam in terra, quàm in cœlo. His autem ſeptem Archangelis hujuſmodi nomina impoſuerunt ſapientes; *Oriphiel, Zachariel, Samael, Michael, Anael, Raphael & Gabriel,* qui ſecundùm hunc ordinem cuilibet planetarum deſcendendo attribuuntur, videlicet, ut *Trithemius Abbas* à Magorum opinionibus haud diſſentiens, dicit, *Oriphielem* præſidere Saturno, *Zachariel* Jovi *Samael* Marti, *Michael* Soli, *Anael* Veneri, *Raphael* Mercurio, & *Gabriel* Lunæ; Atque horum cuique tradit aſſcriptam eſſe gubernationem annis trecentis quinquaginta quatuor, menſibusque ex ordine quaternis: cujus etiam poſitioni complures viri doctiſſimi hactenus præbuere conſenſum: Verba ejus ſunt hæc; *Veterũ ſententia eſt plurimorũ, Sapientiſſime Cæſar, mundũ hunc inferiorẽ ordinatione primi intellectus, qui Deus eſt per ſecundas intelligentias gubernari &c.* Hi 7. Angeli procul dubio ſunt illi, qui ætatẽ mundi commenſurant, quorũ Johannes in ſua revelatione mentionem facit referendo, eorum quemque ſubalternatim tuba ſua ſonuiſſe, phialamque tribulationis effudiſſe, ita ut inter Juridicos Angliæ vetuſtiores inde in proverbio dici ſoleat, quoties aliqua illis impoſſibilitas in lege vel judicio occurrit, *iſtud quidem recuperabit, quando Gabriel cornu ſuo ſonabit ſeu clanget:* Unde liquet, quòd apud veteres pro certo creditum ſit, nomen iſtius Angeli ſeptimi, cui tuba ultima in die Judicii clangere à Jehova injunctum eſt, eſſe Gabriel, qui præſidet ultimo ac infimo planetarum, atque ita ultimum in in mundi terminatione ordinem habebit. Hiſce autem ſeptem Archangelorum ſpeciebus omnes inferiores Angeli boni ſubjiciuntur ac obediunt, & ſub illis, tanquam ducibus, bellum ſpirituale gerunt, juxta illud *Apocalyp.* 12. 7. *Et factum eſt prælium magnum in cœlo, Michael & Angeli ejus præliabantur cum Dracone & Draco pugnabat & Angeli ejus,* &c. Similiter, quòd Angeli inferiores ſuperioribus miniſtrorum loco ſint & obedientiam præſtent ex his *Zachariæ* dictis 2. 3. elicimus: Et *Ecce, Angelus qui loquebatur in me, egrediebatur; & Angelus alius egrediebatur in occurſum ejus & dixit ad eum; Curre, loquere ad puerum iſtum, dicens; Abſque muro habitabitur Jeruſalem, &c.* Ex his, inquam, patet, quòd unus Angelus præſit alteri, & Angelus majori officii imperet ei, qui eſt officii minoris. His ergo conſideratis, videmus, quòd 7. ſint principales Angeli ſeu Archangeli, qui aſtant ante Deum, & procul dubio dominium habent in ordines inferiores & minoris officii, qui ſunt in multitudine, quemadmodum ex *Math* 26. 53. colligimus: *An putas,* inquit Chriſtus, *me non poſſe rogare Patrem meum, ut mittat mihi plures quàm duodecim legiones Angelorum?* Sic *Luc.* 2. 13. *Et ſubitò fuit cum Angelo multitudo militiæ cœleſtis, laudantium Deum, & dicentium, Gloria in excelſis Deo;* Et alibi, *decies centena millia, &c.* Patet igitur infinitos eſſe Angelos alios præter hos ſeptem, qui ſunt principes & *Angeli,* ut cum Propheta regio loquar, *qui auſcultant voci Dei.* Atque illi omnes hiſce primariis ſunt quaſi miniſtri & ſervi: Unde & primarium ſub Archangelis locum obtinent hi Angeli boni & accipiunt illuminationes ſuas ab Archangelis non aliter, quàm Archangeli à ſuperioribus hierarchiis, & ab ipſo Deo. Porrò etiam Olympici ſpiritus illuminationes ſuas immediatè recipiunt ab Angelis, qui ſunt infimi ordinis in ultima hierarchia cœli empyrei. Quibus cognitis, ſciendum eſt, quemlibet horum Angelorum naturali quadam diſpoſitione

tione tempus habere ſui dominii ſuper ſtellam ſeu planetam proprium ei ſubjectum, & ſimiliter ſuper ſignum Zodiaci fortiorem totius cœli angulum poſſidens: Unde fit, ut eo tempore, quo Angelus aliquis ita eſt in dominio ſuo, Dæmones quoque tàm ſigni Zodiaci, quàm planetæ, quibus prædominatur fortiores, liberiores & activiores ſint quàm Dæmones cæteri reliquarum ſtellarum, utpote qui pro illo tempore ei ſubjiciuntur. Durat autem iſtud tempus prædominii, quamdiu planeta ille, cui aliquis ſeptem prædictorum Angelorum prædominatur, plures habet in univerſo cœlo ſuæ fortitudinis dignitates: Si quis igitur naſcatur eo tempore (verbi gratiâ) quo *Gabriel* efficitur princeps totius cœli & mundi, tunc aut ipſe, aut aliquis Angelorum ejus ſupercœleſtium erit gubernator mentis nati, & aliquis Dæmonum ex regione Lunæ præſidebit vitæ geniti, itidemque ſpiritus aliquis elementi aquæ, quòd Lunæ maximè ex natura ac diſpoſitione ſua ſubjicitur, animam ejus animalem, ex formali elementorum concretione factam, gubernabit, atque ſic in cæteris: ita quidem, ut ſpiritus legionum, cuilibet prædictorum Angelorum ſubditi, quo tempore Domini eorum potentiores exiſtunt, aliis mundi Dæmonibus prædominentur, ut in Meteororum generatione, mundi alteratione & temporum mutatione luculenter explicatur.

CAP. V.

Quòd unus ex ſeptem Angelis aut ducibus ejus, authoritate ipſi proximis, dominium habeat ſuper mentem humanam; Et quòd plures Angeli cuſtodiam agant unius hominis; Similiter Jamblici opinionis unicum Dæmonem integro homini attribuentis refutatio.

SUnt multi, ſcio, qui negabunt, imò verò & vel jam etiam negant, ni fallor, quemque hominem habere ſuum proprium Angelum ei præſidentem, & mentis ejus directorem. Quibus quidem unico verbo reſpondemus ex *Joſephi* Patriarhæ verbis, quemlibet hominem habere Dæmonem ſacrum ſibi præeuntem: Verba enim ejus hæc ſunt, Geneſ. 48. 15. *Angelus, qui me vindicat ab omni malo, benedicat mihi & pueris iſtis*, &c. Unde manifeſtum redditur, quòd ipſe Joſephus confiteatur ſe à Dæmone & Angelo ſuo ſacro conſervatum fuiſſe in ſua vita atque vindicatum ab omni periculo & peccato: Similiter hoc idem hiſce Salvatoris noſtri verbis elicimus. *Videte ne contemnatis unum ex his puſillis. Dico enim vobis, quia Angeli eorum in cœlis ſemper vident faciem Patris mei, qui eſt in cœlis. Math.* 18. 10. Hinc igitur eſt, ut Magi aſſeveranter dicant, quòd *Adam* familiari conſuetudine converſatus ſit cum Angelo *Raziele*; *Sem* filius *Noa* cum *Jophiele*; *Abraham* cum *Zadkiele*; *Jacob* cum *Peliele*; *Joſeph* cum *Gabriele*: Unde liquet, q Angelus ille cujus mentionem facit *Joſeph* in verbis modò allegatis fuerit Angelus *Gabriel*: qui idem etiam dicitur *Joſua* & *Danieli*, atque etiam *Maria* præfuiſſe. Sic *Moyſes*, familiariter converſatus eſt cum *Mettatron*; *Elias* cum *Maltiele*; *Tobias* cum *Raphaele*; *David* cum *Cerviele*; *Eſdras* cum *Uriele*; *Salomon* cum *Michaele*; & ſic in cæteris, uti antea dictum eſt. Ex quibus evidentiſſimum evadit, quòd non ſemper unus ex illis ſeptem, in propria ſua perſona ſoleat præeſſe, ſed quòd ſæpiuſculè etiam aliquis ex ducibus ejus, per ipſius mandatum opus illud tutelare adminiſtret. Sic ex prædictis videmus, quòd *Abraham* pro ſuo Angelo habuerit *Zadkielem* ſeu *Zacharium*, principem ſtellæ Jovialis; *Daniel Gabrielem* Lunæ gubernatorem; *Tobias Raphaelem* Mercurio præſidentem; *Salomon Michaelem* principem

ſphæræ Solaris: Unde obſervandum eſt, quòd cuique in ſua nativitate detur aliquis horum principum, qui menti nati præſit, talemque hominem admirabilem reddat & idoneum ut queat arcana & myſteria divina cognoſcere atque revelationem majeſtatis ſacroſanctæ poſſidere: Similiter quoque cæteri Angeli poteſtatem ingentem atque inſignem habent à ducibus illis, qua natum itidem multa fœlicitate & ſcientia frequenter induere ſolent: Unde *Jophiel* quaſi Dei pulchritudo, *Raziel* ſecretum ſeu myſterium Dei, *Uriel* ignis ſeu lux Dei, *Peliel* quaſi occultum & miraculum Domini, *Mettatron* donum Dei, *Meltiel* liberatio Domini, *Phadael* redemptio Domini, &c. Immediatè à cæteris principibus tùm poteſtate, tùm autoritate derivantur: Imò verò nonnunquam accidit, ut hi Angeli ſacri vendicent ſibi nomen nati: Sic legimus in Eſdra nomen Archangeli *Jeremiel* à *Jeremia* Propheta, Sic *Zachariel* à *Zacharia* & *Uriel* ab *Uria* Propheta, quem occidit *Joachim*: Similiter *Samael* vel *Samuel*, *Ezechiel* & *Daniel* ſunt Prophetarum pariter & Angelorum nomina, &c. Quin imo etiam plures Angeli ſunt cuſtodes, Microcoſmi uti antea dictum eſt, quorum unus & princeps mentem, intellectum & rationem reſpicit ac curat, alter vitam, & tertius corporis conſtitutionem ac appetitum: Sed, quia hæc noſtra ſententia aliquibus dura & à veritate alienior videbitur, dicimus eam explicari & probari per verba Prophetæ Davidis, *Pſalm.* 91.10. Ubi ipſe, de Chriſto loquendo; *Non accedet ad te*, inquit, *malum, & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo, quoniam Angelis ſuis mandavit de te, ut cuſtodiant te in omnibus viis tuis; In manibus portabunt te, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum, ſuper aſpidem & baſiliſcum ambulabis, & conculcabis leonem & draconem*: Id quod, teſte *Hieronymo*, non ſolùm in Chriſto, ſed in quocunque homine locum habet. Omnes itaque homines diverſorum ſpirituum miniſterio reguntur, contra illam *Jamblici* ſententiam, qua dicit, Dæmonem unum non alicui parti noſtrum præeſſe duntaxat, ſed toti ſimul adeſſe, totum ducere, traditque, quòd præſtet potiùs, ut corpus, & anima ac intellectus eodem Dæmone gubernentur, ſubjiciens hæc verba: *Noli ita dividere, ut alius ſit corporis Dæmon alius animæ, & alius intellectus, abſurdum enim eſt animal eſſe unum, Dæmoniū verò animalis præfectum, multiforme putare, &c* Quibus quidem verbis conatur *Porphyrii* rationes confutare, aſſerentis, quòd plures cuique præſint Dæmones, quorum alius ſanitatem, alius pulchritudinem, & alii quandam in his habitudinem curent, ac præterea quoque ſtatuentis, quòd unus Dæmon corpus, unus animam, & alius mentem regat. In hoc igitur *Porphyrii* cauſam ſuſcipiens, acriter me ad abſtergendam infamiam à *Jamblico* ei aſperſam, hiſce rationibus ſequentibus accingam: *Primò* quidem, ſi unus tantùm Dæmon, isque ſupernaturalis, præeſt tàm corpori & animæ, quàm menti, tùm quilibet homo virtute & aſſiſtentia illius Dæmonis effugiet fatum, & fatalia omnia evitabit, ac per conſequens nec fata nec aſtra vim ullam habebunt in hominem, quod tamen ipſe *Jamblicus* ſibi in eo contrarius, negare videtur, quippe qui uno loco fata eſſe agnoſcit, quibus homines ſubjiciantur, & tamen virtute ac præſentia Dæmonis homini præſidentis dicit fata evitari, ita quidem, ut ſi hæc eo modo ſeſe haberent, omnes indiſtinctè homines fata ſua evitarent, quatenus hujuſmodi unius ac ſolius Dæmonis tantùm eſſent participes & Dæmonibus fatalibus ea ratione penitus carerent: *Porrò* etiam dicit, præſtare potiùs, ut corpus & anima, ac intellectus eodem Dæmone gubernetur, dum tamen omnes, tàm in Theologia, quàm Philoſophia periti agnoſcunt, tantam inter animam & corpus diſcrepantiam & oppoſitionem, ut mirabile ſit, quomodò & quibus mediis hæc duo ad invicem copulentur: *Præterea* Archangelorum proprietas, uti ipſe *Jamblicus* teſtatur, eſt tenebris contraria: Unde ipſi nullo modo gaudent aut delectantur corpore, quod eſt mentis divinæ carcer, ſed ſummoperè mentem inſtruunt & diri-

dirigunt,ut corporis illecebras fugiat,& cautè declinet,ac aſſiduè mentem & animam captam è corpore tenebroſo liberare ſtudent ſuæ perfectionis virtute: *Similiter* quoque,ſi Archangelus ſeu Dæmō ſolus & unicus eſſet princeps ac præſes tàm corporis quàm mētis,ſequeretur,quòd tàm corpus in bonum dirigeret, quàm mentem,quæ nunquam errare poteſt: Atqui corpus & carnem ad omne vitium & concupiſcentiæ ſpeciem,pronum eſſe videmus,& proinde dubium eſſe non poteſt,quin illud gubernetur ab alio quodam deteriori,& inferioris conditionis Dæmone, quàm eſt Archangelus: qui tamen Archangelo, tanquam inferior ſuperiori,ſubjicitur,ſi anima media menti conſtanter & fideliter adhæreat: *Pari* etiam *ratione*,ſi anima vitalis non haberet alium quendam Dæmonem diverſum à duobus extremis, videlicet à Dæmone mentis, & à Dæmone corporis diſtinctum,non eſſet tàm inconſtans & mutabilis,ut modò mēti adhæreret,modò animæ animali,quæ eſt formalior pars corporeæ compoſitionis: *Porro* etiam,ſi unicus tantum Dæmon integram maſſam,tàm internam, quàm externam regeret,mirum foret,ut mens animæ,ac corpori,& corpus itidem animæ,atque tàm mens,quàm anima corpori eſſent ita aliena,uti in hominibus aſſiduè percipimus: Ex his igitur evidens eſt,quòd plures ſint Dæmones, quàm unus ſolus,qui poteſtatem habent in integrum hominem. *Denique* etiam ultima Jamblici ratio non minùs futilis eſt,quàm anteriores,qua ita dicit: Noli ita dividere,ut alius ſit corporis Dæmon,alius animæ,& alius intellectus,abſurdum enim eſt animal eſſe unum , Dæmonium verò animalis præfectum eſſe multiforme. *Reſpondeo* enim,quòd abſurdiùs ſit credere unicum animal habere tantùm unum Dæmonem,quàm ſi quis diceret,mundum,qui unicus eſt, non habere niſi unum Dæmonem , omnes & ſingulas ejus partes gubernantem. Quis autem dubitat,quin in mundo ſint alii Dæmones empyrei,alii Olympici ſeu ætherei,& elementares,à quibus illæ mundi regiones gubernentur? Simili itaque ratione etiam,cùm corpus humanum conſletur ex quatuor elementis, quis hæſitabit in eo, an aliquis Angelorum elementarium habeat dominium in corpore? imò credendum eſt potiùs, quòd particularis ſpiritus cujuſlibet elementi dominium habeat in ſua corporis portione. Quantum autem ad hominem internum attinet,equidem impoſſibile eſt credere,quòd ligamentum æthereum vitæ ſine Dæmonis Olympici moderamine & tutela continuetur, aut quòd fatalia homini accidentia imprimantur ſine ſpirituum cœleſtium reſpectu: In eo autem,quod *Jamblicus* dicit,unum animal requirere unum præfectum,& non multiformem,aſſerimus,quòd, tùm Macrocoſmus, tum Microcoſmus unum & multiformem habeat præſidem: Unum, inquam, habent,quatenus à Deo ſummo & uno reſpiciuntur,multiformem verò,quatenus à miniſtris ſeu intelligentiis ſecundùm Dei voluntatem gubernantur: Nam homo ideò dicitur Microcoſmus,quoniam in compoſitione ſua participat de qualibet Macrocoſmi regione,& per conſequens etiam Dæmones ac Angelos ejuſdem requirit mundanos,ad prædictas iſtas portiones gubernandas. Atque ut jam tandem ad ipſius quoque *Porphyrii* errorem loco ultimo redeam,quo opinatur,plures nobis Dæmones pro numero partium noſtrarum adeſſe,& prætereà etiam in ipſo corpore diverſos eſſe Dæmones,quorum alios facit pulchritudinem curantes,alios ſanitatem,& alios quandam in his habitudinem reſpicientes: *Reſpondeo*,fruſtrà fieri per plura,quod fieri poteſt per pauciora; Unde,ſi Dæmon,corporis præfectus,omnes corporis partes reſpicere & tueri poteſt,fruſtrà requiruntur Dæmones plures: Cùm itaque animæ vitalis præſes Olympicus pulchritudinem & ſanitatem corporis in quantum ſufficit, reſpicere ac tueri poſſit,cur plures Dæmones ad tale opus requirentur? Quocirca,hiſce optimè conſideratis percipiemus oculis ſpiritualibus,*unum eſſe Dæ-*

monem

monem mentis,eumque regium & maximè principalem,quem ſuperius Archangelum eſſe probavimus,*alium animæ vitalis*,quem ſpiritum Olympicum nũcupavimus, qui ſemper eſt fatalium executor, atque *tertium denique elementarem*,qui corpus,corporisque officia & appetitus reſpicit: ſed de his alibi fuſius.

CAP. VI.

De mentis lapſu in animam & ſpiritum medium: ubi ſibi vitæ materialis portionem adjungit, qua ejus diverſorium obſcurum vivat, moveat, & ad completam ſuam capacitatem vigeſcat.

APulejus in jucundiſſima ſua de *Cupidine* & *Pſyche* hiſtoria,fingit *Pſychen* ſuper alis venti Zephyri renitentem à ſummitate altiſſimi ſcopuli in jucundiſſimam vallem omnibus neceſſariis inſtructam deſcendiſſe,ubi illam miniſtris inviſibilibus ſtipatam omnia ſibi neceſſaria accepiſſe tradit. Quid igitur cenſendum erit, de hac *Pſyches* ſupercœleſtis deſcenſu in vallem cœleſtem,*Cupidini* ſeu luci cœleſti attributam? Nimirum dicitur in *Pſalm*.104.4 *Qui ambulas ſuper pennis ventorum: Qui facis Angelos tuos ſpiritus ſeu ventos,& miniſtros tuos ignem ardentem:* Nonne igitur juxta hoc ipſum quoque deſcendere ſolet ſuper ventorum ſeu Angelorum alis mens divina,divinus Dei afflatus,actus increatus,atque radius immediatè à Deo proſiliens, & deorſum ad inſtar parentis ſui,vehi in mediam mundi regionem? Sic itaque juxta illa Prophetæ prædicti verba (*Qui ponis nubem aſcenſum tuum, qui ambulas ſuper pennis ventorum*,&c.) mens,divina propago,inſidens throno ſpiritus rationalis ſeu cœli Empirei,qui nubes eſt ſpiritualis gloriam Dei continens,ambulat ſeu tranſit ſuper pennis & alis Archangeli ſibi præſidentis, &c. Idque etiam juxta illud Pſalmiſtæ antea allegatum ex Pſalm. 91.11. *Angelis ſuis mandavit de te,ut cuſtodiant te in omnibus viis tuis,in manibus portabunt te, ne fortè offendas*, &c. Quod quidem de interni hominis principe,verbo Dei, & mente, quæ eſt ſpiraculum Dei,immediatè cum verbo ab ore Jehovæ procedens, eſt exaudiendum. Mens ergò divinus ille Dei radius ſeu afflatus,ad iter ſuum in mundum viſibilem & materialem præparata, ut relictis regnis ſupernaturalibus, ipſius naturæ regna tam cœleſtia, quàm elementaria peragret,omnibusque jam hierarchiarum numeris inſtructa & exornata, ac Archangeli ſibi deſtinati & adjuncti præſentia contra mala & paſſiones mundanas munita ac ſtipata, alis miniſtri ſui,inſiſtens ſaltu levi deorſum in regionem ſtellatam ſe immergit, ubi ab Angelis Olympicis, Archangelo iſti mentis comiti ac præſidi inſervientibus & ſubjectis recipitur,& amictum induit æthereum ex animæ vitalis & ſpiritus ætherei portione compoſitum, cui itidem etiam ſpiritus unus ex orbe Planetario Archangelum mentis pro ſuo ſuperiori ac Domino recognoſcens,præeſſe ſeu præfici perhibetur,qui quidem ſpiritus propriè dicitur nativitatis,ſeu *Nati Genius*,& dominium habere ſolet in vitam, & actiones circa vitam verſantes: Atque hujus operationibus fatum in quolibet homine executioni mandatur: Attamen hic ſpiritus duci mentis non aliter ſubjicitur,quàm Rex Imperatori,vel ſervus ſuo domino,quemadmodum ex loco anteà ex *Zacharia* 2.3 citato,conſtat,quippe ubi unus Angelus,tanquam alterius Dominus ei imperat, tanquam ſervo dicens; *Curre,loquere ad puerum iſtum.* Ex qui-

quibus luculenter patet, quòd ſit in Archangeli ſeu Angeli dominantis & principalis poteſtate, fata alterare, & Angelum fatalem ſibi ſuppoſitum cohibere & jubere, ne hoc vel illud faciat: Similiter quoque Dæmones duodecim ſignorum, qui, *vindices à Mercurio Triſmegiſto* appellati, ſpiritibus planetariis ad expedienda & executioni mandanda fatalia aſſiſtere ſolent, nullam habent Archangelis ſibi propriis reſiſtendi poteſtatem, ſed ipſis, tanquam principibus Dominis, ac ducibus ſuis obedientes ſunt & morigeri: Et proinde, ſi anima media cum mente conſentiat, eique obedienter, tanquam principi ſuo adhæreat, nec ſtellæ nec Dæmones earum vim ullam aut poteſtatem in eam habent: Unde oritur illud proverbium: *Sapiens dominabitur aſtris*, &c. hoc eſt, qui menti & duci ejus, utpote quorum virtutes proprietatibus ſtellarum ac Dæmonum earundem præferuntur, gubernatur, ille aſtrorum & dæmonum eorum actus atque influentias evitabit.

CAP. VII.

De mentis cum anima & ſpiritu medio in infimam mundi regionem deſcenſu.

MEns divina, poteſtate Archangeli munita, & vitalis animæ amictu, quæ ſuo quoque Genio cuſtoditur, induta, omnibusque virtutibus æthereis ad vitæ conſervationem neceſſariis affluens (recepta ſcilicet *voluntate* à primo mobili, *actione* à firmamento ſeu octava ſphæra, *vi receptiva* à Saturno, *vi naturali* à Jove, *vi iraſcibili* à Marte, *vi vitali* à Sole, *vi cõcupiſcibili* à Venere, *vi phãtaſtica* à Mercurio, & *vi vegetativa* à Luna) deorſum labitur in regionem elementarem, ubi, contra frigoris intenſi injuriam ſe muniens, igneam aëreamque naturam induit, priora ſua ætherea indumenta tegumento elementari cooperiens ſimplici, & tandem compoſito. Omnes igitur ibi dæmones, qui ſunt de ordine, & conditione Archangeli menti prædominantis, illi occurrunt obviam & hilariter eam æthereis ſuis vehiculis inſidentem recipiunt, & ſtipant cõtra dæmonum contrariæ diſpoſitionis vexationes. Sed jam poterit hic ſuboriri quæſtio, *quomodo Dæmones iſti elementares referri poſſint ſeorſim ad quemlibet Dæmonem ſeptem Planetarum, cùm ſint tantum quatuor elementa, de quibus Dæmones inferiores participant?* Cui quidem dubio breviter *reſpondemus*, quòd licet quatuor ſolummodò enumerentur elementa, hæc tamen quatuor commodiſſimè ratione naturarũ ſuarum ad ſeptem Planetarum diſpoſitiones referantur, & per conſequens quoque ad dæmones cuique ex Planetis convenientes: Verbi gratiâ: *Saturnus* relationem habet cum terra, *Jupiter* verò & *Venus* cum aëre, *Mars* cum igne, & *Sol* cum aëre & igne, hoc eſt, cum ſuprema aëris portione igne accenſa. *Luna* cum aqua, & *Mercurius* cum hiſce omnibus & ventis: Unde facillimum erit invenire, qualis dæmon elementaris in nativitate dominium & curam habuerit ac poteſtatem in corpus nati. Qui tamen dæmon imperatur & regitur à mentis præſide, non aliter, quàm ſervus à ſuo domino, & in recta ac ſancta via inſtituitur, ſi anima media & ejus dæmon mentem magis reſpiciant, quàm elementatum. Ex his igitur videmus, quòd mens habeat ſuum ducem, qui eſt Archangelus, & anima media itidem ſuum, qui eſt Genius ac ſpiritus Olympicus, atque anima denique animalis ſeu ſenſitiva ex formaliori elementorum parte conſtituta ſuum quoque, qui cæteris & menti magis eſt adverſus, quatenus in

materiæ multitudine magis ſubmerſus. Atque hoc modo homo internus conflatur, ejusque partium trium, ex tribus trium mundi cœlorum naturis derivatarum, quælibet proprium ſuum Dæmonem poſſidet, & proinde, uti Deus ſupra Angelos, & Angeli ſupra ſtellas, ac ſtellæ tandem ſupra elementa dominium habent, ita quoque ſequitur, quòd Angeli cœli empyrei vim atque poteſtatem habeant, tùm ſuper ſtellas, tùm ſuper elementa & eorum Angelos.

CAP. VIII.

De modo acquirendi cognitionem & familiaritatem ſacri ſupercœleſtis cujuſque Dæmonis menti attributi,

J*Amblicus* duplicem fecit tractatum de Dæmonibus: *unum* ſcilicet ſacrum & Deificum qui Dæmonem à ſupernis cauſis invocat atque hic quidem exploratione unius cujuſque geniture non utitur, ſed univerſaliùs ſuper naturam Dæmonem colit & curat; *alterum* artificioſum facit, qui Dæmonem à circuitibus invocat, & in generatione verſatur, atque hic unius cujuſque genituram explorat, &c. uti dictum eſt: Unde, ut mihi videtur, tractatum primum intellexit de bono & ſupercœleſti Angelo menti proprio quem ſacrum alibi vocat, & ſecundum de Angelo ſeu Dæmone qui Genius appellatur, ſeu ſpiritus Olympicus; quē quidē *Porphyrius* ſummoperè quærere aut invenire exoptabat, credens, quòd ſi quis figuram nativitatis Dominumque figuræ cognoſceret, Dæmonem ſuum inveniret, per quem ſolveretur à fato nativitatis Contra quem *Jamblicus* diſputando aſſerit, ſacrum hominis Dæmonem non dari ab illa geneſis figura, ſed ab antiquiori & altiori principio, videlicet à diis ſuperioribus, unde videtur agnoſcere, Dæmonem hominis principem profluere à loco altiori & eminentiori, quàm eſt ſtellarum regio & proinde impoſſibile eſſe ut ad veram hujus Archidæmonis cognitionem & familiaritatem perveniamus, aut ſcire eum poſſimus virtute Aſtrologiæ, aut ſcientia ſtellarum: Atque hoc idem quoque *Porphyrius* tandem poſt longas & aſſiduas lucubrationes agnoſcere videtur loquendo in hujuſmodi verba: *Impoſſibile* eſt, inquit, *figuram nativitatis ſcire & Dæmonem nativitatis cognoſcere; quoniā regulæ Aſtrologiæ ſunt incomprehenſibiles & incerta.* Et nos dicimus, ꝙ, licet cōprehenſibiles & certæ eſſent regulæ Aſtrologiæ, attamen non poſſemus exinde Dæmonem geniture ſacrum cognoſcere, aut percipere, aut familiaritatem ejus nobis acquirere, quoniam talis Dæmon ſacer gubernat aſtra; ita quidem, ut aſtrorum cognitio nequeat eum, aut naturam ejus à priori detegere. Quibus igitur modis comparanda erit hujus Dæmonis cognitio & familiaritas, cùm cœlum & ipſæ ſtellæ, ejus naturam, nomen & proprietatem nobis explicare non poſſint? Equidem ſi ad inferiora deſcenderimus, ibi inter elementa, quæ cœleſtibus, imperfectiora ſunt, modum illum non inveniemus: Etenim elementorum in compoſitione humana impuritas eſt cauſa præcipua, ut Dæmonem ſupremum, medium & infimum ignoremus. Quid igitur faciendum erit, ut hujus creaturæ ſacræ & præſtantiſſimi præſidis noſtri cognitionem, familiaritatem, præſentiam, aſſiſtentiam & illuminationem obtineamus? Huic quæſtioni ita reſpondere videtur *Jamblicus: Dæmon*, inquit ille, *per Aſtrologiam difficiſè reperitur facilè verò per divinum vaticinium*: Et alibi: *Non artibus humanis, ſed divinis proprium Dæmonem poſſumus invenire:* Porrò etiam dicit *quòd divinum vaticinium poſſit docere naturam & effectum aſtrorum ſine arte; & proprium cujuſque Dæmonem nato prædominantem manifeſtare.* Quid autem ſit *vaticinium*, ſuperiùs

periùs amplè explicavimus, videlicet, quòd *ſit ſpiritus divini in animum hominis illapſio:* Nam ſolus numine divino afflatus veram aſtrorum ſcientiam,& ſui proprii Dæmonis ſocietatem ac familiaritatem adipiſci poteſt: Imò verò iſtius ſpiritus portio homini in ejus nativitate conceſſa, uti mihi quidem videtur,eſt quaſi ipſe Dæmon ſacer quo regitur & gubernatur atque inſpiratur mens humana: Nam Job 33. 4. *Spiritus Dei fortis fecit hominem. Proverb.*16 3.*omneſque ejus vias perpendit,Sap.*1.7.*Is ſcientiam habet vocis,*Sap.7.14.*& eſt theſaurus hominibus qui nunquã deficit, quo qui utũtur, cum Deo contrahunt amicitiam. Sap.* 7.17. Hic ſapientiæ Spiritus dat cognitionem certam,facitque ut homo cognoſcat conſtitutionem mundi, & vim elementorum, principium, medium & finem temporum, ſolſtitiorum mutationes,& varietates temporum ac tempeſtatum, anni circuitus, & ſtellarum ſitus, naturas animalium, & animos ſeu iras beſtiarum, ventorum & ſpirituum vires,& hominum cogitationes atque adeò etiam ſciat & intelligat quæcunque occulta & manifeſta, *Sap.*7. 21. eſtque artifex omnium, qui docet ſapientẽ,*Num.*11.25.& facit Prophetas, *Exod* 28.3.& 31.2.& 35.30. à quo eſt omnis ſcientia: Nam *Eccleſiaſt.*1.17. Spiritus hic ſapientiæ ſcientiam & cognitionem intelligentiæ velut imbrem profundit,& gloriam exaltat eorum,qui obtinent ipſam, *Prov.*30.1. quippe qui eſt ſcientia ſanctorum, *Sap.* 8. 4. qui ſcientiam Dei docet,eligitque opera illius, *Sap.*7. 2. eſt Spiritus intelligentiæ, ſanctus, unicus, ſimplex, multiplex, ſubtilis, modeſtus, diſertus, mobilis, contaminatus, perſpicuus, certus, ſuavis, amans bonum, innoxius ſeu paſſionis expers, qui nihil vetat benefacere, omnia proſpiciens, & qui capit omnes ſpiritus intelligibiles, &c. Attingit ubique propter ſuam munditiem: nam vapor eſt virtutis & potentiæ Dei,& emanatio quædam ſeu fluxus ſincerus claritatis omnipotentis Dei, adeoque nihil in eum incurrit inquinamenti, candor ſeu ſplendor eſt lucis æternæ,& ſpeculum majeſtatis Dei ſine macula,ac imago bonitatis ejus,&,cùm ſit unus,poteſt tamen omnia,& permanens in ſe omnia innovat,ac per nationes in ſanctas animas ſe transfert,amicos Dei & Prophetas conſtituit: neminem enim diligit Deus,niſi eum,qui cum ſpiritu ſapientiæ habitat: Eſt enim hic ſpecioſior Sole & ſupra omnem diſpoſitionem ſtellarum: Luci comparatus invenitur prior: illi enim ſuccedit nox: Hic igitur eſt Spiritus ille ſanctus, cujus illapſione & fruitione vaticinium comparatur; *Num.*11.25. Hic eſt ille Spiritus Jehovæ, qui fecit hominem, eſtque in homine mentis divinæ loco, *Job.*33.4. Omnes ejus vias perpendens, *Prov.*16.3. Quo Spiritu etiam Jehova ſuos in principio ornavit cœlos, *Job.*26.13. Patet itaque, quòd major vel minor ſit hujus ſpiritus portio in uno homine, quàm in alio ſecundùm donum divinitus homini conceſſum: quæ quidem ſpiritus portio, quoniam poſt & propter Adami lapſum in exigua duntaxat quantitate nobis relinquitur, idcirco propter ingentem corporis opaci & corrupti aggravationem perſpicuè hominem in via ſua dirigere non poteſt, ſecundùm illud ſæpiùs repetitum Sapientis. *Sap.* 9.15. *Corpus, quod corrumpitur, aggravat animam, & terrena habitatio deprimit mentem multa cogitantem, & difficilia æſtimamus, quæ in terra ſunt, & quæ in conſpectu ſunt, invenimus cum labore, &c.* Unde neceſſe eſt, ut hæc Spiritus divini ſcintilla, naturaliter nobis in nativitate inſita, illuminetur ab alto per gratiam & miſericordiam Jehovæ, juxta ſequentem illam Sapientis ſententiam, quæ ita habet: *Quæ autem in cœlis ſunt, quis inveſtigabit, niſi tu dederis ſapientiam, & miſeris Spiritum tuum ſanctum ab altiſſimus? &c.* Nam flatu Spiritus naſi Jehovæ fiunt opera mirabilia, occulta revelantur omnia miracula, ſuperiùs allegata præſtantur ac perficiuntur, & cujuſlibet rei cognitio cõparatur, 2.*Samuel.*22.16. A Spiritu enim Dei nemo & nihil occultari poteſt. *Pſal.* 139.7.& *Sap.*1. Sed jam conſideremus, quomodò hæc Spiritus divini ſcintilla, poſt lapſum Adami in nobis ſuperſtes, queat ſuo pari augeri & illuminari, & an

Deus ſoleat ex gratia ſua portionem Spiritus diſciplinæ in homines ſpiritus inopia laborantes,& corporis immundi mole turgentes,infundere,quò addiſcant ſcientiam Dei? Dicit Sapiens,*Sap* 9.10 quòd *Deus ſapientiam ſuam mittat è ſanctis cælis,à throno*,inquam,*gloriæ ſuæ mittit illam homini,ut præſens verſetur ſecum in labore,& cognoſcat,quid gratum ſit apud ipſum: Illa enim novit atque intelligit omnia:* Præterea, *Sapient.*9.17. ,*Niſi Deus ſapientiam dediſſet,& miſiſſet Spiritum ſuum ſanctum è locis altiſſimis*,quis hominum noviſſet Dei conſilium? Sic enim correctæ ſunt eorum ſemitæ,qui in terra verſantur,& res,quæ placent Deo,edocti ſunt homines: Nam uti *Sap.*10.habetur,*Sapientia homines fuerunt ſervati: Hæc enim conſervavit Adam,& potentiam dedit ei dominandi omnibus rebus,&c.* Denique certum eſt (*Sap.*9.17.)quòd Spiritum ſuum ſanctum miſerit Jehova è locis altiſſimis,ut daret ſapientiam hominibus,quò noſcerent conſilia ejus: Et proinde, conſideratis illis,conſtat,Deum poſſe ſcintillas mentis,in hominibus relictas,ita illuminare Spiritu ſuo ab alto emiſſo,ut lumen iſtud divinum quaſi vacans in corpore opaco,& tenebris ſubmerſum illuſtretur Spiritu ſibi ſimili ſeu pari,& Dominus ea ratione evadat ſuper errores & tenebras,ita ut,quæ incognita priùs & occulta fuerunt homini ignorantia onerato,reddantur ei poſtmodùm,virtute affluentis & illabentis hujus luminis ſancti,cognita & manifeſta: Hujus Spiritus ſupercœleſtis afflatu *Eliſæus* evaſit è ruſtico admirabilis Propheta,ſtupenda quæque miracula ad culmen & exitum perducens: Hujus illuminatione & illapſione in mentes Patriarcharum & Prophetarum ac cæterorum divino afflatu inſpiratorum ipſi ſuum Dæmonem ſacrum,& Archangelum menti præſidentem de facie ad faciem viderunt, verum ejus nomen & proprietatem cognoverunt, & amicitiam ac aſſiſtentiam in omni opere ab eo habuerunt: Nam Angeli,quos Propheta Regius appellat filios Dei,magnoperè gaudent ac delectantur ſocietate hominis inſpirati,& luminis ſancti præſentiam in eo habitantem,vehementer affectant,quippe cùm Spiritus intelligentiæ ſanctus eſt vita,illuminatio & actus,ita ut ubicunque Spiritus hic ſanctus affluenter ſe & & manifeſtè in homine exhibeat,ibi etiam Angelus ejus ſacer ſe manifeſtè prodat,& ad tutelam,tàm corporis,quàm animæ paratus ſit,quemadmodum in multis ſacræ Scripturæ locis demonſtratur. Unde liquet,quòd vera Aſtrologiæ cognitio,& ſolus amicitiæ cum ſuo Dæmone ſacro acquirendæ modus conſiſtat in inſpiratione divina,utpote cujus ſancto afflatu,cujuſque rei ſcientiam, imò verò & ipſius ſapientiæ ſacroſanctæ fundamenta veteres ſibi comparaverunt. Quare hunc noſtrum libellum concludimus opinione *Jamblici*,videlicet quòd Dæmon cujuſque ſacer ab antiquiori & altiori principio,quàm à ſtellis & figura nativitatis ſit cognoſcendus, & quòd tùm Dæmonis hujus natura, nomen & proprietas,tùm etiam certiſſima circa ſtellas veritas per divinum vaticinium,quod à ſola Spiritus ſancti miſſione & in homines illapſione provenit & contingit,haberi & recuperari poſſit.

TRACTATUS PRIMI,
SECTIONIS II,
PORTIO V.

De animæ vitalis cum animali Scientia ſeu Aſtrologia Phyſiognomica ſeu Phyſiognomia.

TRACTATUS PRIMI.

SECTIONIS II.

PORTIONIS V.

De animæ animalis cum vitali Scientia ſeu Aſtrologia Phyſiognomica.

LIBER I.

De Phyſiognomia in genere.

CAP. I.

De Phyſiognomiæ etymologia, ejus definitione, laude & utilitate.

NOnnulli ex antiquis, *Phyſiognomiam* dici volunt, à γνώμη, id eſt ſignum & φύσις, id eſt, *natura*: Unde Phyſiognomia quaſi naturæ ſignum appellatur, & definitur certa quædam obſervatio, qua ex iis, quæ corpori naturaliter inſunt ſignis, animæ etiam qualitates denotamus: Nam ſolent, uti in proverbio eſt, *artificem inſtrumenta, dominumq́, qualis ſit, domus oſtendere*: Et quamvis ignorantes ac vulgus hanc ſcientiam aſpernentur, & deridere ſoleant; ſapientibus tamen in Socraticæ & Pythagoricæ Phyloſophię arcanis ſanctiſſimè cuſtoditur: Et ſanè, ſi à viro diſcreto ac ſagaci hæc ars bene conſideretur, magnum ei utilitatis fructum afferet; quippe quæ docebit illum tutò huic credere depoſitum, illi fidere, conjugium inire, pueros diſciplinis tradere, cum honeſtis converſari, turpes & obſcœnos fugere, non temerè ſocietates & amicitias diligere, ſceleſtorum improbitatem abſq; ullo detrimento & periculo devitare; & denique hæc Scientia prudentes facit & fortunatos eos, qui ipſam callent & colũt: Namq; ut primùm hominem conſpicimus, poſſumus per eam de illius animæ diſpoſitione in bono vel malo judicare. Porrò etiam *Hippocrates* aſſeverare videtur, teſte *Galeno*, quòd quicunque in medicina ſe exercẽt, & ignari ſunt ejus philoſophiæ, quæ docet dare judicia de rebus à natura earum ſumpta (*Phyſiognomiam* vocant) horum animus, in tenebris oberrans, fatigatus conſeneſcat: atque non ſolùm non rectè agere hujuſmodi homines, ſed etiam plurimùm decipi dicit: Ait enim, *eorum animum errore confici ac defatigari, qui Phyſiognomiam ignorant*. Hinc ergò evidenter eluceſcunt Phyſiognomiæ laudes, ejuſque tàm in ſanitate, quam in o-

mni præter naturam intemperie neceſſitas & notabilis utilitas. Quod verò ad hujus ſcientiæ inventorem attinet, deprehendo, quòd circa eum authores varient: Famam tamen frequentiorem eſſe percipio, quòd *Phylomon*, ſummus Phyſiognomiæ Doctor & Magiſter reverà ex compoſitione hominis, qualitates & naturam ejus invenerit. Ut cunque autem legimus, *Phyſiognomiam eſſe ſcientiam inſignem*, qua per longitudinem dierum uſi ſint antiqui in inquiſitione pulchritudinis naturæ in hac ſcientia, cujus perfectio attribuitur de numero antiquorum *Phylomoni*, ut dictum eſt. Hanc etiam excoluerunt *Ariſtoteles, Avicenna, Conſtantinus, Palemon, Trogus*, &c.

CAP. II.

Quòd Scientia Phyſiognomica declaret animæ mediæ fatali diſpoſitioni ſubjectæ, diſpoſitionem.

QUemadmodum aër veſicæ incluſus ſecundùm ſuam diſpoſitionem alterare ſolet ipſam veſicam, ita quidem, ut ſi ipſe ſit vaporoſus & humidus madidiorem quoque reddat & molliorem, ac albiorem ipſam veſicam, ſi calore accenſus, ſicciorem & aſperiorem ac diſpoſitionis flavioris, ſin valdè accendatur eam deſiccet, & rugoſo modo contrahat, uti in veſica vel pergameno circa aërem igne inflammatum apparet; in tantum, ut etiam ſoleamus exinde per externum veſicæ ſeu vaſis continentis habitum ac diſpoſitionem naturam interni ſeu contenti aëris cognoſcere; ſic etiam ſeſe res habet in invenienda internæ animæ humanæ diſpoſitione per ejus externum & in cognoſcendo naturæ Domino per ipſius domus obſervationem: Namque cùm anima media ex genio Martiali fovetur, & calidam ſibi ab eo diſpoſitionem attrahit, corpus colore flavum, capillos nigros & criſpos cum diſpoſitione ſicca & tenui ad aſperitatem tendente, ut plurimùm reddere obſervatur; Unde ex hujuſmodi corporis diſpoſitione, tanquam à poſteriori, de ejus interno facillimè judicare poſſumus, naturamque animæ indicare: Et proinde dicemus, talem hominem natura eſſe audacem, iracundum, impetuoſum, rapacem, & bellicoſum, ebrietati & ſcortationi deditum: ſed tamen nonnunquam fallitur artifex in hac ſua conjectura, videlicet quando anima media menti adhæret; Nam hæc ſcientia, quatenus eſt naturæ humanæ indicium, potens eſt in illis, in quibus Genius fatalis, cujus in præcedenti hujus ſectionis parte mentionem fecimus, ſummum habet dominium; hoc eſt, in quibus anima media, mentem & Archangelum ejus negligendo, adhæret animæ animali ſeu ſenſitivæ: In his enim fatum ſuas exequitur partes & pronum reddit hominem ad omnes cœlorum influentias, ita ut neceſſitate ea ſoleant animæ humanæ evenire, quæ cœleſtia ei naturaliter & fataliter minantur, quippe quòd mens in talibus hominibus aut parum operatur, aut ut plurimùm vacare obſervatur: Cæterùm ſi anima menti ſit obediens, eique firmiter adhæreat, decipietur Artiſta in ſuo judicio, quatenus anima hæc virtute mentis & Archangeli ſeu Dæmonis ſacri directione ex fatalibus veſtigiis emerget, & ipſis aſtris dominabitur. Quod quidem ex ſequenti de *Hippocrate* relatione innoteſcet: Hujus enim diſcipuli, cum ejus effigiem in pergameno depictam Philoſopho cuidam, nomine *Phylomoni*, peritiſſimo quidem in hac arte, & omnes ſui ſeculi in ea ſuperanti, attuliſſent, eumque de imaginis natura & diſpoſitione percontati eſſent, dicuntur ab eo poſt diligentiſſimam figuræ, & qualitatum ac partium ejus inſpectionem & examinationem tale accepiſſe reſponſum; *Quem vos imagine iſta repræſentari dicitis, eum nos pronunciamus eſſe perſonam luxuriæ deditam*

deditã & deceptorẽ: Cui illi: *O ſtulte, hæc eſt figura hominis optimi & digniſſimi in omni mundo, videlicet ſapientiſſimi illius Hippocratis*: ad quæ illa; *Hæc eſt igitur ſapientiſſimi Hippocratis icon: Quid hoc quæſiviſtis ex me? De mea ſententia hac oſtẽdi vobis, & quid de hac figura ſentiam indicavi*: Hiſce autẽ Hippocrati annunciatis, fertur ille diſcipulis ſuis ita reſpondiſſe: *Certè veritatẽ dixit Phylomon, nec unicam certitudinis figuram prætermiſit: Veruntamen, ex quo ego reſpexi & conſideravi, hæc turpia eſſe reprobanda, conſtitui animam ſuper ſeipſam regem, & retraxi eam ab illis, ac triumphavi refrenatis & cohibitis concupiſcentiis meis.* Ex quibus evidenter liquet, quòd ſolus ille dicendus ſit ſapiens, qui dominium habet in animam ſuam, hoc eſt, qui menti & ſupercœleſtibus ita ſe addixit, ut cœleſtia & naturalia, adeoque etiam ipſam animam mediam ex illis conflatam ſoleat contra fati neceſſitatem, aut naturæ inclinationem & leges dirigere ac gubernare.

CAP. III.

De judicandi ratione in hac Scientia.

PRiuſquam ad judicandi rationem accedamus, intelligendum eſt exactè, *quotuplicia ſint ſigna judicis*: deinde cognitis illis, *quomodo per ea ad judicium ſit accedendum*. Sciendum eſt igitur inprimis, quòd ſigna judicandi, ſecundùm *Ariſtotelem*, ſint duplicia, videlicet aut *communia*, aut *propria*: *Communia*, iterum trifariam ſubdividuntur, videlicet in ea, quæ judicantur colore, figura & motu: *Signa* verò *propria* maximè in quibuſdam peculiaribus & propriis corporis partibus manifeſtantur. His igitur prævia conſideratione reputatis, notandum eſt diligenter, quòd non oporteat te ſcientiam, ſententiam aut judicium præcipitare, ſed teſtimonia univerſorum intelligere: Et cùm tibi offeruntur ſigna diverſa & adverſa, prudenter ad meliorem & probabiliorem partem ſemper eſt declinandum.

TRA-

TRACTATUS PRIMI.

SECTIONIS II.

PORTIONIS V.

LIBER II.

De ſignis Phyſiognomicis

PARS. I.

De ſignis communibus Phyſiognomicis.

CAP. I.

De univerſali colore.

DIxerunt in hac ſcientia peritiores, *matricem mulieris eſſe ſicut ollam ferculo decoquendo*: Unde ajunt, quòd *albedo cum livido* colore, ſimiliterque *color flavus* ſit ſignum diminutæ decoctionis: ſi igitur accidat circa hanc ipſam diminutio in creatura, diminuetur itidem ejus natura: Proinde nos monent, ut *omnem hominem lividum & flavum fugiamus*; quoniam hujuſmodi ſunt ad vitia & luxuriam proclives.

Albedo cum rubedine mixta, & *fuſcus color* temperatus cum integritate corporis in perſona, cui adeſt ſtaturæ rectitudo, ac capitis mediocritas, & verborum raritas, ſolique neceſſitati reſpondens paucitas, ac vocis mediocritas, denotat bonam diſpoſitionem.

Albicantem etiam *colorem* volunt indicare pigrum, phlegmaticum, intemperantem, effœminatum, & incontinentem ac debilem.

Fulvus color denotat hominem doloſum & multiformem ſeu varium & inconſtantem; ſed ut pollicetur ingenii bonitatem.

Croceus color ſignificat in ſanis caliditatem hepatis, & complexionem cholericam: Unde fit, ut hujuſmodi homines ſint immanſueti, iracundi, luxurioſi, & amoribus dediti ſeu amoroſi propter hepatis caliditatem juxta illud; *Cogit amare jecur.*

Luteus arguit hominem avarum & invidum.

Mellinus ſive *melleus* denotat iracundum, epulonem, dicacem, meticuloſum.

Flammeus in leviter ſubrubeſcente corpore, ſi perduraverit, arguit naturæ bonitatem, aptitudinem, in diſciplinis capeſſendis promptitudinem, & animi nobilitatem.

Rubeus color arguit completam nativitatem.

Color mediocris in albedine & rubedine ſignificat mediocrem complexionem, perfectum ingenium & virtutibus deditum.

deditã & deceptorẽ: Cui illi: *O ſtulte, hac eſt figura hominis optimi & digniſſimi in omni mundo, videlicet ſapientiſſimi illius Hippocratis*: ad quæ illæ; *Hec eſt igitur ſapientiſſimi Hippocratis icon: Quid hoc quæſiviſtis ex me? De mea ſentẽtia hac oſtẽdi vobis, & quid de hac figura ſentiam indicavi*: Hisce autẽ Hippocrati annunciatis, fertur ille diſcipulis ſuis ita reſpondiſſe: *Certè veritatẽ dixit Phylomon nec unicam certitudinis figuram prætermiſit: Veruntamen, ex quo ego reſpexi & conſideravi, hac turpia eſſe reprobanda, conſtitui animam ſuper ſeipſam regem, & retraxi eam ab illis, ac triumphavi refrenatis & cohibitis concupiſcentiis meis.* Ex quibus evidenter liquet, quòd ſolus ille dicendus ſit ſapiens, qui dominium habet in animam ſuam, hoc eſt, qui menti & ſupercœleſtibus ita ſe addixit, ut cœleſtia & naturalia, adeoque etiam ipſam animam mediam ex illis conflatam ſoleat contra fati neceſſitatem, aut naturæ inclinationem & leges dirigere ac gubernare.

CAP. III.

De judicandi ratione in hac Scientia.

PRiuſquam ad judicandi rationem accedamus, intelligendum eſt exactè, *quotuplicia ſint ſigna judicis*: deinde cognitis illis, *quomodo per ea ad judicium ſit accedendum*. Sciendum eſt igitur inprimis, quòd ſigna judicandi, ſecundùm *Ariſtotelem*, ſint duplicia, videlicet aut *communia*, aut *propria*: *Communia*, iterum trifariam ſubdividuntur, videlicet in ea, quæ judicantur colore, figura & motu: *Signa* verò *propria* maximè in quibuſdam peculiaribus & propriis corporis partibus manifeſtantur. His igitur prævia conſideratione reputatis, notandum eſt diligenter, quòd non oporteat te ſcientiam, ſententiam aut judicium præcipitare, ſed teſtimonia univerſorum intelligere: Et cùm tibi offeruntur ſigna diverſa & adverſa, prudenter ad meliorem & probabiliorem partem ſemper eſt declinandum.

TRA-

TRACTATUS PRIMI.

SECTIONIS II.

PORTIONIS V.

LIBER II.

De ſignis Phyſiognomicis

PARS. I.

De ſignis communibus Phyſiognomicis.

CAP. I.

De universali colore.

DIxerunt in hac ſcientia peritiores, *matricem mulieris eſſe ſicut ollam ferculo decoquendo*: Unde ajunt, quòd *albedo cum livido* colore, ſimiliterque *color flavus* ſit ſignum diminutæ decoctionis: ſi igitur accidat circa hanc ipſam diminutio in creatura, diminuetur itidem ejus natura: Proinde nos monent, ut *omnem hominem lividum & flavum fugiamus*; quoniam hujuſmodi ſunt ad vitia & luxuriam proclives.

Albedo cum rubedine mixta, & *fuſcus color* temperatus cum integritate corporis in perſona, cui adeſt ſtaturæ rectitudo, ac capitis mediocritas, & verborum raritas, ſolique neceſſitati reſpondens paucitas, ac vocis mediocritas, denotat bonam diſpoſitionem.

Albicantem etiam *colorem* volunt indicare pigrum, phlegmaticum, intemperantem, effœminatum, & incontinentem ac debilem.

Fulvus color denotat hominem doloſum & multiformem ſeu varium & inconſtantem; ſed ut pollicetur ingenii bonitatem.

Croceus color ſignificat in ſanis caliditatem hepatis, & complexionem cholericam: Unde fit, ut hujuſmodi homines ſint immanſueti, iracundi, luxurioſi, & amoribus dediti ſeu amoroſi propter hepatis caliditatem juxta illud; *Cogit amare jecur.*

Luteus arguit hominem avarum & invidum.

Mellinus ſive *melleus* denotat iracundum, epulonem, dicacem, meticuloſum.

Flammeus ſi nleviter ſubrubeſcente corpore, ſi perduraverit, arguit naturæ bonitatem, aptitudinem, in diſciplinis capeſſendis promptitudinem, & animi nobilitatem.

Rubeus color arguit completam nativitatem.

Color mediocris in albedine & rubedine ſignificat mediocrem complexionem, perfectum ingenium & virtutibus deditum.

Sanguineus & rubicundus color denotat magnum calorem.
Rubicundus & clarus modeſtum indicat & verecundum.
Ruber inſtar flammæ ignis denotat inſtabilem ac rabidum.
Subviridis, niſi ſit ex aliquo morbo, timidum arguit.
Niger ſine crocei veſtigio, malè moratum indicat.
Nigredo intenſa, denotat melancholiam.

CAP. II.

De ſignis à corporis motu deſumptis.

SIgna communia ſecundùm motum hominis, ſumuntur ab ejus diverſitate in velocitate vel tarditate.

Motus tardus ſignificat mollem & ſegnem hominem qui de levi patitur ab infirmitate, vel facilè vincitur à paſſionibus: Ratio autem eſt, quia tarditas motus denotat debilitatem ſpirituum vitalium.

Motus acutus ſeu velox arguit hominem multùm cogitantem de dignitate & perfectione temporali; itidemque calidos & ſubtiles, ac tales, qui abundant hujuſmodi ſpiritibus vivificis; ii quidem, qui in diſpoſitione vulpibus comparantur, & aſtuti ſunt, callidi, cauti, ac deceptores.

Gradus ſeu paſſus largi & tardi denotant ſocordiam, & talem qui proſperos habebit in operibus ſuis ſucceſſus: quemadmodum è converſò *breves* indicant homines impetuoſos, ſuſpicaces, importunos & malæ voluntatis.

CAP. III.

De figura & ſtatura corporis.

SIgna communia à figura deſumpta ſunt multifaria; cum alia conſiderentur in impedimentis aut ſuperfluitatibus naturæ, alia in corporibus perfectis & completis,

Sic *ab homine deformato, & diminuto aut augmentato præter juſtitiam legum naturæ* admonemur nobis cavere, tanquam ab inimico.

Facies oblonga ſignificat miſericordem, *Rotunda* autem indicat hominem ſubdolum & perverſum.

Homines prodigioſæ longitudinis parum vel nihil omnino ſapiunt, ſed & impetuoſi ſunt, atque hoc eò magis confirmatur, ſi macro ſint & oblongo corpore cum collo ciconiano.

Qui curvè incedunt, non multùm ſapiunt.

Statura parva ſeu humilis arguit ſuperbum: Unde natum eſt illud proverbium. *Raro vidi procerum ſapientem & parvum humilem.*

Statura mediocris & decenter obeſa denotat ingenioſum, prudentem, & in rebus omnibus expeditum: Æquior enim & temperantior eſt creatura, quæ convenit mediocritati ſtaturæ cum nigredine oculorum ac capillorum & rotunditate faciei.

LIBRI II. PARS II.
De ſignis propriis.

CAP. I. PARS I.
De ſignis à capite ſumptis

Signa phyſiognomiæ propria ſunt illa, quæ ad aliquam particularem corporis partem, vel actionem notabilem ſpectant: Verbi gratiâ: Signa *capitis, oculorum, faciei, vocis in riſu, colli & gutturis, humerorum, brachiorum, manuum, ventris pectoris, crurum, genuum, pedum & carnis*: quorum membrorum nonnulla iterum in alia ſigna magis particularia producentia vel exhibentia, ſubdividuntur: Verbi gratiâ: *Caput* in pilos & aures; *Facies* in mentum, naſum, genas & tempora; *Oculi* in pupillam, palpebras & ſupercilia; *Os* in dentes, linguam, labia; *Pectus* in coſtas & mammillas, &c. *Manus* in digitos & ungues. Ut igitur à *capitis* ſignis exordiamur diligenter obſervanda eſt capitis forma, an ſcilicet illud in eminentiori parte ſit rotundum, oblongum, quadratum vel triangulare. *Caput* in eminentiori parte *rotundum* ſignificat conſultum, providum, manſuetum, amabilem, iram celantem: Et *ſi* hujuſmodi *capitis color fuerit albus*, durum ingenium atteſtatur, & memoriæ tenacitatem conſtanteṁque amicitiam, facilem ad iram, *Si rufus*, indicat hominem ſatis amabilem & boni ingenii, ac in ſermone dignum fide, ſed iram minimè celantem; *Si fuſcus*, valdè modeſtum, & in ſermone benignum, multum laſcivum, perfectæ ſocietatis & benignæ rationis.

Caput in eminentiori parte *oblongum* denotat hominem perſpicacis ingenii, inconſultè multa agentem, impetuoſum, levem, mobilem, iracundum, non bene ſecreta celantem, non naturaliter laſcivum, acutum in ſermone, ratione commendatum, in actionibus diſponendis nimis profundum: Et *ſi* hujuſmodi *caput fuerit album*, ſignificabit impetuoſum ad iram, & naturaliter prodigum. *ſi nigrum*, denotat leve ingenium, & nullius ferè rationis, &c.

Caput quadratum in eminentiori parte indicat moratum, manſuetum, pium, benignum, non multùm iracundum, providum, ſapientem: ſed avarum, & in ſermone mendacem ac favorem hominum non appetentem: Et *ſi ſit album*, denotabit humilem, ſed avarum & iracundum: *ſi nigrum*, conſtantiorem animum, amicitias facile parantem, & diu eas conſervantem, valdè laſcivum, ſecreta bene celantem; *Si rufum*, circumſpectum in rebus utilibus, adulatorem: *Si fuſcum*, cæteris meliorem, modeſtum, largum, ſed facilè mentientem, amicitias perfectè ſervantem.

Caput in eminentiori parte *triangulum* ſignificat avarum, ſubdolum, verſutum, arrogantem, ingenioſum, mendacem, invidum, & multùm de alicujus actionibus detrahentem: Et *ſi ſit album*, malitioſum; *Si nigrum*, prævaricatorem & ad iram proniorem; *Si rufum*, ſuperbiorem, ſed liberalem, *ſi fuſcum* ſignificat cæteris meliorem.

Caput valdè parvum denotat hominem ab omni ſenſu humanoque captu alieniorem: *Mediocre* fortem, probè ſenſatum, magnanimum; *Permagnum*, imbecillum, illiteratum & rudem, guloſum, tardi animi, & minimè ſapientem illiberalem, nullius aut minimæ perceptionis: *Obliquum*, inverecundum; *Curtum*, inſipientem; *Longum*, imprudentem; *Tumidum in anteriori parte*, perverſum; *Altum*, contumacem: *Pars ejus ſuperior depreſſa*, perverſum; *humilis* verò timidum arguit, & formidoloſum, ac prorſus omni animo carentem.

Sinciput rectum & anguſtum ſignificat rudem, immundum & voracem; *Parvum*, ſtultum; *ſpatioſum*, tardum ingenium: *Largum* ignaviã; *Curvum*, quod etiam

altum & rotundum, ſtupiditatem & torporem; *Quadratum & moderatum ſecundùm magnitudinem corporis*, magnam virtutem ſapientiam, & magnanimitatem: *Continuum vel planum*, vendicatorem bonorum ac dignitatum ſupra ſua merita: *Planum & ſine lineis*; ſeminatorem diſcordiæ ac litis; *In medietate contractum & anguſtum* denotat iracundum & impetuoſum; *Rugis in frontis arëa repletum, & præcipuè in ſummitate narium* inſtabilem admodùm, & cogitabundum. *Si laxetur cutis frontis*, deriſores arguit & adulatores. *Frons longa multùm* denotat durum ingenium; *Rugoſa* ſubtiles, & callidos; *Lata quadrata*, liberalem fortitudinem intellectus, laſcivum, levem; *Triangularis* iracundum, ſtabilem in amore, libenter objurgantem: *In albo homine* ſtultum; *in criſpo* iracundum; *in fuſco* valde liberalem; *ſtricta valdè* ſignificat *in nigro* homine magnam laſciviam; *Rotunda* modeſtum in verbis, & factis largum in donis; *Obliqua & larga*, ſtultum.

CAP. I. PARS. II.

De ſignis ſumptis à capillis & à pilis in variis corporis locis.

In capillorum conſideratione obſervanda eſt eorum *quantitas & qualitas*; quę in colore conſiſtit. Quod autē ad eorū quantitatem per ſe attinet, reſpicimus capillos & aliarum partium pilos vel in trina eorum dimenſione, hoc eſt, groſſitie, aut tenuitate, vel in diſcreta eorum diſpoſitione, hoc eſt, in eorum raritate, aut multitudine, vel in varia loci poſitione. Quod igitur ad trinam capillorum dimenſionem attinet, *groſſi ac duri capilli* ſignificant ingenium agreſte, & hominem audacem: *tenuiores verò & molliores*, timidum & facilioris ingenii; ſed de his latiùs infrà.

Quò *tenujores, pauciores, & rariores ſunt capilli*, eò denotant ſubtiliores, aſtutiores, acutiores, formido loſiores & avariores, ſed ſi ſubſtantia eorum ſit tenujor cum aſperitate, ſignificat timidum & frigidum.

Capilli plani arguunt timorem, &, *ſi fuerint plani ac molles*, deſignant humilitatem & timiditatem.

Multitudo pilorum in utroque brachio indicat rabiem, aut naturam agreſtem: *Multitudo* autem eorum *in pectore & ventre* arguit horribilem & ſingularem naturam, illiteratum, luxurioſum, & parvi ſenſus.

Quòd ad ſitum attinet, *capilli depreſſi & vaſti circa aures & tempora* ſignificant curioſum & luxurioſum; *ſi pauci ſint & rari circa tempora*, denotant frigiditatem & imbecillitatem: *Si deciderint è ſincipite*, adeò ut illud relinquatur nudum, arguunt ignavum & pauci intellectus: *Si adſit linea dividens capillos in medietate calvariæ*, arguit hebetem ingenio, & luxurioſum: *Pili in coſtis* audaciam & animoſitatem docent; *in omnibus coporis partibus* formidinem & timorem, *in brachiis* ſtultitiam & furorem, *in collo & humeris* inſaniam & obſtinatiam; *in pectore & ventre* agreſtem diſpoſitionem.

Capillorum color conſideratur vel in genere per ſe, vel reſpectu magis peculiari; ubi ſcilicet color cum quantitate & figura capillorum comparatur.

Generales colorum in capillis ſignificationes ſunt hæ: *Canities in juventute* arguit doloſum & ira calidum: *Pili nigri* denotant juſtum & juſtitiam: *inter nigrum & rubrum*, pacis amatorem; *ſubnigri & tenues*, res bonas, *Flavi & tenues ſeu rari*, bonos mores.

Capillorum ſigna particularia ad alia comparata ſunt hujuſmodi.

Capillus niger & groſſus ac directus ſignificat bonum ingenium, bonos mores, egregiam facundiam, fidam ſocietatem, ſed laſcivum, voracem: *Niger, tenuis & directus*

directus indicat ſtultum, ſuperbum, voracem, non libenter obedientem, odioſum: *Niger & criſpus* valdè pronum & facilem ad iram, voracem, cito omnia facientem, laſcivum valdè, ſed in laſcivia non admodum potentem aut validum.

Capillus rufus, ſpiſſus & directus: ſignificat valde malignum, ſuperbum, arrogantem, immundum, fallentem ſeu fraudulentum, ſubdolum; *Rufus tenuis*, occultam iram, & multos dolos frequenter cogitantem tacitè. *Rufus tenuis & criſpus* ſignificat hominem in iram ſubitò perrumpentem, & diu iras alentem, adulatorem, fœdus amoris non perfectè ſervantem; *Rufus ſpiſſus & criſpus* arguit ſuperbum, jactabundum, levem, mendacem, in ſocietate liberalem, & impenſè multa largientem.

Capillus glaucus ſpiſſus ſignificat humiles, & merentes laudem ac favorem; *Glaucus & tenuis* denotat humilitatem, & minùs mendacem; *Glaucus & criſpus* arguit libidinoſum, non multum appetentem cibos nec voracem.

Capillus fuſcus, & ſpiſſus, ac groſſus, denotat valdè liberalem, pium, manſuetum, plura patientem, quam alioquin moris eſt, pollentem memoria: *Fuſcus* arguit ſuperbum, libenter accuſantem, non libenter alicui in ira cedentem, multa ſibi perquirentem.

CAP. I. PARS III.

De ſignis deſumptis ab auribus.

Auris magna ſignificat bonam memoriam, & longam vitam, ſed doloſum & multa jactantem; *Parva* autem denotat, humilem & benignum: ſed, *ſi valde parva ſit*, arguit ſtultitiam, item hebetem, luxurioſum, furem & malignum; *Dura* indicat bonam cordis diſpoſitionem; *Mollis* ejus contrarium, & leviter iraſcentem; *Tenuis ac veluti circumciſa* fatuum denotat, callidum, malitioſum. *& craſſa ac magna* ſurdaſtrum; *Exſtans*, faciſem & promptam docilitatem, manſuetudinem, benignitatem; *Preſſa* autem inſcitiam, ruditatem, *Quadrata & mediocriter magna*, in audiendo arguriſſimum; *Curta* ſtultitiam; *Longa & anguſta* invidum.

CAP. I. PARS. IV.

De ſignis temporum.

Tempora inflata cum venis principalibus magnis & genis plenis denotant iracundiam.

CAP. II. PARS. I.

De ſignis faciei & frontis.

Faciei ſignis comprehenduntur ſtigmata ſeu notæ aut integræ faciei, aut partium ejuſdem, cujuſmodi ſunt frons, naſus, mentum, &c.

Facies valdè magna hebetem denotat; *Parva* hebetem & Gnathonem. Et *ſi parva inclinet ad colorem croceum*, arguit vitioſum & ebrium; *Longa* ſuperbum, impudentem, adulatorem, invidum; *Quadrata*, ſapientem, & conſtantem, ac boni conſilii: *Rotunda*, meratum, humilem, ſimplicem; *Triangularis*, ſubdolum facilem ad iram, & indignabundum; *Tenuis*, providum in operibus, & ſubtilis intellectus; *Subtilis*, multa cogitantem; *Mediocris cum genis & temporibus ad nigredinem vergentibus*, verum & amabilem, intelligentem, benè compoſitum, & ingenioſum.

Facies non multùm pulchra raro importat bonos mores; ſed *multùm lata* ſtultum arguit.

Facies plana ſine timore aut pudore, malum diſcipulum denotat, contentioſum, injurioſum, ſed ingenioſum.

Facies carnoſa ſignificat importunum, tardum, mendacem.

Multa caro in faucibus arguit naturam groſſam.

Facies ebrioſa ebrios oſtendit.

Facies iracunda iracundum dem onſtrat, & complexionem calidam, quẽadmodum *verecunda* verecundum.

Quantum autem ad faciei colorem attinet, ſciendum eſt, quòd *facies pallida* ſignificet avarum, ſubdolum, verſutum, *Rubea* levem, mobilem ſeu inconſtantem, non facile ad trium horarum ſpatium conſidentem, maleficum, & malefacta citò corrigentem; *Alba* fœmineum, mollem, frigidum, *Livida & Saturnia*, peſſimas animi affectiones, ut invidiam, iram, rancorem, inſidias.

Porrò de *frontis* ſignis diximus quædam ſuprà in prima parte capitis primi; quibus addantur etiam hæc.

Frons anguſta denotat rudem, *plana* ſocordem, *magna* ſegnem, *longa* docilem *rugoſa* ſtudioſum & ſolicitum, *depreſſa* effœminatum, *rotunda* iracundum, *gibboſa* inſenſatum, *circumducta* impudentem, *aſpera* infidum, callidum, *alta* contumacem.

CAP. II. PARS II.
De ſignis à naſo collectis.

Naſus multùm Gibboſus oſtendit admodum ebrioſum, voracem, arrogantem, laſcivum, libenter ſua largientem; *directus & in medio curvatus*, ſignificat valdè iracundum, & nulli ferè cedentem; *in medio gibboſus cum naribus largis* denotat valdè liberalem & verbis conſtantem; *Largus* demonſtrat hominem multa cogitantem, & facilè iraſcentem; *oblongus & gracilis, roſtratúsque* fortem ac jactabundum, & rapacem inſtar avium: *Curvus obliquus & intortus*, ſignificat iracundum, ſimulantem & de ſuis frequenter detrahentem, ſimiliterque mentis & animorum obliquitatem; *Groſſus in medio* indicat voracem, & de rebus futuris cogitantem; *In medio acutus* amarum, prodigum, libenter largientem & valdè mundum.

Summum naſi gracile & tenue denotat facilem ad iracundiam, & amatorem diſcordiæ; *Craſſum & depreſſum* pravos mores denunciat, *plenum, ſolidum, obtuſumq́*. denotat fortem & jactabundum; *Longum* verò indicat ſubtilem, cholericum & levem.

Naſus naturaliter rubeus arguit ſubtile ingenium, memoriam levem, amicos multos acquirentem, graviter inconſtantem; *Pallidus* durum, inconſtantis memoriæ, & in amicitia conſtantem ac patentem in ſermone.

Naſus adclinans ſignum dabit honeſtatis vitæ morumque; *Rectus* denotat linguæ intemperantiam; *Acutus* facilitatem ad iram; *Obtuſus* mollitiem; *Aduncus & Aquilinus* regalem animum ac magnificentiam; *Simus* immodeſtiam, ſcortationem; *Minor* fraudem, rapacitatem; *Adapertus* animæ vim, roburque corporis; *Anguſtus, rotundior obſtructúsque*, ſtoliditatem, ſocordiam, veſaniam; *Groſſus* inſipientiam.

Naſus planus & parvus denotat in ſenibus ingenium; *Longus ad os ferè pertingens*, denotat hominem dignum & maganimum.

Naſus latus in medio & declinans in aſcenſu, multa arguit verba & mendacem; *Subtilis & tenuis* iracundum.

Nares groſſæ hominem invidum oſtendunt, *latæ* luxurioſum, *curvæ* magnanimum, ſed luxurioſum, *perverſæ* perverſum, *directæ* intemperantem linguam,

aperta libertatem & fortitudinem, *anguſta, rotunda & clauſa* ſtultitiam, *latæ & magna* fortem ac magnanimum: *Nares difficilis dilatationis* denotant iracundiam; *plena & aperta* iracundiam. *Naſus* denique *probatiſſimus* debet eſſe æqualis & mediocris longitudinis ac latitudinis ad ſuam extremitatem.

CAP. II. PARS III.

De ſignis genarum.

Genæ ſive malæ carnoſæ arguunt ſegnes & ebrioſos, *graciliores* verò exhibent ſignum improbitatis, deceptionis, timiditatis; *Pinguiores & plenæ* indicium præſtant calliditatis, ſegnitiei & luxuriæ, *craſſæ & ab oculis demiſſiores* habent invidiæ ſignum, *rotundæ* produnt doloſos, *prælargæ*, vaniloquentiam arguunt, *craſſæ & denſæ* indicant ſtultos ac idiotas, *leves & prolixæ* importunum.

CAP. II. PARS IV.

De ſignis menti.

Mentum rotundum oſtendit conſtantem & indignitatem, *Longum* ſignificat levem in verbis, loquacem, facilem ad iram, *Breve*, crudeles, diros, inſidiatores ut ſerpentes, *Sciſſum evidenter*, liberalem, doloſum, & inconſtantem, *Groſſum* denotat integritatem animi, indignitatem & mendacem, *acutum*, audaciam, iram, tyrannidem; Et tamen ut alii volunt hujuſmodi homines bonam habent mentem, *Quadratum* arguit virilem. *Quibus rotundiorem figuram circumſcripſerit*, effœminati ſunt.

CAP. III. PARS I.

De ſignis oculorum.

In ſignis oculorum perquirendis multa ſunt obſervanda, videlicet in primis eorum tegumentum ſeu ſupercilium, deinde ipſe oculus, qui conſideratur aut ſecundùm quantitatem, aut ſecundùm qualitatem, idque vel in toto vel in parte oculi centrali: In ejus autem toto reſpicimus, vel colores, vel ſitus, vel humores, vel motus ejus, quippe quæ præcipuè in ejus conſpectu vel obtutu occurrunt: Sic enim percipimus alios oculos eſſe vibrantes, alios languidos, nonnullos ſplendentes, quoſdam tenebroſos, alios mœſtos, alios acutos, alios obtuſos, alios ridentes, alios graves, alios truces, alios ludibundos, alios blandos, &c. Ex quantitate autem oculi eliciuntur ſigna ejuſmodi: *Oculi magni mobiles & lucidi, ſi torvum videant, ſimul & ſupercilia porrigantur*, indicant hominem agreſtem, crudum, & rapacis animi; Hujuſmodi enim ſunt oculi luporum & aprorum; *Magni ſimpliciter* ſignificant invidum, inobedientem; *Oculi magni & rubri, ſurſum ſpectantes* indicant malum, mœſtum & ebrium; *parvi*, malum, ſtultum; *Unus oculus altero major* denotat malitiæ ſeminatorem & ſtultitiam; *Siniſter dextro major*, arrogantem, facundum, pauca largientem; *Mediocres & coloris cærulei* oſtendunt curioſum, bonum ingenium: Item *oculus magnus & rotundus ac albus*, ſignificat valdè ſuperbum, laſcivum, & facilè in ira procedentem; *Magnus & rotundus ac glaucus*, malitioſum corde, ſimulantem vultu, non valdè rationalem, nec bonæ amicitiæ fœdus ſervantem; *Si niger*, indicat rationalem, & indignantem, per ſe multa cogitantem: *Oculus magnus & oblongus & glaucus* ſignificat caſtum & ſobrium, *Si ſit albus*, arguit verſutum, & inſidias multùm cogitantem, nec fidem in ſocietate, ſub ira detrahentem aut fallentem, & ſibi alienos actus adſcribentem: *Si niger*, ſuperbum, & multa paſſurum infortunia, & per inſidias ac

dolos

dolos proſperum ſeu fortunatum, multa mala de ſuis cogitantem, & vultu ac verbis valdè ſimulantem: *Si glaucus & luſcus*, oſtendit ſuperbum & liberalem & benignum ac humilem humilibus, valdè autem in ira doloſum ſuperbis: *Si niger & luſcus*, ſignificat valdè doloſum & fraudulentum, multosque dolores paſſurum, valdè ſolutum in amicitia acquirenda: *Oculus parvus, rotundus & albus* ſignificat cautum in ſermone, multùm providum & tenacem, & libenter largientem multis gratis: *Si glaucus*, denotat valdè amabilem & jocabundum, facilem ad iram, diu amicitias ſervantem: *Si niger*, ſignificat omninò laſcivum, & valdè liberalem ante trigeſimum annum, valdè inconſtantem & deinde brevi ante mortem aliis multò conſtantiorem: *Oculus parvus, oblongus & albus* indicat hominem valdè affectantem alterius dignitatem & parum proficientem, multùm adulantem, & paucis gratum: *Si glaucus* invidum, & qui ab amore ſibi temperabit, poſteà autem diliget: *Si niger*, malitioſum, ſubdolum & multa cogitantem, vix bonum finem in actu conſequentem: *Oculus parvus & luſcus ac albus*, denotat pernitioſum & in ſuis actibus largum, in rationibus ſuis cautum & domeſticis ſuis invidum: *Oculus parvus, lõgus & glaucus* ſignificat facilem infirmitatem ex ira, & valdè laborioſum ac inconſtantem: *Parvus, longus & niger* denotat malignas cogitationes, & ſubdolas ac iniquas proditiones per iram & magnam cordis ſuperbiam.

Colores autem oculi ſunt hujuſmodi.

Oculus albus in albo homine arguit inconſtantem & mendacem, quandoque prodigum, & nonnunquam avarum, *in homine* autem *nigro*, iracundum, & ex levi cauſa infirmum, ac non ſæpè ſanum ſeu valetudinarium: *Subalbidus cum pauco glauco* arguit timidum & impotentem; *Cæruleus* denotat bonum, moratum, amabilem & liberalem, ac libenter ſua largientem; *Glaucus cum minima acie* illiberales, avaros, callidos, *ſubpurpureus cum ſiccitate* iracundos, *cum humiditate* ebrioſos, *Glaucorum* etiam oculorum alii ſunt coloris tannei, & aliorum diverſorum colorum, *Glauci caſtanei* ſunt meliores quam ſicci, *Nigri & coruſcantes* indicant hebetem & timidum: *Oculus diverſi coloris in pupilla, vel circa eam*, denotat perturbationem, invidiam & imbecillitatem. *Circulus circa uvam niger cum rubedine, ſed non expreſſa rubedine*, indicat flexile, & bonum ingenium ac juſtum: *Guttæ rubræ in pomo oculi* ſignificant proclivem ad iram: Nota quòd, quò majores ſunt guttæ, eò majora vitia denotent. *Circulus niger* latronem & injuſtum arguit: *Oculi ad inſtar iridis* denotant ſiccos & furioſos. *Oculi rubri inſtar ignis* arguunt peſſimum & obſtinatum, *Rubri*, fortitudinem & animoſitatem, *Glauci cum flavedine & viridantes* malum hominem *Glauci & virides* malum ac infortunatum, & furem: *Albi in pomo ſeu pupilla* omnium ſunt peſſimi. *Si guttæ ſint in pupilla rubicundæ, aut igni ſimiles, & interiùs aliæ guttæ pallidæ, cum aliis glaucis miſtæ, & circulus extra pupillam ſanguineus ſit aut caſtaneus, oculusq́; ſit clarus, & moveatur ut iracundus, atque etiam palpebræ ſint iſtiuſmodi*, denotatur, quòd homo iſte excedat ferocitatem ferarum, quia talis oculus omnis nequitiæ executionem indicat.

Situs etiam & poſitio oculorum varia ſigna producit: Nam *prominentes oculi qui ſeſe extramittunt ſeu propendent, quibuſque in circuli ſpeciem tumor circumducitur, aut quos veluti foſſa quadam caſtrorum circumdat*, ſignificant doloſum, furioſum, ſanguinolentum, ſtolidum: Atque hi, *ſi mobiliores fuerint*, denotabunt voracem *ſi petulci atque ſanguinei ebrioſum ſi glauci*, nec juſtitiam nec conſuetudinem hominis ullam, *ſi prominentiores ſplendidi, grandiores, puri & humidi*, denotant hominem inſigni juſtitia & conſuetudine præditum, diſciplinis aptiſſimum (Talẽ referunt *fuiſſe Socratẽ ſi parvi* impudentem, ſtultum, luxurioſum, hebetem: *Oculi reconditi & occulti, niſi fuerint magni*, nullo pacto probantur: Nam hujuſmodi, *ſi parvi ſunt*, arguunt pravitatem, diſſimulationem, invidiam, inſidias, &, *ſi ſicci*,

fuerint

fuerint, perfidiam, *ſi humidi* amentem. Laudatur igitur oculorum *ſtatus medius* inter prominentem & reconditum, quo ſcilicet oculi nec tumidi ſunt, nec concavi: ſed mediocritatem habent in magnitudine.

Humor quoque in oculis apparens vel non apparens producit aliquando ſigna: Nam *oculi humidi* formidinem, *aridi* veſaniam, quandoque arguunt: Unde liquet, quòd rigidiores oculi nunquam ſint boni: Nam *oculi pallidiores rigentes* ſtolidum arguunt, *grandiores & rubicundi* libidinoſos, gulæ deditos, & impotentes indicant: At *ſi hujuſmodi oculi ſimul ſint ſplendentes*, velim, ut tibi, à tali homine caveas, nam malis & calamitatibus aliorum gaudet.

Motus etiam oculorum, & ipſa aſpectus ratio detegit multa abſconditæ naturæ humanæ ſigna: Nam *oculi mobiles* denotant turbatorem, ſuſpicacem, interpellatorem, infidum, ac curioſum magis quàm pervicacem, furem, &, *ſi palpebræ moveantur*, certè animam præpotentem *ſin minùs* audacem. *Oculi ocyus circumvolitantes & volubiles* indicant animũ perturbatum, tardum in actionibus, ganeonem & luxurioſum. *Oculi parvi ſæpius clauſi & moti. ſi etiam frons moveatur*, timidum oſtendunt, puſillanimem, maniam: *Si tardioris fuerint motus*, pigrum atque inertem. *Oculi tremuli ſi in dextram moveantur*, ſocordiam declarant, inſaniam *ſi in ſiniſtram* adulterium *ſi verò introrſum, quaſi naſo annuentes*, gratioſum venereum & amoroſum. *Oculi qui, cùm clauduntur, ſurſum attolluntur* guloſos indicant, libidinoſos, ac ſacri morbi certiſſima ſigna ſunt: *Quod ſi hujuſmodi oculi ſint pallidi*, impios, atque homicidas: *ſi ſubrubentes nigricantéſve* hominem arguunt intemperatiſſimi oris, mulieribus deditos, ſtolidos, altercatores. *Oculi, qui cum aperiuntur fixè ſtant*, vel cogitabundum, vel alicujus rei pœnitentiam oſtendunt. *Oculi tremuli ſeu vibrantes & parvi* indicant doloſum, adulterum, *ſi verò ſint magni*, ineptum, rudem, guloſum, intemperantiam vini & veneris; *ſi grandiuſculi, ſplendidiq; & humidiores*, ingentem commonſtrant ſpiritum, excelſum, & maximorum effectorem ſeu præclarorum geſtorem, iracundum tamen & ebrioſum ac gloriabundum; Talem referunt *Alexandrum Magnum* fuiſſe. *Oculi tenebroſi ſi ſicciores ſint*, infidum denotant, *ſi parvi*, bilinguem, doloſum, inſidiatorem, *ſi verò humidi & grandiores*, animoſum, conſtantem, ſtudioſum, prudentem, ad diſciplinas aptum ac habilem, timidum ac propè avarum: *Prælucidi & clari* ſunt optimi, ſi cætera non contradicant. *Oculi ſplendentes*, quamvis ſint utiles, non tamen ſunt certæ probitatis indices: Qui *ſi ſint glauci vel ſanguinei* calliditatem arguunt & audaciam. *ſi ſubnigri*, timorem, formidinem, ſuſpicionem, *ſi nigri* adulterium. *ſi torvum videant*, difficultatis, mœſtitiæ & moroſitatis præbent indicium. *ſi ſint humidi*, fortitudinis, imprudentiæ, celeritatis, iracundiæ, ſocordiæ, invenuſtatis habent argumentum: *Oculi in quibus voluptas eſt & quaſi riſus*, indicant diſſimulatorem, *& ſi ſint reconditi aut ſubmerſi*, inſidiatorem, *ſi ſicci*, reprobatum *ſi humidi*, non malos quidem, ſed vanos, rudes, & omni animæ motione carentes, pigros & intemperantes: At verò, *ſi horum inanes palpebræ non nictarint fueritq; frons læta, & utrinque ſimul vacua ſupercilia*, denotabunt hominem magnificum, juſtum, ſuavem, pium, facilem, hoſpitalem, & optimi conſilii. *Oculi triſtes humidiq;* arguunt ſtudioſum, plurimarum artium ſectatorem. *Oculi ſicci, ſi vultus ſit trucior*, item, *ſi frons ſit aſpera, aſpectus immobilis, & palpebræq; rectæ*, ruſticas deſignant voluptates & improbiſſimas cogitationes. *Oculi acuti* denotant tumultuoſum & rapacem, ac peſſimum, *ſi non ſint humidi*. *Oculi, qui ſæpius connivent* (id autem eſt, cum immoto capite huc illuc obliquantur) timorem & formidinem coarguunt, *ſi cum ſiccitate*, fraudem, inſidias, occultumque aliquod malum, *ſi cum tremore palleant*, fatuitatem: At verò econtrà, *qui non connivent*, robuſtiores ſunt, invictique: *Oculi nictantes* denotant inſidiatores, fures: *Quibus non nictant oculi ſed, quando clauduntur, defluunt*, verecundi ſunt. *Oculi graves* de-

notant quietem, timorem, puſillanimitatem. *Oculi ſæpius clauſi & aperti* timiditatem, & *ſi ſicci ſint*, inſidias, ſimiliterque malos mores arguunt, niſi cætera repugnent. *Oculi aperti* hominem ſignificant vanum & attonitum; *Immobiles & ſicci*, iracundiam & furorem. *Oculi citò mobiles, itemq́; oculi & frons ſimul moventes* indicant animoſos & fortes atque fideles.

CAP. III. PARS II.

De pupilla, ſuperciliis, palpebris, & angulis oculorum.

Pupilla ſeu oculorum acies parva praviſſimas oſtendit cogitationes, & avaritiam, ac puſillanimitatem: Nam hujuſmodi ſunt ſerpentes, ſimiæ, & vulpes: *Magna* autem *pupilla* denotat mentem placidiſſimam, liberalem, magnanimam, fortem: Nam hujuſmodi ſunt boum & ovium: *Mediocres porrò & decentes pupillæ* probos indicant.

Superciliorum pili nigri & ſpiſſi arguunt bonum & fortè ingenium. *ſi curvi ſint deorſum*, mendacem indicant: *Recta ſupercilia* oſtendunt mollem, *ſi juxta naſum flexa*, rigidum, *juxta tempora* deriſorem, *contracta* invidum, *demiſſa* malevolum indicabunt: *Supercilia groſſa, & in longum protenſa*, ſignificant arrogantiam in geſtu, & laudis cupidum, *Arcuata*, ſeu *ad modum arcus protracta*, modeſtum; *Gracilia* laſcivum; *Alba* effœminatum, credulum, ſtolidum; *Rubra* inverecundum, impudentem, invidum, *Hirſuta* ſimplicem; *Mollia & plana*, *invicemq́; ſibi* ex æquo *reſpondentia nigricantibus pilis* complexionem probam. *Anguli oculorum à temporibus parvi* denotant reprobos; *à naribus carnoſi* reprobiſſimos.

CAP. IV. PARS. I.

De ſignis ab ore ſumptis.

Oris appellatione os, labia, dentes, & lingua continentur. *Os magnum gracilia habens labia*, indicat valdè avarum, animo conſtantem, iram non durabilem: *Magnum verò habens groſſa labra & rubra*, denotat voracem, laſcivum, iracundum, conſtanter, & valde amabilem; *Os in medio groſſa habens labia & ſubtiliora in fine*, ſignificat inconſtantem, liberalem, & non durantē in vita: *Os groſſa habens labia & pallida*, ſignificat fatuum, vitioſum, conſtantem ſeu fidam memoriam, & durantem ſeu firmam amicitiam; *Si labrum ſuperius ſit groſſius inferiori*, indicatur homo occultus admodum & nequam in cogitationibus: *Os magnum & labia mediocris proportionis* denotant largum, de ſuo & gaudia conſectantem: *Os parvum, quacunque ratione quis philoſophetur*; non atteſtatur liberalitatem, & hoc credendum eſt experto: *Os neque firmum neque protervum*, eſt ſignum audaciæ, nugarum & dementiæ: *Os parvum & prominens*, denotat inſidias & reprobationem: *Os humile & depreſſum* formidinem arguit & conſiliorum inſtabilitatem: *Oris* vaſtitas ſignificat appetitum & famem caninam.

CAP. IV. PARS II.

De labris.

Labra tenuia in magno ore indicant magnanimitatem, ſeu fortitudinem, *in minori* verò ignaviā, inhumanitatem, moleſtiā, impietatē, perfidiam, timiditatē, puſillanimitatem. *Quibus ſupra dentes caninos labia attolluntur ex rictu dentes illos ad inſtar canum nudos relinquentia* ſunt homines peſſimorum morum, acclamatores, injurioſi, conviciatores, mordaces. *Quibus totum os protenditur, labraq́; ſunt præ-*

pinguiora

pinguiora, rotunda atque extrinſecus inverſa, hi & moribus & operibus ſunt ſuini. *Quibus inferiori labro ſuperius ſuperadjicitur*, prudentiores ſunt: *Quibus verò labium labio præminet*, his accidunt ſtoliditas & vanitas: *Magna labia & rupta cū ore magno* denotant invidum, voracem, ſtultum: *Magna labia utcunque*, hebetem & ſtultum arguunt ſeu fatuum. *Labia tenuia in magno ore, ſi labium ſupremum ſit rubicundum & ſuperpoſitum inferiori*, indicant fortem, leoninum & magnanimum: *Si labrum infimum protuberet extrorſum*, arguit malè moratum & imprudentem: *Quando labia magnitudine excedunt, & os eſt parvum*, denotant hominem in magnis honoribus & poſſeſſionibus conſtitutum. *Labia dependentia* ſunt ſignum ſtultitiæ.

CAP. IV. PARS III.

De ſignis à dentibus deſumptis.

Dentes debiles & pauci ſignificant corpus debile; *Longi & firmi* malos ac voraces; *Albi* denotant fatuum & laudis valdè avidum; *Nigri* libenter detrahentem & accuſantem, & ſuis frequenter inſidiantem, non mendacem; *Æquales* ſignificant iracundum, bene loquentem, multa diſponentem, & bona conſilia dantem; *Inæquales* ſignificant multa cogitantem; *Rari* oſtendunt maledicum & laſcivum; *ſpiſſi* voracem & delicatum; *Malè locati* indicant nebulonem, loquacem, inſolentem, pompoſum & inſtabilem; *marcidi, minuti* brevitatem vitæ, caloris abundantiam, noxium humorem.

CAP. IV. PARS IV.

De ſignis à lingua deſumptis.

Linguæ groſſæ, immoderatæ, & prælongæ balbutiem efficiunt; *tenues & acuminatæ, limatæ, inſtar viperarum*, eloquentiam, aſtutiam & calliditatem præ ſe ferunt.

CAP. V. PARS I.

De ſignis à voce deſumptis.

Vox groſſa animoſum denotat & fortem; *Exerta, & acuta* bellicoſum & eloquentem: *Mediocris inter groſſum & tenuem*, ſignificat prudentes, paratos, fideles, & juſtos; *Gravis & ponderoſa* ventri obedientem, ſegnem; *aſpera* invidum & in cujus corde malum abſconditur; Velocem & ſubitaneum, iracundum, bene moratum & præcipitem; *Parva ſeu ſubmiſſa, cum feſtinatione in ſermonibus* importunum & mendacem; *Groſſa cum ſermone veloci* iracundum & imperantem, ac malæ conditionis; *Suavis* invidum & ſuſpicacem; *Pulchra & adulans* plenitudinem & ſtupiditatem; *Pulchra* ſtultitiam & exiguitatem ſcientiæ: *Qui ſæpe ſe & manus movet dum loquitur*, denotatur eſſe invidus & eloquens; *Cujus manus dum loquitur, quieſcunt* ei utilitas & intellectus adſcribitur: Talis n. eſt bene diſpoſitus & boni conſilii: *Cujus ſpiratio eſt longa*, in eo arguitur peſſima natura & conditio.

CAP. V. PARS II.

De ſignis deſumptis à riſu.

Qui *multùm ridet*, benignus eſt & idoneus in omni re convenięti; *Qui parum ridet*, ſpernit & contemnit actus omnium hominum; *Qui coactè quaſi ridet*, impudens eſt ſine pudore & ſtultus: *Qui ridendo tuſſire ſolet aut cum difficultate reſpirat*

 impudentis

impudens & malus eſt: *Riſus cum oculis ſiccis & jucundis* invidiam indicat. *Riſus cum palpebrarum contractione vel connexione* arguit gaudium poſt facinoris perpetrationem. *Debilis riſus* denotat hominem innocentem: *Oculis in riſu humidis exiſtentibus & omnibus aliis partibus convenientibus* ſignificatur gaudium.

CAP. V. PARS III.

De ſignis à Gutturis & Colli obſervatione deſumptis.

Collum oblongum & gracile indicat timidum, ſtolidum, imbecillem, loquacem, & malorum morum hominem; *Pingue & prolixum* animoſos, jactabundos, contumaces; *compactum*, robuſtos, fortes, & idoneos ad diſciplinas; *non compactum & magis inane* vafros & adulteros. *Præpingue* iracundos, & ad diſciplinas ineptos ac inhabiles, & ſuinos; *valdè breve ſeu curtum*, audacem, callidum, deceptorem, ingenioſum. *Denſum nullam in partem procidens*, ſiniſtros, contumaces, ineptos. *Collum effractum* ſemivirum arguit; *ad dextrum inclinans* declarat ornatos, prudentes, & ſiniſtros; *Sin inclinet ad ſiniſtram*, adulteros ac nullius prudentiæ; *Si in quamvis aliã*, praviſſimi animi ac mentis eſt indiciũ; Si *in* nullam indicat moderationẽ artis & exercitationis: *Collũ magnũ* denotat magnum comeſtorẽ.

Guttur aſperum levitatem arguit, verboſum, protervitatem linguæ, atque arrogantiam: *Si nodus fuerit in gutture*, levitatem ſignificat, pravitatem, audaciam ſeu animoſitatem.

CAP. VI. PARS I.

De ſignis ſumptis à pectore & mammillis.

Pectus magnum & dearticulatum ſignificat robuſtum; *Gracile*, imbecillum & puſillanimem; *Carnoſum*, affectus dexteritate carentes.

Mammillæ in obeſo pectore dependentes indicant ſcortatores, ebrioſos, & ganeones.

CAP. VI. PARS II.

De ſignis deſumptis ab humeris & brachiis.

Denſi humeri, denſum dorſum & latum pectus arguit animoſitatem, bene merendi ſtudium & intellectum; *Lati humeri* arguunt bonum ingenium; *Anguſti* contrarium; *Tenues & graciles ac recti in loco arcuato* virum incertæ fidei & peſſimum; *Non pingues, ſed bene diſpoſiti* virtutibus deditum; *Laxi* naturam acutam & mendacem; *Robuſti* robuſtum & moratum; *vacui* effœminatum & timidum.

Scapulæ robuſtæ arguit hominem robuſtum: *Imbecillis* verò *& gracilis* timidum: *Carnoſa* ſenſuum indicat egeſtatem: *Anguſta* fatuitatem: *Latior* mentis altitudinem: *Rotundior* induſtriam & ſagacitatem: *Gibboſa curvaq;* invidentiam & pravitatem.

Ulnæ ſi fuerint ita prolixæ, ut manus demiſſæ pertingant, uſque ad medium infra coxendices, ſunt fortitudinis & felicitatis ſignum; *Breviores verò, quorum capita occurrunt*, malevolentiæ, invidentiæque ſunt indicium; *Exiles* hominem arguunt effœminatum; *Carnoſiores* indicant hominem ſenſibus diſciplinisque carentem. Item, *Brachia tàm longa & prolixa, ut manus poſſint contingere genua*, arguunt animoſitatem & nobilitatem; *Brevia* diſcordiam & ignorantiam, puſillanimes & pravos.

Muſculi brachiorum magni & fortes ſunt boni ingenii argumentum.

Ulnæ, brachia, cubitiq; ipſi bene articulati eſſe debent iis, quos probare voluerimus.

CAP.

CAP. VI. PARS III.

De indiciis ſumptis à manibus, digitis & unguibus.

Cùm manus ita ſunt cum brachiis formatæ, ut directè ſtante corpore pertingant uſq; ad genua, denotant habilem; *ſi ſe extendunt, nonniſi ad coxas, aut ad medietatem fœmoris,* ſignificant malevolos, qui gaudent infortuniis aliorum; *Manus perbreves* indicant ſtuititiam; *Parvæ, ſed plenæ & fortes* callidum ac ſagacem. *Teneræ & molliores* optimum ingenium arguunt, & diſciplinis aptum; *Duræ & magnæ* hominem fortem & ad diſciplinas ſatis idoneum; *Anguſtæ graciléſq;* rapacitatem & tyrannidem; *Leves & ſubtiles* prudentiam; *Pingues cum digitis curtis* avarum, minantem & furem; *Palmæ longæ cum longis digitis* bene diſpoſitum ad multas artes, melancholicum, bonæ gubernationis & prudentem.

Digiti magni & curti arguunt hebetem, dementem; *Nodoſi* ſtultitiam. *Parvi graciléſque* pauciſſimum intellectum; *Oblongi graciléſque* minima & rigidioris mentis hominem: *Qui claudit & contrahit digitos,* invidus eſt, impius, avarus.

Ungues albi cum rubedine ſuffuſi ſunt ſigna boni ingenii; *valde curti, parvi & nigricantes* pravum indicant hominem; *Anguſti & longi* ſoliditatem & ſapientiā: At *ſi ſint anguſti, prolixiores & curvi,* improvidum, & male ſenſatum arguunt; *Acuti & rotundi* denotant actus venereos, hominemque paratum; *Obliqui & adunci* impudentem & rapacem; *Impreſſi & multùm fracti,* ſtultos & fures.

CAP. VII. PARS I.

De ſignis deſumptis à coxis & cruribus ac genibus & tibiis.

Coxæ inarticulatæ & molles timidum arguunt & imbecillum; *Prægraciles* improbum.

Crura tenuia ſignificant fœminarum amatores.

Genua carne impleta denotant virtutis imbecillitatem.

Tibiæ groſſæ fortitudinem arguunt & animoſitatem; *Subtiles* ignorantiam; *Latæ cum calcibus latis* corpus forte.

CAP. VII. PARS II.

De ſignis à pedibus ſumptis.

Pedes groſſi & carnoſi arguunt ſtultitiam in amore & mœchum, ac amatorem injuriæ: *Multùm carnoſi* indicant hominem difficilem & malum ingenium: *Nervoſi & articulati,* & generis & morum veſtigia imprimenti; *Teneri* molliorem indicant; *Oblongi* ſunt plurimæ cogitationis ſignum: *Parvi* autem caliditatis & duritiei indicium exhibent; *Pulchri & fortes* jucundum & fornicatorem deſcribunt.

Tarde moventes indicant hebetem; *Velociter* autem *moventes* levem denotant: *Largi paſſus* ſegnitiei ſunt argumentum; *Veloces* cholericum & ſuſpicacem oſtendunt.

TRACTATUS PRIMI.
SECTIONIS II.
PORTIONIS V.
LIBER III.
De Phyſiognomica complexionum inventione.

CAP. I.
De hominis cholerici indiciis.

SI quis ex faciei, capitis, & aliarum corporis partium inſpectione velit ad veram complexionis cognitionem pertingere, neceſſe eſt, ut inprimis colorem pilorum & cutis, deinde ſtaturam, habitumque corporis & partium ejuſdem figuram ac diſpoſitionem diligenti contemplatione conſideret: *Verbi gratiâ*, in complexionis bilioſæ ſive cholericæ perquiſitione ſolemus obſervare hæc, quæ ſequuntur.

Tria ſunt quæ *arguunt bilioſam & cholericam complexionem*, ſcilicet

- *Color*
  - Aurium, Cutis: *Ferrugineus & fuſcus. Niger.*
  - Faciei, Capitis: *Niger inſtar Corvi:* Et *quò nigrius eſt caput*, eò intenſiorem choleram denotat. *Cujus capilli ſunt criſpi* denotat choleram in quarto gradu.
  - Oculorum, *niger cum multitudine albedinis in aſpectu ut plurimum.*
  - Frontis *ad nigredinem vergens.*
  - Barbæ *niger.*
  - Corporis univerſi *ferrugineus & fuſcus.*
  - Linguæ *ferrugineus aut citrinus*
  - Urinæ & ſtercoris *citrinus.*
- *Figura* habẽs
  - Frontem *remiſſam, &c.*
  - Faciem *macilentam & tenuem.*
  - Naſum *directum & aduncum.*
  - Os *rotundum.*
  - Labia *larga.*
  - Genas *macras & duras.*
  - Brachia *tenuia & gracilia.*
  - Manus *ſubtiles & tenues.*
  - Digitos *longos.*
  - Cutem *duram per univerſum corpus.*
- *Statura:* Nam ſemper hæc complexio comitatur habitum corporis tenuem, & proportionem ut plurimùm mediocrem.

Hiſce

Hiſce ergo hominibus in quibus ſunt prædicta indicia, *Martis* conſtellatio ut plurimùm prædominari dicitur: Unde patet, quod hujuſmodi complexio participet de natura Martiali: *Martialis* autem *complexio* eſt calida, ſicca, & conditionis igneæ.

Martiales ergo & *Cholerici* antea deſcripti, reſpiciendo eorum animorum qualitates

- *Multùm appetunt Venerem, & luxuriæ ſunt dediti ratione caliditatis; ſed ob ſiccitatis præſentiam parum efficiunt.*
- *Apti ſunt ſeminandis diſcordiis.*
- *Ebrioſi & compotatores eſſe ſolent, & ſubitò ebrietate capiuntur, in qua ſubmerſi ſunt feroces & furibundi inſtar leonum, & quidem ſine ullo modo.*
- *Semper occupantur aut negotiantur in re una vel alia.*
- *Sunt maledici & malefici, ovantes & jactatores.*
- *Facile ſeſe periculo vitæ exponunt pro re levi & nullius ferè momenti; & in ira ſua ſunt inſtar hominum rabie aut furore correptorum*
- *Gubernari & frænari ſolent à fœminis, quas vehementer amant.*
- *Parum comedunt & non multùm dormiunt.*
- *Vocem habent altam & exertam ut tubæ clangor*
- *In omni ſuo regimine ſubitanei ſunt & ferventes ac veloces.*
- *Per ſocietatem mulierum magno damno afficiuntur, & quaſi occæcantur.*

Eſt autem & alia adhuc *Cholera*, quæ dicitur *rubea*.

Atque *hujuſmodi Cholerici* ſunt

Colore.
- Facie *pallidi*, uti Phlegmatici.
- Cute *ut plurimùm pulchri & lentiginoſi.*
- Capillis *rubri tàm in capite & palpebris quàm alibi.*

Qualitate
- *Luxurioſi, & quidem inſatiabiliter ita ut nunquam ſint contenti.*
- *Phlegmaticis natura ſimiles præterquam, quòd luxuria abundant*; Quare caveas, ne talibus fidem habeas: Nam in re Venerea ſunt omnium peſſimi.
- *Intrinſecus virulenti, ut bufo:* Unde in cute habent maculas ſeu lentigines uti ſerpentes; & proinde pejores ſunt, quã Cholerici antea deſcripti.
- *Tales, ut ſi caput rubrum habeant & barbam nigram, miraculum ſit, ut ulla bona actio in illis inveniatur:* Nam hujuſmodi complexio miſcetur ex cholera rubra & nigra, hoc eſt, ex melancholia & cholera aduſta.

Homines, quorum complexio eſt cholera rubra, nati ſunt ſub conſtellatione *Lunæ* & *Veneris*, ſcilicet, quando *Luna* eſt in trino aut oppoſito aſpectu, aut in conjunctione cum *Venere*, ita ut ambo hi Planetæ habeant in illum dominium.

CAP. II.

De complexione ſanguinea.

Tria arguunt complexionem ſanguineam, ſcilicet

- *Color*: Nam in ſanguineis
  - Facies *rubicunda, roſacea & pulchra cum albedine mixta eſt.*
  - Labia *ſunt rubra aut roſacea.*
  - Capilli ſunt in ſanguineo
    - *Albo-flavi utplurimùm.*
    - *Nigro-fuſci.*
  - Frons & barba *ſunt unius coloris.*
  - Aures *ſunt rubicundæ.*
  - Oculi ſunt in ſanguineo
    - *Albo cærulei ſeu glauci.*
    - *Nigro fuſci.*
  - Ungues ſunt *rubei cum ſanguinis plenitudine.*
  - Lingua eſt *rubra.*
  - Urina & ſtercora ſunt *aurei ſeu carabei coloris.*
- *Figura*: Nam in ſanguineis ſunt
  - Frons *larga & obliqua ſeu convexa.*
  - Genæ *rotundæ ſeu pingues.*
  - Naſus *directus.*
  - Labia *denſa.*
  - Aſpectus *modeſtus.*
  - Dentes *albi, æquales & bene ordinati.*
  - Collum *pingue.*
  - Cutis *criſpa & mollis.*
  - Compoſitio *pinguis adipe repleta & corpulenta, ac carne refertiſſima:* quare arguit corpus denſum.
  - Brachia & tibiæ *pingues.*
  - Manus & reliqua membra *ſatis craſſa & compacta.*
  - Pedes *pingues & non longi.*
  - Ungues *ſanguine ſuffuſi.*
- *Statura* ut plurimùm *ſatis procera & habitus robuſtus.*

Hujuſmodi igitur homines ſub conſtellatione *Veneris* nati obſervantur, ut nonnullis placet: Sed nobis credibilius videtur, Sanguineos albos *Jovi*, & nigros *Veneri* eſſe attribuendos. Utcunque: Tales natura calidi & humidi eſſe obſervantur; cujuſmodi ſunt diſpoſitiones tàm *Jovis* quàm *Veneris.*

Homines ſanguineæ complexionis quo ad animi qualitates.

- Ratione caloris *multùm appetunt actiones venereas, & propter humiditatem poteſtas voluntati reſpondet: Imò verò in actu procreationis ſuperat hæc ipſa complexiones cæteras.*
- Bene *ſunt diſpoſiti ad res omnes, & luxuria facilè vincuntur.*
- Ventris *ſunt amatores, convivia diligunt hilarem ſocietatem eligunt, omnibus deliciis delectantur, & in riſu ſaltationibus ſeu choreis & muſica verſantur: Quare hilares ſunt & curas à ſe abigunt & exulare jubent.*
- Humani *ſunt in conditione benevoli.*
- Alvum *habent ut plurimùm laxam.*
- Copia rerum omnium *ut plurimùm abundant, & fœcundi ſunt in liberis.*
- Vocem *habent claram & ſonoram.*
- Statum *mutant ſi ſint ſanguinei*
  - Albi, *facilè ſeu citò.*
  - Fuſci, *tarde ſeu difficilè.*
- Si calvi ſunt, *quò calidiores eò ſapientiores.*
- Si labia denſa & ſpiſſa habent, *magis ſunt manſueti & benigni.*

Hic

Hic denique notare debemus, quòd *Jupiter* ſit planeta ſanctior & melior quàm *Venus*: cui etiam *Venus* bonitate accedit: Unde ipſa *Fortunium minus* dicitur, & *Jupiter Fortunium majus*.

Nota, quòd *in ſanguineo nigro* ſit.
- *Colore*
  - Facies *fuſca ſeu bruneta.*
  - Genæ *rubicunda.*
  - Capilli *nigri in capite & palpebris.*
- *Habitus* corporis *pinguis & corpulentus*, ut in ſanguineo albo ſuprà dictum eſt.

Diſtinguuntur complexiones ſanguineæ, an à *Jove* vel *Venere* ſint ſimpliciter & ſine mixtione hoc modo;
- Jupiter *facit capillos ſubſlavos & aureos cum cæteris.*
- Venus *facit capillos & pilos nigros in omni loco.*

Cæterùm, ſi cum cæteris Planetis miſceantur, mutant capillos in alios colores: Etenim *Venus & Luna* ſe invicem reſpicientes, ſolent capillos candidos & natos corpulentos procreare: Sed, ſi *Mars cum Venere* in aliquo aſpectu jungatur, ſanguineum colore brunum, & habitu corpulentum ac pinguem gignit: Sed qui ſanguinei & bruni ſeu fuſci ſunt, ferocioris ſunt naturæ quàm albi, propter *Martis* dominium: Et ſanguinei albi ſunt magis timidi, effœminati, & tardiores ad iram, quàm bruni, propter *Lunæ cum Venere* mixtionem.

CAP. III.

De complexione Phlegmatica.

In *complexione phlegmatica* reſpicitur *tria*, videlicet
- *Color*, nam ſunt ei
  - Facies *pallida, alba.*
  - Capilli *ſubſlavi aut albicantes, molles & tenues.*
  - Palpebrarum pili *ad flavedinem vergentes.*
  - Barbæ pili *ſubſlavi aut eburnei.*
  - Labia *pallida.*
  - Cutis *alba & criſpa per univerſum corpus.*
  - Oculi *glauci & griſei ſeu cinericei.*
  - Lingua *pallida.*
  - Excrementa *pallida.*
  - Urina *pallida & ſpiſſa.*
- *Figura*: Nam hujus cõplexionis nato ſunt
  - Facies *ad pinguedinem vergens, ſed non tàm pinguis, ut eſt ſanguinea.*
  - Vultus *ſobrius & modeſtus.*
  - Habitus corporis *non multùm corporeus.*
  - Capilli & pili corporis, *molles & tenues.*
  - Naſus *magis curtus, quàm ſanguineo, & ut plurimũ acutus in parte anteriori, & largus in poſteriori.*
  - Labia *denſa.*
  - Collum *denſum & pingue.*
  - Brachia & manus *uti ſanguineo.*
  - Oculi & caput *ut plurimùm morbis ſubjecta.*
  - Halitus ſeu reſpiratio *dulcis.*
  - Manus & Ungues *pulchri & bene compoſiti.*
- *Statura*; nam tales ſunt
  - Ut plurimùm homines *parva ſtaturæ.*
  - Perſonæ *bene compoſitæ & bonæ conſtitutionis.*

Quod attinet ad animæ qualitates *Phlegmatici*

- *Solent eſſe conditione ſatis hilares ac læti.*
- *Facile iraſcuntur & cito peccatum condonant.*
- *Mutabiles ſunt in omnibus operibus ſuis.*
- *Non ſapientes, quatenus prodigaliter omnibus dant, nec in ſecreto tenere aut occultare poſſunt conſilia ſive arcana, quando commoventur iracundia.*
- *Temperati ſunt nec diu manentes in uno loco, nec cum ſervis diu quieti.*
- *Rebus noviter inventis bene delectantur.*
- *Multùm dormiunt.*
- *Multas cogitationes cerebro ſuo volvunt.*
- *Quod faciunt, leviter & ſubitò faciunt.*
- *Quod habent diu ſervare non poſſunt.*
- *Multùm laborant pro aliis.*
- *Compaſſionis & miſericordiæ magnæ ſunt & contemplationis bonæ.*
- *Lunam habent pro ſua domina:* Unde *fit, ut ſint in omnibus operibus ſuis Lunatici.*
- *Citò gaudent hilaréſque ſunt, & citò poſt lætitiam contriſtantur.*
- *Ingenii melioris ſunt in caſu ſubitaneo, quam præmeditato.*
- *Quo tenuiora labia habent, eo promtiores ſunt ad iram.*
- *Non ſunt ita manſueti & benigni ut ſanguinei.*
- *Natura frigidi ſunt & humidi:* Unde *multum poſſunt in Venere, ſed parum volunt.*

Hujuſmodi autem homines naſcuntur ſub conſtellatione *Lunæ*: Quare ab ☌ *Lunæ* cum *Sole* ad ☍ virtute influentiæ lunaris, frigiditas nati vertitur in caliditatem: ſed ejus humiditas ſemper permanet: Unde fit, ut hujuſmodi complexionis homo proximus ſit diſpoſitioni ſanguineæ, & tamen ratione mutabilitatis ſequatur naturam *Lunæ*.

C A P. IV.

De complexione Melancholica.

Color

- Faciei & totius corporis *lividus ac plumbeus:*
- Capillorum *Aburneus, niger, & citò caneſcens.*
- Oculorum *ſubflavus & quidem apertè proſpicientium.*
- Labiorum & naſi *pallidus & malè habitus,*
- Linguæ *plumbeus.*
- Excrementorum *plumbeus.*
- Urinæ *albus & tenuis quidem.*

- Juncturas *magnas per univerſum corpus,*
- Oſſa *magna*
- Faciem *largam cum cute magnorum granorum inſtar pellis bovinæ ſeu byrſæ.*
- Capillos *multos & duros.*

In

In complexione *Melancholica* conſiderantur *tria*, ſcilicet

Figura, Nam hujuſmodi homines habent

- Aures *grandes & pendentes.*
- Frontem *rugoſam & dependentem.*
- Pilos *multos in palpebris, qui deorſum ſuper oculos inſtar tecti prominent.*
- Oculos *apertè reſpicientes, profundos.*
- Naſum *magnum.*
- Labia *magna.*
- Dentes *magnos inſtar dentium equinorum.*
- Os *magnum:* Unde & *valdè ſunt edaces.*
- Collum *inſtar corii.*
- Magnas *manus.*
- Pedes *magnos magnarum juncturarum*
- Tibias *longas.*
- Genua *magna nervíſque veniſque repleta.*
- Corpus *valdè nervoſum & venoſum ſed extenuatum longius, pallidum & ferè languidum & fœtidum inſtar hirci tempore calido.*
- Cutem *duram per univerſum corpus.*

Statura Naturales ſunt.

- Statu ra *largi.*
- Juncturis *magni in toto corpore.*
- Oſſibus *grandes.*
- *Macilenti & non corpulenti.*

Quod ad animæ qualitates attinet *Melancholicus*

- *Eſt frigidus, ſiccus, & terreus.*
- *Res venereas parum appetit propter ſuam frigiditatem, & parum etiam in ea poteſt propter ſuam ſiccitatem.* Unde & ſterilior eſt cæteris omnibus.
- *Citò alterat naturam ſuam.*
- *Nunquam aut rariſſimè hilaris eſt.*
- *Bonus compotator, & comeſtor eſt.*
- *Nonnunquam multùm appetit luxuriam, ſed parum præſtare poteſt:* quoquidem caſu de Marte aliquid participat.
- *Zelotypia in re qualibet facile accenditur.*
- *Triſtis eſt & laborioſus ac ſordidus & vilis,* ſi ♄. ſit infelix.
- *Non multi m dormit.*
- *Homo mundanus eſt, & bona conſcientia deſtitutus.*
- *Deceptor eſt inſignis. qui omnibus ſolet imponere.*
- *Nemini fidem adhibere ſolet, ſed valdè eſt ſuſpicax.*
- *Quod habet de proprio illud firmiter tenet.*
- *Rabidè iracundus eſt, & quidem ſubito, ac pro re parvi pretii ac tardus in peccati remiſſione aut ira dimiſſione.*
- *Omnibus eſt ingenioſor.*
- *Nunquam diu cum uxore quietus eſt.*
- *In actionibus & operibus ſuis tardus eſt.*
- *Corde tumidus & ſuperbia inflatus eſt.*
- *Omnes ſuperat in conſilio & gubernatione hominum vel Reipub.*
- *Gaudet poſſeſſione rerum terrenarum.*
- *Facile affligitur cæcitate.*
- *Saturnum ſemper habet dominum, & ultimus hujus complexionis finis ut plurimum eſt malus.*

Hujuſmodi igitur homines naſcuntur ſub conſtellatione Saturni.

TRACTATUS PRIMI.

SECTIONIS II.

PORTIO VI.

De Scientia animæ naturalis cum vitali, ſeu aſtrologia chiromantica *ſeu* Chiromantia.

TRA-

TRACTATUS PRIMI.
SECTIONIS II.
PORTIONIS VI.
De Scientia animæ naturalis cum vitali ſeu aſtrologia chiromantica.
LIBER I.
De chiromantia in genere.

CAP. I.
Chiromantia quid? Et quòd ſit ſcientia naturalis fato aſtriſque ſubjecta, cujus judicium ſolummodò ſapiens poteſt impedire.

CHiromantia dicitur ἀπὸ τῆς χειρὸς καὶ μαντείας, id eſt, à manu & ſciẽtia, & definitur à nonnullis *ſcientia naturalis, per quam ex docta manuum inſpectione, de rebus præſentibus præteritis & futuris divinatio fieri ſolet:* Vel, eſt *ſcientia, qua per manuum lineamenta felicitatem vel infelicitatem præſagiunt Artiſtæ:* Quibus declaratur, quòd hæc ſcientia verſetur circa res homini naturaliter evenientes; non aliter, quàm ipſa Aſtrologia & Phyſiognomia: Eſt igitur naturæ & complexionis geniti quaſi tabula, in qua more occulto nativitatis myſteria ſculpuntur, & delineantur, cùm ſub phyſiognomiæ & hujus artis characteribus à natura formatis fatalia, hominis tàm in bonis quàm in malis referantur, & manifeſtè ac luculenter doctis revelentur, atque ita à ſapientibus percepta ſupercœleſti acumine evitentur: Nam ſapiens, quemadmodum ſæpiùs illud repetitum eſt, dominabitur aſtris, & multò magis Phyſiognomiæ & Chiromantiæ ſignis malum minantibus, quippe quæ à ſyderum influentiis immediatè promanare percipiuntur: *Verbigratiâ:* ſi quis ſignum in manu obſervet, quòd debeat ultimum vitæ ſuæ diem in mari terminare, mortemque in fluctibus ſubire, poterit, ſi ſapiens fuerit, duplici ad evitandum hoc periculum remedio uti; primò videlicet, ut verum vitæ ſuæ periculum ex characteribus manuum addiſcat, & deinde ut, illo ſemel cognito, voluptuoſas carnis ſuæ affectiones refrænando & gubernando temperet ſibi ab itineribus marinis, quò hac ratione minùs ſe exponat illi periculo, quod fata ei ſecundùm naturalem genituræ conſtitutionem impoſuerunt. Hac ergo via ſtellarum malignitatem effugiet, & à mente mentisque cuſtode angelico dirigetur & cuſtodietur.

CAP. II.

De vocabulis nonnullis huic arti neceſſariis.

EX *quinque digitis primus* dicitur *pollex*, qui omnibus robuſtior eſt & groſſior; *Secundus*, qui pollici proximus eſt, vocatur *index*, quoniam extenſo eo uti ſolemus in re indicanda: *Tertius* appellatur, vel *medius*, quoniam medius eſt ex quinque, vel *medicus*, quoniam eo utuntur Medici locis infamibus: *Quartus* nuncupatur *annularis*, quòd annulo aureo, ornari ſolet, quoniam, ut ſapientes voluerunt, nervus tenuiſſimus ab eo ad cor protendi ab anatomicis obſervatur; & verò Medici dicunt, quòd virtute annuli aurei huic digito impoſiti cor reficiatur & confortetur: *Quintus*, qui minimus eſt, à quibuſdam dicitur *auricularis*, quoniam eo veluti auriſcalpio in purgandis auribus uti ſolemus.

Palma eſt interior manus planities, in cujus medio ſitum eſt illud concavum, quod dicitur *Vola* manus.

Pugnus eſt manus clauſa & compreſſa contractis digitis.

Percuſſio manus eſt illa pars manus, qua ſolemus res pugno percutere.

Manus reſtricta vel *junctura* dicitur, ubi ea jungitur brachio, unde reſtricta dicitur, quoniam ibi reſtringitur.

Montes digitorum ſunt ſingula tubera, quæ à radicibus digitorum inſurgunt, & ſingulis Planetis ſeorſim attribuuntur.

Lineæ manus naturales dicuntur ſectiones potiores, ad quas reliquæ minores tanquam ad principales lineas referuntur.

Linea vitæ vel *cordis* eſt illa, quæ ſub tubere indicis, & quaſi inter pollicem ac indicem orta, manum ſecat ad reſtrictam tendens.

Linea media naturalis eſt, quæ ad indicis tuber oritur, & per tranſverſam manum, ad lunæ tuber protenditur.

Linea tabellaris vel hepatis, aut *linea ſtomachi* eſt quaſi baſis triangularis areæ, quam cum hac conſtituunt linea vitæ & naturalis in angulum concurrentes: oritur autem hæc linea juxta reſtrictam ſub tubere ſeu monte pollicis, & mediam naturalem ſecando profluit ad montem Lunæ. His autem lineis comprehenſum ſpacium datur Marti, unde & *Martis Triangulus* appellatur.

Linea menſalis radicem & originem habet ſub auriculari ea parte, qua Lunæ tuber reperitur, & in ſuo proceſſu indicem petit; Atque hæc etiam appellatur *linea fortunæ*.

Menſa manus eſt illud ſpacium, quod facit ſuis dimenſionibus quadrangulum.

Via lactea eſt linea quædam tranſiens à *percuſſione* verſus *receptam*.

Linea Martialis eſt, quæ tranſire ſolet per partem montis Veneris à reſtricta deſcendens verſus angulum inter indicem & pollicem.

Via Solis eſt linea recta aſcendens à radice interiori annularis verſus manus cavitatem.

A. *Linea*

A. *Linea vitæ ſeu cordis.*
B. *Linea diſcriminalis ſeu reſtricta.*
C. *Linea media naturalis, ſeu jecoraria aut hepatis.*
D. *Linea cerebri.*
E. *Triangulus Martis.*
F. *Linea thoralis ſeu menſalis aut fortunæ.*
G. *Menſa thoris ſeu quadrangulus manus.*
H. *Linea Saturnia.*
I. *Linea Martialis, ſeu linea mortis, ſive ſoror vitæ.*
K. *Via lactea.*
L. *Cingulum Veneris.*
M. *Via Solis.*
♃. *Mons Jovis.*
♄. *Mons Saturni.*
☉. *Mons Solis.*
☿. *Mons Mercurii.*
♂. *Triangulus Martis.*
♀. *Mons Veneris.*
☾. *Mons Lunæ & Percuſſio manus.*

CAP.

CAP. III.

De lineis in genere, quæ in manu obſervantur.

VAriæ ſunt linearum in vola manus genera, variæque earum differentiæ, Nam quædam dicuntur *Naturales tantùm*, cujuſmodi ſunt *Vitalis, Naturalis, Menſalis, Jecoraria, Reſtricta, Via lactea, Martialis, Cingulum Veneris, &c.* Quædam, ſunt *Triangulares*, quæ triangulum conſtituunt; & hæ ſemper ſunt naturales: Quædã ſunt *Accidentales tantũ*, quæ ex calore, vel labore vel frigore, vel nutrimentorũ defectu & conſimilib. accidentib. eveniunt, & ſolent eſſe fallaces: Quædam ſunt *tum naturales tum accidentales*, quatenus ſunt naturales, & tamen non omnibus contingunt, ſed quibuſdam tantùm, & quaſi contingenter à radice naturali; De quibus infrà latiùs. Harum autem linearum effectus important aut præteritorum aut præſentium, aut futurorum fortunium ſeu infortunium, prout fata volunt. Sunt autem & aliæ linearum differentiæ à figura earum derivatæ. Quia aliæ ſunt *rectæ* aliæ *obliqua*, quædam *ſubtiles*, quædam *groſſæ*, nonnullæ *obtuſæ*, una *rubea* & altera *pallida*, quædam *continuæ*, quædam *fiſſæ*, aliæ in uno unius ſubjecti loco, & in alia alterius ſubjecti poſitione manifeſtiores. Item lineæ diverſis figurarum impreſſionibus obſignantur in manu, varioſque & abditos naturæ characteres ſolent efformare, uti infrà latius.

Lineæ manus ſunt vel
- *Naturales*; quæ ſunt [redacted]
  - *Principales*, quę in omnib. ſunt, ut
    - *Cardiaca*, quæ eſt linea vitæ.
    - *Hepatica*, vel media naturalis.
    - *Cephalica* ſeu linea capitis & cerebri.
    - *Thoralis ſeu menſalis*, quæ etiam dicitur linea fortunæ.
    - *Reſtricta* ſeu diſcriminalis.
  - *Minus principales*, quæ non ſunt in omnibus manibus, nec perſpicuè apparẽt, ut
    - *Via Solis.*
    - *Via lactea.*
    - *Via Saturnia.*
    - *Cingulum Veneris.*
    - *Linea Martis*, ſeu *ſoror vitalis*, quæ & linea Martialis dicitur.
- *Accidentalis*, hoc eſt, quę non à nativitate nec communiter eveniunt & ſunt vel
  - *Compoſitæ* quæ faciunt.
    - *Crucem* +.
    - *Stellam* *.
    - *Lineas parallelas* III.
    - *Scalam*.
    - *Ramuſculum*.
    - *Quadratum* □.
    - *Craticulam*.
    - *Capillamenta* &c.
  - *Simplices* quæ conſtituunt.
    - *Semicirculum* C.
    - *Circulum* O.
    - *Tortuoſam*.
    - *Spiralem*.

CAP. IV.

De figuris ſuperficiariis, quæ manui naturaliter ſolent imprimi.

Superficierum quæ in manu continentur *tres ſunt differentiæ*, ſcilicet,

- Mons
  - *Veneris*, ſeu tuber pollicis.
  - *Lunæ*, ſeu tuber percuſſionis manus.
  - *Jovis*, ſeu tuber in radice indicis.
  - *Saturni*, ſeu tuber in radice medici.
  - *Solis*, ſeu tuber in radice annullaris.
  - *Mercurii* ſeu tuber in radice auricularis.
- *Triangulus Martis* in medietate volæ manus.
- *Quadrangulus*, ſeu *menſa*, aut ſpatium inter lineam jecorariam & lineam menſalem comprehenſum.

CAP. V.

Quæ in hac arte ſint in faciendo judicio reſpicienda.

PRiuſquam ad judicium in chiromantia perveniamus inprimis obſervare debemus lineas, & in lineis res plures infrà deſcriptas: deinde ſuperficies & earum contenta; atque ultimo loco lineas hominibus non communiter evenientes, ſed iis quaſi accidentaliter contingentes ſedulò reſpicere debemus.

In inſpectione ergo *linearum* obſervare debemus.

- *Qualitatem*; in qua colorem lineæ & figuram ejus conſiderare debemus, & in figura an ſit curva vel recta.
- *Quantitatem*; in qua longitudinem & profunditatem conſideramus.
- *Actionem*; videlicet, an una linea aliam tangat vel ſecet.
- *Paſſionem*; hoc eſt, an linea ſecetur vel tangatur ab alia.
- *Locum ſive ſitum & poſitionem.*

Regula I.

Notandum eſt in omnibus lineis principalibus, quòd ſi ſint rectæ & indiſtinctæ ac benè coloratæ, ſemper denotent bonitatem complexionis.

Regula II.

Nonnulli in diurna nativitate dextram tàm viri, quàm mulieris reſpiciunt, in nocturna ſiniſtram: ſed omnes ferè ſiniſtram dant fœminæ, dextram viro.

Regula III.

Manus ſiniſtra lineis plenior quàm dextra hominem indicat effœminatum.

Regula IV.

Si lineæ ſunt rubicundæ ſignificant factum eſſe propinquum & brevi venturum. Sin pallidæ, arguunt illud eſſe præterlapſum & tempus præteritum.

Regula V.

Quum volueris per hanc artem operari, inprimis aqua calida abluas manum, donec tutis contrahatur: Deinde ſicca eam, & manu tua illam frica, ac ſecundum lineas ſatis apparentes & colores, uti inferiùs declaratur, *judica.*

Regula VI.

Lineas quas videbimus non naturales tantùm & ſubtiles non accidentales eſſe ſciemus, has prætermittere debemus ne falſum pro verò incurramus.

Regula VII.

Non capiamus judicium ab uno vel altero indicio, ſed à multis teſtimoniis ſimul unitis: quia unum indicium ſeu ſignum alteri contradicere poteſt.

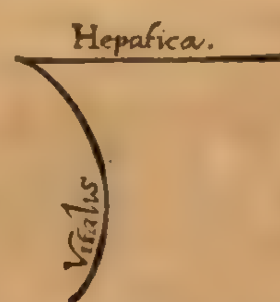
TRACTATUS PRIMI, SECTIONIS II, *PORTIONIS VI.* *LIBER II.*

De judicio ex chiromantiæ lineis & ſuperficiebus magis naturalibus.

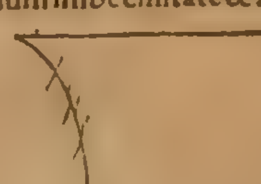
CAP. I.
De Linea vitali.

Linea cardiaca ſeu vitalis eſt illa, uti dictum eſt, quæ includit & circumambit pollicis montis radicem. Hæc linea conſideratur multifariam: videlicet quatenus eſt longa vel brevis, vel craſſa vel groſſa, vel continua vel interrupta, vel ſtricta vel lata, vel furcata vel non furcata, vel cum ſorore vel ſine, vel recta vel curva, benè vel malè cum naturali conjuncta.

Longa craſſa ac vivo colore pellucida, vitam longam & paucis ægritudinibus obnoxiam.

Brevis diſcolor & livida & tenuibus rimulis ſæpè obverſa & ſciſſa, vitæ brevitatem, ac virium imbecillitatẽ & adverſam valetudinẽ.

Curta

Curta & brevis verſus pollicem atque etiam tortuoſa & circularis, periculum. Quod tamen periculum evitabitur, ſi curta ſit verſus concavitatem.

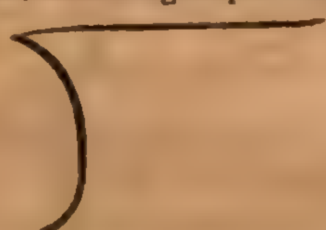
Stricta & ſubtilis ac bene colorata, verſus mediam naturalem procedens, hominem boni conſilii, ſubtilis intellectus, magnique & regalis animi.

Lata & malè colorata vel pallida contrarium aſtrictæ.

Ampla vivo colore in ſuis metis prolongata & exiſtens abſque interſectionibus ſeu punctis, vitam longam, paucoſque morbos.

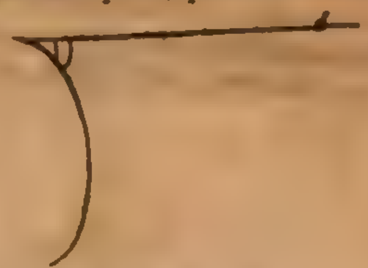
Furcata verſus partem inferiorem, ſuperabundantem calorem & virtutem naturalem bonamque complexionem.

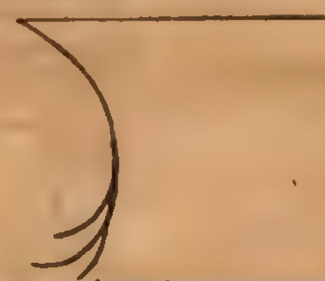
Furcata verſus montem Jovis, honorem & divitias.

Furcata verſus hepaticam in parte ſuperiori, divitias & honores.

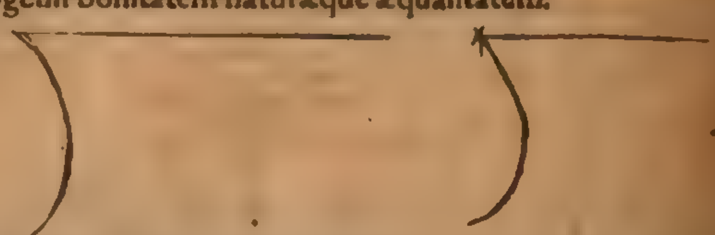
Extendens ramos verſus reſtrictam, paupertatem & domeſticorum infidelitatem ac inſidias.

Sorore comitante conſpicua, luxuriam magnam & conſtantiam pro ſuis.

Media naturali bene conjuncta, & in angulo parallelis vel cruce ſignata, ingenii bonitatem naturæque æqualitatem.

Linea vitæ ſeu cardiaca indicat, ſi ſit

Confuſa habens in ſe capillamenta, morbos, & quidem *ſi inveniantur juxta cavitatem*, in media ætate.

Cum

Cum Solis charactere uno, unius oculi amiſſionem; *ſi cum duobus*, amborum.

Diſcontinuata, infirmitatem naturalem: Quod *ſi foſſa fuerit in medio aut ſi multa adfuerint puncta* mortem ſubitaneam. De tempore autem horũ ex præceptis infrà deſcriptis poterit judicari.

Diſcontinuata & diſrupta extremum vitæ periculum eo anno, quem linea in 10. annos diviſa notabit.

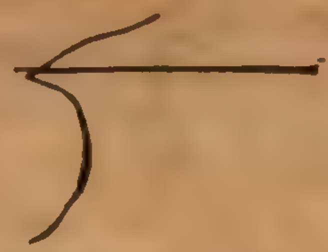
Diſcontinuata atque etiam naturalis, adjuvat tamen ad vitam, *modo ſi menſalis ſit continuata.*

Ejus infra hepaticam aſcenſus ad Saturni uſque tuberculum, morbum, Saturnium & peſtem.

Linea ex hac ad Solis tuberculum aſcendens, honores obventuros à muliere ſplendida ſeu regina, vel nobilis fœminæ favorem.

Linea per hanc ad Martis caveam tranſiens vulnera febresque & in peregrinatione infortunium.

Rubea & ſplendida, ſanguinis abundantiam, contrarium autem denotat *palliens & livida, &c.*

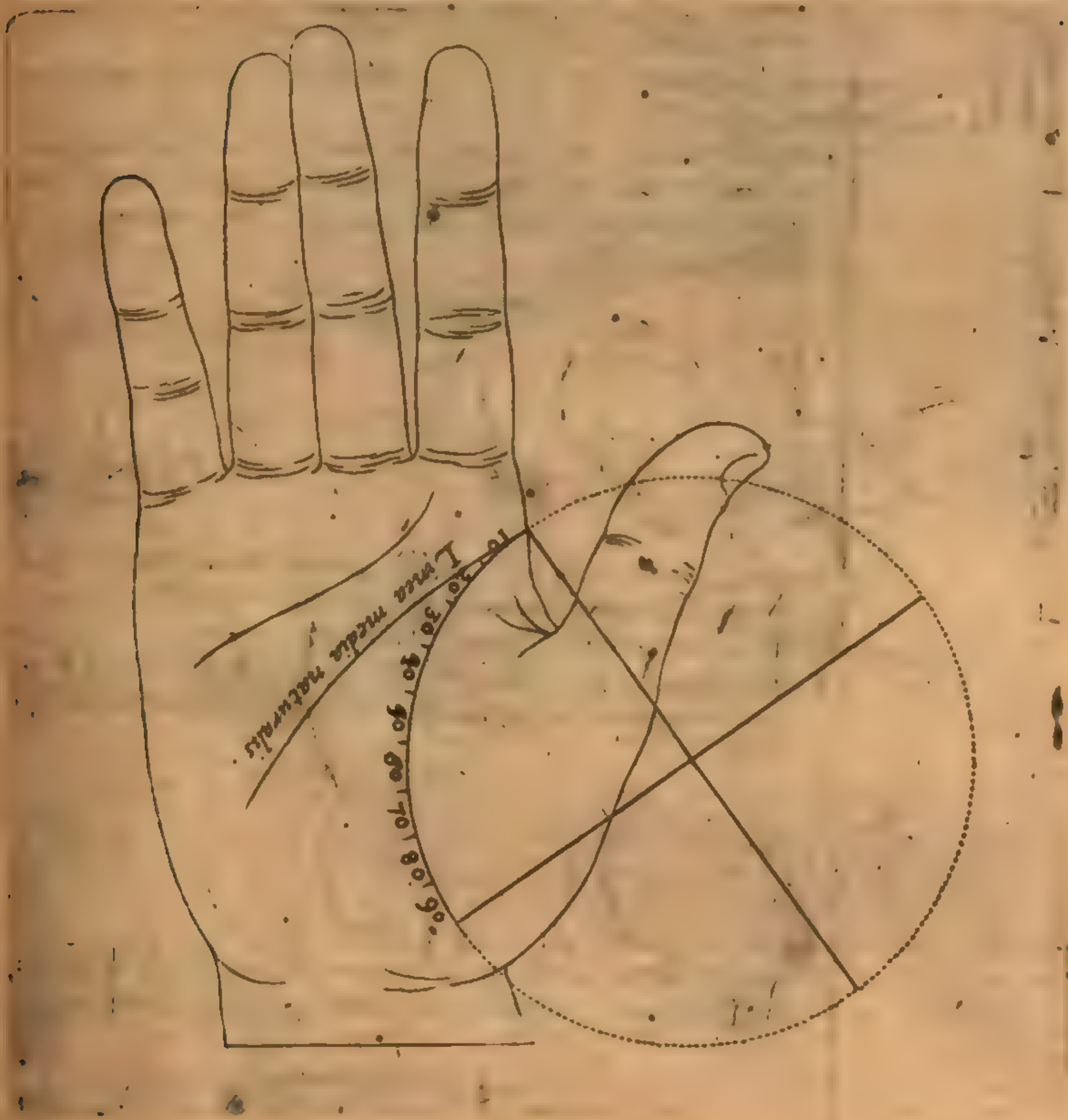
Experimentum narrans, & quaſi digito oſtendens, quo tempore vel anno vitæ eventura ſint illa, quæ in linea vitali denotantur.

Variæ ſunt opiniones, tàm in ratione dividendi lineam vitalem, quàm in partitionis termino à quo: Etenim quàm plurimi incipiunt numerare à reſtricta atque ita progrediuntur verſus jecorariam: Eos verò naturam magis imitari ſtatuimus, qui à jecoraria ſive media naturali incipiunt, eò quod in principio vitæ cor, cujus linea eſt vitalis & hepar, cujus linea eſt jecoraria, ad vitæ & corporis in embryo ſeu fœtu compoſitionem concurrunt, atque ad invicem junguntur: Quæ quidem unio cùm à vitæ exordio fiat, procul dubio vitæ originem denotat, & per conſequens à puncto vitalis cum naturali angulum efficiente, imò verò, quamvis nullum angulum efficiat cum jecoraria, annorum denumerandorum rationem inchoandam putamus.

Quod verò ad ipſam diviſionem attinet variæ circa eam proponuntur opiniones, cùm alii lineam illam in 70. partes, alii in 60. alii in decem, & deinde illas iterum in alias decem dividere ſoleant. Nos verò mundum ejusque diviſiones imitando hunc arcum vitalem in partes 90. dividere velimus, cum quarta Zodiaci pars (qui ab animali ſua diſpoſitione *Zoon* dicitur) in totidem gradus ab Aſtronomis dividatur: Unde dicimus, quod, ſi manus optimè diſponatur, tunc ejus linea vitalis, niſi incurvationibus impediatur, reſpondeat quartæ circuli portioni. Hinc igitur etiam obſervare poſſumus, quod quanto magis hæc lineæ proportio diſtiterit à tali arcu circuli, tanto breviorem poſſeſſori vitam polliceatur, niſi curva & flexuoſa ejus diſpoſitio impediat, quæ ſuam quoque propriam & diſtinctam habet ſignificationem, ut in ſequentibus explicatur.

Ex-

Experimentum eſt tale.

Sed quoniam vitæ humanæ ut plurimùm non eſt tanta duratio, vel lineæ hujuſmodi rariſſimè inveniuntur tantæ perfectionis, & tàm exactæ menſuræ, ſolemus arcum iſtius lineæ in 70. partes ut plurimùm dividere, ſi ſit ſatis longa: ſin breviter & minùs proportionata, in pauciores.

P R A X I S.

Hujus rei praxis & experimentum eſt hujuſmodi: Si linea interſecans, futuram gravem infirmitatem præſagiens, vel foſſa mortem ſubitaneam indicans, vel puncta periculum magnum prænunciantia, vel character unicus aut duo Solis, uni vel ambobus oculis damnum minantes, vel diſruptio & diſcontinuatio periculum vitæ denotans, obſervetur in aliqua prædictarum diviſionum, tùm prædicere potes, rem illam nato eventuram circa illud ætatis tempus, quod diviſio iſta ſignificare & denotare videtur, videlicet, ſi inter 30. & 40. vel 20. & 30. vel 40 & 50 &c. Porrò etiam de anno judicare poſſumus, ſi lineam illam in partes diſtinctas & particulares diſtribuerimus.

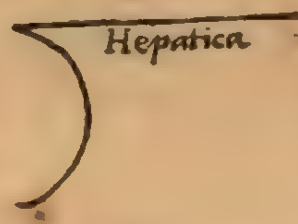
CAP.

CAP. II.

De linea hepatica, ſive jecoraria, ſive media naturali.

HÆc linea incipit à radice lineæ vitæ & palmæ medietatem, verſus montem Lunæ progrediendo, dividit.

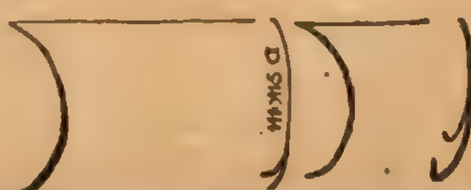
Recta & indiſtincta, nec capillamentis transverſaliter diviſa aut ſciſſa, valetudinem optimam, jecur ſanum, ingenium vivax, memoriam bonam, juſtitiam, & bonam conſcientiam.

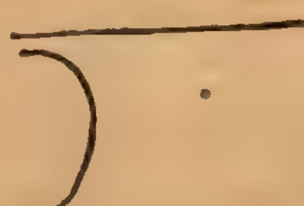
Longa & ad Lunæ tuber uſque porrecta, animum audacem & vitæ longitudinem; & quantò longior, tantò vitam longiorem.

Brevis, choleram malignam & avaritiam.

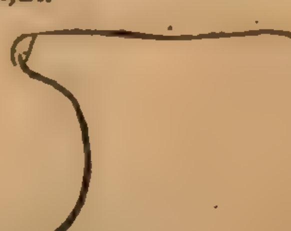
Conjuncta cum vitali, bonam complexionem & hominem liberum ac ingenioſum in judicio; Sed nota quòd ſit recta à ſuo loco.

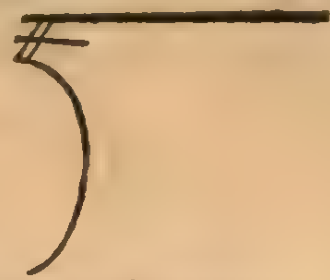
Non conjuncta cum vitali, cerebrum leve, phantaſticum, furioſum, & qui ſuam opinionem ſequetur negligens aliorum conſilia. ut.

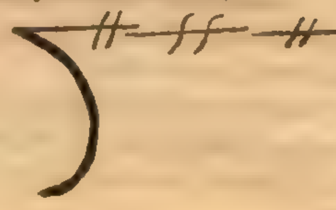
Projiciens ramos in vitalem, idem quod non conjuncta, ſed cum diminutione facti, ut.

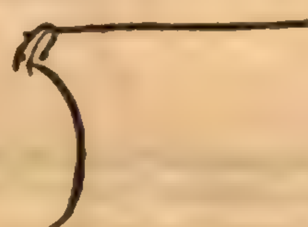
Projiciens ramos interſectos, ita videlicet ut rami ab ea verſus vitalem progredientes aliis quibuſdam lineis interſecentur, phantaſticum & iracundum.

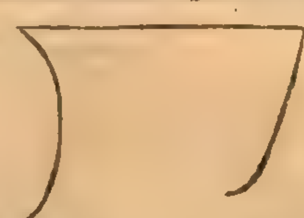
Interſecta multis lineis, vitam brevem.

Habens ramos vergentes verſus vitalem profundos cum punctis vel parvulis foſſis, magnum damnum & exilium.

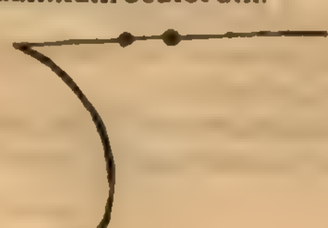

Deſcendens verſus percuſſionem manus pauperiem & miſeram mortem, ac ſæpiſſimè ſubmerſionem in aqua.

Linea jecoraria ſeu media naturalis indicat, ſi ſit

Vergens verſus pollicem, infortunium.
Vergens verſus menſalem, hominem inconſideratum.
Habens in ſe puncta, damnum oculorum.

Non vergens verſus quadrangulum per inclinationem, timidum, ſuſpicacem & hominem perverſæ naturæ.

Retracta verſus vitalem, idem indicat quod præcedens.

Brevis & delicata, hoc eſt, *non ampla, ſed tenuis*, debile jecur & cerebrum, ac aſcendentes à ſtomacho in caput vapores, malam animam & infidelem.

Disjuncta cum vitali, invidum & inſtabilem.

Dvvagans in forma hemicycli præter ac circa Lunæ montem, quantò productior erit, tantò vitam longiorem, ſed in ſenecta egeſtatem.

Ex altera parte recurvata, ſi tangat lineam menſalem, invidiam, damnum, & adverſam fortunam.

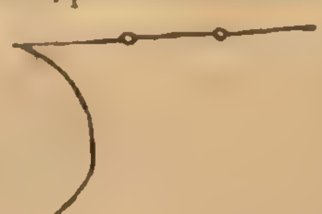
Tortuoſa, non ſibi conſtans, ſed inæqualis, ac diverſi coloris, pravitatem ingenii & animi avaritiam, & furtum aliquando etiam, malam hepatis diſpoſitionem, morboſque ex hepatis debilitate oriundos.

Lata & groſſa cum quadam rubedine permixta, ruditatem ingenii & prudentiæ inopiam.

Nec anguſta nimis nec admodum larga, & bene colorata, lætum, hilarem ac fortem.

Continuata duris nodis in hac forma o. tot homicidia vel jam admiſſa vel admittenda, quot ibi fuerint nodi.

Curva

Curva & concavum manus non pertranſiens, morbos & vitæ brevitatem.

Diſſecta in fine per intervenientem lineam, egeſtatem in ſenio.

Satis alta atque elevata ſuper cardiacam, cordis intemperiem, ut palpitationem, ſyncopen, &c.

Sorore ſtipata, hæreditates.

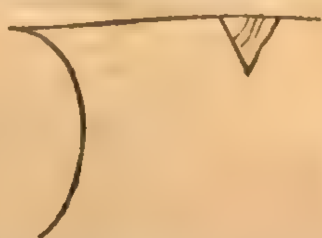
In medio notata hoc ſigno +. mortem vicinam.

Deſinens in furcam bifidam verſus percuſſionem manus, peſſimam diſpoſitionem & hypocriſin.

Faciens fiſſuram notabilem per cardiacam ad montem Veneris & Martis ſororem, damnum à furibus, & inſidias ab inimicis.

Radios à Marte exurgentes patiens, vehementem hepatis fervorem.

Oſtendens hiatum, mutationem generis vitæ in ea ætate, quæ ſignificatur per infrà deſcriptam demonſtrationem.

Furcata verſus vitalem, naturam malignam & nimium calorem.

Demonſtratio temporis, in quo prædicta per lineam naturalem demonſtrata ſunt eventura.

Dividatur linea naturalis in tot partes, in quot vitalis fuit diſtributa, incipiendo hanc numerationem à monte Indicis, & progrediendo verſus auricularem hoc modo.

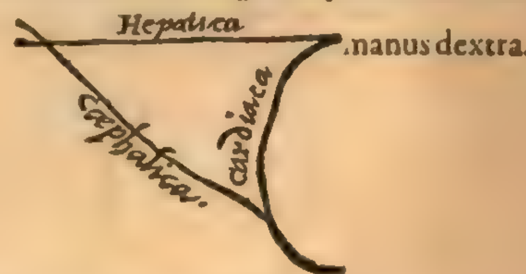
10 | 20 | 40 | 50 | 60 | 70 |

Si ergo ſignum cadat ſub annulari, ſignificabit rem futuram in ætate declinante; ſi ſub medio ſeu medico, in virili, ſi ſub indice, in pueritia; ſi ſub auriculari, in ultima ſenectute.

CAP. III.

De linea Cephalica & ejus ſignis.

Hæc linea tranſit ſuo motu à Cardiaca & tangit Hepaticam, hoc modo.

Linea Cephalica indicat, ſi ſit

- *Juncta cum vitali & non cum naturali*, indigeſtionem.
- *Pura, clara, & non unita ad unam vel alteram lineam modò dictam*, debilitatem cerebri.
- *Furcata verſus vitalem*, naturam malignam & nimium calorem.

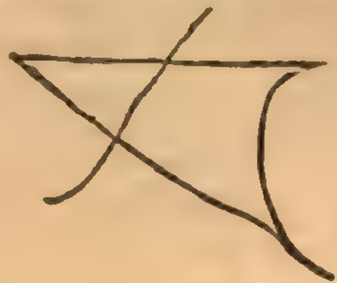
- *Proejiens in montem Lunæ rimulas inæquales & compoſitas*, in viro debilitatem, & periculum in navigando; in fœmina verò multos animi dolores, atque in partu labores. *Atqui projiciens lineas æquales*, in viro bonam cerebri conſtitutionem, & fœlices navigationes; in fœmina hilaritatem ac partus fœlicitatem. *Habens fiſſuram vel ſtellulam* ✱ *ſurſum in area cava Martis*, animoſum & audacem; *ſin deorſum*, furta & mandacia.

Conjun-

Conjuncta notabili concurſu reſtricta, prudentem & lætam ſenectam.

Deducta ſuperiùs verſus locum fortunæ in furcam, verſutiam & aſtutiam in gerendis rebus bonis vel malis. *Etſi in illa furca ſit tale ſignum* ⊕. divitias & honores, quos per aſtutiam & ingenium ſuum acquiret.

C A P. IV.

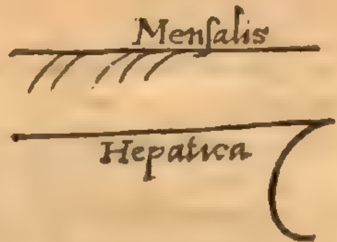
De linea Menſali ſeu Thoracis.

HÆc *linea* dicitur etiam *Fortuna*: ortumque habet ſub monte ſeu radice minimi digiti, & verſus indicem porrigitur: *Menſalis* dicitur, quoniam menſa ſeu quadrangulus manus ab ea conſtituitur: Unde etiam *quadrangularis* dicitur, eo quod hæc cum linea media naturali quadrangulum penè perficit.

In proprio & deſtinato loco, bonitatem & procreationem infantum, & in fœminis liberorum pariendorum aptitudinem.

Extra ſuum locum, contrarium.

Formata è pluribus lineis, verſus quadrangulum, naturam malignam ex nimio calore.

Ramoſa verſus angulum ſupremum, malum propter linguam à paraſitis.

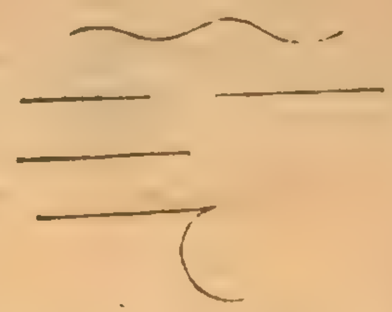
Conjuncta cum vitali, capitis ſectionem ab inimicis.

Finita in medio montis Saturni, & groſſa in fine ſine ramis, ictum in capite, & mortem ex eo.

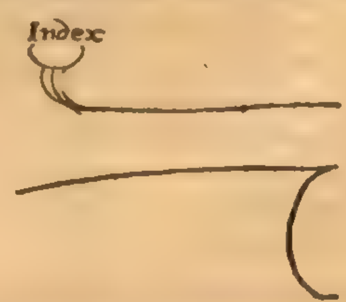
Tortuoſa, hominem iniquum.

Subtilis, lepram.

Projiciens ramum, aut intrans verſus medium & indicem, adjumentum fortunæ & deceptionem à ſuis.

Projiciens ramum inter indicem & medium, viro vulnus capitis, fœminæ periculum in partu.

Linea menſalis indicat, ſi ſit

Projiciens ramum inter duos digitos. & alterum ad montem Saturni, abundantiam, divitias, & bonam fortunam per fœminam.

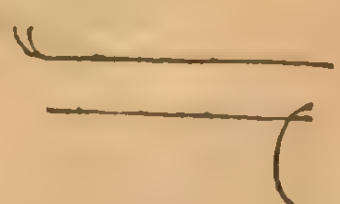
Finita verſus medium indicis, hominem iracundum & contentioni deditum.

Non ſe inclinans ad aliquem locum, nec exiens de ſuo loco, luxurioſum.

Habens foſſam, amorem erga religioſam & doctorum hominum ordinem.

Bifurcata verſus indicem, vitam laborioſam.

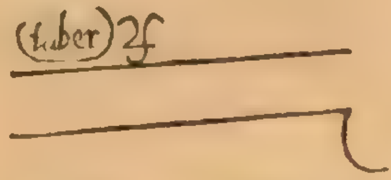
Longa

Longa ſatis,& ſine interſectionibus æqualis alta & recta, bonam naturæ qualitatem, debitum membrorum in homine principalium robur, modeſtiam, temperamentum, conſtantiam in bonis operibus.

Brevis curta inciſa & contorta ac diſſecta, contrarium.

Rubicunda, alienæ felicitatis invidiam.

Extenſa ultra medietatem tuberis indicis, ita ut tangat vel ſecet montem Jovis, crudelitatem, aut vehementem iracundiam.

Habens ramos rectos tendentes ad montem Jovis, honores & magnas poſſeſſiones.

Deſinens infra montem Saturni, vanum, mendacem.

Nuda ſine lineis aut rimis, & ſe porrigens ad indicis radicem, infortunium & paupertatem.

Habens tres lineas vel in fine quoſdam ramuſculos, videlicet juxta montem Jovis directè reſpicientes angulum ſupremum, fortunatum, lætum, jucundum, liberalem, nobilem, modeſtum, æqui atque honeſti cultorem, gaudentem indui bonis ac decentibus veſtibus, diligentem omnes res mundas, & odorum ac saporum varietate gaudentem.

Crux parva in prædicto loco, liberalem, veritatis amatorem, benignum, affabilem, & omni quaſi virtute ornatum.

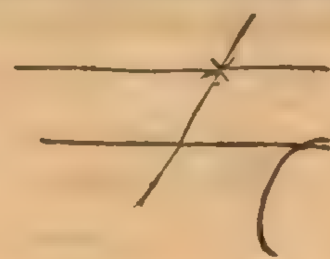

Diviſa

Diviſa ita,ut una pars reſpiciat lineam mediam naturalem,altera verò montem Saturni, varium vitæ periculum.

Inciſa in regione media,adulatorem,bilinguem,& quem pauci amabunt.

Interſecta à linea directè à quadrangulo ad montem Saturni aſcendente, atque parvam illic crucem habente,mortem coactam.

Aut omnino abſens aut non apparens,malevolum,contentioſum,iracundum,ſuſpectæ fidei,& qui in omne malum facilè proclivis eſt.

Annexa cardiaca deficiente hepatica, capitis truncationem, aut lethale vulnus.

Lineis confuſis conſpicua,ægritudines ſub Mercurio in prima ætate,ſub Sole in virili ſub Saturno in ſenio.

C A P. V.

De linea reſtricta.

Hæc linea dicitur etiam linea recepta.

Quatuor lineæ tranſverſaliter ſecent brachium, & ſint continuæ,honorem & utilitatem per mortem alterius.

Secet pollicem, hominem à ſuis parentibus & cognatis decipiendum.

Recta ſit,manui propior,continua,boníque coloris,divitias.

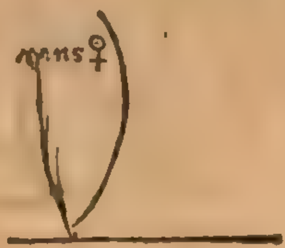

Inter-

Interciſa ſit, tortuoſa nimiſque pallida, corporis debilitatem, rerumque inopiam:

Habeat in ſe hæc ſigna ✚ *aut* ✳, vitæ tranquillitatem in ſenio.

Projiciat lineam per montem Veneris, à conſanguineis vel uxoris cauſa adverſitates.

Linea reſtricta arguit, ſi

Media reſtricta projiciat lineam ad montem Lunæ, adverſitates & occultas inimicitias, & quidem ſi tortuoſa eſt malum duplicat; imò verò perpetuæ ſervitutis ſignum eſt.

Projiciat talem lineam claram & rectam ad Lunæ uſque regionem, multa terra mariq́ue itinera.

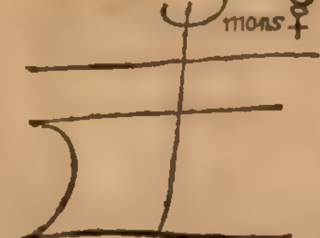
Projiciat talem lineam ad indicis montem, extra patriam magnos honores.

Projiciat talem ad hepaticam, morum integritatem, vitæque longitudinem.

Projiciat talem vel ſimplicem vel duplicem lineam ad Solis tuberculum inſperatum bonum magnamq́ue adminiſtrationem.

Projiciat talem ad montem Mercurii, hominem multis rebus aptum: *Quòd ſi illa non perveniat ad montem Mercurii, ſed decurtata ſit & brevis*, loquacem, mendacem.

Projiciat talem directo ductu ad montem Saturni aſcendentem, bonam diatheſin.

Tortuoſa ſit verſus reſtrictam vel etiam verſus hepaticam, laborem durum.

CAP. VI.

De linea proſperitatis ſeu via vel linea Saturni.

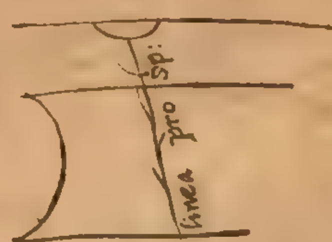
QUamvis hujus lineæ jam tum antea mentionem fecerimus quatenus eſt linea illa, quæ projicitur à reſtricta verſus montes planetarum, & præcipuè verſus tuberculum *Saturni* (unde & à quibuſdam *linea Saturni* dicitur) attamen de ea adhuc magis particulariter agemus.

Linea proſperitatis denotat, ſi

Aſcendat à recepta verſus manum & ſit recta & continuata, ac tranſeat verſus partem exteriorem manus, divitias & quòd è paupere futurus ſit dives.

Plena ſit ac integra, & ad medium digiti protenſa, cogitationes profundas, & fœlices eventus in conſiliis ac actionibus.

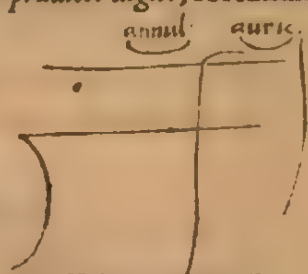
Ramoſa ſit, divitias, & ex pauperie in divitias mutationem; *ſed oportet ut ſit illa linea interſecta.*

De recepta tranſeat una linea continua directè ad naturalem, in prima ætate vitam communem, & in ſecunda meliorem.

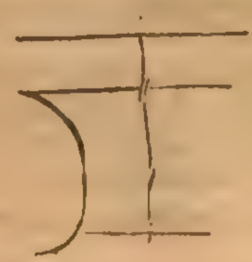
Tranſeat ad radicem annularis & revertatur vel reflectat ſeſe verſus auricularem, proſperitatem & bonam fortunam.

Jungat ſeſe ad radicem prædicti digiti, fortunam per fœminas.

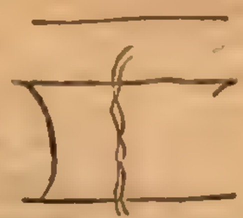
Pro-

Procedat à recepta verſus montem Saturni, infirmitatem ac dolorem nervorum.
Non continua & recta, febrem.
Non continuata ſeu combuſta & deficiens, infortunia.

Tortuoſa & duplex, morbum Neapolitanum.
Juncta cum radice medii digiti, infirmitatem & humorem melancholicum.
Recurvata in manus concavo in ſemicirculum verſus ferientem ſeu percuſſionem manus, cancrum.

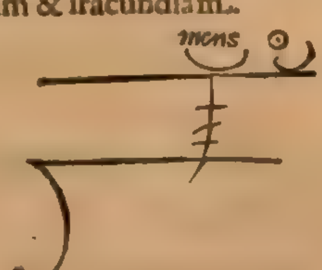

CAP. VII.

De via Solis.

V*Ia Solis* eſt linea recta à tuberculo annularis deorſum in cavitatem manus deducta.

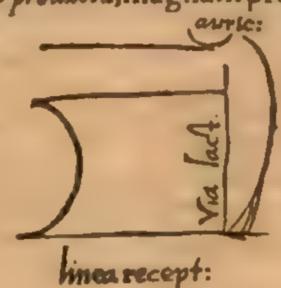
Via Solis indicat, ſi ſit
Integra, æqualiter ducta, beneq́; colorata, favorem Magnatum, honoreſque lætos.
Diſſecta atque inæqualis, contrarium, & in honoribus adipiſcendis impedimenta varia, invidiamq́ue, nec non Magnatum ac Principum odium & iracundiam.

CAP. VIII.
De via Lactea.

V*Ia lactea* eſt linea (uti dictum eſt) quæ ad percuſſionem manus à reſtricta producitur.

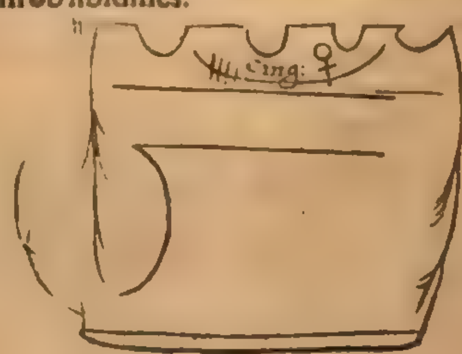
Via lactea ſignificat, ſi ſit
- *Proportionata & bene continuata*, fauſta itinera per terram maréque, cerebri in mulieribus fortitudinem & ſanitatem, ſermoniſque elegantiam.
- *Diviſa & tortuoſa*, infortuniũ & naturam ad mendacia promptã.
- *Integra & ad auricularem producta*, magnam proſperitatem.

CAP. IX.
De cingulo Veneris.

HOc *cingulum* eſt linea ſemicircularis, tranſiens ab interſtitio indicis & medii digiti ad ſpatium inter annularem & auricularem, ut in plena demonſtratione præcedenti declaratum eſt.

Cingulum Veneris denotat
- Intemperantiam ac libidinem tàm in viris, quàm in fœminis, luxuriam, & immundos in omni genere actionum Venerearũ.
- *Si habeat ſororem*, hominem impuriſſimum & cum beſtiis aut pueris coëuntem.
- *Si diſſecta ſit in monte Saturni, turbatáq́*, damnum, periculum, atque infamiam ob libidines.

CAP

CAP. X.

De linea mortis ſeu ſorore vitalis ſive linea Martis.

HÆc linea tranſiens per eminentem pollicis locum facit parallelas cum linea vitali.

Quæ { *Si appareat*, Cardiacæ ſignificata confirmat & auget.
Si clara & rubicunda ſit, proſperum denotat in militia ſucceſſum.

CAP. XI.

De Triangulo.

Triangulus {

Quantò eſt concinnior, tantò temperamentum & ingenium eſt fœlicius. Hoc eſt, quantò magis ex lateribus æqualibus conflatur, &c. denotat fidelem, longam vitam, amabilem & maximè ſi omnes ejus lineæ ſint bene coloratæ.

Obtuſus ruſticam arguit naturam, & rudem, atque agreſtem diſpoſitionem.

Interruptus aut deficiens in aliqua vel pluribus partibus, ſtultitiam arguit, prodigalitatem, mendacem & vitæ brevitatem.

Habens angulum ſuperiorem rectum nec acutum nimis, ſignificat optimum cordis temperamentum: Si acutum & è regione medii tangentem vitalem, avaritiam & miſeriem indicat.

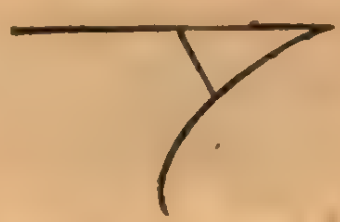
Lineam projiciens in montem Lunæ rimulásque inæquales & incompoſitas, in viro arguit cerebri debilitatem, & periculum in navigando, in fœmina multos animi dolores, itidemque dolores in partu.

Longus verſus partem ſuperiorem circa finem, hoc eſt, *circa vitalem lineam tranſiens per montem Lunæ verſus baſin*, ſignificat mortem in aqua & ſubmerſionem.

Crucem in ſe habens tendentem verſus vitalem in Triangulo reſpicientem directè digitum Saturni, infortunatum arguit: Tempus etiam cognoſcendum & conſiderandum erit hac via: *Si adſit ſoror lineæ vitalis, aut linea vitæ tranſeat de reſtricta verſus cavum manus*, infortunatus erit uſque ad 35. annum; & deinde dives fiet, niſi divitiarum ſignificatores reddant eum perpetuò pauperem & infortunatum. Nota igitur, quòd divitiarum ſignificatores ſint, ſoror vitalis, & mons Jovis elevatus.

Si in ſpatio inter lineas triangulares habeat planitiem, bonam complexionem arguit, & maximè *ſi bene coloretur: Sin malum colorem habeat*, denotat frigiditatem & diminutionem caloris naturalis.

Habens lineam ſuperiorem verſus menſalem longiorem cæteris, verſus pollicem vel indicem, furtum oſtendit: *curtiorem autem*, fidelem, maximè *ſi aque jungatur cum linea dextra, ſin groſſiorem*, denotat iracundum.

Amplus & patens animum liberalem denotat & magnificum atque audacem; *Anguſtus* contrarium.

C A P. XII.

De quadrangulo ſeu menſa manus.

Illud interſtitium, quod quadrangulum appellamus, ſitum eſt inter lineam menſalem & mediam naturalem.

Inciſuras & rimas habens coloris vivi ac lucidi vitæ æquitatem & & bonam temperiem arguit, *ſin contra*, naturam iniquam & minimè bonam.

Amplus & latus decentique figura, liberalem, magnanimum, longævum.

Anguſtus & exiguus exilem fortunam, avaritiam & tenacitatem cum timiditate.

Quæ

Quadrangulus

Crucem in ſe habens ſignificat bonam fortunam & incrementum bonorum ex propria induſtria cum labore: atque etiam hoc ſignum ♊.

Cruces duas continens arguit præſumptionem, ac talem, qui præſumit nimium de ſe ipſo.

Habens ſupra crucem ✚. *talem figuram* †. arguit hominem aliquid occultè machinantem.

Talem comprehendens figuram ©. denotat malum oculorum.

Tale in ſe ſignaculum poſſidens ♉. ſolet ſæpiſſimè proprii ſanguinis homicidium arguere.

C A P. XIII.

De monte Jovis.

Mons Jovis

Elevatus, & radiis diſſectis deſtitutus arguit hominem divitem.

Habens crucem in medio aut ſtellam bene formatam denotat divitias & honorem.

Duas vel tres lineas habens valdè apparentes ſignificat fortunam cum Prælato, vel Epiſcopo, vel Cardinale aut conſimili.

Habens crucem malè apparentem denotat impedimentum fortunæ.

Nullas habens lineas, & ipſemet apparens optime ſignificat fortunam & divitias.

Habens lineas vergentes verſus medietatem ſui & verſus radicem indicis bifurcatas ſignificat febres quartanas.

C A P. XIV.

De monte Saturni.

Sine lineis & bene coloratus denotat hominem ſimplicem & boni animi: *Contrario verò modo ſe habens* ſignificat contrarium.

Multas habens ſuper ſe lineas carcerem indicat.

Habens lineam concavam intrantem in radicem denotat mortem in carcere.

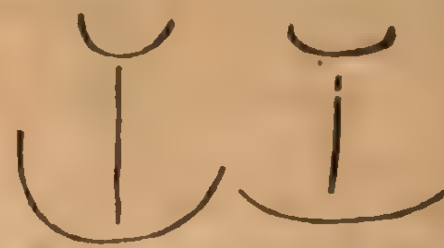

Habens

Mons Saturni

Habens lineam ſubtilem & malè apparentem, ſignificat hominem vilem & pigrum.

Habens illam lineam valdè profundam in radice digiti Saturni, oſtendit tormenta, carcerem, & præcipuè, quando illa eſt groſſa in fine.

Elevatus ſine lineis & radiis arguit hominem felicem in mobilibus, & in terra, ac in domo: At, *ſi ſit depreſſus & malè apparens*, declarat bonorum defectum & iracundiam, ac præcipuè, quando ſunt in illo lineæ malè apparentes.

Habens ad ſe à linea menſali tranſeuntem ramum, ſignificat fortunam in bonis mobilibus: Sed tamen denotat, hujuſmodi hominem eſſe ſubjectum inimicis ſuis: ſignificat etiam Hypocritam, quando linea eſt apparens & projiciens ramum unum ad montem Jovis, & alterum ad montem Saturni.

CAP. XV.

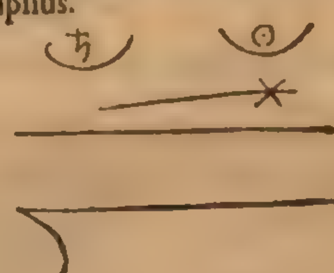
De monte Solis.

Mons Solis

Elevatus, ſine radiis malè apparentibus arguit divitias, honorem, dignitatem, officia ex menſa Regis.

Crucem in ſe habens bene formatam indicat officiorũ acquiſitionẽ.

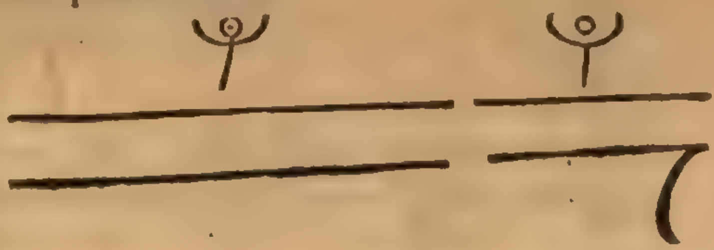
Crucem poſſidens malè formatam & interſectam linea quadam tranſeunte de monte Saturni verſus montem Mercurii arguit fortunam interceptam gratia paupertatis: At *ſi linea interſecans veniat ex latere montis Mercurii verſus montem Saturni tendens*, oſtendit impedimentum & interruptionem fortunæ ex parte lubricitatis & luxuriæ ipſius.

Rectam

Rectam habens de hoc monte procedentem verſus radicem, denotat hominem honorificum, honorabilem, & virtute plenum.

Lineam habens intrantem in radicem Solis, declarat compoſitionem operis memoriæ.

CAP. XVI.

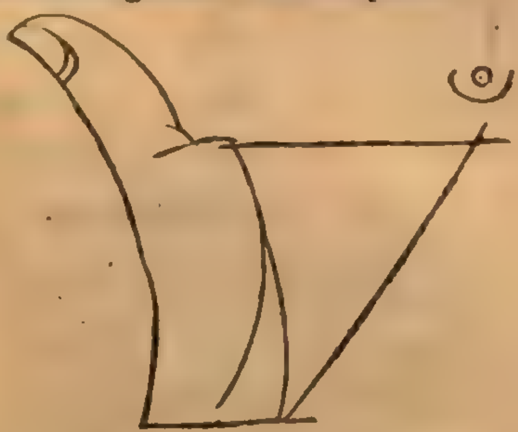
De monte Veneris.

Bene elevatus cum lineis æqualibus & characteribus pulchris, arguit lætum, hilarem, luxui deditum, attamen amabilem, gratum, venuſtum ac libidinoſum, juſtum & bonum, animo nobili præditum, idque ſi Venus ſatis bene diſponatur in manu: Et tunc erit corpore candidus, capillos habebit criſpos & ſpiſſos, animaque ejus ad Muſicam inclinabit: Sin contrario modo ſe habeat & Venus malè in manu diſponatur, denotat jactabundum & incontinentem.

Habens crucem prope primam pollicis juncturam, indicat adulterium aut infelicitatem in matrimonio.

Planè vacuus, & inciſionibus deſtitutus, denotat effœminatum, rudem, triſtem, & ad gaudia ac jocos ineptum.

Mons Veneris

CAP. XVII.

De monte Mercurii.

Moderatè elevatus arguit eloquentem, & gratiam in ſermone: ſed *depreſſus* ſignificat contrarium.

Non interſectus indicat hominem caſtum & continentem.

y *Habens*

Mons Mercurii

Habens ſubtilem lineam inter menſalem & radicem hujus digiti extenſam, denotat in viro avaritiam, in fœmina caſtitatem: ſed *ſi magna ſit & tortuoſa*, contrarium arguit caſtitati.

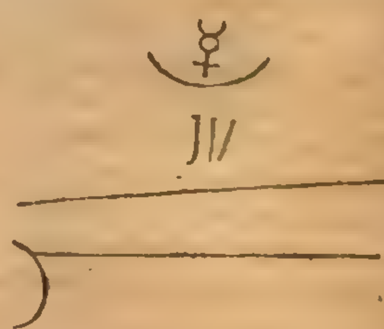

Lineas æquales in ſe habens ſignificat luxuriam & avaritiam ſimul.

Lineas rectas & apparentes in ſe habens ſignificat habere amorem inter nobiles; *ſin tortuoſas*, denotat amorẽ erga homines viles.

Habens in ſe unam lineam magis apparentem, & manifeſtiorem aliis ſeorſim per ſe poſita, arguit eum plus amare unum quàm alium: Atque hoc intelligitur, quando rectæ ſunt & non tortuoſæ.

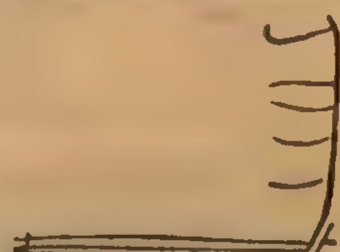
C A P. XVIII.

De monte Lunæ.

Mons Lunæ

Sine rimis & rugoſitate indicat itinera felicia per mare, & tollit omne periculum marinum.

Habens lineas procedentes de parte inferiori hujus montis, ac intrantes intra ipſum montem, denotat tot invidos & inimicos, quot ibi ſunt lineæ tales: Et *notandum eſt*, quòd inimici ſint aut parvi aut magni, ſecundùm magnitudinem aut parvitatem linearum; atque etiam ſecundùm quantitatem linearum diſcretâ.

Habens

Habens unam lineam cum alia hujuſmodi angulum facientem *punctumq; verſus ipſum Lunæ montem vergentem*, oſtendit, quòd inimici ſint æquales cum illo, qui tales habet lineas.

Habens in ſe lineas hoc modo formatas ſignificat ſubmerſionem in aqua: Oportet etiam reſpicere vitalem lineam pro tempore, quo hæc accidere debet.

C A P. XIX.

De ſignis in digitis repertis ex tabulis chiromanticis.

In digitorum

- *Pollice*
  - *Inter unguem ac juncturam lineæ claræ & longæ* divitias arguunt.
  - *Ab ejus ſupremo articulo linea decurrens ad cardiacam*, denotat violentam mortem vel periculum ab uxore.
  - *Lineæ paſſim in imo ejus articulo ſparſæ* indicant res litigioſas.
  - *Linea eum circumdans per mediam juncturam* minatur ſuſpendium & præfocationem.
  - *Æquales ſulci ſub infimo ejus articulo deducti*, indicant divitias & opulentiam in poſſeſſionibus.
- *Indice*
  - *Complures lineæ transverſim in extremo articulo procedentes* pollicentur hæreditates.
  - *Lineæ in medio articulo currentes* invidiam hominis & malevolentiam arguunt.
  - *Lineæ rectæ inter juncturas* denotant in viro linguæ virulentiam, in fœmina prolis multitudinem.
  - *Linea recta in primo articulo propè montem Jovis* indicant naturam Jovialem.
  - *Stella* ✱ *in eodem loco apparens* declarat in manu mulieris, eam eſſe impudicam & laſcivam.
- *Medio*
  - *Craticulæ in juncturis* arguunt ingenium infelix planeque melancholicum.
  - *Lineæ æquales*, denotant fortunam in venis metallicis.
  - *Stella* ✱ *ibidem reperta*, minatur mortem violentam ex ſubmerſione aut veneficiis, aut iſtiuſmodi aliis.
  - *Linea groſſa à radice ſurſum per totum digitum ad finem juncturæ ultimæ decurrens*, indicat ſtultitiam & mentem inſanam.
- *Annulari*
  - *Linea à radice oriens rectoq; tramite per juncturas pergens*, arguit famam ſplendidiſſimam.
  - *Lineæ æquales in prima junctura* pollicentur honores ac divitias.
  - *Lineæ transverſæ* minantur Principum inimicitias, ſi tamen interſecantur bonum eſt, quoniam effectus impedimenta indicant.
- *Auriculari*
  - *Stella* ✱ *in prima junctura verſus tuberculum* denotat ingenium & facundiam.
  - *Signa obtuſa in ſecunda junctura* arguunt furem & fallacem.
  - *Lineæ diverſæ in extremo articulo* ſignificant incontinentiam diurnam.
  - *Brevitas tanta, ut ſua ſummitate non attingat ultimam juncturam medii*, indicat uxorem per omnia imperioſam.
  - *Ex lineis in monte Mercurii ad manus extremitatem poſitis* ſolemus notare conjugum numerum

Y 2 TRA-

TRACTATUS PRIMI, SECTIONIS II, *PORTIONIS VI.* *LIBER III.*

De ſecretis quibuſdam particularibus in manu obſervatis.

CAP. I.

De characteribus ſeu ſignis Planetas fauſtos vel infælices in manibus indicantibus.

DIcuntur ſigna Planetarum, quæ in monte vel loco illius Planetæ, cui aſſignantur inveniuntur : Et *ſi lineæ ſunt æquales, vel characteres pulchri cernuntur*, Planetam fœlicem denotant; *Sin lineæ ſint turbatæ & inconſuetæ*, dedecorantur, ut in diſtinctione ſequenti latius declaratur.

Signa Planetæ
- *Fanſtos ſignificantia.*
  - *Crux*, ut. ✚.
  - *Stella*, ut. ✱.
  - *Lineæ parallelæ tres vel plures*, ut III.
  - *Scala*, ut. ⚌.
  - *Ramuſculus*, ut ⊧ ⊧.
  - *Quadratum*, ut □.
  - *Character Jovis*, ut. ♃.
- *Infælices arguentia.*
  - *Semicirculus mutilus*, ut. C.
  - *Craticula*, ut. ▤.
  - *Character Saturni*, ut ♄.
  - *Capillamenta*, ut ſſſſ ſſſſ.

Si igitur Venus bona ſit & fælix, lætos arguit, hilares, luxui deditos, amabiles &c. *Sin infauſta* incontinentiam, jactantiam: quòd *ſi crux ſit prope pollicis juncturam*, notat adulterjum.

Mars fæliciter poſitus facit audaces, animoſos, & belli peritos, *Infæliciter autē poſitus*, ligitioſos, violentos, deceptores, iracundos, intolerabiles, latrones, ſanguinolentos, &c.

Jupiter felix nobiles arguit, glorioſos, religioſos, probos, mundos, juſtos, formoſos, lætos: *Infælix* verò hominē de fortunio in infortuniū dejicit. *Craticula in ejus monte* minatur damnum à mulierib. potentioribus: *Linea tranſverſaliter montem Jovis ſcindens, & ad Saturni montem abjens, ibique capillamenta faciens*, denota apople-

apoplexiam. Item *Jupiter infelix* denotat paſſiones cordis, ſpaſmum, peripneumoniam & vitia alia ex ventoſitate: *Signa hæc* ✚. *vel* ✱ *clara ac rubicunda in monte ejus*, denotant honores ſplendidos divitiaſque à publicis Principibus.

Saturnus fœlix indicat fœlicem in agricultura ac rebus metallicis è terra ſumptus, providos taciturnos, & profundi conſilii, &c. *Infauſtus verò* arguit triſtes, laborioſos, ſordidos, viles, abjectos, avaros, infideles, mendaces, malitioſos, carceres, caſum ab alto, vitæ periculum in aquis: Et ex morbis catharrhos, phthiſin, melancholiam, hypochondriacam paſſionem, hydropem, podagram, morbum caducum, &c. *Sol fœlix* facit homines fide plenos, ingenioſos, honoratos, elatos, ſapientes, humanos, religioſos, omnia honeſtè gerentes. *Infœlix* verò ſuperbos, elatiſſimos, ambitioſos, iniquis rationibus ad honores aſpirantes, jactabundos, immodeſtos: Et ex morbis, fluxum ad oculos, cordis tremorem, & ſincopen.

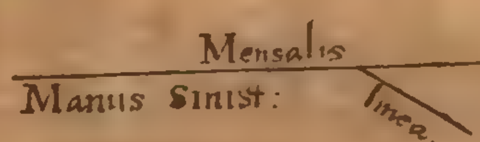
Luna fœlix denotat homines honeſtos, ſplendidos, honoratos, magnos, placidos, libenter peregrinantes, & ad aquas ambulantes. *Infauſta* verò, vitam & valetudinem valdè inconſtantẽ, dolores & anxietates: Ac inter morbos paralyſin, epilepſiam, cancrum, colicam paſſionem, & quæcunque ex frigoris ac humiditatis abundantia promanant. Et *notandum est*, quòd, ſi lineæ in Lunæ tuberculo repertæ ſint valdè pallidæ, mala omnia augeant.

Mercurius fœlix arguit homines ingenioſos, ſciendi cupidos, ſecretis quoque inveſtigandis aptos & ad artes quaſlibet idoneos, Poëtas facundos, Mathemathicos, Mercatores: *Infauſtus* verò mendaces, leves, garrulos, fures deceptores, inſtabiles, infideles, proditores; Et ex morbis maniam, furorem, febres acutas pro reliquorum conſenſu.

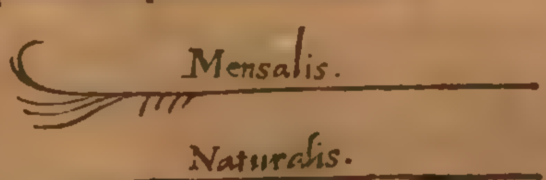
CAP. II.

De nonnullis ſecretis magis univerſaliter per manus aream conſideratis, quæ nonnulli verè ſunt experti.

L*Inea una de monte manus procedens verſus menſalem* ſignificat inimicum de ſuo proprio ſanguine.

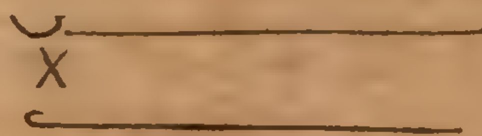
Ramus tranſiens de linea menſali ad naturalem ſignificat garrulum & talem, qui pro lingua ſua paſſurus eſt periculum mortis.

Semicirculus in fine quadranguli verſus montem Jovis ſignificat caſum ab alto.

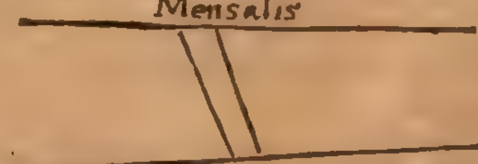
Crux talis ✚. *parum infra naturalem verſus montem* Jovis ſignificat beneficium ſeu dignitatem.

Si in percuſſione manus reperiatur tale ſignum ◁. mortales inimicos oſtendit &; *tale* . [.arguet, quod præcipitio interibit.

Si in manu juxta lineam vitæ prope receptam reperiatur tale ſignum .arguet patricidam vel ſacrilegum; At *ſi in muliere* denotabit meretricem nequiſſimam.

Duæ lineæ æquales & parallelæ de menſali ad naturalem porrecta denotant hominem juſtum, hoc modo;

Linea menſalis juncta cum naturali non projiciens ramum aliquem verſus vitalem, denotat mortem violentam & ſubitaneam.

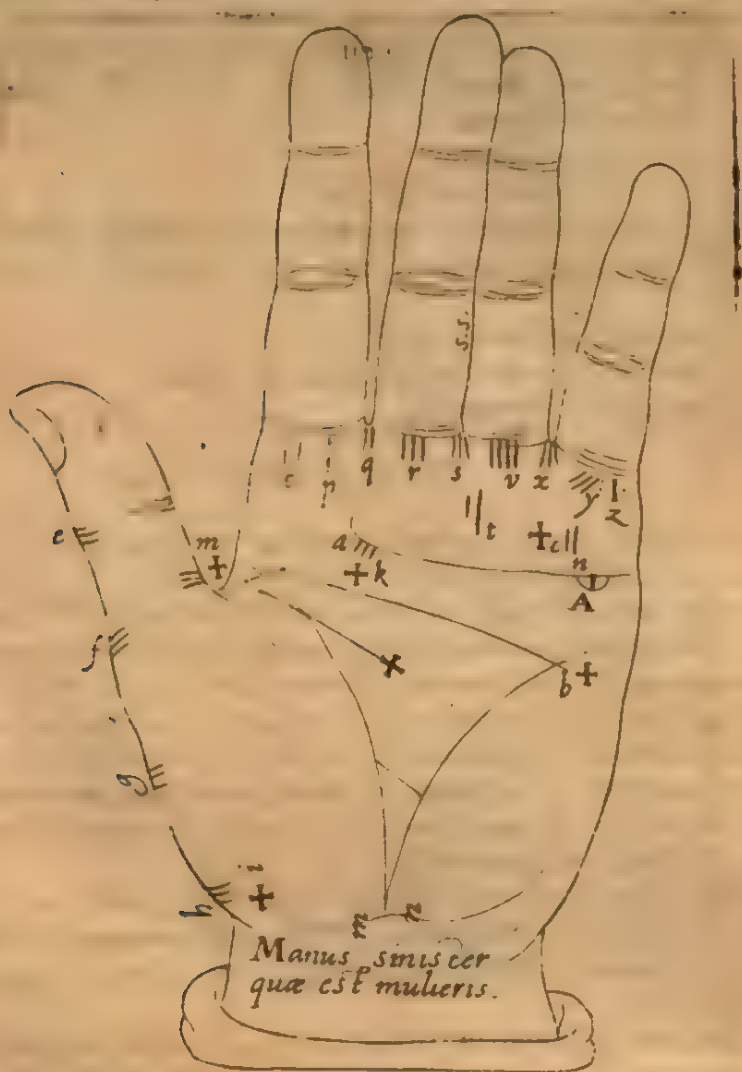

CAP. III.

De demonſtrationibus ſignorum ex manu ſiniſtra ſeu fœminina ſecundùm Salomonis doctrinam

SUnt inſuper & alia quædam ſigna diligenter ab Artiſta obſervanda, quæ omnia hîc in manu, tam ſiniſtra ſeu muliebri, quàm dextra ſeu virili expoſuimus.

a. Hæc

a. *Hæc* ✠. *in manu fœminæ ſeu ſiniſtra* quantò magis ſe extendit, tantò propinquiorem eſſe mortem oſtendit.

b. *Hæc* ✠. vitam removet & ejus contrarium inducit.

c. *Hæc* ✠. eſt ſignum religionis.

d. Eſt ſignum voti completi.

e. *Hæ lineolæ* ſunt ſigna fidelitatis; quæ ſi creant infidelitatem, ſuſpenſionem denotant.

f. *Hæ* ſunt ſigna divitiarum in ſenectute.

g. *Hæ* ſunt ſigna divitiarum in medio ævo.

h. divitias arguunt in juventute.

i. *Hæc* ✠. eſt veræ confeſſionis indicium.

k. *Hæc* ✠. fidem ponit & cum, fide recedit.

l. Si *hæc linea per medium trianguli ſit extenſa*, eſt ſignum naufragii.

m. *Hæc* ✠. dignitatem baculi oſtendit.

n. *Hæc* linea bene extenſa verſus triangulum ſignificat fœminam vel hominem bonæ conſervationis.

o. *Hæ* ſunt ſigna vulnerum, magna futurorum, parva præteritorum.

p. *Hæc linea ſi ad aliam obliquetur*, denotat eo anno infirmitatem.

q. *Hæc*

q. *Hac linea apparens* ſignum eſt mortis in puerperio: Et *ſi ſuper digitum medium porrigitur, aliáque ſuper indicem* ſignum eſt ſubitaneæ mortis.

r. *Hæ* ſignificant mulierem eſſe liberam ab omnibus erroribus.

s. Si *ex hac parte plures ſint lineæ*, plures habebit filios quàm filias.

t. eſt ſignum filiorum.

u. eſt ſignum filiarum.

w. *Hæ lineæ* meretrices ſigificant.

x. *Quot lineas tales poſt primam habet*, tot viris deſponſabitur, *ſi majores fuerint ſecundæ quàm prima*, nobiliores erunt mariti, quàm ipſa ſponſa: Ex alia parte, è contrà.

y. *Hæ lineæ* ſignificant meretrices.

z. *Hæc linea, ſi fuerit lata*; ſignificat inviolatam.

A. eſt ſignum clementiæ.

De aliis ſecretis mulierum.

Si in triangulo quaſi foramen apparuerit, & tale ſignum erectum cum rubedine V. tunc mulier illa filio gravida eſt.

Si lineæ vitæ inter pollicem & indicem tumeſcat, arguit ſuffocationem partis vel interitum infantis oſtendit; Et *ſi diverſis fuerit tincta coloribus*, tunc ſignificat, eam cum pluribus viris illicitam conſuetudinem habuiſſe ſeu fornicatam eſſe.

Si lineæ hepatis & ſtomachi verſus brachium fuerint biſurcata, malam mortem ſignificant in muliere, in homine furtum aliquod incertum.

Si vis cognoſcere virginitatem, inſpice manum mulieris dum adhuc eſt jejuno ſtomacho; Et *ſi habuerit lineas graciles ac pallidas*, virgo eſt: *ſin latas & rubeas fractas*, infallibiliter eſt corrupta.

Sunt & aliæ lineæ in mulieribus ſecreta earum indicantes, quas hoc modo inveniemus: Inſpice Triangulum, *& ſi in eo fuerint multa quaſi foramina & rubedo mixta*, indicabunt prægnantem: Et ſi *in medio talis figura* V I *apparuerit*, ex adulterio concepit.

In eodem Triangulo in parte inferiori, *ſi planus fuerit angulus & rubeus*, maſculo gravidam indicat.

Si figuram quaſi Y *inveneris*, maſculũ denotat: Cæterum *ſi ſe inclinaverit ad angulum, & quoties ibi tales figuræ reperientur*, filiabusque abſque dubio gravidam judicabis; Idem de filiis, *ſi eadem ſint erecta.*

CAP

CAP. IV.

De demonſtratione ſignorum in manu viri ſeu dextra.

a. *Hæc* ✚ fidem ponit, & cum fide recedit.

b. *Hæc* ✚ dignitatem baculi ſignificat.

c. *Hæc* ✚ vitam removet, & quantò magis ſeſe extendit, tantò citiùs mors aderit.

d. *Hæ lineæ* ſignificant votum incompletum, *ſi crux fiat* completum.

e. *Hæ lineæ* ſunt ſignum voti completi.

f g. *Si in medio trianguli naturalis unum punctum appareat*, unus oculus amittetur, *ſin duo*, perdentur ambo.

h. *Hæ lineæ* ſunt ſigna voti completi.

i. *Hæ* ſunt *lineæ* nuptiarum: Quot verò tales aderint poſt primam, tot uxores ducentur; & quò longiores eò meliores.

l. *Hæ lineæ* ſigna ſunt vulnerum corporis infra genua, magna futurorum, parva præteritorum.

m. *Hæc linea ſubintrans auricularem*, ſignificat mutationem vitæ.

n. *Hæ lineæ* ſunt ſigna vulnerum in fœmore, magnæ futurorum, parvæ præteritorum.

o. *Talis linea ſi fuerit extenſa inter digitos* ſignificat audacem.

p. *Hæc linea lata, non longa, inter digitos extenſa*, eſt nota temeritatis.

q. *Hæ* ſunt *ſigna* vulnerum, groſſa futurorum & ſubtilia præteritorum.

r. *Hæc linea inter digitos iſtos ſi extendatur*, eſt ſignum mortis ex vulnere: Sed *ſi ſupra medium digitum extendatur, & alia ſupra indicem*, ſignum eſt mortis ſubitaneæ.

s. *Hæc linea*, ſi ad aliam alligetur, denotat eo anno infirmitatem.

t. *Hæ lineæ* arguunt vulnera capitis, *ſi magnæ ſint*, futura *ſin graciles*, præterita.

u. *Hæ* arguunt divitias in ſenectute.

x. *Hæ lineæ* pollicentur divitias in medio ævo.

y. *Hæ* ſignificant divitias in juventute.

z. *Hæc linea non longa ſed lata, ad digitum extenſa* audaciam ſignificat.

ʒ. *Hæ lineæ* ſunt ſigna fidelitatis & infidelitatis, quæ ſi fuerint infidelitatis, ſuſpenſionem ſignificant.

ƀ. *Hæc linea ſi per medium trianguli extendatur*, eſt ſignum naufragii. Sed intelligendum eſt, hæc omnia quidem eſſe, quo ad fatum, indicia vera, ſed tamen adverſus divina mentis humanæ decreta nullam firmitatem aut robur obtinere.

TRA.

TRACTATUS PRIMI.

SECTIONIS II.

PORTIO VII.

De ſpeculativa Pyramidum Metaphyſicæ,& phyſicæ Scientia.

TRACTATUS PRIMI.
SECTIONIS II.
PORTIO VII.

De ſpeculativa pyramidum metaphyſicæ & phyſicæ Scientia.

CAP. I.
De pyramide metaphyſica ſeu formali per ſe ſumpta.

QUoniam maxima Philoſophiæ noſtræ, tàm Macrocoſmicæ, quàm Microcoſmicæ perſpicuitas in duplicis pyramidis, *formalis* nimirum & *materialis*, explicatione conſiſtit, idcircò haud inſulſum, aut frivolum fore exiſtimavimus, luculenter de ipſis agere, ut ſcilicet iis rectè atque ſufficienter intellectis, Lector ad convenientem demonſtrationem, tàm in tractatu noſtro Macrocoſmico, quàm Microcoſmico delineatarum ſignificationem abſque ullo conceptus ſui impedimento perveniat. Et quamvis verbum unum atque alterum de pyramide phyſica *in libro de Macrocoſmo* ſuccinctè fecimus, attamen, quia rationes noſtræ, ibi propoſitæ, non ita facilè forſitan quorundam ingeniis, captu non adeò profundis, imprimentur, ideò ampliorem illarum relationem, hoc loco inſtituemus, quò, quæ dicta ſunt, tàm in Macrocoſmico, quàm Microcoſmico diſcurſu, faciliùs apprehendant. Sciendum igitur inprimis eſt, quòd alia *ſit pyramis Mathematica*, atque alia *Metaphyſica & Phyſica*, quæ ſunt ejuſdem naturæ: Nam *corpus mathematicum* pyramidale angulum facit in ſuo cono, & è converſo baſis ejus ſuperficie aut rotunda aut octogonea, heptagonea, hexagonea, pentagonea, tetragonea aut trigonea adornatur: *Verbi gratiâ.*

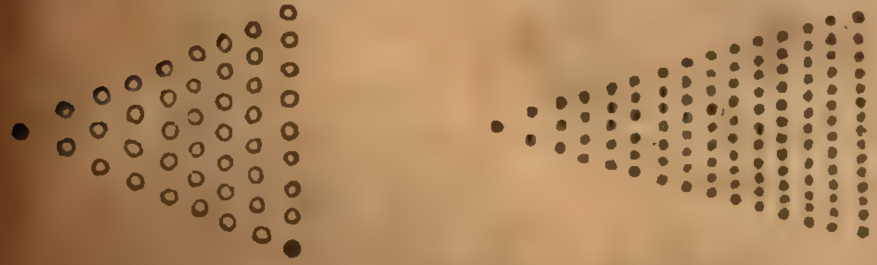

At verò *pyramide metaphyſica & phyſica* baſis & conus dimenſione haud differunt, ſed raritate potiùs & ſpiſſitudine, vel ſubtilitate & denſitate ab invicem diſtinguuntur, aut etiam, ſi quæ tandem eſt in pyramidum illarum baſi & cono differentia, ſit ea quidem conſideratione univerſæ pyramidis, & non partis, & ſic baſis pyramidis formalis latior eſt, quàm ejus conus, quatenus circumferentia

a cœli latior atque infinitis gradibus amplior eſt, quàm centrum ſeu terra, ut infra copioſiùs referemus. Dicimus ergo, quòd pyramis formalis nihil aliud ſit, quam effluxus ſeu emanatio lucis ſive fulgoris, à fulgido Dei ſolio, ſive rutilo eſſentiæ ſuperſubſtantialis mundo, deorſum tendens in mundum ſubſtantialem: Quam quidem lucis effluentiam ideò pyramidem nuncupavimus, utpote cujus baſis in loco ſuperiori invenitur, ejus verò conus deorſum ad terram uſque pendere videtur, quoniam ejus multitudo in formalitate eſt in ſummitate juxta fontem ſuum lucidum, ejus verò unitas (corporali modo loquendo) in terra reperitur, ubi eſt maximus lucis defectus. Nam reverà, ſpiritualiter loquendo, formæ plenitudo eſt vera unitas materiæ, uti ejus defectus eſt materiæ multitudo: Unde dicimus, quòd à multitudine recedere ad unitatem, eſt ab unitate formæ ad ejus multitudinem aſcendere, hoc eſt, à materiæ craſſitudine, videlicet à terra, ad conum tenuitatis ejus, hoc eſt, ad thronum Dei. *Demonſtratio igitur pyramidis formalis ſit hujuſmodi:* Quando accedimus ad ignem magnum, maximam percipimus in eo calefaciendi virtutem atque efficaciam: At verò pedetentim & gradatim ab eo recedentes obſervamus, eum ſubinde minùs minùſque calefacere, atque ita ſemper ſucceſſivè de potentia & actu ſuo aliquid amittere & perdere. Unde patet, quòd ejus vis eò magis decreſcat, quò magis à ſuo fonte in aëris frigidi undas retrogreditur.

Sic itaque res etiam ſeſe habet in *pyramide formali*: Nam quò magis acceditur ad ejus fontem & originem, eò magis informare, illuminare, ſubtiliare, purificare & beare cognoſcitur, modo quidem non multum diſſimili ab eo, quem in annuo Solis motu experimur: Nam quò longiùs aut remotiùs Sol à noſtra Britannia, aut à Tropico Cancri recedit, eò magis nos caloris defectum luminiſque & diei decrementum pati animadvertimus, adeò ut ſi Sol extingueretur, tolleretur, aut in regionibus tenebrarum & oblivionibus cohiberetur, nihil præter frigora nobis adfuturum credamus: At verò, Sole à Capricorni regione ad nos redeunte, magis magiſque nobis ſubinde luminis & caloris effectum appropinquare obſervamus: His ergo docemur, quid ſit pyramis formalis ſeu Metaphyſica, videlicet, quòd ſit nihil aliud, quàm formæ lucidæ multitudo, proportione progreſſiva tranſiens in unitatem, hoc modo;

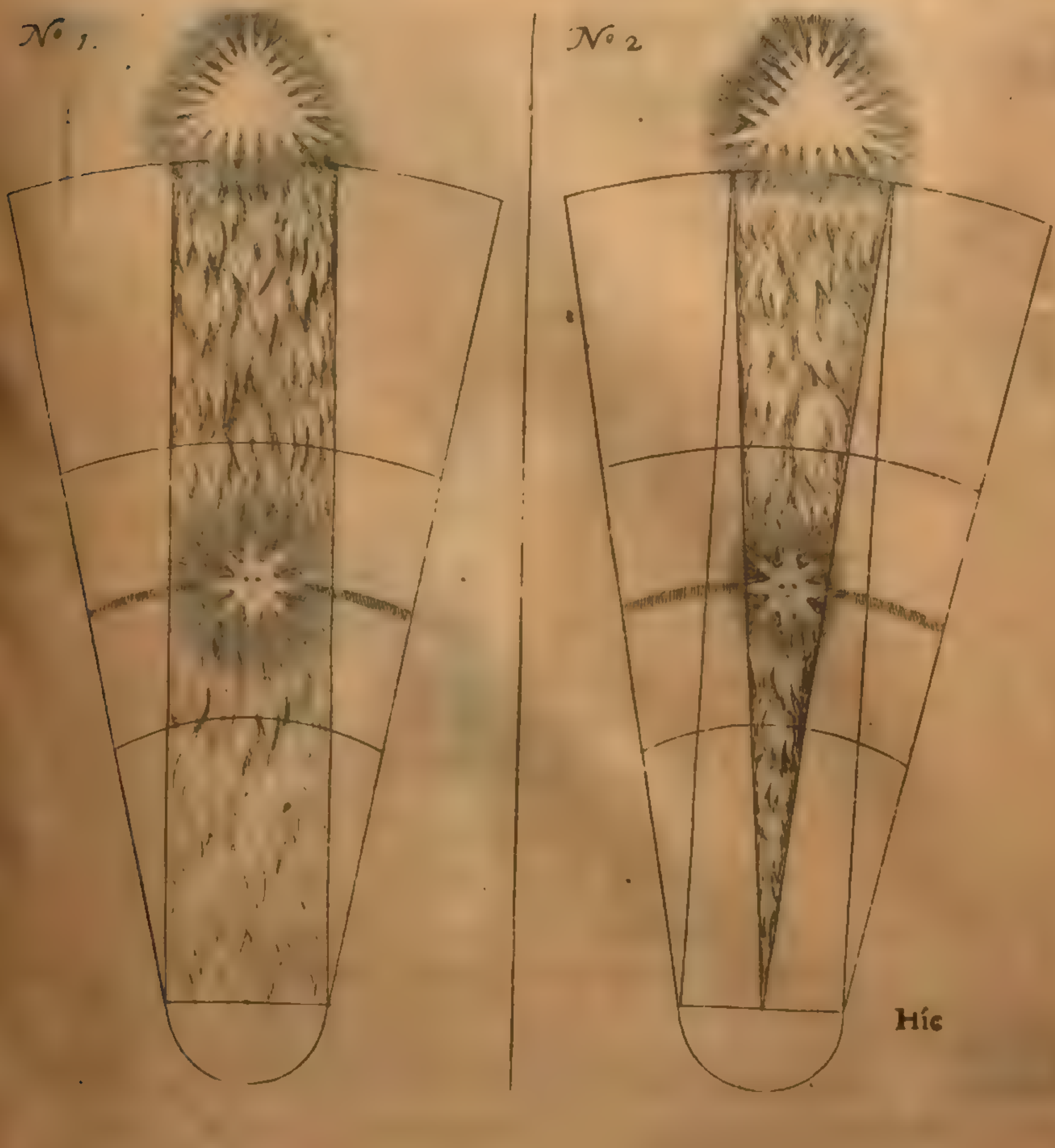

Veruntamen hac demonſtratione nondum explicatum eſt hujus pyramidis myſterium: Nam licet hîc uſi ſimus progreſſionis Geometricæ formula in pyramidis noſtræ delineandæ ratione, aliter tamen ſeſe res habet in pyramide lucida: Nam ejus conus reverà tàm latè ſe expandere ſolet, quàm baſis: Attamen ita operatur lux in aëre, ut crocus vel ſanguis in aqua: Nam paucitas croci tàm latè tingit aquam in vaſculo contentam, quàm maxima ejus quantitas; ſed non tàm altè & extensè colorat exigua ejus portio, quàm major: Sic etiam res ſe habet in aëre: Nam minima loci caliditas tàm afficit univerſum loci aërem, quàm major, imò quidem intenſiſſima, ſed tamen illa, remiſſior exiſtens, nimirum attenuatur, atque exiguitas ſubſtantiæ ejus lucidæ diſpergit ſeſe ſubtiliando per univerſum loci medium: Sic etiam videmus, aureum nummum, minimum locum occupantem, poſſe reduci in folia locum amplum cooperientia, & tamē non plùs valoris in ſe habent folia iſta, quàm aurū, ex quo fuerint per artem dilatandi in eam amplitudinem diducta. Sed ut ad priorem de croco indicationem nos reſtringamus, accipiamus granum croci & immittamus illud in libram aquæ, percipiemus quidem omnem illam aquam acquiſiviſſe colorem ſubpallidum, & tamen debilis admodum erit color ille, quamvis univerſum ſuum medium tinxerit: Quòd ſi igitur iterum ei addatur granum ſecundum intenſior erit aquæ fulgor, atque ita ad denarium, & à denario ad centenariū, ac à centenario ad millenarium progrediendo. Talis igitur erit in pyramide formali ratio tingendi univerſalem ſpiritum mundanum. Nam, ut in deſcriptione trianguli inferiùs à nobis traditi, declaratur, ubi vis trianguli ſive pyramidis materialis eſt in denario numero, ibi fortitudo pyramidis formalis eſt in millenario, atque ubi fortitudo pyramidis materialis ſeu phyſica eſt in numero millenario, ibi vis pyramidis formalis eſt in denario; In medietate verò ambæ conveniunt in centenario: In infima ergo mundi regione conus pyramidis formalis reperitur, ubi lucis, & quaſi granorum croci portionem habemus in numero denario; ita ut numerus denarius formæ concurrat ad tingendam millenariam materiæ quantitatem, & per conſequens, debilis eſt hic color, remiſſa illius croci tinctura. In media verò mundi regione multò intenſior eſt lucis efficacia, tàm ex ſua multiplicatione, quàm propter ſpiritus ſubtilitatem & obedientiam: In ſupremo autem cœlo abundanter & exuberanter affluit lucis fulgor, adeoque admirabilis eſt pulchritudinis ejus ſpecies, quoniam ipſa ex ſubſtantiali unitur. His igitur diligenter conſideratis, primùm pyramidis metaphyſicæ veram eſſentiam inter duos parallelos deſcribemus, atque tum poſtea rationes noſtras, cur lux integra formalis pyramidi comparanda ſit, explicabimus. In primis igitur à mundo increato ſeu eſſentia ſuperſubſtantiali parallelos noſtros, ad omnes mundi regiones ſeu cœlos penetrando continuabimus. Deinde intervallum ſeu intercapedinem inter illas duas lineas, ſecundùm mundi regionem, aut majori aut minori punctorum lucem referentium proportione ſecundùm majorem aut minorem virtutis ejus efficaciam complebimus; atque tum poſtea in pyramidis formam lineas illas parallelas ſeu æqualiter ab invicem diſtantes redigemus: Quibus bene perceptis & mente ſana examinatis, ſpero, te (Lector trutinis juſtitiæ hæc conamina noſtra juſtè ponderans) confeſſurum eſſe, nos à veritatis ratione non longè aberraſſe: Parallelas autem cum ſuo integro contento proportionaliter ſic depinximus in *figura ſub num.* 1.

A. b. c. d ſunt duæ lineæ parallelogrammales pyramidem formalem & lucidam includentes; cujus regio ſuperior eſt illa pars ſeſquialtera, in qua baſis pyramidis reperitur: Unde fit ut illa pyramidis pars ſit reliquis plenior, magis ſpiſſa & lucidis radiis referta, uti in pyramide corporali videmus, quod baſis ejus ſit cæteris partibus prominentibus craſſior: In ejus verò regione media radi,

ſtam

flammigeri tenuiores conſpiciuntur ſuperioribus, at in inferioribus denſiores ac longè efficaciores reperiuntur: In infima denique mundi regione magis ſunt tenues atque rari, magisque parcè ſentiuntur horum radiorum effectus, quemadmodum in demonſtratione ſuperiori ſatis luculenter eſt demonſtratum vel explicatum. Ex quibus liquet, quod ut pyramis mathematica ſe habet in proportione ſua Geometrica, nimirum in ſpiſſitudine ſua & craſſitie, ita quoque oſtendant ſeſe nobis lucis actus in hoc mundo, deſuper reſpiciendo verſus terram deorſum: Unde accidit, ut contractis & unitis extremitatibus linearum *b d.* fiat duorum in unum pyramidis formalis conum converſio: Quæ quidem contractio facilimè fieri poteſt propter paucitatem contenti formalis, in hac parallelarum parte repertam: At verò duæ ſupremæ linearum extremitates propter abundantiam & plenitudinem in unam haud coarctandas eſſe agnoſcimus, quippe quarum interſtitium radiis luminis divini impletur: Unde fit, ut illud ſit loco baſis huic pyramidi formali, cujus reſpectu omnes hujus pyramidis regiones, interveniente debita & proportionali compreſſione apparent vel videntur eſſe talis vigoris eſſentiæ atque formæ; qualis in exemplo ſequenti ſub Numero 2. explicatur.

Hic

Hîc ergo intra parallelas pyramidem produci cernitis, in qua æqualis lucis effectus operatur: Atque ita pyramidem Metaphyſicam in ſe ſola conſideratam oſtendimus ejuſque concinnandi rationem depinximus, facta ſimul demonſtratione perſpicua, quod non inſulsè iſtius pyramidis formalis fecerimus tàm in Macrocoſmica quam Microcoſmica hiſtoria mentionem.

C A P. II.

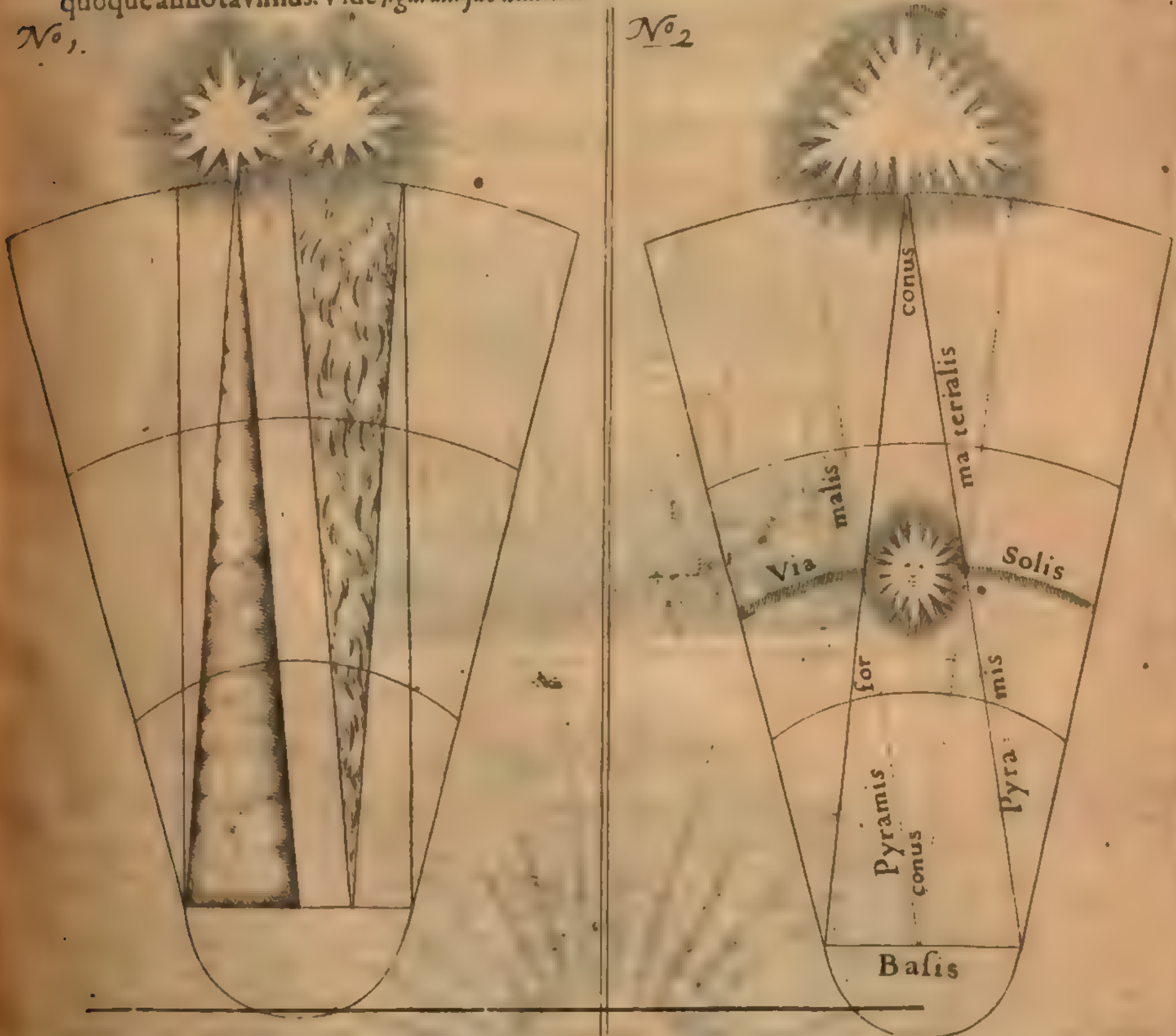
De pyramidis phyſicæ ſeu materialis per ſe conſideratæ productione.

POſteaquam jam de pyramidis Metaphyſicæ ſeu formalis principiis verba nonnulla fecimus, preſſe & ſuccincte ulterius ſermonem noſtrum ad pyramidem Phyſicam ſeu paſſivam convertemus: Velim igitur, Lector, ut inprimis intelligas, quòd Pyramidem formalem ideò Metaphyſicam nuncupavimus, quoniam baſin & fundamentum ſuum habet in eſſentia ſuperſubſtantiali, & eſt quaſi radius è Deitatis throno non aliter deorſum effulgens, quam flamma ex corpore lignorum emergens ſurſum tendit in forma pyramidali, vel radii ſolares deorſum proſiliunt, anguloſque rectiores vel acutiores cum terra faciunt. Atque hæc pyramis figuram habet pedis ſeu cruris circini, qui ab unitate procedens, videlicet ab A. quo magis deorſum tendit, eò fit vel evadit ſubtilior & acutior, circuitumque tandem ſeu mundum ambitu ſuo circulari deſcribit. Hunc circini pedem dualitati ſeu ſecundæ Trinitatis perſonæ ſeu verbo Jehovæ ſeu filio, à patre immediatè procedenti aſſimilavimus in demonſtrationibus noſtris *in fine capitis quarti, libri primi, Tractatus primi, Hiſtoriæ Microcoſmicæ*: Atque hoc eſt, quod *Mercurius Triſmegiſtus* voluiſſe videtur dicendo, *quòd verbum naturæ humidæ aſtans eam foverit*, &c. Demonſtrationem hic iterùm ſubjecimus.

Eſt igitur pyramis formalis verbi divini præſentia, cujus ſapientiâ, actu, juſtitiâ, atque potentiâ natura humida de hylæ potentia in aquarum actum deducitur, & in figuram ſphæricam redigitur: Atque hæc maſſa aquarum dicitur ſpiritus univerſalis, ſeu *Pan ſecundus*, hylæ filius à *Damogorgone* poſt litigium, hoc eſt, tenebrarum principem, productus; qui nihil aliud eſt, quam univerſalis natura humida per univerſam machinam expanſa. Hæc eſt igitur pyramis illa ſpiritualis ſeu humida, & aqua univerſa, quam pyramidē phyſicam in multis tã Macrocoſmici quàm Microcoſmici noſtri Tractatus locis appellavimus: Atque hæc in formam pyramidis materialis eò redigitur, quoniam ſuperior ejus pars ſubtilior eſt propter infinitam lucis præſentiam, inferior verò craſſior propter majorem vel minorem lucis abſentiam. Sciendum eſt autem quòd ratio, cur pyramis phyſica ſeu materialis baſin habet baſi pyramidi formalis oppoſitam, talis eſſe videatur; videlicet, quoniam natura humida in ſuo ortu, *natura, ſubſtantia, operatione & loco* omninò contraria eſt diſpoſitioni naturæ lucidæ: Etenim utriuſque *naturam* reſpiciendo videmus, quòd frigiditas ſit naturalis comes naturæ humidæ; caliditas verò lucis ſocius. Deinde, quo ad *ortum* differunt, quoniam natura humida à ventre hylæ vel chaos ſecunda vice gravidi producta eſt à potentia ad hoc aliquid. At verò natura lucida ſemper in actu fuit, ſemperque in ipſa eſſentia ſuperſubſtantiali reſervata uſque ad mundi creationem, in qua etiam, tanquam filius in patre, æternùm permanebit, & tamen mirum in modum ſemper materiæ mundanæ præſens aderit: *Subſtantiâ* etiam diſcrepant, quoniam ſpiritus materialis eſt quodammodò magis vel minùs corporea, & per conſequens phyſica; Subſtantia verò lucis incorporea, & quaſi natura ſuperſubſtantialis in ſe: *Operatione* etiam hæc duo omninò ſunt diverſa, cùm lux ſemper agat per ſe; natura verò humida ſeu ſpiritualis ſemper patiatur: *Loco* denique differunt, cùm lucis fons ſit à cœlorum cacumine & apice, ſpiritus verò matrix ipſam terram conſtituit: Quare, ſicuti natura lucida deorſum ſemper tendendo, à fonte lucido, ſubinde tenuior, parcior, & rarior invenitur, uti ſuprà demonſtratum eſt, ita è converſo natura humida, à fonte ſeu matrice ſpiſſa materiali proſiliens atq; exurgens, inferiùs craſſior, denſior & corpulentior eſt (unde in terra ejus pyramidis baſin finximus) At verò paulatim & gradatim ſurſum aſſurgendo evadit ſubinde gracilior & tenuior, quouſq; ibi conum ſuæ pyramidis faciat, ubi lux habet ſuæ pyramidis baſin. Hîc ergo naturæ humidæ parallelogramma, atque pariter quoque tandem ejus pyramidem, conjungendo ſimul duas ſuperiores linearum parallelarum extremitates deſcripſimus.

miſque tenebris ſubmerſa, obtecta, & velata locus aliquis illuminatæ candelæ ſeu ignis accenſi flamma adeò colluſtratur, ut legere etiam, & alia viſus objecta percipere poſſimus: Medium ergo iſtud, videlicet humida ſeu ſpiritualis natura, aut aër quem tenebræ & privationis obvelamentum ſeu cooperculum antea contraxit, propter lucis ſive actus abſentiam, jam flammæ quidem adventitiæ præſentiâ lucidam atque actualem iterum formam induere percipitur, quam priùs depoſuerat propter formæ lucidæ defectum. Imbuitur ergo ſpiritus ſeu natura humida lucis affluentia: Et proinde earum mixtiones eo modo, quo ſæpiùs eas in hiſtoria Macrocoſmica & Microcoſmica explicavimus hîc quoque annotavimus. Vide *figuram ſub num. 2.*

C A P. III.

Luculentior adhuc explicatio, qua veræ harum pyramidum naturæ & proportiones, quatenus ſunt per ſe in mundo, oſtenduntur.

HAs quidem pyramides duobus pectinibus quàm aptiſſimè poſſumus comparare; quorum unius dentes deorſum tendent, alterius verò ſurſum reſpi-

 cient

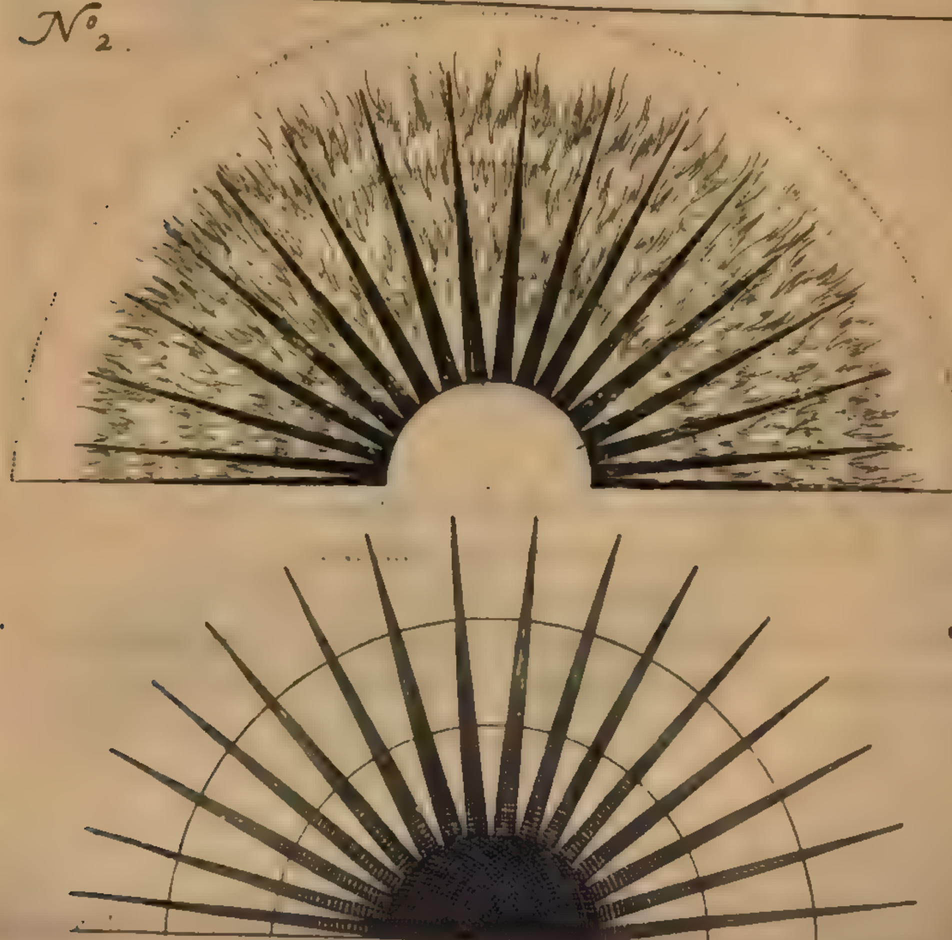
cient. Pectinem ergò ſuccumbentem ad Pyramidis phyſicæ naturam, relationem habere fingemus; ſupereminentem verò pyramidi Methaphyſicæ comparare intendimus. Sic igitur ſitum utriusque depinximus uti patet ex ſequenti figura *ſub Num.* 1.

Atque ſecundùm hanc ipſam pectinum demonſtrationem, ipſa duo hæmiſphæria depinximus, videlicet ſuperius & inferius: quorum illud reſpondet naturæ maſculi atque diſpoſitionem generativam & activam lucis ac cœli arguit; hoc verò naturæ fœminæ & matricis ſpermata lucis recipientis: Et ergò hoc hemiſphærium materiale quaſi mulier hæmiſphærio lucis, cujus actiones recipit atq; patitur impreſſiones in ſe ſemper conſignatas, uti cera ſigilli ſculpturam retinet. Sic itaque hæc duo hemiſphæria ſecundùm pectinum ordinationem & loci poſitionem hic in *figura ſub Num.* 2. delineavimus.

No. 1.

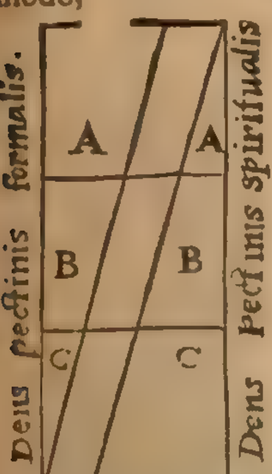

No. 2.

At jam per ſe intelligendum eſt, quod hi duo pectines, ſive hæc duo hemiſphæria ita debeant per minima conjũgi, ut duo illa ejuſdem proportionis unum idemque corpus conſtituant; hoc eſt, ut nullum ſit interſtitium vacuum inter dentes pectinum, ſed ut vacua & inania inter unius pectinis dentes loca impleantur debita adaptatione dentium pectinis alterius: ſic enim cum hemiſphærium ſuperius intret & in naturam hemiſphærii illius inferioris, quod reſiſtendi cauſa è terra proſilit, in unam naturam & diſpoſitionis identitatem concident, & rem unam conſtituent, videlicet ſpiritum mundi univerſalem, quem *Moyſes* & *Petrus* aquam nuncupaverunt: Nam ſpiritus lucidi atque ignei præſentia, virtute verbi in ſpiritum tenebroſum & deformem infuſi, Spiritus ille, ſeu aqua univerſalis, ſeu natura humida generalis mundificatur atque exuit ſuam deformitatem, viſibilis ſecundum partem redditur, & aquarum nomen ſibi vendicat. Atque propter mixtionem unius naturæ cum altera ſpiritus ille idem modò dicitur corpus; modò elementum Terræ, Aquæ, Aëris, Ignis, modò Æther, modò ipſa Lux ſecundum majus vel minus lucis dominium in eo; ita ut quo altius dentes pectinis ſeu hæmiſphærii materialis penetrant & aſcendunt inter dentes hemiſphærii formalis, eò ſpiſſiores ac denſiores inveniant acuti illi tentes ejus i alteros iſtos dentes hemiſphærii formalis. Atque eodem quoque modo ſeſe res habet è converſo cum dentibus hemiſphærii formalis deorſum procedentibus vel deſcendentibus inter dentes hemiſphærii materialis, uti in icone ſequenti *ſub. Num* 1. planè ac evidenter oculis objicitur.

Et quamvis hanc noſtram demonſtrationem groſſo modo explicaverimus, ut tu, *Bone Lector*, faciliùs queas oculis atque ſenſu noſtram intentionem percipe re, videlicet, quomodo lux ſuperior in materialem ſpiritum inferiorem tenebris ante creationem obrutum, penetraverit; (nam lux penetravit in tenebroſum ſpiritum & non ſpiritus in lucem, quatenus præpoſtero more patiens ageret in agentem, & non vice verſa) attamen velim te adhuc altiùs conſiderare, quòd lucis partes in eadem proportione, quæ declarata eſt, inter pectinum dentes per mininima cum partibus ſpiritus commiſceantur. *Verbigratiâ*; in demonſtratione ſequenti duos pectinum dentes expreſſimus; quorum unus erit pectinis formalis, alter materialis: Hos dentes in partes tres vel plures diſtinximus, quarum pars una in uno dente reſpondet alteri parti dentis alterius hoc modo;

A. A. refertur luci & ſpiritui Empyreo, ex quo factum eſt illud cœlum

B. B. relationem habet ad proportionem in luce & ſpiritu cœli ætherei.

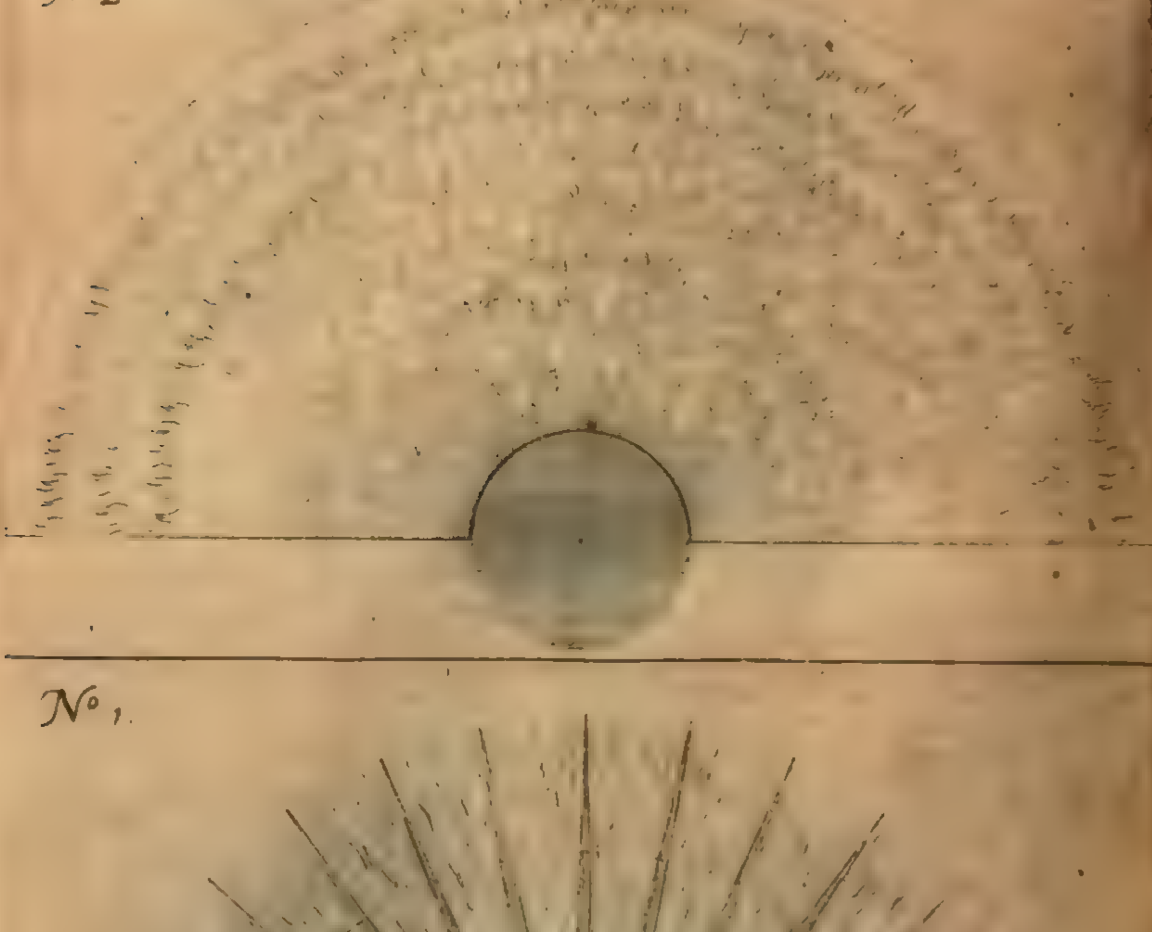
C. C. denotat proportionem inter lucem & ſpiritum cœli elementaris.

Concipiatur igitur imaginatione, quòd dens formalis ex minio ſive plumbo rubro ſit factus; dens verò ſpiritus ex ceruſſa ſive plumbo albo: Accipias ergo portiones duorum dentium A. A. & per minima commiſceantur. Et totum illud compoſitum propter magnam minii, & exiguam ceruſſæ proportionem

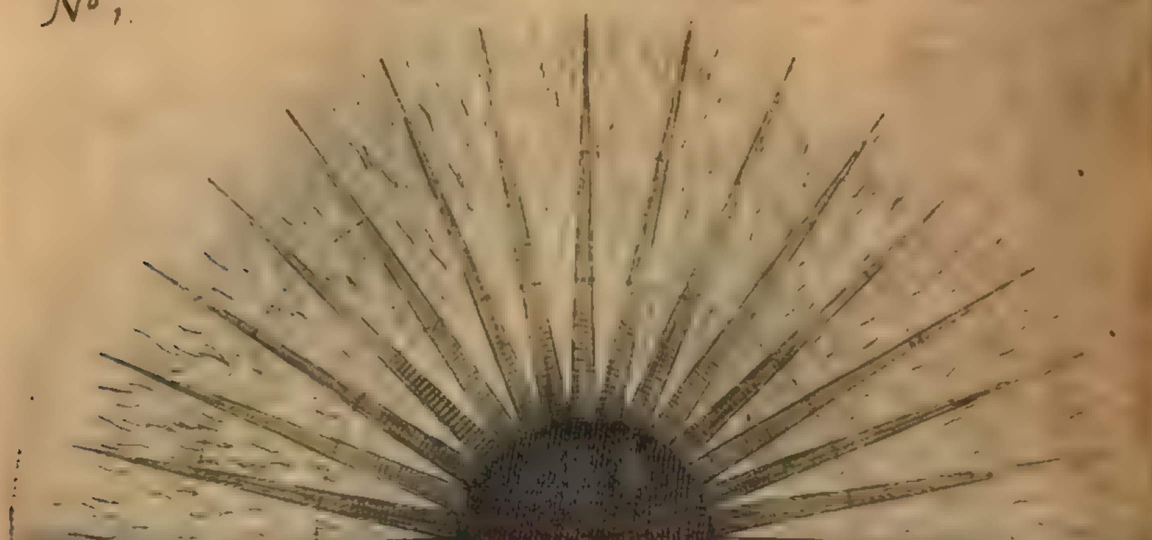
 vendicabit

vendicabit ſibi adhuc nomen minii: Sic ergò in mixtione perminima lucis, videlicet trium lucis portionum, cum una parte ſpiritus in cœlo Empyreo, habet illud cœlum nomen lucis primo die creatæ. É converſo in portionibus dentium C.C. modus quidem contrarius habetur: Nam tres ceruſſæ partes unica pars minii non multùm mutat; Unde ceruſſæ nomen ibi manet propter ceruſſæ prædominationem. Simili modo etiam propter paucitatem lucis in infimo cœlo parum immutatur ſpiritus à corporis natura, ita ut corporeus dicatur, tam in aqua, aëre, & igne, quàm in ipſa terra. Ex hiſce ergò concludimus, quòd Pyramis tum Metaphyſica, tum Phyſica ad amuſſim hunc in modum ad invicem commiſceantur, ut ambo prædicta hemiſphæria ſimplicia unicum hæmiſphærium ex materia & forma, ſeu ſpiritu & luce creatum conſtituant: Atque hoc idem de tota ſphæra ſeu orbe mundano eſt intelligendum. *Vide figuram Num. 2.*

N°2

N°1

Hic ergo eſt noſtræ intentionis ſcopus, *Lector benigne*, cum pyramidis formalis aut materialis aliquam facimus mentionem; quem plenè tibi cæterisque hoc loco ideò volui explicare, quoniam eſt præcipua doctrinæ noſtræ clavis ſive porta per quam in hujus Philoſophiæ, imò verò in omnis veræ ſcientiæ naturalis aream aditus patet: At verò quoniam ad ſecretum myſterium compoſitionis cœlorum pauci potuerunt, propter veræ harum pyramidum cognitionis defectum aut difficultatem, pertingere, ideò volui de illis preſsè & ſuccinctè in hoc libello agere, quò hujus ſcientiæ cupidi queant tantò pro mp tiori & aptiori via ad felicem deſiderii & voti ſui honeſti finem ac metam pervenire.

F I N I S.

Errata in Tractatus de Microcoſmo ſectione prima irrepſerant, quorum prior numerus paginam, poſterior lineam denotat.

Pag 6. lin. 4 lege, ſumme, æterne, 7. l. 3. l. ingenti, & l. 6. ſecreto, p. 8. l. 27. conquaſſaſti. & l. 28. fidiſti, & l. 40 ob exercitus, p 9. l 3. & 4. quidem. & l 6. periodum, & ibid. tu es, l. 28 29. Ecquis p. 10. l. 17. gnificandi, p. 12. l. 2. plene, & l. 14. ſcientiæ, & l. 22. comparavit. & l. 24. Shamgar percuſſit, & l. 27. conſecrandum, & l 35. Nos, & l. 37. ſublimaris, p. 14. l. 5. labia, p. 15. l. 3. alacritate, p 16. in poſterioris ſectionis partitione, loco ſecundo, lege, *Geomantiam*, p. 17. l. 39 commodabo p. 18. l 7. quàm, & l. 13. Numerorum divinorum, & l. 27. libr. 7. p. 19 l. penult. in ſuperſubſtant-p. 20. l. 32. generaliſſimo p 21. l. 10. fabricam, & l. 15. exaltator, & l. 16 habuiſſe non, p. 22. l. 2. & iterum, & l. 30. melodia, p 24. l. 13. *dele*. ut, & l. 23 radice, p. 25. l. 5. numerorum divinorum & l. 27. dupla, p 31. l. 15. equitat & l. 38. reunitur, & l. 19 unitumque eſt opifici menti, p 33 3. unitates, 35. 35. hic. & l. 44 poſt verba; medio & fine inſere: principio ſcilicet, ut, à quo omnia, medio, ut, &c. 37. l 48 ſic, 39 8. primam, 31. redeant. 40. l. 16 cognatione, 24 texunt, 26 ſignificant, 41 l. 41. ind get, 47. l. 13. Homero, 77. l. 8. expellebatur.

RERUM PRÆCIPUARUM
Quæ Tractatus hujus de MICROCOSMO ſectione prima continentur
INDEX.

A.

ABrahæ ætas benedicta 49

Actiones microcoſmi 199.

Actionum animæ mediæ fauſtarum, infauſtarum & mixtarum ratio 158

Ætates hominis cur ſubinde breviores 233

Ætheris ſuprema regio confertur Patri 37, *media filio ib. infima ſpiritus* 38

Ancillæ felem concultantis hiſtoria 139

Angeli 37, *primo die creati* 203

Anatomia levis totius humani corporis 107

Anima cœli ætherei cur irrationalis 74, *ſenſitiva quid* 76, *humana quibus vehiculis corpori jungatur* 78, *an corpori infundatur, & infundendo creetur* 80, *menti adhærens paſſioni non ſubjicitur* 132, *media quomodo cum Domina ſua mente, mediante ſpiritu æthereo, corpori infundatur* 158, *quomodo immortalis & quando mortalis nuncupetur.* 165, *quomodo in loco eſſe dicatur ib. humana per ſe unitatem amplectitur, ratione verò materiæ inclinat ad multitudinem* 170, *media, cur vegetabilibus & plantis vitam vegetativam ſolummodò dederit, cùm animalibus quibuſcunque ſenſum cum vegetatione tribueris* 173, *qua ratione ad inferiora alliciatur, ita ut ſuperiora negligere ſoleat* 183, *quomodo à ſenſu carnali obfuſcetur, & ſuipſius obliviſcatur* 185, *qua ratione per vitia ſeu ſenſualia in naturam corporis tranſeat,* ib. *vitalis eſt quaſi lucis cœleſtis ſcintilla* 177, *proprio pabulo nutritur* 180. *ex calido innato & humida radicali componitur* 174, *participat de natura ſolis* 175, *quomodo mediante ſpiritu per univerſum corpus diſpenſetur, ibid. cur aëre recenti deſtituta præfocetur* 181, *quomodo in viſione ſua per ſenſus decipiatur,* 204, *quomodo in imaginatione nonnunquam fallatur, patiatur, ac gravari videatur,* 205, *quomodo ſpirali aſſcenſu per viginti duos mundi gradus à terra aſcendat ad Deum* 219, *animalis cur non tam citò agat in fœtu, quàm vita & motus* 231, *quid ſit* 264. *ejus poteſtas* 265, *à ſpiritu quomodo differat ibid.*

Anima ab unitatis perfectione in multitudinem immerſio 45, *ejuſdem ab imperfectione ad perfectionem regreſſus ibid. vitalis cum ſpiritus ſui ætherei proprietatibus actus in corpore humano* 154, *natura ac gradus diverſi in corpore* 167 *ſenſitivæ actus in corpore humano* 182, *per totum mundi tã majoris, quàm minoris ſyſtema, harmonia* 261, *per ejus quinq; vires quomodo ad Dei ſoliũ aſcẽdatur* 267

Animæ an pariter cum Angelis omnes initio creatæ fuerint 80

Animam quomodo definiant Cabaliſtæ 52

Animalia immunda cur numero binario arcam ingredi Deus juſſerit 34, *præter hominem etiam nonnullas rationis ſcintillas habent* 100

Animalium corporum origo, & à mineralibus & vegetabilibus differentia 97

Animarum humanarum inter ſe communicatio 142, *creatio* 166

Apollonius Tyaneus avium loquelam intellexit 152

Archangeli 37

Arithmeticæ radix eſt monas 21

Auditus natura & effecta 191

Author cur circa exactã animæ ſuæ inquiſitionem verſetur 64, *virtute animæ ſuæ Dn. Coxii fratrem in bello periiſſe indicat* 146, *ejus oratio gratulabunda ad Deum* 5. *præfatio ad lectores* 17, 64

B.

BEatitudinis humanæ cauſa 123

Biarmenſes quomodo abſentium in remotiſſimis locis ſtatum explorent & narrent 146

Binarius numerus in materia inſipidus in forma beatiſſimus 24, formalis dicitur juſtitiæ peculiaris ſapientiæ ſcientiæ memoriæ imò ipſius hominis, mutuiq; amoris nodus 32. materialis eſt diſcordiæ, confuſionis, infortunii, atque immunditiæ 34

C.

CApus hominis univerſum quadrato exacte reſpondet 116, etiam figuræ rotundæ 117

Caro quomodo per virtutem in naturam ſpiritus migrare ſoleat 185

Centenarii, media mundi fabricæ referuntur 41

Cherubim officium 37

Circulus adæquationis 54

Cœleſtium corporum cum nonnullis humani corporis partibus conſenſus harmonicus 117

Cœli nomine quid Cabaliſtæ intelligant 55, ætherei anima cur irrationalis 74

Cœlorum diviſio tripartita quomodo ſuo ordine perſonis tribus ſacroſanctæ Trinitatis correſpondeat 36

Cœlum ſtellatum patri reſpondet 37, eſt generationis rerum origo 225.

Concluſio hujus operis 276

Cordis figura pyramidalis, eſt animæ vitalis palatium 175.

Corporis cujusq; creaturæ origo 97, microcoſmici poſitio recta ſecundum quatuor macrocoſmi plagas 106, convenientia cum figura mundi 111, cum anima lucida inæqualis proportio 137, harmonia 273, vigor & fortitudo unde 167

Corpus microcoſmi 199 quid & quomodo ab aliorum mixtorum materia differat 190

Cubus quomodo reperiatur in ſacra ſuperſubſtantialis natura trinitate 41.

D.

DÆmorgonis fabula 221

Dæmones boni vel mali quomodo aſſumant hominis ſpiritum 209, mali quâ viâ futura denuncient ac falſis apparitionibus deludant 210

Dei majeſtas in mundi hominisque creatione relucens 7, nomen tetragrammaton 32

Deitas cur ſecundùm Matheſin numero, & quidem ternario deſignata ſit 39.

Deitati cur ſecundùm Logicos relatio attributa ſit 40.

Denarii ſubtiliori mundi compoſitioni reſpondent 41. hujus numeri myſterii 52

Deus cur numero impari dicatur gaudere 25 quomodo Chaos filias diſcordes concordi pace ligaverit 63

Diadis, ſeu ſecundæ perſonæ proprietas & officium in mundi fabrica 30

Dias myſtica & ſuperſubſtantialis 24 corrigit quæ per materialem invecta ſunt mala 34

Differentiarum ratio in ſpecieb. creatis 167

Digiti novem ſunt numeri ſimplices, ideoq; Trinitatis eſſentiæ maximè propriè attribuuntur 41

Diſcordiæ mundanæ elementaris & corporalis ratio 62

Dominationes 37

E.

ECſtaſis 209.

Elementa quatuor in Microcoſmo 195

Elementaris cœli regio ſuprema patri, media filio, infima ſpiritui ſancto adſimilatur 38

Elementorum repurgandorum ratio in die noviſſimo 233

Enſoph quid dicatur cabaliſtis 54

Ephialtes 209

Epiphania patris perſonæ confertur 36.

Epiphonomia filii 37

Ephionia ſpiritus ſancti 38

Eſſentia Deiformis, quomodo uniformis & triformis 24

F.

FAciei humanæ latus unicum triangulo æquilatero comprehenditur 115, facies integra ovali figura delineatur 117

Filii æterna generatio 24

G.

GEnerationis ratio 220. quomodo à creatione differat 225

Geometriæ radix eſt monas 21.

Gontrani Galliæ Regis mirabilis hiſtoria 146

Guſtus natura & effecta 192

H.

HArmonia divina 58, ejus demonſtratio quatenus in ſola trinitate reponitur 59 mundana eodem modo ſe habet ut divina 60. quod demonſtratur 61. elementaris in microſcoſmo & macrocoſmo 118

Harmoniæ animæ prima demonſtratio ex duplici numero ternario 248. ſecũda, ſecũdùm

dum proportiones dimenſionum geometricarum 251, tertia in numero ſeptenario 254, quarta in numero nonario 159, microcoſmicæ cum illa cælorum macrocoſmi comparatio 1[illegible]9

Hierarchia cæli Empyrei, quomodo perſonis Trinitatis conveniant 36

Hominis excellentia 5, poſt lapſum deplorata conditio 77, interni ſeu ſpiritus hominis effigies [illegible]3, proportiones Geometricæ, quibus mūdus delineatur 102, creatio 122

Homines virtute mentis illuminatæ non modo res locis diſſitis actas percipere ſed ſecretas hominum abſentium ſuſurrationes intelligere, & mira atque ineffabilia præſtare poſſunt 151.

Hominum in beſtiarum figuras præſtigioſa transformatio 209

Homo factus eſt in omnibus perfectione mundo æqualis unde Microcoſmus dicitur 65, cujuſlibet lucida ſpecies portionem in ſe continet 68 unde dicatur imago Dei 71 ejus nobilitas, quam a radiis naturalibus, tam increatis quā creatis accipit 71

Humanæ rotunditatis centrum potius circa genitalia, quam in umbilico ſtatuendum 67.

L

IGnis inferior affinitate proximus eſt igni cæleſti 180.

Imaginationis ortus 188

Infortunii humani ratio 123

Inſomnium 206

Intellectualis animæ viſio nunquam fallit 212

Jovis ſphæra ut reſpondeat filio 37

L.

LItigii productio & depreſſio 33

Logica relatio nulla abſque reſpectu monadis 21

Lucis infinita & ineffabilis proprietas 68, lucis & tenebrarum ratio in corpore humano 118

Lunæ ſphæra comparatur ſpiritui 38

Lux per univerſum orbem mundanum eadem, quomodo tendat ad ſpirituum purificationem & elevationem 135. ſolummodo ad corporis elevationem, & ab impuritate expurgationem laborat 137 id [illegible] experimentis probatur 138

M.

M[illegible] puella Dæmoniaca literarum ignara, græca verba profatur 210

Martis ſphæra ut filio conveniat 37.

Melodia ſymphoniaca inter animam ſpiritum & corpus 243.

Mens quà harmonia mundanæ virtute ad corpus ſuum opacum alliciatur 91, idipſum oculariter demonſtratur 93, quomodo myſteria cujuſlibet cæli animadvertat, de natura cujuſlibet cæli participet, atque ipſorum virtutes ſecum in hominem mundanum introducat 92, cur in corpore opaco includatur, ejuſque in humano corpore imperium 126, paſſioni non ſubjicitur 132 cur ſuperiorem microcoſmi regionem, cælum empyreum inhabitet 134. unde dicatur 266 ejus præſtātia 267

Mercurii ſphæra ut ſpiritui conveniat 38.

Metaphyſicæ res a monade myſtica originem trahunt 20.

Microcoſmi partium ſpiritualium ad illas Macrocoſmi exactiſſima relatio 82. externi compoſitio crucem Chriſti, vel S. Andreæ refert 114. 115

Microcoſmica cujuſlibet regionis levis anatomia 107

Microcoſmus interior ſeu ſpiritualis omnes mundi ideales partes in ſe continet 67

Millenarii groſſorum elementorum & elementatorū conſtitutioni referuntur 41

Mineralium origo & ab animalibus & vegetabilibus differentia 97.

Monadis proprietas ſeu officium in mundi fabrica 29

Monas omnium rerum ſummum & unicum principium 20

Moſes ad quinquageſimam portam ſcientiæ non pertigit 55

Multiplicationis ratio in natura 220

Mundi majoris & minoris numeri & conſonantiæ, quàm relationem ad invicem habeant 84

Muſicæ harmoniæ origo eſt monas ſeu uniſonus 21

Muſica humana cōvenïēter refertur ad divinam 239, ejus tam ex parte animæ, quàm corporis proportio 275

Myrandulani comitis de denario formali in Arithmetica judicium 55.

N.

NAturalis facultas in microcoſmo 196

Naturales res, quæ ad duplicis hominis conſtitutionem requiruntur 198

Nemoſiis Languidochiæ fons famigerabilis ſine fundo 192
Numeri animæ 86, *materiales de diadis deiformis proprietate orti* 32.
Numerorum formalium tam in perſonis deitatis, quam in mundo, ejusq; creaturis luculentiſſima demonſtratio 45, *divinorum myſterium in creatione* 49

O.

OCtonarius dicitur numerus juſtitiæ, beatitudinis, ſalutis & conſecrationis 33
Olfactus natura & effecta 192
Oraculum quid 226

P.

PAna quem Poëtæ finxerint 33
Partes microcoſmi 199
Partus muliebris tempeſtas vera 230
Perſona quælibet ſanctæ & individuæ trinitatis proprietatem habet diſtinctam in mundi fabrica, creaturarumq; ejus productione 29
Pes humanus quadrato parallelogrammo exprimitur 116
Phantaſma 206
Philoſophorum de origine animarum ſententia 78
Phyſicæ res monadi myſticæ primum locum concedunt 21
Planetarum relatio ad corporis humani membra 111, *quomodo agant ad fœtus complementum* 229
Platonicorum de anima ſententia 75
Plotini de anima ſenſitiva judicium ibid.
Potentiæ animi rationabilis, iraſcibilis & concupiſcibilis, quomodo inter ſe conſentiant 270
Poteſtates 37
Præludium totius ſubjecti 19
Primum mobile patri confertur 37
Principatus 37
Principia microcoſmi ſecundùm Philoſophos 298, *ſecundùm authorem* 200
Prophetia cauſa eſt mentis ex illapſi divini ſpiritus afflatu illuminatio 147
Pyramidum mundanæ compoſitionis ratio 253
Pythagoræi cur unitatem Apollinem ſeu Deum, diadem materiam ſeu litem, triadem formam ſeu juſtitiam nuncuparint 25, 34 *unde animam componi velint* 75

Q.

QUadratum quomodo reperiatur in ſacra naturæ ſuperſubſtantialis trinitate 40 *ſeptenarium* 48
Quaternarius dicitur naturæ fons & numerus omnem implens ſcientiam 32
Quinari numeri myſteria 52. *ratio in harmonia ſupercœleſti* 55
Quinquaginta portæ intelligentiæ 54.

R.

RAbbi Rambam ait Meſen per portas intelligentiæ myſteria legis cognoviſſe 55.
Radiorum lucidorum ſpecies tres 69. *ſupercœleſtes, qui ſunt actus Dei ibid. cœleſtes ſecundam, quos naturæ actus appellant* 73 *elementares unde animæ ſenſitiva* 75
Ratio humana 126 *non ſubjicitur fato* 128, *quænam infra juxta, ſupra rationem ſint* 200
Rationabilitatis duplex differentia 100

S.

SAlomo per legem omnia cognovit teſte Gerundenſi 55
Saturni ſphæra patri reſpondet 37
Scalæ, qua per animæ vires ad Deum aſcenditur, delineatio 272
Secundo creationis die cur non fuerit dictum: Vidit Deus, quod eſſet bonum. 34
Senſus exteriores quinque, interiores tres 76 *omnes in lapſu Evæ conſpirarunt* 76 *cur in facie exprimantur* 188. *cur fallantur circa propria objecta* 190.
Senſuum doctrina in genere 185. *origo* 188
Septenarius eſt temporis ſymbolum 33, *quæ hoc numero myſteria contineantur* 46, *ejus mirabiles proprietates ac mutationes in ſuo quadrato* 47
Seraphim officium 87
Sexti numeri ratio in harmonia ſupercœleſti 55
Sol viſibilis Dei filius cur dicatur à Platone 60, *ejus natura ut Filio reſpondeat* 37, *virtus ad animalium procreationem* 98. 99.
Somniorum quinque genera 206. 226
Sperma quid & quomodo a ſemine differat

ejus procreandi ratio ex quatuor elementis 227, oritur ex præſtantiori membrorum corporis ſubſtantia 228, ejus operatio poſteaquam in vulvam muliebrem immiſſum fuerit 272
Spiraculum vitæ non modò hominibus, ſed brutis quoque datum 166, utrinſque differentia ib.
Spiritus ſancti à Patre & Filio emanatio 25
Spiritus medii libera diſpoſitio, qua ſolet de uno, vel alio extremo participare 123 per univerſum orbem mundanum idem eſt 135, hominis ab animalium ſpiritu medio quomodo differat 167
Stellæ menti & rationi humanæ non poſſunt imponere neceſſitatem 128
Symphonia mundana & materialis oritur à divina & formali 60
Syneſius ſpiritum appellat centrum filii & patris medium inter radicem & germen, lucem conciliatricem 25

T.

Tactus natura & effecta 192
Temperamentum microcoſmi 199
Tempus ſuam originem à monade myſtica habet 21
Ternarii numeri excellentia 25, cur ſacer, perfectionis & potentiſſimus numerus dicatur ib.
Theologorũ de origine animæ ſententia 80
Thronorum proprietas 37
Timæi de eſſentia animæ ſententia 75
Transfigurationis humanorum corporum cauſa, atque exempla varia tam ſacra, quàm profana 14
Triadis ſeu numen ternarii ſuperſubſtantialis ortus 25, ejus officium in mundi fabrica 31, 35
Trinitatis ſacroſanctæ proprietatum demonſtratio per oculum, Solem, nubis eruptionem 27, circinos 28

V.

Vegetabilium origo, & ab animalibus & mineralibus differentia 97
Vegetatio omnis fit ab hepate 196
Veneficæ in Lotharingia igni exuſtæ 211
Veneris ſphæra confertur ſpiritui 38
Virtus triplex microcoſmi 199
Virtutes 37, animæ in genere 185
Viſionum in anima tria ſunt genera 204, earum luculenta demonſtratio 217
Viſus natura & effecta 190
Umbilicum non eſſe centrum peripheriæ microcoſmicæ 112
Unitas ſumma & myſtica 20, ut demonſtratur per unitatem in Arithmetica, per punctũ in Geometria, per Nũ. in phyſica 23
Unitatis proprietas univerſalis, ejusq; cum denario numero convenientia 29, ſimplicis ratio 55

F I N I S.

Sectionis ſecundæ

I N D E X.

Abdala Arabis de ſomniis ſententia 32
Actionum, in quibus imagines in locis memoriæ exprimuntur, typus 64
Aeromantiæ notatio 46
Afflati perestiq; ac præſagientes neque dormiunt neque vigilant 18 (phyrium 18
Afflatus divinus duplex ſecundùm Por-
Afflatus Dei non cadunt in homines carnales 6
Albertus Magnus Magus 21 (75
Alchimiſtæ & Magi arcana ſua abſcondunt
Alexander ſonis in furorem excitatus 22
Alexandri Genius potentior Genio Darii 97
Allen Oxoniensis Mathematicus excel-
Almuten 80 (lens 73
Alphab neceſſaria in arte memoriæ 59 & ſ.
Amicitia & inimicitia inter planetas 97
Amphiaraus vatem divinare volentem à cibo & vino abſtinere jubet 41
Angelus quid 104
mentis humanæ proprius unde 98
altioris originis quã fataliũ executores 99
Angeli apparitio realis olim miraculoſa habita 20
Angeli delectãtur ſocietate hominis inſpi-
horis cujuſque diei attributi 93 (rati 116
majores præſident minoribus 108
prædominantes manſionibus Lunæ 92
plures præſunt uni homini 110, 111
ſanctis extrinſecus apparuerunt 13
ſeptem qui adſtant coram Deo 107
habent dominium in planetas ibid.

ſpeculum in quo Dei gloria conſpicitur 8
Angelorum planetis & Dæmonibus præ-
dominantium nomina 90
Angelorum unus alteri imperat 112
numerus magnus 108
quilibet habet tempus dominii ſuper pla-
netam proprium 109 (13
Angelis bono & malo quilibet ſtipatus eſt
Angelum peculiarem cuique electorum
datum tradunt Magi 13
Angelum proprium quilibet habet 109, 110
Anima Microcoſmus internus 44
quo magis mundana ſpeculatur eo debi-
bilior eſt ad attrahenda ſupercœleſtia 7
Animæ definitio ſecundùm cabaliſtas 23
natura ex corporis diſpoſitione cognoſci-
tur 119 (eò major eſt eorum vis 24
radii quò magis ad centrum extrahũtur,
Anima impiorum an poſt mortem Dæmo-
nes fiant 89
Animi qualitates & impedimenta 79
Annulus ſive virgula Salomonis 51
Apollo mundi mens 22
Apologia Autoris adverſus ſuſpiciones Ma
giæ impiæ 98 (112.
Apuleii hiſtoria de Cupidine & Pſyche
Archangeli cacodæmones pellunt 105 (104
Archangelorum officia reſpectu hominum
Archangelis ſubſunt Angeli 105
Arithmomantiæ notatio, & declaratio 46
Artis quadratæ locus communis ejuſque
diviſio 56 (tio 54 55
Artis rotundæ locus communis & ejus partis
Artificis motus imitari debet motum Solis
diurnum 56
Aſpectus planetarum cum Domino primæ
domus in Genethlialogia reſpiciendi 78
Aſtrologia ars vera, ſed artiſtæ ſpurii & in-
partes 72 (certi 74
vulgaris incertitudo 73
Aſtrologorum diverſitas in electione Domi-
ni genituræ 73
Auguris notatio 46
Auguſtus à medico admonitus ne in prælium
contra Antonium exiret 31
Auguſti Genius potentior Genio Antonii 97
Aures quæ ſigna præbeant naturæ hominis
Axinomantiæ notatio 46. (124
Azemen 81.

B.

Babalis prophetæ confuſi 11 (107
Bonum omne imperium habet in malum
Brachiorum ſigna 132 (rem rationalem 53
Bruta in arte memoriæ non poſſunt explicare

C. ... (mano 86

Cacodæmone nihil pernicioſius generi hu-
Cæſaris Genius potentior Genio Pompeji 97
Caligulæ cadaver 26
Capnomantiæ notatio 46 (123
Caput quomodo naturam hominis indicet
Carmina naturam nati explicantia 83
Ceremoniæ magorum ſomniatori non neceſ-
ſariæ 34
Charecteres ſpirituum Olympicorum 91 92
Characteres rerum inanimatarum ſignifi-
cantes in arte memoriæ literas alphabeti
& notas arithmeticas 61
Chiromantia quid 141
Chiromantiæ notatio 46
Cholera duplex 135
Cholericam complexionem arguentia 134
Chriſtiani veri in mundo pauciſſimi 9
Ciceronis de divinatione ſententia 27.
Cinguli Veneris ſignificata 164
Cleromantiæ & Clidomantiæ notatio 46
Cœli ætherei ſphæræ novem 21
Cognitio rerum vera eſt à Spiritu Dei 115
Colli & gutturis ſigna 132
Color in homine quid denotet 121, 122
Complexiones planetarum 83
Complexionis phyſiognomicæ inventio 134
Cornelius Agrippa citatur 23
Corpus & caro obſtant quò minùs radii mẽ-
tis ad ſenſus tranſeant 40
Corpus hum. ſparſis mentis radiis minùs a-
ptum ad magna expedienda 43
Crurum coxarumq; ſigna 133
Cubiculum ſomniatoris quale eſſe debeat 34
Cupido cur oculis deſtitutus fingatur 23.

D.

DÆmon cujusque ab altiori principio
quàm à ſtellis cognoſci debet 116
genituræ non poteſt cognoſci ex regulis
aſtrologicis 114.
Dæmones an plures adſint cuiq. 87
etiam imbuunt ſuos vaticiniis dono 10
imperio humano non ſubjiciuntur 26
Olympici imperantes ſignis Zodiaci 92
ſupremi ordinis hominib. prius inſ...
101 & ſ. 110
Dagon coram arca Dei ſubſiſtere non potuit
Deus Imperatori cõparatur 108
modo ut plurimùm inviſibili alloquitur
prophetas 24 (ritatẽ proprii dæmonis 26
ſolus orandus ut genito concedat familia-
ſpiritum mendacem ſuis prophetis ali-
quando immittit 11

varie

varie homines alloquitur 15
non habet membra corporea ibid. (nes 6
Dei afflatus non cadunt in carnales homi-
allocutione fiunt prophetæ 16
apparitio pro ineffabili benedictione o-
lim habita 20
Dentium ſigna 131
Diabolus à Deo cohibetur 11
an cuilibet datus 88
ſpiritum fatidicum idolis infundit 14
Divinatio in Achaia fonte 14
Divinationis ſpecies ab extra 45
earum ſingularum notatio 46
Domus undecima figuræ cæleſtis, bonus Dæ-
Dormentium ſitus 34 (mon 86

E.

Eclipſis in nativitatis angulo quid portẽ-
Ecſtaſis quid 27 (dat 82
ad divinationem Geomanticam requi-
Ecſtaſis exempla 26 (ritur 43
in Ecſtaſi exiſtentis anima ſibi melius con
ſtat 44 (runtur 113
Elementa ad planetarum diſpoſitiones refe
Elias viſionem ſimilitudinis Dei habuit 20
Eliſæus harmonia muſica ad prophetiam u-
ſus eſt 22
indicabat regi Iſraelis ea quæ rex Syriæ in
occulto loquebatur 26
Error Porphyrii 100
quorundã in arte memoria refutatus 51
Eſdras quomodo ſpiritu prophetico imbutus
22 & 23 qualis 97
Eteoclis & Polinicus Geniorum malitia a-
Ezechiel quomodo ſpiritu prophetico reple-
tus 23

F.

Faciei ſigna naturã hominis declarantia
quæ 125
Firmicus Aſtrologus peritus 73 (clives 121
Flavus & lividus ad vitia & luxuriam pro-
Fortuna locus in genitura 73
Fruſtra fit per plura quod poteſt fieri per pau-
ciora an ſemper verum 53
Furor divinus Muſis dedicatur 21

G.

Genarum ſignificatio 127
Genethlialogia definitio 72
Genius difficile per Aſtrologiam, facilè per
vaticinium reperitur 86
an ſit pars animæ & an per ejus cognitio-
nem fatum effugi poſſit 87
Genius natalitius cur a Magis quæſitus 94
quomodo inveniri poſſit ibid.
quomodo familiaris & affabilis redda-
tur 95
unius Cacodæmon alterius, & contrà 97
Genii appellatio 86
deſcenſus cum anima, & officium in vi-
ta nati 87 (mo eliciendã 86
diſpoſitio ſecundum Autorem, ex 12 do-
in Genii nati inquiſitione diſcordant A-
Genii inter ſe pugnant 97 (ſtrologi 85
Geniis duorum cognitis, quomodo colligen-
dum uter potentior ſit 97
Geomantia vera animæ ſcientia 38
tranſit rationis vulgaris limites ibid.
ab effectu vera eſſe deprehenditur 39
ab ignaris cur abſurda putetur 40
cum Aſtrologia conjungenda 76
de Geomantia primi ſcripſerunt Chaldæi
Indi & Ægyptii 45
Geomantiæ effectuũ rationem reddere dif-
notatio 45 (cile & cur 38 39
puncta ſub ſe abſcondunt 12. ſigna 7 pla-
netas & 4 elementa 40
punctorum motus non eſt ſimpliciter ac-
cidentalis ibid.
Geomãticæ figuræ attribuuntur planetis 44
cõtinent naturas duodecim ſignorum 45
denotant 4 elementa ibid. (40, 41, 42
Geomanticus quomodo præparari debeat
radios animæ diſperſos in ſe convertere
debet 42
Geomantici exteriora cogitantis incertitu-
do magna 44
Gontrani regis mirabile ſomnium 26, 27
Guiſienſes Author docuit artes mathemati-
ticas 48

H.

Haruſpicii notatio 46
Homo actiones tum humanas tum be-
luinas imitando exprimere poteſt 53 (88
inter ſpiritus bonum & malum medius
Hominis deſcriptio ſecundũ Triſmegiſtũ 3
Humores naturales qualia ſomnia cauſentur
Hyanta lapis ad prophetiam confert 21 (32
Hydromantiæ notatio 46

I.

Jamblicus Porphyrio opponitur 18, 85, 100
Idea artis memoriæ partitio 62
Idea in arte memoriæ quid 57
ante portas theatri memoriæ requiſita 55
Idearum artis memoriæ per ſphæras planeta-
rum ordo 2 63.
Jehova vide Deus (quiſita 32, 33
imaginationis apta ad ſomniandum requi-
Imaginum fixarũ in arte memoriæ expreſ-
ſionis utilitas 55
Impoſtores circa artẽ memoriæ 50 (ris 8
de Inventione Genii natalitii opinio Aſtrolo-
Jovis ſphæra reſpicis rationis diſcurſus 22
Judiciũ in Phyſiognomia non præcipitandũ
Junonis palus 14 (120
Jupiter fortunium majus 137

K.

Κοσκινομαντίας notatio 46

L.

Linea vitalis in manu & ejus ſignificata 146, & ſ.
Hepatica 152, & ſ.
Cephalica 156, 157
Menſalis 157, & ſ.
Reſtricta, 160
Proſperitatis 162
Mortis 165
Linearum manus partitio 144
Linguæ ſigna 131
Locorum in arte memoriæ colores 63
Lunæ ſphæra reſpicit vegetabilia 21
Lux priùs diſperſa, quarto die in Solis centrum collecta fuit 43

M.

Magi & Alchimiſtici ſcriptores arcana ſua occultant 75
Magi Norwegici 26
Magi vaticinium furibundum in quatuor ſpecies dividunt 21
Mandata Dei quid 9
Manuum figura ſuperficiaria 145
Manuum ſigna 133
Martis ſphæra refertur ad affectiones & motus animi 22
Maternus Aſtrologiæ peritus 85
Matrix ollæ comparatur 121
Medicamenta conferunt memoriæ læſæ 50
Medicamenta per os adhibita debiliora ſunt ad medendum calculo veſicæ 52 (118
Medicus Phyſiognomiam ignorare non debet
Melancholicam complexionē arguentia 139
Memoria quid & quotuplex 49
hominis quid differat à memoria brutorū ib. naturalis duplici via juvatur ib & 50
Memoriæ ars nō debet fieri ex locis vacuis 53
Memoriæ ars ſphærica cum quadrata comparata 51 (Author 48
Memoriæ artem in Gallia ſibi comparavit
Memoriæ locus communis realis cur eſſe debeat 52, 56
Menippus à tentationibus Lamiæ per Apollonium liberatus 26
Mens humana ejuſdē eſſentiæ cum divina 39
Mens divinum quiddam 99 (100
quid acceperit à Seraphim Cherubim &c.
Mens Dominus & rex intellectus 38, 39
Mens humana cum Spiritu divino conjuncta, miracula facit 7
Mens quomodo in infimam mundi regionem deſcendat 113 (munito 43
Mentis radii aſſimilantur militibus in loco
Mentis radii cur ad ſenſus non tranſeant 40
Menti ſigna 127 (41
Mercurii ſphæra reſpicit animalia 21
Merlinus propheta Anglicus 9 (fectus 95
Michaël ſpirituum in Sole habitantium præ-
Monachus per habitum, & res per effectum cognoſcitur 39
Montis Jovis in manu ſignificata 197
Saturni ibid.
Solis 168
Veneris 196
Mercurii 170
Lunæ ibid.
Mors nati & ejus periculum 84
Motus corporis quid ſignificet 122
Moſes reliquis prophetis præfertur 12
Moſis encomium 20 (tueri 20
Moſis faciem cur non potuerint Iſraëlitæ con-
Moſi ſingulari modo apparuit Deus 18, 20, 25 30
Muſica excitat divinam harmoniam 14
maligni Sp. furorem in Saule mitigavit 22

N.

Naſus quæ ſigna naturæ præbeat 126
Natus, longus an brevis, macilentus an pinguis futurus ſit 78, 79
quomodo opes ſit comparaturus 80
Nati divitiæ unde præſagiendæ 79
fratres 80
Nati corporis habitus & diſpoſitio 77
Necromantiæ notatio 46
Nemoſienſis civitas antiquitatib. nobilis 48
Nobilis familiæ cujuſdā in Gallia Damō 24
Nominum propriorum in arte memoriæ recordatio 68
Noſtrodamus propheta Gallicus 9
Nox optimum ſomniorum tempus 34

O.

Oculorum ſigna 127 & ſ.
Olympus & hujus incolæ ultrò hominibus ſe offerunt 96
Onomantiæ notatio 46 (ſtat 21
Operatio per magica naturalia in quo conſi-
Operationes arcanæ ſignorum & graduum in diſpoſitione nati 81
Opiniones variæ de Genio nati 85
Oracula Ethnicorum Trinitatem confeſſa ſunt 11 (mor 33
Oratio Spiritum divinum ſpiritui precantis

Ora

Oris ſigna 130
Oſtus Rex Siciliæ 23

P. (52

PAlatiū in arte memoriæ quale eſſe debeat
Parentum nati qualitas quomodo inve-
Pectoris ſigna 132 (*ſtiganda* 81
Pedum ſigna 133
Phantaſia oſtium memoriæ 51
Phantaſiæ circa memoriam actio duplex 50
Phlegmaticam complexionē arguentia 137
Phylemon Phyſiognomiæ author 119
Phylemonis judicium de Hypocrate 119,120
Phyſiognomia quid, quamque utilis 118
Phyſiognomiæ notatio 46
Pili in toto corpore quid denotent 124
Planeta malus in bono loco bonitatem loci depravat 86 (*habentes* 80
Planetæ præcipuam vim in exercitationibus qui fratres quive ſorores denotent? ibid.
Planetæ qui, quibus regionibus dicati 93.94
Planetarum complexiones 83
Platonici tres in Deo perſonas agnoverunt 9
Plumbi & ferri natura tendit ad naturam
Porphyrii error 90 (*auri* 40
Porphyrio Jamblicus opponitur 18.85,
100,110,114 (*rumq; colores* 86
Portæ theatri cujuſque in arte memoriæ ea-
Præparatio ſomniatori neceſſaria 32,33,34
Preces avertunt ſomniorum malitiam 35
Primum mobile hominem ad ſpiritualia contemplanda pellit 22
Primum mobile uno die naturali curſum ſuum perficit 54 (*tum* 10
Prometheus cruciatur ob ignem è cœlo abla-
Principia intelligenda in Genii nativitatis inventione 89
Propheta etiā falſus prodigia facere poteſt 10
Propheta Moſi ſimilis promittitur 20
Propheta ſine Spiritu Dei non eſt verus 12
Prophetæ veri requiſita 16
Prophetæ ſenſuum effectus dum afflatur, non magis apparent, quàm flamma candelæ Soli expoſita 18
Prophetæ in ſacris Bibliis haud allegati 9
Prophetæ & Patriarchæ Dæmonem ſuum viderunt 116
Prophetæ ſunt etiam extra orbem Chriſtia-
Prophetæ cur dicti videntes 15 (*num* 9
Prophetarū afflatorum habitus qualis 20,21
Prophetarum afflatorum habitus cur furor dictus 21 (*gelos* 8
Prophetia conceditur etiam mediate per An-
Prophetia Diabolica impotens 10 (*tum* 9
Prophetia non eſt ſublata poſt Chriſti adven-
Prophetia per auditionem vocis 24
Prophetiæ diviſionis typus Authoris 19
Prophetiæ donum ſummum, hominiq; utiliſ-
Prophetiæ ſpecies variæ 11 (*ſimum* 6
Prophetiæ ſpecies nobiliſſima, cùm Deus immediatè in os prophetam alloquitur 20
Proverbium Juridicorum Angliæ 108
Ptolomæus Aſtrologiæ peritiſſimus 7 (*tur* 40
Puncta Geomantica ſenſus beneficio videntur projectione non numeranda 41
Punctorum Geomanticorum ſeries univerſi ideam comprehendunt 44
Pyramis formalis ſeu Metaphyſica 180,& ſ.
Materialis ſeu Phyſica 184,& ſ.
Pyramidum proportionum & naturarum luculentior explicatio 187 & ſ.
Pyromantiæ notatio 46

Q. (166

Quadranguli ſeu menſæ in manu ſignificata

R.

RAptus quid dicatur 43
duplex ibid. (*natio* 39
Ratio meliùs facit conjecturas quàm imagi-
Regulæ ad Chiromantiam neceſſariæ 145
Regulæ Aſtrologiæ ſunt incomprehenſibiles & incertæ 114 (*depromptæ* 83
Regulæ ſpeciales ex planetarum diſpoſitione
Reſponſa data in palude Junonis 14
Riſus ſigna 131 (*tur* 23
Ruſticus, lota facie liquore quodam, innova-

S. (*ſin evocabat* 22

SAcerdos Calamenſis ſeſe melodia in ecſta-
Salomonis liber de ſomniorum interpre-
Samuel præſes prophetantium 21 (*tatione* 30
Sanguinea complexio duplex 137
Sanguineam complexionem arguentia 136
Sapiens dominabitur aſtris 113 (*plationes* 22
Saturni ſphæra refertur ad ſecretiores contē-
Saulis legati afflati, adeóque & ipſe Saul prophetant 21
Schoneri doctrina commendatur 79,81
Secreta in manuū figura obſervata 172 & ſ.
mulierum 176
Selenites ad prophetiam confertur 21 (*tio* 69
Sententiarū in utraq; arte memoriæ recorda-
Sibylla quomodo Deum ſuſcipiebat 14
Sibyllæ adventum Chriſti præſagiverunt 9
Signa Zodiaci, quæ quibus regionibus imperent 93,94
Signorum in digitis ſignificata 171

demonſtratio ex manu ſiniſtra ſecundùm Salomonis doctrinam 175
ex manu dextra 177
Socratis Dæmon 24,103,106 (21
Solis ſphæra refertur ad voces & harmoniam
Somniatores diabolici proni dormiunt 34
Somnium quotuplex 29
Somnium naturale quotuplex 31
Diabolicum & vanum ibid.
Somnium præcedens alio confirmatum optimum veritatis indicium 31
Somnium verum cum verbo à Deo prolato comparatur 30
Somnium Abrahami, Abimeleci, Jacobi, Salomonis, Joſephi 24,29
Gontrani regis mirabile 26,27
Somnium hominis ſpiritu prophetico deſtituti cui revelandum 35
Somnii veri ſpecies & exempla 31,36
Somnia vera à ſolo Deo 29
Somniorum propheticorum & naturalium diſcrimen 28
Speculum cæleſte accidētia nati exhibens 76
Spelunca in Thracia ex qua oracula reddita
Spiritus Dei elogia 115 (14
Scintilla poſt lapſum in nobis ſuperſtes quomodo augeatur 116 (mortuis 14
Spiritus propheticus ineſt aliquando rebus
Spiritus malus etiam extrinſecus apparet 13
aliquando animalium interiora ingreditur 14
fallit vanitate & præſtigiis ibid.
Spiritus elementares mundi plagis præſiden-
Spiritus Olympici, qui? 91 (tes 93
Splendor divinus non habitat in anima peccatrice 16 (prodat 122
Statura corporis quomodo naturam hominis
Στοιχειωματικὴ Aſtrologia ſpecies rejicitur 72
Subjectum in arte memoriæ quid & quotuplex 70
Sympathia Magnetis & ferri 6

T.

TAlpæ cor palpitans devoratus vim divinatricem confert 21
Taurus eſt domus nocturna veneris 78
Theangelica ad prophetiam confert 21
Theatri arte memoriæ deſcriptio 55
Theatri veri in arte memoriæ figura 64
Tempora inflata quid denotent 125
Trianguli in manu ſignificata 165
Triſmegiſti Dæmon 104
Trithemius Abbas 90,108

V.

VAticinium quid 7
profluit non tantùm à Deo immediatè ſed & ab Angelis 8,11
Vaticinium divinum docet invenire Dæmonem genituræ 114
Vaticinium docet effectum aſtrorum ſine arte 86
Vaticinii afflatus triplex ſecundùm Magos 18
Venus planeta reddit homines Deo ſimiles 23
Venus fortunium minus 137
Venus ſemper naturalis liber ſignificator 81
Veneris ſphæra reſpicit odores, pulveres & unguenta 21 (vivat 23
Venereo furore ſimilis Deo factus quomodo
Verbena ad prophetiam confert 21
Verbum Dei tripex 13
Vermis in medio cerebri 49
Via Solis in manu ſignificata 163
Lactea 164
Viſio quid, hujus ſpecies & exempla 25,26
Viſiones tam in ſomno quàm vigilia 13
Umbilicomantia quid 46
Vocabulum in arte memoriæ quid & quotuplex 66
Vocabula ad Chiromantiam neceſſaria 142
Vocabulorum in arte memoriæ ſignificativorum expreſſionis typus 65
Vocabulorum in arte memoriæ tam rotunda, quàm quadrata recordatio 67,68
Vocis ſigna 131

F I N I S

Errata in ſectione ſecunda.

Pag.7.lin.1.naturali p.10.l.10.munera p.11.l.38.Prophera p 13.l.31 vindicat p 15.l.20.inſtituitur p.16.13.vaticinandi p 32.l.15 prius l.39.ſomnianti more p 35.l.28 accidat p.40 l.5 Macrocoſmi [illegible] p.43.l.42. ſcrupulum l.13. integram p.43.l.43. ſit p.49.l.11.memoria p.50 l.29.Idearum, ſic l.39 & alibi ; 5.p 53.l 33.polychordo p.56 l.6.ab infima, lege, artificis p.57.l.7.hunc p.60.l 5.ipſorum l.24 Hiſtorica.p.73 l.22 loco l.26 digit p.79 l.21.capitulo p.82.l 20.videndum p 87 l antepenult.introducit p 97 26 inviſibili p.114.l.44 vaticinium. Cætera benevolus lector facilè correxerit.

Digitized by Google